

**271 NUMARALI HISN-I MANSUR (ADİYAMAN) KADI SİCİLİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Songül ÖZELMİŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tarih Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Seydi Vakkas TOPRAK

Adıyaman

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eylül, 2017

Bu tez Çalışması ADYÜBAP Komisyonunca kabul edilen FEFLTP/2017-0002 nolu proje kapsamında desteklenmiştir.

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Seydi Vakkas TOPRAK danışmanlığında, Songül ÖZELMİŞ tarafından hazırlanan “271 Numaralı Hısn-ı Mansur (Adıyaman) Kadı Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi” başlıklı çalışma 15/09/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tarih Anabilim (Yakın ağ Tarihi) Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Zeynel ÖZLÜ

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Seydi Vakkas TOPRAK

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Nevzat ARTUÇ

.../.../....

Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Enstitü Müdürü

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “271 Numaralı Hısn-ı Mansur (Adıyaman) Kadı sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

15/09/2017

İmza

Songül ÖZELMİŞ

ÖZET

271 Numaralı Hısn-ı Mansur (Adıyaman) Kadı Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi

Songül ÖZELMİŞ

Tarih Anabilim Dalı

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eylül 2017

Danışman: Doç. Dr. Seydi Vakkas Toprak

Osmanlı Devleti'nin en önemli yargı organı Şer'î mahkemelerdir. Padişah yargı yetkisini Kadılar vasıtasıyla kullanırdı. Kadıların hükümlerinin yer aldığı belgelere Şer'îye Sicili denir. Bu siciller Türk tarihini, iktisadını ve Türk siyasi, sosyal ve hukuki hayatını yakından ilgilendirmekle birlikte Türk kültür ve tarihinin temel kaynaklarının başında gelmektedir. Bu belgeler dil, din, renk, ırk farkı gözetilmeksizin bütün halkla ilgili olayları ve bu olaylarla ilgili mahkeme kararlarını ve idari düzenlemeleri içerir.

Bu çalışma 271 numaralı Hısn-ı Mansur (Adıyaman) H.1326/ M. 1908/1909 Kadı sicilinin transkripsiyon ve değerlendirilmesidir. Çalışmamızın başında Kadılık Kurumu, ortaya çıkışı, Kadıların görevleri, yargılama şekli, Şer'îye Sicilleri ile ilgili bilgi verip, incelediğimiz 271 numaralı Adıyaman Kadı siciline dayanarak Adıyaman'ın sosyo-ekonomik durumu hakkında bilgi vermeye çalıştık.

Anahtar Sözcükler: Hısn-ı Mansur, Kadı, Kadı Sicili.

ABSTRACT

Transcription and Assesment of Kadi Registry, Hısn-ı Mansur(Adiyaman) Numbered 271

Songül OZELMIS

Department of History

Adiyaman University, Institute of Social Sciences

September 2017

Advisor: Associate Prof. Seydi Vakkas Toprak

Sharia courts are the most fundamental judicial branches in the Ottoman Empire. Sultan uses his jurisdiction by way of the Kadi. Documents which contain judgements of the Kadi are called Şer'ıye Registry. These registries have importance for Turkish History, it's economy and it's political, social and judicial life. They are also basic sources for Turkish culture and history. These documents include the cases related to public, court decisions and administrative regulations without distinction of language, religion, color and race.

This study is transcription and assesment of Kadi Registry, Hısn-ı Mansur (Adiyaman) H.1326/ M.1908/1909. In the begining of the study, we gave information about Kadi Institution, it's founfation, it's duties, way of judging, Şer'ıye Registries and socio-economic status of Adiyaman by analyzing Adiyaman Kadi Registry numbered 271.

Key Words: Hısn-ı Mansur, Kadi, Kadi Registry

ÖN SÖZ

Tarih, geçmişte yaşanmış olayların belgeler ve kaynaklara dayandırılarak gün yüzüne çıkarılmasıdır. Bu kaynaklar arasında şüphesiz en önemlileri arşiv belgeleridir. Arşiv belgelerinden olan Şer‘iye sicilleri, Şer‘i mahkemelerde yargı görevini yerine getiren Kadılar tarafından verilen kararları içerir. Şer‘i mahkemeler devletin muhtelif devirlerdeki hukuki, iktisadi, dini, askeri ve idari müesseseleri hakkında önemli bilgiler içeren değerli tarihi belgeler bırakmışlardır.

Kadıların devlet merkeziyle yaptıkları resmi yazışmaları, halkın şikâyet ve dileklerini, mahalli idarecilere ait hukuki düzenlemeler olarak kabul edilen ferman ve hükümleri, en önemlisi de ait olduğu mahallin sosyal ve iktisadi hayatını yansıtan mahkeme kararlarını içeren bu sicillerin incelenmesi Osmanlı Devleti’nin siyasi, idari ve sosyal tarihinin aydınlatılması açısından oldukça önemlidir.

Kadı Sicilleri’nin en büyük özelliği birinci elden kaynak olmalarıdır. Türk Tarihinin önemli belgelerinden olan kadı sicilleri, Şehir tarihlerinin yazılmasında da önemli kaynaklardır. Çalışmamızda 271 numaralı Hısn-ı Mansur (Adıyaman) H.1326/ M. 1908/1909 Kadı Sicili’nin transkripsiyon ve değerlendirmesini yaptık. Böylece 19. Yüzyılın sonu ve 20. Yüzyılın başlarında Adıyaman’ın idari, sosyal ve ekonomik yapısı ile ilgili bilgi vermeye çalıştık.

Bu çalışma süresi boyunca benden yardımlarını esirgemeyen ve yönlendiren değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Seydi Vakkas TOPRAK’a ve değerli arkadaşım Kadir KOPARAL’a teşekkür ederim.

Adıyaman-2017

Songül ÖZELMİŞ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
ÖN SÖZ.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Osmanlı Devleti'nde Kadılık Kurumu ve Şer'iyeye Mahkemeleri.....	3
2. Kadı ve Görevleri.....	3
3. Kadılarda Aranılan Şartlar Derece ve Tayinleri.....	5
4. Kadıların Yargılama Şekilleri.....	7
5. Şer'iyeye Mahkemeleri.....	8
6. Mahkeme Görevlileri.....	9

İKİNCİ BÖLÜM

2. Şer'iyeye Sicilleri, Şer'iyeye Sicillerindeki Belge Çeşitleri ve Tarihi Kaynak Olarak Önemi.....	12
2.1. Şer'iyeye sicilleri.....	12
2.2. Şer'iyeye Sicillerindeki Belge Çeşitleri.....	12
2.2.1. Kadı tarafından kaleme alınan belgeler.....	14
2.2.2. Başka makamlar tarafından yazılan ve sicile kaydedilen belgeler.....	16
2.3. Şer'iyeye Sicillerinin Tarihi Kaynak Olarak Önemi.....	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. Adıyaman Şer'ıye Sicili Kataloğu ve Yapılan Çalışmalar.....	21
3.1. Adıyaman Şer'ıye Sicilleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar.....	23
3.2. 271 Numaralı Adıyaman Şer'ıye Sicilinin Tanıtımı.....	24
3.3. Sicildeki Belgelerin Özetleri.....	25
3.4. 271 Numaralı Adıyaman Kadı Sicilinin Değerlendirilmesi.....	33

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. 271 Numaralı Adıyaman Kadı Sicilinin Transkripsiyonu.....	39
SONUÇ.....	144
KAYNAKÇA.....	147
ÖZGEÇMİŞ.....	150

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	:Adı Geçen Eser
BOA	:Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C.	:Cilt
Çev	:Çeviren
EKEV	:Erzurum Kültür ve Eğitim Vakfı Yayınevi
H.	:Hicri
İSAM	:İslam Araştırmaları Merkezi
M.	:Miladi
M.E.B	:Milli Eğitim Bakanlığı
OTAM	:Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi
S.	:Sayı
s.	:Sayfa
TDV	:Türk Diyanet Vakfı

GİRİŞ

Sicil'in sözlük anlamı okumak, kaydetmek ve karar vermektir. Terim olarak ifade ettiği anlam ise insanlarla ilgili bütün hukuki olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları içeren defterlere şer'îye sicilleri, kadı defterleri, mahkeme defterleri, zabt-ı vakayi sicilleri veya sicillat defteri denmektedir. Şer'î mahkemeler tarafından verilen her çeşit ilam, hüccet ve şer'î evrak asıllarına uygun olarak bu defterlere kaydedilmektedir. Kadılar mahkemede bir sicillat defteri bulundurup verdikleri kararları bu defterlere kaydetmek zorundadırlar. Ve yazıları çoğu zaman ta'lik kırması denilen yazı şeklindedir. Şer'îye sicillerindeki her çeşit yazılı kayıtlar belli bir usule göre düzenlenmekte ve sicile kaydedilmektedir.

Osmanlı tarihinin kaynakları arasında şer'îye sicilleri birinci derecede önemli bir kaynaktır. Kadıların devlet merkeziyle yaptıkları resmi yazışmaları, halkın şikâyet ve dileklerini, mahalli idarelere ait hukuki düzenlemeler olarak kabul edilen ferman ve hükümleri, ait olduğu mahallin sosyal ve iktisadi hayatını yansıtan mahkeme kararlarını ihtiva eden bu siciller incelenmeden, Osmanlı Devleti'nin siyasi, idari ve sosyal tarihini hakkıyla ortaya koymak mümkün değildir. Siciller her konuda tarihe temel kaynak olurlar¹.

Şer'îye Sicilleri hem hukuki hem de iktisadi tarih açısından birinci elden kaynaklardır. Sosyal yapı ve idari teşkilat tarihinin birçok yönünün aydınlatılması açısından son derece önemli vesikalardır. Askeri açıdan da önemli kayıtlardır. Osmanlı ordusunun sefere çıkması ve askeri olayların oluşum ve gelişimi hakkında bilgiler içerirler.

İncelediğimiz 271 numaralı Hısn-ı Mansûr (Adıyaman) Şer'îye Sicili H. 1326/ M. 1908/1909 yıllarında Adıyaman kazasında mahkemeye intikal eden olayları içermektedir. Bu sicilde mahalle isimleri, köy isimleri ve bunların yanında Adıyaman da o dönemde yaşayan farklı millet gruplarına, halkın geçim kaynağına ve

---

¹ Ahmet Akgündüz, Şer'îye Sicilleri, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul, 1988, s. 12.

mahkemelerde genelde hangi tür davaların görüldüğü bilgisine ulaşılabilmektedir. 271 numaralı Hısn-ı Mansûr (Adıyaman) Şer'ıye Sicili çalışmamızdaki amaç, Osmanlı hukukunun genel yapısı, Kadı Mahkemelerinin işleyişi, Kadı Sicillerinin tanımı ve Kadı Sicillerinin Türk Tarihi açısından önemi ortaya koymak. 19. Yüzyılın sonu ile 20. Yüzyılın başlarında Adıyaman'da görülen davalar ve bu davalara konu olan olaylar hakkında bilgi vermek. Belgeler ışığında Adıyaman'ın o dönemdeki sosyo-ekonomik yapısını ortaya çıkarmaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.Osmanlı Devleti'nde Kadılık Kurumu ve Şer'iyeye Mahkemeleri

Kadılık İslam ortaçağlarında ortaya çıkan bir kurumdur². Kadılar ilmiye teşkilatının gerçek beyni ve yöneticileridir. 14. Yüzyılda Veziriazam Çandarlı Kara Halil Paşa ordudaki davalar için bir ordu kadılığı (kadı-yı leşker) kurmuştur. Fatih kanunnamesiyle bunların sayıları ikiye çıkartılmıştır. Gittikçe askeri statüsünün de dışına çıkarak 15. Yüzyılda geniş idari yetkilerini kazanmışlardır³.

Kadıların ve mevalinin buldukları kaza ve şehirlerde şer'î mahkemeler de bulunmaktaydı. Kadılar şer'î ve hükmi muamelatta kendilerine verilen beratlarla gösterilen vazifeleri görüp Hanefî mezhebine göre hüküm verirlerdi. Nikah, miras taksimi, cinayet, vasi tayin ve azli v.b. bütün davalar kadılar tarafından görülürdü. Kadıların hukuki ve şer'î görevlerinin dışında önemli idari görevleri de vardı. Geniş yetkilerinden dolayı kadıların kendilerine gelen hüküm ve fermanları ve bunlara verilen cevapları ve görmüş oldukları çeşitli davalara dair vermiş oldukları hükümleri kaydetmek için sicil denilen birer defter tutarlardı. Her kaza, sancak ve vilayet merkezinde tutulmuş olan mahkeme-i şer'iyeye defterlerinin, yanan ve zayı olanlarından hariç bugün on binleri geçmekte ve müze kütüphanelerimizde muhafaza edilmektedir⁴.

Osmanlı Devleti'nde mahkemede hâkimlik, şehir ve kasabaların belediye işleriyle bu günkü noterlik işlerini yapan, hükümetin mahalli herhangi bir iş hakkında fermanlarının infaz ve tatbikinde yetkili olan kişiye kadı denilirdi. Kuruluş döneminde en büyük kadılık İznik ve Bursa kadılığıdır. Daha sonra ele geçirilen yerlerde ikinci ve üçüncü derecelerde kadılıklar kurulmuştur⁵.

2. Kadı ve Görevleri

Kadı şer'iyeye mahkemesinin reisidir. Mahkemeye intikal eden davaları İslam dininin

---

² İlber Ortaylı, "Osmanlı Kadısı: Tarihi Temeli ve Yargı Görevi", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.30, Ankara, 1975, s. 117.

³ İlber Ortaylı, *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Cedit Yayınları, Ankara, 2008, s.232.

⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti İlmiye Teşkilatı*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2014, s. 113.

⁵ Zekeriya Bülbül, *Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*, Nobel Yayınları, Ankara, 2000, s.204-205.

kurallarına göre inceleyen ve karara bağlayan yargıçtır⁶. Kadı, kaza işlerine yani yargılama işlerine bakan memurlara verilen unvandır⁷.

Osmanlı Devleti'nde beylik döneminden beri fethedilen yerlere hukuk işlerine bakması için bir kadı gönderilmiştir. Osmanlı kadısı İslam Devleti içinde özgün bir yere sahip, adliye ve mülkiye görevlisidir. İlmiye sınıfına mensup olup devletin hukukçular sınıfını temsil eder⁸.

Kadı, şer'î ve hukuki hükümleri tatbik edici olan ve aynı zamanda hükümetin emirlerini de yerine getiren bir makamdı. Kadılara şer'î hâkim ve hâkim denilmiştir⁹.

Osmanlı Devleti'nde Kadı kaza, kasaba, şehirler ve onlara bağlı köylerden oluşan çevre içinde "şeriat ve örfi kanun" hükümlerini uygulayan, düzeni sağlayan, adalet teşkilatının temsilcisidir. Buldukları yerin hem hâkimi hem kaymakamı hem de belediye reisleriydi. Aynı zamanda İstanbul ve taşrada, hâkimliğin yanında mülki ve belediye işleriyle de görevliydi. Kadılar zamanla bu görevlerinin yanı sıra başka görevler de üzerlerine almışlardır. Bunlar; mecnunlar, yetimler, müsliflerden ve sefahat düşkünlerinin mallarını kullanmaktan men edilenlere ait malları, Müslümanların vasiyetnamelerine, vakıflara, velilerin yokluğu halinde dul kadınların evlendirilmelerine ait vazifelerdir.

Kadılar esnafın resmi merciidir. Esnafar arasındaki anlaşmazlıklar ve bu anlaşmazlıkların çözümü, kethüda ve yiğit başı tayini durumunda bunların azilleri veya bunların değiştirilmeleriyle ve bu günkü belediyeyi ilgilendiren işlerin tamamı kadının görevleri arasında yer almaktaydı¹⁰.

Osmanlı kadısının mülki, beledi, mali, askeri ve adli görevleri vardır. Bir sefer sırasında geçilecek yol, köprü, çeşmelerin tamiri ve erzak temininin başlıca sorumlusu kadıdır. Şer'î hukuku uygulamakla görevlidir. Şer'î hukukun yanı sıra örfi kanun ve hükümlerin, yasaknamelerin icra ve uygulanmasıyla da ilgilenmişlerdir. Halkın şikâyet, dilek ve isteklerini merkeze iletmekle de görevliydi. Avarız

⁶ Şemsettin Sami, *Kamus-ı Türkî*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2013.

⁷ M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B., Yayınları, c.II., s.119.

⁸ İlber Ortaylı, *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Cedit Yayınları, Ankara, 2008, s.261.

⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, Türk Tarik Kurumu Basımevi, Ankara, 1988, s.83.

¹⁰ Bülbül, a.g.e. s.206-207.

vergisinin toplanması, sefer zamanında ordunun her türlü ihtiyacının karşılanması, karaborsacılığın önlenmesi, bulunduğu bölgenin asayişinin sağlanması kadının görevleri arasında yer alır.

Osmanlı kadısı faal bir idareci, mali memur, müfettiş ve taşrada devletin temel direği olan bir görevlidir. Kadılar kendi kaza daireleri dışındaki işlere karışmazlardı ve her fert ait olduğu kaza dairesinde yargılanırdı. Kadı şeriat adamı olarak Müslüman hâkimdir ve bazen cemaat adına başka dinden olanların taleplerini merkeze arz ederdi. Pazaryeri değişikliği, pazarda satılan malları ve fiyatları denetlemek, narh koymak, imam, müezzin ve müderris tayini de kadının görevleri arasındadır¹¹.

Şehir idaresinde Osmanlı'nın kuruluşundan beri önemli yeri olan kadıların saydığımız yetkileri 1826 tarihine kadar devam etmiştir. Bu dönemde İhtisap Nezaretinin kurulmasıyla kadıların nüfuz ve yetkileri daralmaya başlamıştır. Tanzimat ile birlikte Nezaretlerin ve Nizamiye mahkemelerinin kurulmasıyla kadıların vazifeleri boşanma, nikah işleri ve miras taksimiyle sınırlı kalmıştır. Kadıların belediye hizmetleri arsında çarşı, pazar ve esnafın denetimi vardı. Kadı bir bakıma hükümetin esnaf nezdinde temsilcisi konumundaydı. 1855 yılında kurulan Şehremaneti Kurumu ile kadıların belediye işlerine ait yetkileri alınıp bu kuruma devredilmiştir¹².

3. Kadılarda Aranılan Şartlar Derece ve Tayinleri

Kadı olarak seçilecek kişiler ilmiye sınıfından seçilirdi. Okuma yazma bilmeden veya yüksek tahsil yapmadan kadı olunamazdı. Kadılara müderrislikten aldıklarından çok daha fazlası ödenip, kadılık daha cazip hale getirilerek ilim sahibi insanların bu görevi tercih etmeleri sağlanmaya çalışılmıştır¹³. Osmanlı hukukçuları kadıyı, insanlar arasında meydana gelen dava ve anlaşmazlıkları şer'î hükümlere göre karara bağlamak için devletin en yüksek icra makamı tarafından tayin edilen kişi olarak tarif

¹¹ Ortaylı, a.g.e., s.269-272; Yavuz Kısa, H. 1091/M.1680-1681 (s. 125-247) Tarihli Harput Şer'iyeye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme), Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2015, s.2.

¹² Ahmet Akgündüz, İslam ve Osmanlı Çevre Hukuku, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 2009, s. 174-175.

¹³ Bülbül, a.g.e., s. 264-265.

etmişlerdir¹⁴.

Kadı'nın atanması için aranan şartlar, reşid olmalı, temyiz kudretine sahip, iman sahibi ve adil olmalı, hukuki ehliyet, muamele kabiliyetine sahip olmalı, tarafsız olmalı, nesebi sahih olmalı, yeterli derecede hukuki bilgi sahibi olmalı ve erkek olmalıdır¹⁵. Bunların yanında yerli yerinde hüküm verebilen, dürüst, güvenilir, sağlam iradeli, hukuki meselelere ve yargılama usulüne vakıf ve kendine intikal eden davaları şer'î esaslara göre karara bağlayacak yeterlilikte olması gerekirdi¹⁶.

Kaza kadı idaresinin başı olup, yüksek dereceli bir medreseyi bitirmiş ve belli bir müddet Edirne, Konya, Sivas, Bağdat gibi büyük şehirlerde danişmend (stajyer) olarak hizmet görmüş kişiler arasından tayin olunurdu. Kadıların tayini kadıaskerler tarafından yapılırdı. Anadolu'daki kadıların atanması Anadolu kadıaskerlerinin, Rumeli'deki kadıların atanması Rumeli kadıaskerlerinin göreviydi¹⁷.

Kaza kadılarının süreleri yirmi ay olup bu süreyi doldurduktan sonra işinden çıkarılmış olan kadının yerine sırada bekleyen başka kadı atanırdı. Müddetini dolduran kadı İstanbul'a gelerek her Çarşamba günü kazasker dairesine mülazemet (staj görme) edip sıra beklerdi. Bekleme süresi iki yıl olup, iki yıl dolduktan sonra yeniden tayin edilirdi¹⁸. İlk defa kaza kadılığına tayin edilen mülazımlar, kadılık derecelerine yükselerek şehül-islamığa kadar çıkabiliyorlardı¹⁹. Kadıların tayini padişahın beratı ile gerçekleşirdi. İlmiye mensuplarının tayin, yol ve nakil işlemlerini Anadolu ve Rumeli kazaskerlerinin daireleri yapardı. Bu dairelerdeki işlemler ruzname denilen deftere kaydedilirdi. Eğer bir kadının tayini bu deftere kaydedilmemişse elindeki berat hükümsüz sayılıp iptali gerekirdi²⁰.

Osmanlı Devleti'nde kadılar büyük ve küçük kaza kadıları, sancak ve eyalet kadıları olmak üzere iki sınıfa ayrılıyordu. Kaza kadılıkları Anadolu, Rumeli ve Mısır kazaların kadılıkları olmak üzere üç sınıfa ayrılıyordu. Kaza kadılıkları

¹⁴ Halil Cin, Ahmet Akgündüz, Türk Hukuk Tarihi, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 2011, s. 267.

¹⁵ İlber Ortaylı, "Osmanlı Kadısı: Tarihi Temeli ve Yargı Görevi", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi, C.30, Ankara, 1975, s. 118.

¹⁶ Cin, Akgündüz, a.g.e., s. 271.

¹⁷ Mehmed Ali Ünal, Osmanlı Müesseseleri Tarihi, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2005, s. 230.

¹⁸ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 94.

¹⁹ Cin, Akgündüz, a.g.e., s. 269.

²⁰ Ortaylı, a.g.e., s.264.

derecelerine göre beşer akçe zam ile yirmiden kırk akçeye kadar çıkarken, daha sonra para rayicine göre kırk akçeden başlamış ve yüz elli akçelik olan son derecesine kadar çıkmıştır. Yüz elli akçeli kadılıklar önemli kaza kadılıkları olup bunların tayin işleri kazaskerlerin tebliği ve veziriazamın arzıyla gerçekleşirdi. Kaza kadılarından sonra sancak kadılları gelir. Sancakların bazı vilayetlerin, büyük ve önemli eyaletlerin kadılıkları mevleviyet derecesindedir²¹. 18. yüzyıldaki mevleviyet kadılıkları; Mekke ve Medine kadılıkları, Edirne, Bursa, Mısır, Şam, Kudüs, Haleb, Galata, Selanik, Eyüp, Üsküdar, Soyfa ve Girit kadılıklarıdır. En son kademede ise İstanbul Kadılığı yer alırdı. Bundan sonra artık kazaskerliğe gelinirdi. Mevleviyetde yevmiyeler 300-500 akçe arasında değişirdi²².

4. Kadıların Yargılama Şekilleri

Kadılar içtihatlarında serbesttirler. Hüküm ve karar verirken kimseye danışma mecburiyetinde olmadıkları gibi yanlış karar ve içtihatlarından dolayı da eleştirilemezler ancak vicdanen sorumlu olurlardı. Tereddüde düştüğü bazı konularda vicdanen rahatlamak için fetva isteyebilirdi. Ancak aldıkları fetvalar kendi içtihatlarına uygun değilse kanaatlerini istedikleri gibi açıklarlardı²³. Yargının bağımsız olması, hiçbir makam veya kişinin yargıya müdahale etmemesi, kadıların da bağlı oldukları hukuki esaslara ve vicdani kanaatlerine göre hüküm vermesi esastır²⁴.

Kadıların yargı işlerinde yardımcı olan memurlar bulunmaktaydı. Bunların başında Naip gelmektedir. Naip dışında subaşı, muhızır başı ile muhızırlar, asesbaşı ve mukayyid gibi görevliler de vardı. Mahkeme kadının oturduğu konağın alt katında kurulurdu. Eğer uygun bir konak yoksa kasabanın en büyük camisinde mahkeme görülürdü ve yargılama sabah namazıyla başlayıp öğleye kadar devam ederdi. Ayrıca her duruşmada kazanın ileri gelenlerinden doğruluğu ve dürüstlüğüyle tanınmış “Şuhudu’l-hâl” hazır bulunurdu. Bu kişiler kadının kararlarının kanuna uygun olup olmadığını takip ederlerdi. Çünkü kadılar her ne kadar şer’i ve örfi hukuku iyi

²¹ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 91-95.

²² Ortaylı, a.g.e., s.235-236.

²³ Münir Atalar, “Şer’iye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe” *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Enstitüsü Dergisi*, S.4, İstanbul, 1980, s.309.

²⁴ Fahrettin Atar, “Kadı”, *İslam Ansiklopedisi*, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001, C.24, s.69.

bilseler de bölgenin örf ve adetlerine yabancı olduklarından tereddüte düştükleri durumlarda şuhudu'l-hal ile istişare ederlerdi ve fikhî meselelerde ise kaza müftüsü ya da Şeyhülislamdan fetva isteyebilirlerdi²⁵.

Kadının kendi yargı bölgesi içinde olan bir olaya ve mahkemeye yapılan müracaatlarda bazı hukuki nedenler hariç, davaya bakmaktan kaçınması yasaktı. Bu gibi durumlarda eyalet beylerbeyi ve devlet yetkilileri kadıya görevini hatırlatıp uyarıda bulunurlar. Alacak ve benzeri davalar için keşif icap ettiğinde bilirkişilerle olayı tespit etmek zorundaydılar. Kendi yargı bölgeleri dışındaki işlere karışmaları yasaktı ve herkes ait olduğu bölge mahkemesinde yargılanırdı. Ancak kadılar Sultan'ın özel bir fermanıyla gereken durumlarda başka kadıların bölgesindeki işlere bakabilirlerdi²⁶.

5. Şer'îye Mahkemeleri

Şer'îye Mahkemeleri Osmanlı devletinin başlangıcından Tanzimat döneminin sonuna kadar her türlü hukuki uyuşmazlıkların çözüldüğü bir merkez olmuştur. Burada bir kadı ve mahkemenin büyüklüğüne göre sayıları değişen çeşitli yardımcıları görev yapardı. Bu mahkemelerin başkanı kadıydı²⁷.

Kadıların veya naiblerin bizzat kaza işleriyle ilgilendikleri resmi kurumlara şer'îye mahkemeleri denir. Osman Gazi halkın haklarını korumak için şer'îye mahkemelerine önem vermiş ve her tarafa adil kadılar tayin ederek görevlerini serbestçe yürütebilmelerini sağlamıştır. Şer'îye mahkemelerinin çalışmalarını verimli kılmak amacıyla II. Mahmut yeniçeri ocağını kaldırdıktan sonra Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye ve Şûrâ-yı Bâb-ı Ali adında iki encümen kurmuştur. 1868 de Divan-ı Ahkâm-ı Adliye kurulmuş ve mahkemeler şer'î ve nizami olarak şeklen ikiye ayrılmıştır. 1914'te Şer'î meseleler dışındaki konular Nizamiye Mahkemelerine bırakılmıştır²⁸.

Şer'îye mahkemelerinin belli bir makam binası yoktu. Ancak kadıların yargı

²⁵ Ünal, a.g.e., s.231-232.

²⁶ İlber Ortaylı, "Osmanlı Kadısı: Tarihi Temeli ve Yargı Görevi", s. 125-126.

²⁷ Aydın Yetkin, "Osmanlı Devleti'nde Hukuk Devletinin Gelişim Süreci", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.6, S.24, İstanbul, 2013, s.389.

²⁸ Münir Atalar, "Şer'îye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe" s. 304-308.

işlerini yürütebilecekleri muayyen yerler vardı; bunlar kadının evi, cami, medrese, mescid olabiliirdi. Kadılar bayram ve Cuma günlerinin dışında yargı görevini yerini getirirlerdi²⁹. Mahkemelerde şahit olacak kişiler o yörenin ileri gelenleri arasından seçilmiştir³⁰.

Taraflar bizzat mahkemeye başvurabildikleri gibi vekiller vasıtasıyla da müracaat edebiliyorlardı ve kendi bölgesindeki kadıya başvurmak zorundaydılar. Duruşmalar herkese açık olarak yapılıyordu ve yeteri derecede şuhudu'l-hal hazır bulunuyordu. Şuhudu'l-hal hem kadının işini kolaylaştırıyordu hem de dava ve davacılara güven duygusu vermekteydi. Şuhudu'l-hal dışında naibler, kasamlar, subaşı, muhızırbaşı gibi görevliler de kadıya yardımcı olmaktadır³¹.

Kadılar şer'î ve hükmi konularda Hanefî mezhebine göre hüküm verirlerdi. Kadılar kendilerine gelen hüküm ve fermanları, görmüş oldukları çeşitli davalarla ilgili hükümleri Sicil denilen bir deftere kaydederlerdi. Her kadı davayı mevcutsa kendisi dinler ve yanında hâkim muavini olarak kethüdası ile davayı sicile geçiren kâtip bulunurdu³².

6. Mahkeme Görevlileri

Mahkemelerde kadılar dışında naib, kassam, muhızır, subaşı, çavuş, mübaşir, kâtip ve hademeler de çalışmaktaydı. Bunlardan en önemlisi olan Naib vekil manasına gelmektedir³³. Naiblik Osmanlılarda başlangıçtan beri mevcuttu. Yeni fethedilen yerlere idareyi temsilen subaşı, hukuku temsilen kadı veya naib tayin edilmesi bir fetih geleneğiydi. Naibler medrese eğitimi almış ve ilmiye sınıfına mensupturlar³⁴. Kadıların kendi yerlerine davaya bakmak üzere görevlendirdikleri kişilerdir. Kadılar tayin edildiklere yere gitmeyerek yerine naib gönderirlerdi. Nahiyelere tayin edilen naiblere kaza naibleri, mevleviyet kadılarının tayin ettiği naiblere mevali naibleri, arpalıklarda sahibi adına yargı görevini yürütenlere de arpalık naibleri adı verilmiştir.

²⁹ Ahmed Akgündüz, İslam ve Osmanlı Hukuku Külliyyatı, Kamu Hukuku (Anayasa-İdare-Ceza-Usul-Vergi-Devletler Umumî), Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 2011, C.I, s.191.

³⁰ Hülya Canbakal, 17. Yüzyılda Ayıntab, Osmanlı Kentinde Toplum ve Siyaset, (çev. Zeynep Yelçe), İletişim yayınları, İstanbul, 2009, s. 157.

³¹ Aydın Yetkin, "Osmanlı Devleti'nde Hukuk Devletinin Gelişim Süreci", *Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.6, S.24, İstanbul, 2013, s.390.

³² Uzunçarşılı, a.g.e., s.109.

³³ Uzunçarşılı, a.g.e., s. 117.

³⁴ Mehmed İpşirli, "Osmanlılarda Naib", *İslam Ansiklopedisi*, Vakıf Yayınları, İstanbul, 2006, C.32.,s.312.

Naibler, kadıların kaleme aldığı niyabet müraselesi ile tayin edilirler³⁵. Kadı naib seçerken özellikle o mahallenin ulemasından olanları seçer ve naib olarak seçilecek olan kişinin belli bir tahsile ve hukuk bilgisine sahip olması gerekirdi³⁶.

Bir diğer mahkeme görevlisi Muhzır ise Arapça ihzar edici, huzura getiren demektir. Davacılar ile dava olunanları mahkemeye çağırın memur³⁷. Muhakeme sırasında mahkemede ki asayişin temini de muhzırın görevlerindedir. Muhzır, mahkemenin bulunduğu yerin ahali si arasından özellikle daha önce bu görevi yapmış kişilerden veya bir şekilde devlet görevi almış (askeri) gurupların mensuplarından seçilirdi. Sivil halktan muhzır tayin edilemezdi. Muhzırları tayin ve azil yetkisi kadı lara verilmiştir. Büyük kadılıklarda birden fazla muhzır bulunur, böyle yerlere bir de muhzırbaşı tayin edilirdi³⁸. Tanzimat'tan sonra nizamiye mahkemelerinde muhzırların yerini mübaşirler almıştır³⁹.

Görevlilerden biri olan Kassamlar ise sözlük anlamı taksim eden demek olan kassam hukuki terim olarak, vefat eden şahısların terekelerini varisleri arasında paylaştıran şer'î memur demektir⁴⁰. Osmanlı devletinin şer'îye teşkilatında miras taksimi kazasker kassamları ve şer'î mahkemelerde bulunan kassamlar tarafından yapılıyordu⁴¹.

Bir diğer mahkeme görevlisi Subaşı'dır. Kökeni Orta Asya'ya dayanan *sü* kelimesi ordu, asker anlamına gelimektedir. Sübaşı da ordu komutanı demektir. Bu kelime Osmanlı Devleti zamanında *subaşı* haline gelmiştir⁴². Osmanlı devrinin ilk zamanlarında merkezden tayin edilirdi. 16. Yüzyıldan sonra Beylerbeyi ve sancakbeyleri tarafından ve onlara bağlı bir memur olarak tayin edilmiştir. Ve tayinleri Beylerbeyi ile Sancakbeyi tarafından mektupla kadıya bildirilir ve sicile kaydedilirdi. İki görevi vardır: ilki mali görev olarak vergileri toplamak ikinci ise

³⁵ Akgündüz, a.g.e.,s.197-198.

³⁶ İlber Ortaylı, "Osmanlı Kadıs'ının Taşra yönetiminde Rolü Üzerine", *Ortadoğu Amme İdaresi Dergisi*, C. IX., S.1, 1976, s. 98.

³⁷ M. Zeki Pakalın, *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B., Yayınları, c.II., s.572.

³⁸ Recep Ahıskalı, "Muhzır", *İslam Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, 2006, C.31, s.85.

³⁹ Abdül selam Ertekin, 282 Numaralı Hısn-ı Mansûr (Adıyaman) Şer'îyye Sicili, (H.1315-1316/M.1898-1899), Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman, 2012, s. 15.

⁴⁰ Akgündüz, a.g.e.,s.198.

⁴¹ Uzunçarşılı, a.g.e., s.121.

⁴² Ünal, a.g.e., s.235.

kolluk görevi olarak asayişî sağlamaktır⁴³. Kadı'nın başında bulunduğu yönetim biriminin asayiş ve güvenliğinden sorumludur. Subaşı, bazı ticari faaliyetlerden ve çeşitli suçlar konusunda kesilen para cezalarından oluşan geliri toplayıp merkeze göndermekle de görevli tutulmuştur. Böylece bir çeşit maliye memurluğu yapmışlar ve bundan dolayı kendilerine “*zaim*” veya “*emin*” unvanları da verilmiştir⁴⁴.

Çavuşlar da mahkemede görevlileri arasındadır. Dergâh-ı Ali Çavuşları da denilen adli memurlardır. Osmanlı devletinin ilk dönemlerinden beri var olan memurlardır. Mahkeme ilamlarının icrası, borçlunun mallarını satarak borcunu ödemesi, bazı durumlarda mahkeme kararıyla borcun hapis cezasına çevrilmesi, kesinleşen cezaların infazı, yani günümüzdeki icra memurları ve kısmen de olsa savcılarının ve emniyet görevlilerinin vazifelerini yerine getiren görevli Çavuşlardır⁴⁵.

Mübaşir, sözlük anlamı işe başlayan demektir⁴⁶. Adli memur olarak iki anlamı vardır. İlki; mahkemelerde celp ve tebliğ işlerinde kullanılan memurlara verilen isimdir ve muhızır ile eş anlamlıdır. Diğeri ise; Tanzimat'tan önce devlet tarafından görülmesi ve soruşturulması gereken işler için görevlendirilmesidir⁴⁷.

Kâtipler ve Hademeler, sarayın harem dairesi yazı işlerini gören memurlardır aynı zamanda harem dairesinin masraf hesabını tutardı. Görevleri şahitlerin ifadelerini yazarak kayıt altına almak, merkezden gelen yazıları sicile kaydetmekti. Kâtipler kadı tarafından seçilip yazının düzgün olmasına ve güvenilir olmasına dikkat edilirdi⁴⁸.

Hademeler ise mahkeme işlerinde belgelerin getirilmesi, duruşmanın güvenliğinin sağlanması ve benzeri işleri görürlerdi⁴⁹.

⁴³ İlber Ortaylı, “Osmanlı Kadısı'nın Taşra yönetiminde Rolü Üzerine”,s.100.

⁴⁴ Feda Şamil Arık, “Osmanlılarda Kadılık Müessesesi 1” *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama*, S.8, 1997, s. 28-30.

⁴⁵ Akgündüz, a.g.e., s. 198.

⁴⁶M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B Yayınları, İstanbul, 1993, C.II., s. 592.

⁴⁷ Akgündüz, a.g.e., s. 199.

⁴⁸ M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B Yayınları, İstanbul, 1993, C.II., s. 214; Yavuz Kısa, H. 1091/M.1680-1681 (s. 125-247) Tarihli Harput Şer'iyye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme), Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2015, s.8.

⁴⁹ Abdülselem Ertekin, 282 Numaralı Hısn-ı Mansûr (Adıyaman) Şer'iyye Sicili, (H.1315-1316/M.1898-1899), Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman, 2012, s. 15.

İKİNCİ BÖLÜM

2. Şer'îye Sicilleri, Şer'îye Sicillerindeki Belge Çeşitleri ve Tarihi Kaynak Olarak Önemi

2.1.Şer'îye Sicilleri

Şer'îye sicilleri, mahkemelerde kadılar tarafından tutulan ve kadıların davalar hakkında verdikleri hükümleri, nikah, talak, ikrar, vakıf, alış-veriş gibi hukuki davaları ve kadılara üst makamlardan bildirilen ferman, tezire, temessük, mürasale v.b. çeşitli kayıtları içeren belgelere verilen isimdir⁵⁰.

Şer'îye Sicilleri XV. asrın ikinci yarısından başlayarak XX. asrın ilk çeyreğine kadar gelen Türk tarihini, Türk içtimai hayatını, Türk iktisadi ve siyasi hayatını yakından ilgilendirmekte, Türk kültür ve tarihinin temel kaynaklarından birini teşkil etmektedir⁵¹.

Kadı sicilleri, kadı divanı, mahkeme kayıtları, sicillat-ı şer'îye ve yaygın kullanımı ile şer'îye sicilleri denilen bu defterler kadı veya naibi tarafından tutulup çeşitli türdeki belgeleri içermektedir. Osmanlı Devleti'nde merkezde ve taşrada her tabakadan insanlar arasındaki hukuki ilişkilere dair kayıtları içeren bu defterler Osmanlı hayatının aile, toplum, ekonomi ve hukuk gibi birçok alanın tarihi için önemli kaynaklardır.

Osmanlı Devleti'nde şer'îye sicillerinin en erken tarihli örneklerine Bursa'da rastlanmaktadır. Osmanlı dönemine ait şer'îye sicilleri içerisinde birçok kayıt türü vardır. Bunların bir kısmı mahkemedeki işlemler sonucu oluşanlar ve bir kısmı da İstanbul'dan gelen belge suretleridir. İlam, hüccet, tereke kayıtları birinci türden belgelere; ferman, emir, buyruldu, tezkere, berat ise ikinci tür belgelere örnektir. İlk tür belgeler genellikle sicil defterinin ön kısmına yani *sicil-i mahfuza*, merkezden gelen belgelerin suretleri ise arka kısmına (*sicil-i mahfuz defterlü*) kaydedilmiştir. Ayrıca fetva örneklerini ve kadıların şahsi notlarını da sicil

⁵⁰ Ali Duman , “ Kadı defterleri (şer'îye sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi”, *EKEV Akademi Dergisi*, S.33, No:11, Ankara, 2007, s. 141.

⁵¹ Ahmet Akgündüz, *İslam ve Osmanlı Çevre Hukuku, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 2009, s.142-143.*

defterlerinde görmek mümkündür⁵².

Eski defterler, kadının cübbesinin cebine girecek ölçüde küçük, dar ve uzuncadır. Ancak Tanzimat'tan sonraki şer'îye mahkemelerine ait sicil defterlerinde şahitlerin isim ve adresleri yazıldığı ve verilen kararların gerekçeleri daha geniş tutulduğu için ilam ve hüccetler daha geniş yer kaplamış dolayısıyla bu dönemdeki sicil defterleri daha büyük ve hacimli olmuştur. Bu sicil defterlerini başında genellikle Arapça bir giriş kısmı vardır. Burada şer'î hükümlere, Allah ve Peygamberine saygı arz edilmekte, daha sonra sicili tutan hâkimin ismi ve vazife unvanı kaydedilmektedir. Çoğu kez sicili tutan kadının tayin, berat ve buyrultusu da defterin başına yazılmaktadır⁵³.

Şer'îye sicillerinin konu edindiği kayıtlar genel olarak iki kısımdır: ilki her çeşit dava zabıtlarıyla mukavele, senet satış, vakfiye, kefalet, vesayet, borçlanma, tereke, taksim v.b. gibi fıkıh ilminin başlıca konularını oluşturan şer'î işlemlere ait resmi kayıtlar ve esnaf kontrolüne ait notlardır.

İkincisi ise başta hükümdarlar olmak üzere her derecede büyük ve küçük makamlardan beylerbeyine, sancakbeylerine, kadılara, müftülere, mütesellimlere, dizdarlara, defterdarlara, müderrislere, eminlere, ayan-ı vilayet ve iş erlerine hitaben yazılan ferman, berat, divan tezkeresi, mektup gibi resmi emir ve yazı kopyalarıdır. Bunlardan başka bazı fetva suretleri ile tayin emirlerine göreve başlama kayıtlarına, yangın, sel, fırtına, deprem gibi olaylara ait yazılmış notlara da rastlanılır⁵⁴.

2.2. Şer'îye Sicillerindeki Belge Çeşitleri

Şer'îye sicil defterlerinde mevcut olan yazılı kayıtlar iki gruba ayrılır. Birincisi kadılar ve naip tarafından kaleme alınan belgelerdir. Bunlar İlamlar, Hüccetler, Ma'ruzlar, Müraseleler gibi belgelerdir. İkincisi de kadı tarafından yazılmayan kendisine padişah tarafından gönderilen fermanlar, beratlar ve benzeri emirler, sadrazam, beylerbeyi ve kazaskerlerden gelen buyrultular ve ilgili devlet

⁵² Yunus Uğur, "Şer'îye Mahkemeleri", *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Ankara, 2010, C.39, s.8.

⁵³ Ahmet Akgündüz, "İslam hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'îye Mahkemeleri ve Şer'îye Sicilleri" *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S. 14, Ankara, 2009, s. 23-24.

⁵⁴ Münir Atalar, "Şer'îye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe" s. 311-312.

teşkilatlarından kendisine gönderilen diğer yazılı belgelerdir⁵⁵.

2.2.1. Kadı tarafından kaleme alınan belgeler

Hüccetler;

Şer'i davalarda bir davanın şahitler huzurunda dinlendikten sonra kadının verdiği hükmü kapsayan ilamdır. Kadının ilamı altında şahitlerin imzaları bulunur ve verilen kararlar şeran yani şeriata göre sabit olmalıdır⁵⁶. Sözlük anlamı delil ve bir fiilin sabit olmasına vesile olmasıdır. Osmanlı devletinde hukuki olarak hüccetin iki anlamı bulunmaktadır. Birincisi; şahitlik, yemin, ikrar ve yeminden nükul gibi bir davayı ispat eden hukuki delillere denir. İkincisi; kadının kararını içermeyen, taraflardan birinin ikrarını ve diğerinin bu ikrarı tasdikini içine alan üst tarafında düzenleyen kadının mühür ve imzasını taşıyan yazılı belgeye hüccet denir⁵⁷.

Hüccetleri diğer yazılardan ayıran en önemli fark şahitlerin sıralanışı ve tasdik formülüdür. Bu yazıların altında şahitlerin adları, bazen de rütbeleri ve memuriyetleri, nerede ikamet ettikleri ayrı ayrı yazılırdı. Hıristiyan halkın birbirleri aleyhine açtıkları davalarda onlar da şahit olarak gösterilirdi. Kadı imzası kağıdın üst tarafında yer alır ve kadının adı ile bulunduğu kazanın adı yazılıdır⁵⁸.

Genellikle her hüccette davacı, davalı ve bu iki taraf arasında dava konusu olan mesele olmak üzere üç temel unsur bulunur. Kadı huzurunda görülen dava sonucunda duruma göre hüccetin aslı taraflara verilir, sureti de sicile kaydedilirdi. Orijinal hüccetlerde kadının ismi ve mührü bulunduğu halde sicillere kaydedilmiş hüccetlerde bunlar yer almaz. Hüccetlerin konusu kadı tarafından ele alınmış her türlü kazai olaylardır⁵⁹.

⁵⁵ Ahmet Akgündüz, "İslam hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'îye Mahkemeleri ve Şer'îye Sicilleri" *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S. 14, Ankara, 2009, s.27-45.

⁵⁶ Uzunçarşılı, a.g.e., s.108.

⁵⁷ Ahmet Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'îye Mahkemeleri ve Şer'îye Sicilleri", s. 27-28.

⁵⁸ Tayyib Gökbilgin, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi*, Enderun Kitapevi, İstanbul, 1992, s. 111.

⁵⁹ Mustafa Oğuz- Ahmet Akgündüz, "Hüccet", *İslam Ansiklopedisi*, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998, C.18, s.446.

Mürasele;

Arapça haberleşmek ve mektuplaşmak anlamına gelir⁶⁰. Resmi mektuplar demek olan mürasele kelimesi, şer‘iye sicillerinde kadının kendisine denk veya daha aşağı rütbedeki şahıs ve makamlara hitaben yazdığı belgelere verilen isimdir. Farklı anlamları da bulunmaktadır. Örneğin, Anadolu ve Rumeli kazaskerleri tarafından kadı ve naiplerine ve onlar tarafından nahiye naiplerine tayinleri, yetki ve salahiyetlerini açıklamak üzere yazılan emirler hakkında da mürasele terimi kullanılmıştır. Ayrıca kadılar tarafından yazılan resmi kağıtlara da mürasele ismi verilmiştir. Genel anlamıyla mürasele herhangi bir makamın kendi dengi veya alt kademedeki bir makama yazdığı resmi yazılardır⁶¹.

İ‘lâm;

İlamın kelime manası bildirme, anlatma demektir. Hukuk terimi olarak ise i‘lam, bir davanın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren belgedir. Ancak Osmanlı diplomatiğinde kadıların şer‘i mahkemeye intikal eden bir davanın kararının tasdikini temin için şeyhülislamlığa veya herhangi bir konuda bilgi vermek üzere üst makamlara yazdıkları resmi yazılar içinde i‘lam tabirini kullanmışlardır. Bir konuda bilgi vermek üzere üst makamlara yazılan i‘lamlar arz mahiyetindedir.⁶²

Ma‘ruzlar;

Maruz’un kelime anlamı arz olunmuş demektir. Kadılar tarafından, icra makamlarına idari bir durumun arz edildiği yazılı kayıtlara ve halkın kadıya veya icra makamına hitaben yazdığı şikâyet dilekçelerine maruz denilir. Kısacası astın, üstüne yazdığı bir istek veya durumun arz edildiği yazılı kayıtlardır.

Halk tarafından çeşitli konularda yapılan şikayetler, hâkimin emriyle görevliler tarafından yapılan keşif ve tahkikat raporları, naiplerin daha çok ceza konularında yürüttükleri soruşturma ve hâkimin tasvibine bağlı olarak verdikleri

⁶⁰ M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B, Yayınları, İstanbul, 1993, C.II., s. 621.

⁶¹ Ali Duman, “Kadı defterleri (şer‘iyye sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi”, s. 151.

⁶² Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2013, s.345.

hükümler, hâkimlerin bir üst makama arz ettikleri konular, mahkemelerin safhalarıyla ilgili daha geniş bilgi, kaza dâhilinde işlenen suçlar ve yapılan gayr-ı meşru davranışların tespiti gibi konular hakkında bilgiler içermektedirler⁶³.

Vakfiyeler;

Arapça asıllı bir kelime olan vakf durdurmak, alıkoymak anlamlarına gelir. Terim olarak vakıf, bir kimsenin Allaha yakın olmak gayesiyle menkul veya gayrimenkul mal ve mülkünü dini ve sosyal bir amaç için tahsis etmesidir. Vakfiye ise vakf edilen şeyin vasıfları ve vakf edilme şartlarını içeren ve kadı tarafından tasdik edilen bir belgedir. Vakfiyelerde gelirin devamlı olması ve vakfın tam mülkiyeti altında bulunması gibi bazı şartlar aranır. Bu şartların mevcut olması halinde vakıf sahibi vakf ettiği şeylerin listesini ve şartlarını bütün ayrıntılarıyla kayd ettirdiği bir vakfiye veya vakıfname tanzim ettirirdi⁶⁴.

2.2.2. Başka Makamlar Tarafından Yazılan ve Sicile Kaydedilen Belgeler

Tezkereler;

Osmanlı diplomatikasında, üstten alta veya aynı seviyedeki makamlar arası yazılan ve resmi bir konuyu içeren belgelere tezkire denir⁶⁵. Genellikle aynı şehir ve kasabada bulunan resmi dairelerin birinden diğerine ve halkın birbirine yazdıkları yazılar için tezkire tabiri kullanılmıştır. Kadı defterlerinde yer alan belgelerin önemli bir kısmı da tezkirelerden meydana gelir⁶⁶.

Temessükler;

Arapça mesek kökünden gelen temessük kelimesinin sözlük manası tutunma, yapıştırma, sarılmadır. Diplomatik bakımdan bir borcun ödenmesinin kabul edilmesi, bir şeyin teslim alındığının gösterilmesi gibi hususlarda karşı tarafa verilen bir nevi senettir. Bazı durumlarda temessük kelimesine karşılık tahvil kelimesi kullanılmıştır.

⁶³ Ali Duman , “ Kadı defterleri(şer’iyye sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi”, s. 150-151.

⁶⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2013, s.359-360.

⁶⁵ Ahmet Akgündüz, “İslam hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer’iyye Mahkemeleri ve Şer’iyye Sicilleri”., s. 46.

⁶⁶ Ali Duman , “Kadı defterleri(şer’iyye sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi”, s. 151-152.

19. Yüzyılın ikinci yarısında temessük kelimesinin yerini zamanla sened kelimesi almıştır ve anlam olarak aynıdır⁶⁷.

Buyuruldu;

Türkçe buyurmak mastarından yapılmış bir isim olan buyuruldu, Osmanlı diplomatiğinde sadrazam, vezir, defterdar, kadıasker, beylerbeyi, vb. rütbeli vazifelilerin kendilerinden aşağı mevkilerde bulunanlara gönderdikleri emirler için kullanılan terimdir⁶⁸.

Emir ve fermanlar;

Şer‘iye sicillerindeki emir ve fermanlar iki başlık altında ele alınabilir:

1. Padişah’tan gelen emir ve fermanlar; bunlar, İslam hukukunun padişaha tanıdığı yasama yetkisine dayanarak ya da icra kuverinin başı olarak yazdırdığı ve şer‘iye sicillerinde “Evamir ve Feramin” diye zikredilen hükümleri içeren belgedir.

2. sadrazam, beylerbeyi ve kazaskerden gelen buyruldu; Osmanlı devletinde padişah’tan sonra, şer‘i ve kanuni hükümleri icra ve takip ile görevli olan makam, padişahın bir nevi mutlak vekili bulunan sadrazamlardır. Sadrazamlar padişahın emrine dayanarak bazı hususları kadılarına hatırlatabilirler. Bundan başka ilmiye sınıfının reisi durumunda olan kazaskerler tarafından, kadılarına gönderilen tayin buyrultular da bu kısım altında incelenebilir⁶⁹.

Beratlar;

Berat Arapça asıllı bir kelime olup yazılı kâğıt demektir. Osmanlı diplomatiğinde Padişah tarafından bir memuriyete tayin, bir gelirden tahsis, bir şeyin kullanılma hakkı, bir imtiyaz veya muafiyetin verildiğini gösteren ve veren padişahın tuğrasını taşıyan belgedir. Bir diğer belge türü ise mektuplardır. Mektup Arapça asıllı bir kelime olup sözlük anlamı yazılmış demektir. Diplomatik bakımdan ise iki belde, iki memleket arasındaki şahıslarca iş, tebrik, taziye, arz-ı muhabbet gibi vesilelerle

⁶⁷ Mübahat S. Kütükoğlu, Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2013, s.281.

⁶⁸ Kütükoğlu, a.g.e., s. 197.

⁶⁹ Ali Duman , “ Kadı defterleri (şer‘iye sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi”, s. 152.

birbirlerine gönderilen yazılardır⁷⁰.

2.3. Şer'îye Sicillerinin Tarihi Kaynak Olarak Önemi

Şer'îye sicilleri aynı zamanda Osmanlı mahkeme kayıtları diye de adlandırılmış ve bunlar Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze kalan arşivin çok önemli bir kısmını oluşturmaktadırlar. Ancak önemi anlaşılincaya kadar bir kısmı yakılmış, çöpe atılmış ve tahrip edilmiştir. Daha sonra koruma maksadıyla ciltlenirken de bir kısmının yazılarına zarar verilmiştir. Maarif Vekâleti 3 Kasım 1941 ve 4018/2182 sayılı karar ile muhtelif yerlerde bulunan sicillerin müze ve kütüphanelere devredilmesini sağlamıştır. Karar uyarınca ait oldukları illerin kütüphaneleri veya müzelerinde ve Topkapı Sarayı Müzesi'nde muhafaza edilen şer'îye sicilleri 1991 yılında kültür bakanlığı kararıyla, İstanbul Şer'îye Sicili Arşivindekiler hariç, Ankara'da Milli Kütüphanede toplanmıştır. İstanbul ve çevresi mahkemelerine ait siciller halen İstanbul Müftülüğü Şer'îye Sicilleri Arşivi'nde muhafaza edilmektedir⁷¹.

Şer'îye sicilleri Osmanlı tarihinin sosyal, ekonomik, ticari, yerel, siyasal ve kültürel yönlerini yansıtmaları açısından oldukça önemli belgelerdir. Ve bunların önemini maddeler halinde şöyle sıralayabiliriz⁷²:

1. Şer'îye sicillerine suret olarak geçmiş bulunan çeşitli fermanlar, beratlar, mektuplar, divan tezkireleri gibi diğer resmi kayıtlar, eski nizamların iç yüzlerini ortaya koyan en önemli belgelerdir.
2. Şer'îye sicillerinde önemli birçok devlet adamının, müderrisin, alimin, şairin, sanatkarların ve mimarların ismi geçer, her ne kadar bu kişiler hakkında ayrıntılı bilgi verilmiyorsa da özgeçmişlerini yazmak veya yazılmış olanların güvenilirliğini teyid etmek için başvurulacak belgelerdir.
3. Kadı sicilleri, eski hukukumuz hakkındaki birbirini tutmayan çelişkili görüşler arasında doğruyu tespit etmek için en önemli, objektif ve doğru

⁷⁰ Kütükoğlu, a.g.e., s.124-221.

⁷¹ Fethi Gedikli, "Şer'îye Sicillerinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi ve Sicillere Dayalı Araştırmalar" *Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları, -Tespitler-Problemler-Teklifler-İSAM*, İstanbul, 2007, Yayın No:391, s.73-74.

⁷² Fethi Gedikli, "Şer'îye Sicillerinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi ve Sicillere Dayalı Araştırmalar", *Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları, -Tespitler-Problemler-Teklifler-*, s. 75-76.; Mehmed Beşirli, " 385 Numaralı Harput Şer'îye Sicili'nin Tanıtımı ve Osmanlı Şehir Tarihi Açısından Önemi", *OTAM*, S.10, Ankara, 1999, s.8.; Münir Atalar, "Şer'îye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe" s.312-313.;

kaynaklardır. Bu sicillerin incelenmesiyle Osmanlı hukukunun kaynakları, şer'îşerif denilen İslam hukukunu ne derece uyguladıkları ve Padişahların yasamaya ne kadar müdahale ettiğini ortaya koyan belgelerdir.

4. Şer'îye sicilleri sosyal, siyasal, ekonomik, zirai, ticari vb. bakımlardan tarihimizin bilinmeyen yönlerini ve geçmiş devirlerde bağlı bulunduğumuz yaşama koşullarını doğru olarak aydınlatıp belgelendirir.
5. Bu defterler askeri sefer hazırlıkları ve ordunun ihtiyaçlarının ne şekilde karşılandığı hakkında bilgiler içerirler. Harp tarihi için bu belgelerin incelenmesi ihmal edilemez.
6. Mahkemeye başvuracak olan kişilerin nasıl dava açacakları, haklarını nasıl savunacakları ve fıkıh kitaplarında yer alan bilgilerin nasıl kullanılacağı bu belgeler yoluyla tespit edilebilir.
7. Şer'îye sicillerinin, mimari tarihimiz açısından önemi çok büyüktür. Halen var olan veya olmayan eski sanat eserlerinin varlığını ortaya koyarlar.
8. Kasaba, köy, mahalle, çiftlik, semt ve özellikle aşiret ve cemaat isimlerini içeren resmi kayıtlar yerleşme tarihimiz için de oldukça önemli belgelerdir.
9. Bu defterlerdeki nah (fiyat) kayıtları, esnaf teftişine ait kısa ve açık zabıtlar, o zamanki belediye tüzük ve yönetmenliklerini açıkça belirtmektedirler.
10. Şer'îye sicillerinde şahsın hukuku ile ilgili kararlardan, aile hukuku ve kamu hukuku ile ilgili kayıtlara kadar hukuki vesikalara rastlanılır. Eski Türk aile yapısını, nişanlama, evlenme müesseselerinin nasıl işlediğini, eşler arasındaki mal ayrılığını, mehir olarak hangi eşyaların verildiğini kadı sicillerinden öğrenebiliriz.
11. Osmanlı halkının hayat ve geçim tarzı, memlekete dışarıdan giren ve

memlekette dışarı çıkan eşya, imal edilen sanayi ürünleri, halktan toplanan vergiler, para arzı gibi konuları bu belgelerden doğru olarak tespit edilebiliriz. Özellikle narh ve tereke kayıtları açısından önemlidirler.

12. Siciller adli teşkilat bakımından da önemlidir. Kadılık, naiplik, muhızrlık, mbaşırlık, avuşluk, subaşılık gibi adli müesseselerin hem idari yapılarını hem de görevlerini en geniş Şekilde Şer'ıyye sicillerinden öğrenebiliriz.
13. Şuhudu'l-hal, kassam, ehl-i vukuf gibi mahkeme teşkilatıyla ilgili görevlilerin kimler arasından ve hangi özellikler dikkate alınarak Őeildiđini, ne gibi işlevler gördüğünü Şer'ıyye sicillerinde bulabiliriz.
14. Şer'ıyye sicillerindeki kayıtlardan yararlanarak çeşitli etnik ve dinsel toplulukların birbirleriyle, yargı ve yönetim organlarıyla ilişkilerini incelemek mümkündür.
15. Tıp tarihi açısından da oldukça önemli belgelerdir. Doktorlar ve hastalar arasında mahkemeler yoluyla düzenlenen anlaşmalar ve ameliyat senetleri vb. durumlar hakkında bilgiler içerirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. Adıyaman Şer'ıye Sicili Kataloğu ve Yapılan Çalışmalar

Her açıdan büyük önem arz eden Şer'ıye sicillerinin toplu kataloğunun hazırlanması ve bu sicillerin korunması bilimsel araştırmalar ve araştırmacı için yapılacak en iyi katkıdır.

Adıyaman Şer'ıye Sicileri'nin kataloğu aşağıda verilmiştir. Bu kataloga göre; Adıyaman'a ait toplam 48 adet şer'ıye sicili mevcuttur. Bu siciller H.1287-1345 yılları arasında tutulmuştur. Tablo incelendiğinde tüm belgeler numaralandırılmış ve bu belgelerin 26 tanesinin sayfa numaraları belliyken 22 tanesinin sayfa numaraları belli değildir. Kadı sicilleri Ankara'da kurulan Millî Kütüphane'ye taşınmadan önce belirli merkezlerde toplanmıştır. Adıyaman'a ait şer'ıye sicilleri de Adana Müzesinde toplanmış ve daha sonra da Millî Kütüphaneye nakledilmiştir.

Tabloya göre; 1329 tarihli sicil 7 defa ayrı ayrı numaralandırılmıştır. 1326 tarihli sicil 3, 1314 ve 1324 tarihli siciller 2 defa numaralandırılarak verilmiştir. Tablo incelendiğinde sicillerden sayfa numarası en çok olan 1326 tarihli sicil 416 sayfadır. En az sayfa sayısı olan sicil ise 1332 tarihli sicil 6 sayfadır.

Tablo: Adıyaman Şer'ıye Sicilleri Katalođu⁷³

NO.	TARİH	SAYFA	NO.	TARİH	SAYFA
236	1335-1336	218	260	1318	230
237	1323-1325	108	261	1327	-
238	1317-1319	-	262	1315	136

⁷³ Ahmet Akgündüz, Şer'ıye Sicilleri, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul, 1988, s. 169.

239	1329-1333	220	263	1334-1336	-
240	1324	-	264	1335-1337	106
241	1331-1337	234	265	1336	20
242	1337	-	266	1320-1321	-
243	1345	-	267	1329	-
244	1338	298	268	1329	-
245	1329	-	269	1329-1340	210
246	1326	276	270	1330-1332	-
247	1328	-	271	1326	60
248	1329	-	272	1334-1335	262
249	1326	416	273	1287-1288	-
250	1329	-	274	1301	-
251	1333	340	275	1327	-
252	1328	-	276	1329	32

253	1311	-	277	1317	-
254	1316	90	278	1328	100
255	1304	-	279	1316	226
256	1314	-	280	1329	-
257	1325	-	281	1332	6
258	1324	-	282	1314	68
259	1311-1312	90	283	1339-1340	-

3.1. Adıyaman Şer'ıye Sicilleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Yaptığımız araştırmalara göre şimdiye kadar Adıyaman Şer'ıye sicilleri ile ilgili 10 tane yüksek lisans tez çalışması yapılmış ve bu çalışmaların arasından bazıları aynı defter olup farklı sayfa aralıklarını içeren çalışmalardır. Bu çalışmalar;

1. Nezir ÇAKMAK, 237 numaralı Hısn-ı Mansûr Şer'ıyye Sicili H.1323-1325 Sütçü İmam Üniversitesi, Kahraman Maraş 1999. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
2. Feyzullah TEKEREK, 260 numaralı Hısn-ı Mansûr Şer'ıyye Sicili, H.1311-1312 Sütçü İmam Üniversitesi, Kahraman Maraş 2005. Basılmamış yüksek Lisans Tezi.
3. İbrahim KANADIKIRIK, 260 numaralı Hısn-ı Mansûr Şer'ıyye Sicili, H. 1311-1312 Sütçü İmam Üniversitesi, Kahraman Maraş 2005. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

4. Canan YÖRÜR, 259 numaralı Hısn-ı Mansûr Şer'iyeye Sicili H.1312, Sütçü İmam Üniversitesi, Kahraman Maraş 2006. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi
5. Ömer Faruk GÖKDENİZ, 262 numaralı Hısn-ı Mansûr Şer'iyeye Sicili, H.1316 Sütçü İmam Üniversitesi, Kahraman Maraş 2006. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
6. Emine GÖKGEDİK, 239 numaralı Hısn-ı Mansûr Şer'iyeye Sicili, H.1329-1333/M.1911-1915 Sütçü İmam Üniversitesi, Kahraman Maraş 2011. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
7. Sungur DOĞANÇAY, 279 numaralı Hısn-ı Mansûr Şer'iyeye Sicili, H. 1316-M.1899, Sütçü İmam Üniversitesi, Kahraman Maraş 2011. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
8. Yaşar ASALANYÜREK, 279 numaralı Hısn-ı Mansur Şer'iyeye Sicili, H. 1316-M.1899, Sütçü İmam Üniversitesi, Kahraman Maraş 2010. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
9. Mehmed BAYDAŞ, 236 numaralı Hısn-ı Mansur Şer'iyeye Sicili, H. 1335-1336, Sütçü İmam Üniversitesi, Kahraman Maraş 2008. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
10. Abdulselam ERTEKİN, 282 numaralı Hısn-ı Mansur Şer'iyeye Sicili, H.1315-1316, Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman 2012. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

3.2. 271 Numaralı Adıyaman Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı

271 numaralı Hısn-ı Mansûr (Adıyaman) kadı sicili H.1326/ M. 1908/1909 yıllarına ait tutulan kayıtları içermektedir. İncelediğimiz bu defter Adana Müzesi'nden Milli Kütüphaneye gönderilmiştir.

Belge sayısı 19 olan defterde 67 sayfa bulunmaktadır. 24.5 x 37 cm. boyutunda olan defterin cildi; sırtı siyah meşin, satırları lacivert üzerine yeşil desenli muvakka ile yapılmıştır. Defterin yazısı bazen okunaklı bazı belgelerde ise de zor

okunan bir yazıdır. Farklı kişiler tarafından yazıldığından olsa gerek belgelerdeki yazılar değişiktir. Ve belgelerden anlaşıldığı kadarıyla belgeyi kayda geçirenler Türkçeye çok hâkim değiller.

23 Mart 1326 tarihinde başlayıp 7 Temmuz 1326 tarihinde bitmiştir. Defter 14.03.1992 tarihinde mikrofilme çekilmiştir. Defterdeki belge numaraları ilk belgelerde karışık verildiğinden biz yeniden sayfa numaralarını sıralı olarak verdik. Belge 9 da belgenin yarısının üstüne bir zarf yapıştırılmış olduğundan belgenin geri kalan kısmını okuduk. 26. Sayfada ise konuyla alakası olmayan bir davaya yer verilmiş ve 27. Sayfada diğer davada kalan yerden devam edilmiştir. 28, 29, 30, 31. belgelerde ise yine farklı bir davaya ait sayfalar orijinal belgenin üzerine yapıştırılarak çekilmiş ancak 32. Sayfada diğer dava kalığı yerden devam etmiştir.

Defterin ciltlenmesi ya da mikrofilme çekilmesi sırasında defter tahribe uğradığından belgelerin satır sonu ve satır başlarında bazı kelimeler okunamamıştır ve bu kelimeleri metin içerisinde (satır sonu ve başı kelime eksik) şeklinde gösterdik. Okunamayan kelimeler (...), yanlış okunma ihtimali olan kelimeler (?) şeklinde gösterilmiştir.

Metin transkripsiyonunda mümkün olduğunca kurallara uymaya çalıştık. “*Ayin*” harfi (ع) (‘) , “*hemze*” harfi (ء) işareti (’) şeklinde gösterilmiştir. “*elif*” (I), “*vav*” (و) “*ye*” (ي) harfleri ile yapılan uzatmalar (^) işaretiyle gösterilmiştir.

3.3. Sicildeki Belgelerin Özetleri

Belge 1 de bazı kelimelerin okunamamasından dava tam olarak anlaşılmadığından özet çıkartılamadı. Özete belge 2 den başladık.

Belge: 2

Hısn-ı Mansur’un Hacı köyünde Musa oğlu Mustafa ile Mılla Ali oğlu Nahso’nun vekili Hısn-ı Mansur’un Musalla mahallesinden Hacı İmamzade Hacı Ali Efendi imzasıyla mahkemeye verilen dilekçenin özeti: Mustafa ve Nahso Hacı köyünde 1 Ağustos 325 tarihli tapu senedince tarlaların üçte iki hissesine uzun süreden beri sahip oldukları halde Hacı köyü ahalisinden Kadioğlu Hüseyin ve Tayyib oğlu

Mamo zorla müdahalede bulduklarından dolayı mahkemeye başvurmuşlar. Görülen mahkemede davacı vekilleri Hacı Ali Efendi ile davalı Kadioğlu Hüso dava olunan altı kıta arazinin üçte ikisi davacıların ve üçte biri ise davalı Hüso'ya ait olduğu anlaşılmıştır. Diğer davalı Mamo'nun ise müdahalesi durumunda idare edeceklerine aralarında anlaşma sağlayarak çekişmeye son verdiklerini mahkemede teyit ve taktırir eylediklerinden anlaşma sağlanmış ve yirmi beş guruş harcın kabul edilmesiyle sicil defterine usulüne göre kaydedilmesine karar verilmiştir. 27 Mart 326.

Belge: 3

Hısn-ı Mansur'un Hoca Ömer Mahallesi ahalisinden Meçan Hacı İbrahim oğlu Mustafa imzasıyla Hısn-ı Mansur Bidayet Mahkemesi Hukuk kısmına verilmiş olan 26 Teşrin-i Evvel 326 tarihli dilekçe kaydından sonra edinilen bilginin kısaca özeti; aleyhinde dava açılan mezbure Varto'nun Hoca Ömer mahallesinde mevcut olan tarafları iki tarafın belediye bahçesi Barso. Haso Ferd haneleriyle çevrilmiş bir kısmın adı geçen mezburenin kendi rızasıyla bir parçasını sekiz guruş bedel ile satın almış ve bedelini de mezbureye vermiştir. Kullanma hakkını kullanırken mezbure zorla ve haksız olarak müdahale etmiş ve mahkeme müdahalesinin harcamalarını hüküm altına alınmasından ibarettir. Mahkemede Mustafa Ağa burayı satın aldığını söylemiş ancak mezbure Varto burasının babasından kaldığını ve satmadığını iddia etmiştir. Mahkemede şahitler dinlendikten sonra davacı Mustafa haklı bulunmuş ve mahkemenin masraflarını haksız tarafın ödemesine karar verilmiştir. 27 Mart 326.

Belge: 4

Hısn-ı Mansur'un Eski Saray Mahallesi ahalisinden Ohan'ın kızı Meryem, Avakim'in zimmetinde bulunan bin üç yüz guruş olan belgelerin borcunu kasten geciktirdiğini, emanet edilen dükkanın tarafına teslimini istemesinden mahkemeye başvurmuştur. Meryem mahkemede adı geçen paranın ve dükkanın teslimini dava etmiştir. Avakim ise böyle bir borcunun olmadığını söylemiş. Ancak Meryem bunu şahitlerle ispat edeceğini söylemiştir. Görülen mahkemede Avakim'in borcu olduğu kararlaştırılmış ve mahkeme masrafları Avakim'de kalmak üzere on liraya anlaşmışlardır. Mahkeme de hesaplanmış olan harcın yirmi beş guruşun ödenmesine

karar verilmiştir. 6 Nisan 326.

Belge: 5

Hısı Mansur'un Karıcık köyünden Ali Hasi'nin oğlu Hüseyin kullanım hakkının elinde olduğu arazinin bölünüp hissesinin kendisine teslim edilmesini istemiş ve mahkemeye başvurmuştur. Mahmud Efendiye dava açmıştır. Mahkeme sonunda arazinin karşılıklı anlaşmayla arazinin parçalanıp hissesinin satın alınmasına ve teslimine karar verilerek mahkeme masrafı olan yirmi beş guruşun da haksız tarafın ödemesine karar verilmiştir. 8 Nisan 326.

Belge: 6

Hısn-ı Mansur'un Hoca Ömer Mahallesinde Siverekli Hacı Ali Ağazade Ömer Efendi Kakurtlu köyünde tapu ile tasarruf eden üç parça susuz arazilerini Hasi Kano haksız olarak elinde bulundurduğundan Hacı Ali Ağazade Ömer Efendi'nin arazinin kendisine teslimini ve kullanma hakkının alınmasını istediğinden mahkemeye başvurmuştur. Hasan bu arazinin biraderi Ali Dino'nun vefat etmesiyle kendisi ve Mahmud'a intikal ettiğini söylemiştir. Mahkeme sonucunda Ömer Efendi'nin on seneden fazla tapu ile tasarruf ettiğinden Hasi Kano'nun ve vekilinin iddialarının reddine karar verilerek arazinin Ömer Efendiye teslimine karar verilmiştir. Mahkeme masraflarını da haksız olan taraf ödeyecektir. 12 Nisan 326.

Belge: 7

Hısn-ı Mansur kazasının Annab Köyünden Haco'nun vekili Hafız Mahmudzade Abdurrahman imzasıyla Hısn-ı Mansur kazası Bidayet mahkemesi hukuk kısmına verilen itiraznamenin kısaca özeti; Hısn-ı Mansur'un Hoca Ömer Mahallesinde oturan ve vefat eden Manokyan Serkis Ağa'nın varisi oğlu Manok Efendi'nin müvekkili Haco'nun zimmetinde kırk aded Osmanlı lirası alacağı olduğuna dair 24 Ağustos 323 tarihinde tarafına bildirilmiş ise de buna itiraz etmiş. Davetiye varakası gönderilmemiş olduğundan müvekkili zimmetinde alacağı olduğunu söyleyen davacının ne resmi ne de gayri resmi bir senede dayanarak ve şahitlerle ispat edilmemiş olduğunu yeniden mahkemenin icrası talebinde bulunmuş. Mahkeme sonucunda Manok Efendi'nin ölen Serkis Ağa'nın varisi olduğu ve Manok Efendi

tarafına bir şey alınamayacağı bu nedenle düşmanlık edemeyeceği ve itirazı üzerine dayanarak hükm caiz olamayacağından usul-ı mahkeme kanunun yüz elli üçüncü maddesi hükmüne uygun olarak itiraza bir daha hakkı kalmamak şartıyla reddine ve artan yetmiş beş guruş ilam ve kırk guruş mahkeme harcının haksız tarafın vermesine karar verilmiştir. 21 Nisan 326.

Belge: 8

Hısn-ı Mansur Ağpınar köyünden Şahinzade Hacı Hüseyin Efendi, Hısn-ı Mansur kasabası ahalisinden Hacı Şeyh Ağazade Mehmed Ağa çiftlik etmek maksadıyla kendi arazisi olamayan arsaları kişilerden almış ve kimsenin talep olamaması için de iki kat bedel göstermiştir. Arazinin yirmi kıtanın dört kıtasında mülkü olduğu mahkemece ispatlanmış ise de yirmi kıtasına talep olmuş. Ve Şeyh Oğlu İbrahim, Ali Meçki Oğlu Şeyho, Şeyh Müslim Oğlu Ramazan kimselerin kendisine vermiş olduğu vekâletnameye dayanarak arazinin tamamına talepte bulunduğu mahkemeye başvurmuştur. Hacı Hüseyin'in mahkemeye müracaatı 9 Şubat 323 tarihine nazaran alım satımdan yedi sene sonra Davacı Hacı Hüseyin Efendi'nin iddia ve haklı savunmasının reddiyle sınırları belirlenmiş olan arazinin aleyhinde dava açılan Mehmed Ağa'ya geçmiş olan hakkın men edilmesine ve artan yüz seksen ilam ve diğer mahkeme masraflarını haksız tarafın ödemesine karar verilmiştir. 24 Nisan 326.

Belge: 9

Hısn-ı Mansur'un Kızılcıca Pınar köyü ahalisinden Hüseyin Kahya Oğlu Mehmed'in Oğlu Mustafa'nın vekili Hafız Mahmud Efendizade Abdurrahman Namık imzasıyla Hısn-ı Mansur'un hukuk mahkemesine verilen dilekçenin kısaca özeti. Adı geçen köyün ahalisinden Mustafa'ya ölen pederi Mehmet'ten kalmış ve beş yüz guruş kıymetinde tarla müvekkili Mustafa'nın mülkü olduğu halde Hok köyünden Derviş Mami ve Hösî Alliy ve kasabadan Manokyan Hacı Efendi usulsüz müdahale ettiklerinden mahkemeye başvurmuştur. [Bu davanın devamında belgenin üzerine boş sayfa konulduğundan okunamadı. Ayrıca belge 10. Belgenin başı olmadığından okunmadığı için özet çıkarılamadı. Araya başka davalar girmiştir 11. Davadan devam edildi.]

Belge: 11

Hısn-ı Mansur'un Uludam köyünden Osman kâhya oğlu Alo'nun kızı Nuriye imzasıyla adı geçen kazanın Bidayet mahkemesi hukuk dairesine verilen dilekçenin özeti; amcası Hüseyin kâhya köyün muhtarı olduğundan pederinden miras kalan mülk ve arazideki hisselerini Hüseyin Kayha kendisiyle biraderi Mehmed adına taraflarına tapuladığından Nuriye tarafına teslimini istemiştir. Görülen dava sonucunda davacı vekili Mehmed Efendi mahkemeden haberdar olduğu halde gitmediği gibi Nuriye'yi de göndermemiş ve mağduriyetlerinden de mahkemeyi haberdar etmemişlerdir. Aleyhinde dava açılan kişinin vekili Ata Efendi de haklarını savunmadığından mahkemenin düşürülmesine ve mahkeme harcının ayrı ayrı kaydedilmesine karar verilmiştir.

Belge: 12

Hısn-ı Mansur'un Hoca Ömer mahallesinden Çelebi zade Mehmed Osman'ın ödemediği iki bin beş yüz elli buçuk guruşlu ticaret mallarının bedelini ödemesinin yapılmasını talep için mahkemeye başvurmuştur. Mahkemede şahitler ve iki tarafın iddiaları dinlenmiş. Osman'ın kefaletini ödediğinin açık olduğu şahitlerin şahadetiyle kabul görülmüş ve davacı Mehmed'in Osman hakkındaki müdahalesinin menine karar verilmiştir. Mahkeme masraflarını da haksız olan taraf ödeyecektir. 13 Mayıs 326.

Belge: 13

Hısn-ı Mansur'ın Musalla mahallesinde oturan Karıcıklı Milla Mahmud on seneden beri tasarruf eden Behisni hanının karşısında olan dükkanını Musalla mahallesi ahalisinden Dolma'nın oğlu Süleyman Abalı Ayşe Fatma'nın kendi tarafındaki duvarını yıkıp ve kendine tarafına çektiği için mahkemeye başvurmuştur. Mahkemede Ayşe Fatma dükkanın kendi malı olduğunu ve yirmi sene önce mehr-i müeccel olarak kendisine terk edildiğini o zamandan beri tasarruf ettiğini söylemiştir. Milla Mahmud ise üç yüz guruş bedel ile Asım Efendi'den satın aldığını söylemiştir. Şahitleri dinlenip dava görüldükten sonra Milla Mahmud haklı görülmüş. Dükkanın teslimine ve mahkemenin masrafını haksız tarafın ödemesine karar verilmiştir. 24

Mayıs 326.

Belge: 14

Hısn-ı Mansur Eski Saray Mahallesi dahilinde Kalebaşı mahallesinden Hacı Resul tarafından mahkemeye verilen itiraz tasarısının özeti; Avşan Karabet ve kızının oğlu Karabet ve Hacı Mehmed Efendi tarafları yol ile sınırlandırılmış ve sekiz yüz guruş kıymetli beş dönüm tarlasını on beş seneden beri kendi başına tasarruf ettiği halde senelik hasılatını seneden seneye almakta iken, Terzikyan Kifork ortaklaşa zorla ektirdiğinden dolayı mülkiyetine hasıl eylemiş mahkemenin icra edilmesine ve şahitlerin dinlenmesini istediğinden mahkemeye başvurmuştur. Şahitler dinlenmiş Hacı Resul'un şahitlerinin ifadeleri bir birini tutmamış ve bilinen şeyleri uygun olmayan surette anlatmalarına bağlı olarak Kifork Efendi haklı görülmüş. Davanın Temyiz Mahkemesine götürebileceğine, mahkeme masrafların haksız tarafın ödemesine karar verilmiştir. 27 Mayıs 326.

Belge: 15

Hısn-ı Mansur'un Uludam köyünden Kayha oğlu Alo'nun kızı Nuriye'nin amcası Hüseyin Kahya köyün muhtarı olup babasından kalan mülk ve arazileri kendisi ve biraderi Mehmed adına tapulamıştır. Nuriye de kendi hissesini talep etmiş ve mahkemeye başvurmuştur. Mahkemede Nuriye senedi kendisinin verdiğini ve artık bir hak ve alakası kalmadığını, karşılığında yirmi lira aldığını söylemiş. Yirmi liraya anlaştıklarından mahkeme son bulmuş ve bun anlaşma sicil defterine kaydedilmiş. Daha önce tahsil edilmiş ve hesaplanmış hükm ve kararlar iki tarafa bildirilmiş. 10 Haziran 326.

Belge: 16

Hısn-ı Mansur'un Samsat köyünden Hasan Ağa zade Ahmet Ağa imzasıyla mahkemeye kayd olunan dilekçenin özeti; ölen pederi Hasan Ağa'nın tapu ile tasarruf ettiği Hısn-ı mansur'un Zernip köyünde bulunan arazileri kendisiyle kardeşleri Derviş, Bekir ve Bedir'e miras olarak kalmış ve biraderlerinin vefatıyla oğullarına ve kendisine intikal etmiş ve tasarruf etmiş oldukları halde Samsat köyünde Derviş Ağazade Şeyh Abdurrahman Ağanın babasından intikal etmiş

hisselerini tapulamış olduğundan, sahte evrakla almış olduğu tapu senedini bozmak, savunma olayının durdurulması üzerine mahkemeye başvurmuştur.

Zernip köyünde Hacı İsmail Ağa'dan pederleri Hasan Ağa'ya ve ondan kendisiyle kardeşleri Bedir, Derviş, Bekir Ağalara miras kalan her üç kardeşinin vefat etmesiyle Derviş Ağa'nın oğlu Şeyho, Bekir'in oğlu Ömer ve Bedir'in kızlarına miras kaldığı halde bunlardan Şeyh Abdurrahman Ağa araziyi yalnız kendi adına tapulamış, mahkemede tapunun iptal etmesini ve diğerlerinin hisselerini vermelerini tekrar etmiş. Davacı Ahmet Ağa mahkemeden haberdar olduğu halde mahkemeye gelmemiş ve mazuriyetten mahkemeyi haberdar etmemiş, davalı Abdurrahman Ağa'nın vekili Ata Efendi de davanın düşmesi talebinde bulunmamasından dolayı bu davanın mahkemece geçici olarak düşmesine ve daha önce kabul edilmiş olan harcın kaydedilmesine karar verilmiştir. 12 Haziran 326.

Belge: 17

Hısn-ı Mansur'un Davud Han köyünden Davud Hanzade Halil Ağa ile Musalla Mahallesinden Rahime kızı Bereket Ağa'nın vekili Musalla Mahallesinden Mılla Şeyh zade Mılla Mehmed imzasıyla mahkemeye verilen dilekçenin özeti; köy önünde köyün evleri ile çevrili yirmi dört dönüm sulu ve susuz tarla müvekkilleri Halil Ağa ve Rahime hatunun mirasları ölen anneleri Fatma hatundan miras kalmış olduğu halde Elif köyünden Dede Abuzer zorla ve zorbalıkla müdahale ve taarruzla zabt etmiş. Dede Abuze'in bu hakkın elinden alınması istenmiş. Mahkemede davacı Rahime mahkemeden haberdar olduğu halde gitmemiş ve vekil de göndermemiştir. Davalı mahkemenin düşürülmesi talebinde bulunmuş ve mahkeme kanununa binaen bu mahkemenin şimdilik düşürülmesine ve daha önce söylenmiş olan harcın kaydedilmesine ve Temyiz mahkemesine götürülebilecek dava olduğuna karar verilmiştir. 28 Haziran 326.

Belge: 18

Hısn-ı Mansur'un Hoca Ömer Mahallesi ahalisinden Kuto Ömer oğlu Hasan ve Ermeni milletinden Halbur Seko imzalarıyla mahkemeye verilen dilekçenin özeti; Hısn-ı Mansur'un Hoca Ömer mahallesinden Deli Hacı Hasan Oğulları ve Hasan ve

Mehmet ve İsmail'den Alitaşı nam mevkiinde çiftlik sulu bahçelerini üç yıllığına seksen guruş bedel ile kiralamış ve parayı da kendilerine teslim etmiş oldukları halde henüz bir sene kiralama zamanı kalmışsa da çiftlikten ve müdahale olduklarından, merkumun gelmesiyle kiralama zamanının bitirilmesine ve müdahalelerinin yasaklanmasından ibarettir. Mahkemede şahitler dinlenip ve davalıların davacı Hasan ve Seko'ya üç yüz seksen guruş borçları olduğu, davanın reddine ve bahsedilen üç yüz seksen guruşun davalılardan alınıp Hasan ve Seko'ya teslimine ve mahkeme masraflarının haksız tarafın ödemesine karar verilmiştir.

Belge: 19

Hısn-ı Mansur'un Eski Saray Mahallesinden Ermeni milletinden Zokinok oğlu Kör Manok otuz seneden beri Yunaniyan Ohannes'den satın almış olduğu Behisni Caddesi üzerinde bulunan değirmendeki yarım hissesini, Meçıklı oğlu Hüseyin Ağa'nın oğlu Osman Çavuş müdahale ve taarruz eylediğinden mahkemeye başvurmuştur. Davalı Osman ise bu değirmenin eskiden beri sahibi olduğunu yarısının kendisiyle babasına ait olarak belediyeden daha önce satın aldıklarını diğer yarısının da amcalarına ait olduğunu ancak onların vefat etmesiyle kendisine miras kaldığını söylemiştir. Ancak mahkeme sonunda davacı Manok'un değirmenin yarı hissesine Osman'dan önce sahip olduğu ve 25 seneden beri tasarruf etmekte olduğu anlaşılmıştır.

3.4. 271 Numaralı Adıyaman Kadı Sicili'nin Değerlendirilmesi

Defterdeki belgelerin tamamı hukuki olayları içermektedir. Defterde dava olunan olayların mahkemeye götürülmesi ve mahkemenin verdiği kararlar yer almaktadır. Bu defterdeki olayların neredeyse hepsi tarla davasıdır. Bir belgede ticari mal davası vardır. Bir belgede bu deftere ait olmadığını düşündüğümüz başka bir dava belgenin orijinal hali üzerine yapıştırılmış bu da boşanma, çeyiz ile ilgili bir davadır.

Belgelerde geçen davaların genelde arazi davası olması Adıyaman ekonomisinin tarıma dayandığını göstermektedir. Mahkemeye intikal eden davlar şahitler, davacı ve davalılar huzurunda görülüp karara bağlanmıştır. Ayrıca gerekli gördükleri yerde mensup oldukları mahalle imamı ve ihtiyar heyetinin de görüşlerine başvurulmuştur. Mahkemelerde davacı ya da davalılar tarafından sahte evrak kullanıldığı görülmektedir. "...mütearrız-ı aleyhin cihet-i mülkiyeti hakkındaki ibrâz eylediği mukavelatdan musaddak senedin sahte olduğu ve merkumunda cihet-i mülkiyeti hiç bir sebep-i kanuniyeye mebni olmadığı gibi tapuda müstenid bulunmadığını ve yirmi seneden berü mutasarrıf bulunduğu⁷⁴..." Türkçe bilmeyenler için de yeminli tercüman "*maa'l-yemin*" tutuluyordu. Bazen mahkemeden haberder oldukları halde mahkemeye gelmeyen olmuştur. Aynı zamanda keyifsiz ve hasta olduklarında da gelmemişlerdir. Mahkeme gününde davacı ya da davalı bulunmadığı zaman mahkemenin devam etmesi için günlük ücreti karşılanmak üzere vekil tayin edilmiştir. Vekili musahhar denilen bu vekil tarafsızdır ve kişilerin hakkını savunur günümüzdeki avukatın karşılığı olabilir. "...Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhâkemedede tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır olduğu halde tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine müddeî gelmiş ise de müddeî aleyh hala Mahmud gelmemiş ve müddeî de muhâkemenin gıyaben devam-ı icrası talebinde bulunmuş olmağla bi'l-müzakere müddeî-i aleyhin hukukunu berâ-yı muhafaza iç[in] muhâkeme-i hukukiye kanunun yüz kır dörd ve yüz kırk beşinci maddelerine tevfikan yevmî on guruş ücretle Mustafa Efendi vekil-i musahhar tayin olunarak ol vechile muhâkeme icrasına mübaşeretle⁷⁵...". Mahkeme de iki aza ve bir de mahkeme reisi bulundurulmuş bunu mahkemede verilen kararın altında

⁷⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, 271 Numaralı Adıyaman Şer'îye Sicili, s. 43, numro, 14.

⁷⁵ BOA, s.8, numro 5.

yazmışlardır.

Görülen davalarda öncelikle davacı daha sonra davalı dinlenip ve şahitlerin şahadetlerine başvurulmuştur. Mahkemede şahitlik yapacak olan kişilerde belli özellikler aranmıştır. Şahitlerin hep erkek olması dikkat çekicidir, genelde şahit olacak kişilerin güvenilir ve buldukları yörenin iyi halleriyle tanınan, bilinen kişiler olmasına dikkat edilmiştir. Hıristiyan olanların şahitliği caiz görülmemiş, karşı taraf itiraz etmiştir. Ancak mahkeme tarafından dinlenmişlerdir. Kızılbaş olanların şahitliği kabul edilmemiştir. Mesala; “...Mütearrız Hacı Resul dahi kelama ağazla mütearrız-ı aleyh tarafından istimâ‘ ettirdiği şahitler millet-i hıristiyandan olub islam aleyhinde şehadetleri şer‘en caiz olmadığı ve şahidlerde müşterek olduğumuzda şehadet ettikleri ve kendi tarafından şahidlerde bağ-ı mezkûr sırf kendi malı olduğu şehadet edip müstakil bünyesi müşterek bünyesinden evla olduğundan bu babda ki şahidlerin adl ve makbulü’ş-şehade oldukları şer‘en alenen icra kılınan⁷⁶...” “...altı aded lira-yı osmâni‘ olarak verdiğini tezkar eyledi diyeceği müdde-i aleyh şahid merkum müddeinin Ammuzadesi olduğu gibi Kızılbaş idüğünden şehadetini kabul etmeyeceğini beyan eyledi⁷⁷...” Ancak Süryani ve Ermenilerin şahitliği kabul edilmiştir. “...Eskisaray Mahallesi’nden ve Süryani milletinin Şomasî Şakir ve Alagöz Oğlu Markos ile isbat edeceği ve başka da şahidi olmadığı ve mahal-i münasib i‘tasını celb ve ifade eyleyeceğini⁷⁸...” “...Ve diğer şahidi [Eski]Saray mahallesinden Kazar Oğlu yirmi beş yaşında Erakil mesahadan olduğu anlaşılmasına malumatı sorulduk da müdde-i aleyh Osman’ın kefaletiyle⁷⁹...”

On yaşındaki bir çocuğun şahitliği kabul edilmiştir. “...Hasan on yaşında mesahadan olduğu anlaşılmağla istimâ‘ olunduk da Mamoş’ın dükkânında oturmakta iken Erakil mürekkeb vesaire bedeli olarak bin altı yüz guruş para müdde-i mahsus i‘ta ve teslim ettiğini ve müdde-i aleyh Osman kendüsünün kefalet eylediği akçeye mukabildir⁸⁰...”

⁷⁶ BOA, s.46, numro, 14.

⁷⁷ BOA, s. 27.

⁷⁸ BOA, s. 36, numro, 12.

⁷⁹ BOA, s. 35, numro, 12.

⁸⁰ BOA, s. 35, numro, 12.

Mahkemeye başvuranlar arasında Ermeni, Süryani, Hıristiyan vb. milletlerden kişiler vardır bu durum Osmanlı'da etnik köken ve dini olarak bir ayırım yapılmadığını göstermektedir. Ancak Kızılbaş olanların şahitliğinin kabul edilmemiştir. Bunun sebebi Müslümanlardan farklı olarak sabkın bir grup şeklinde nitelendirildiklerindedir. Osmanlı da millet sistemine bakacak olursak, Osmanlı Devleti'nde kanunlar genellilik esasına dayanır. Yani kanunnamelerdeki hükümler hem Müslümanları hem de gayrimüslimleri kapsamaktadır. Ayrımcılık söz konusu değildir. Ancak bazı durumlarda cezai hükümler ile alınan vergi miktarları açısından farklı düzenlemeler görülebilir bu da tamamen İslam hukukunun prensipleri ile ilgilidir. Ziraat sahasında da gayri-müslimlerle Müslümanlardan aynı oranda vergi alınmış. Kanunlar geneldir ve kanun koyuculuk yetkisi yalnızca Osmanlı makamlarına aittir. Dolayısıyla gayrimüslim ruhani liderlerin kendi cemaat mensupları için icrai nitelikte ayrı bir kanun yapma ve bunu uygulama gibi bir durumları yoktur⁸¹.

Gayrimüslimlerin Osmanlı Mahkemelerine başvurma hakları vardı, şer'îye sicillerinde çok sayıda gayrimüslimin hemen her konuda şer'î mahkemelere başvurduğu ve meselelerine İslam hukukuna göre çözüm istedikleri görülmektedir. Osmanlı Devleti'nde gayrimüslimlerin dinleriyle ilgili meseleler cemaat reislerine bırakılmıştır⁸². İncelediğimiz bu Adıyaman şer'îye sicilinde gayrimüslimlerin davalarında cemaat reislerine başvurdukları görülmektedir. Şahitlerin güvenilir ve iyi halli olup olmadıklarını öğrenmek için. Dolayısıyla gayrimüslimlerin şهادetlerinin kabul edilgi görülmektedir.

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren Müslümanlarla gayrimüslimlerin yoğun ilişkileri olmuştur. Bu ilişki başlangıçtan itibaren "zimmi" statüsünde gayrimüslim vatandaşların varlığıyla, tüm yönleriyle bir uyum ve düzeni gerekli kılmıştır. Osmanlı oluşturduğu düzenle, Ortaçağ ve modern zamanlarda üç tek tanrılı dini (İslam, Hıristiyanlık, Musevilik) etnik ve dilsel alt gruplarıyla birlikte uyumlu bir şekilde bir arada yaşamalarını güvence altına alan tek siyasi organizasyondur. Osmanlı Devleti'nde ırk olarak değil dini olarak gruplandırılmışlar. Her cemaate örf

⁸¹ M. Macit Kenanoğlu, Osmanlı Millet Sistemi: Mit ve Gerçek, Klasik Yayınları, İstanbul, 2007, s. 27-29.

⁸² Ali İhsan Karataş, "Osmanlı Devleti'nde Gayrimüslimlere Tanınan Din ve Vicdan Hürriyeti", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.15, S.1, 2006, s. 271.

ve adetlerine göre bir düzen kurma imkânı vermiştir. Dini ve vicdani hürriyete sahip olan kiliselerin politikayla uğraşmaları yasaktı. Devlet cemaatlerin dini işlerine karışmazdı. Ancak dini liderlerin aynı zamanda idari vazifelerinin de olması nedeniyle, seçimlerine müdahale ederlerdi⁸³.

Osmanlıdaki millet sistemi etnik köken tabanlı olmayıp din ve şeriat anlamında kullanılmıştır. 271 numaralı Adıyaman kadı sicilinde de şahit olarak getirilen Kızılbaş olanların şahitliğinin kabul edilmeği görülmüştür. Tarihi süreçte Kızılbaşlığın gelişimine bakılırsa; Kızılbaş adı, Şiiiliğin bir koluna mensup olanlara ilk zamanlarda kızılbaş ve hırka giymelerinden dolayı verilmiştir. Sasaniler devrinde Zerdüşt dinine bağlı Mazdek taraftarlarının benimsediği bu kıyafet, İslamiyet'ten sonra “Batıniler” tarafından kabul edilmiştir. Safevi hanedanının kurucusu şeyh Safiyuddun Erdebili'nin torunlarından Şeyh Cüneyd, Suriye-Anadolu ve Azerbaycan'daki Şii-Batini boyları arasındaki hareketi, ölümünden sonra Haydar devam ettirmiştir⁸⁴. Kızılbaş hareketi, Haydar'ın kısa saltanatı sırasında örgütlendi. Onun taraftarları kendisinin zorla giydirdiği kırmızı bir takke yüzünden Kızılbaş olarak adlandırdılar. Şaman inançları tabanına bağlı kalmışlar ve Kızılbaşlıkla ruhun başka bir kalıba girmesi inancı, kalıpların çokluğu inancıyla karışır ki bu da Ali'nin birçok kalıp altında ortaya çıkmasını sağlar⁸⁵.

Bu gün ülkemizde Kızılbaş denilince, biraz düzeyli çevrelerde müfrit Şiilik, Anadolu'nun Alevi Türkmenleri, zamanında Safevi devletine bağlı olan taraftarlar ve onların şimdiki uzantıları anlaşılmaktadır. Sünni halkın bazı kesimlerinde daha çok din dışı, rafizî, sapkın, mum söndürenler gibi ağır suçlamaların yakıştırıldığı anlamlarda kullanılmaktadır. Kızılbaş Türkmenler bu aşağılayıcı sıfatların yanında Türkmen, Yörük, Abdal, Çepni, Tahtacı ve Bektaşî adlarıyla da anılmaktadır⁸⁶.

XV. yüzyılın ikinci yarısından itibaren “Kızılbaş” olarak Aleviler doğrudan İran'dan gelen ideolojilerle işleniyorlardı. “Kızılbaş” sözcüğü aşağılayıcı bir anlam kazandığından onun yerine, onların Ali'ye olan aşırı sevgileri yüzünden yakın bi

⁸³ İbrahim Özcoşar, “Osmanlı Devleti'nde Gayrimüslimlerin Hukuki Durumu ve Millet Sistemi”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 7, 2003, s. 128.

⁸⁴ Ahmet Turan, Anadolu Alevileri-Kızılbaşlar, dergipark.ulakbim.gov.tr., s.45.

⁸⁵ Ahmet Yaşar Ocak, Tarihten Teolojiye: İslam İnançlarında HZ. Ali, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2014, s. 93-96.

⁸⁶ Nihat Çetinkaya, Kızılbaş Türkler, (Tarihi, Oluşumu ve Gelişimi), Kum Saati Yayınları, İstanbul, 2004, s. 416.

dönemde “Alevi” sözcüğü getirilmiştir⁸⁷.

Kızılbaz, Ermeni ve Süryanilerin dışında Adıyaman’da Yunan milletinden kişilerin yaşadığı tespit edilmiştir. “...değirmenin nısıf hissesini müddei [aleyh] Yunan oğlundan iştirâ ederek otuz seneden berü tasarruf ve ziyü’l-yed bulunduğu üç yüz on iki senesinden beri mu’ti olduğunu bildiğini makam-ı şehadedde beyan eyledi⁸⁸...” Nasranlılar da bulunmuş. “...şahidleri de Eskisaray Mahallesi’nden ve Nasranlı Abacı Manok ve mahalle-i merkumeli Mağdisi Barso Oğlu Barso ve Kör Minas ve Teymurci Yunan ve Hano Oğlu Osib isbat edeceğini ve başkaca şahidi olmadığı ve mahal-i münasib i’tasında celb ve ikame eyleyeceğini isbat eyledi⁸⁹...” Nasranlı olarak nitelendirilen grup Süryani Hıristiyanlardır⁹⁰.

Sayfa 44 numro 14. Belgede davalının meclis seçimlerinde görev almak üzere Malatya’ya gittiği ifade edilmiştir. “...Bi’lmüzakere müberrez sened zîrinde muharrer şuhudlar celb ve ifadesi zımnında mütearrız-ı merkum mahal i’tasına ve mütearrız-ı aleyh meclis-i umumi a’za intihabı me’mûriyetle Malatya’ya gideceği anlaşılmağla muhâkemenin de tarafına vürudlarına ta’likine bi’l-ittifak verilen karar ifham edilmişdi...” Bilindiği gibi 1908’de II. Meşrutiyet ilan edilmiş ve bu dönemde Osmanlı meclis-i mebusan seçimlerini yenilemiştir. Demek ki bu kişi Malatya sancağında yapılacak olan seçimlere katılmak için Malatya’ya gitmiştir.

Bu defterden hareketle Adıyaman Hükümet konağının bu dönemde inşa edildiği bilgisine varabiliriz. “...kendüsünün tapusu olub geçen idare men’i zımnında meclis-i idareye ba istid’a takdim etmesinden hükümet konağının inşası sarfiyesi zayi‘ olduğu kendüsü mülkiyeti şuhud-ı şahsisi ve diğer koçanyla isbat ve ibraz eyleyeceğini...”

Mahkemede tarla, ev ve bağ davaları görülmüş. Alacak davalarını da yer verilmiştir. Alacaklı alacağı olan kişi ölmüş ise de onun varislerinden alacağını istemek için mahkemeye başvurmuştur. “...Hısn-ı Mansur kazasının Annab karyesinde mukîm Haco’nun vekîli musaddakı Hafız Mahmud Zade Abdurrahman

⁸⁷ Ocak, a.g.e., s.77.

⁸⁸ BOA, s. 58, numro, 19.

⁸⁹ BOA, s. 59, numro, 19

⁹⁰ S. Vakkas Toprak, “1835/1836 Tarihli Nüfus Defterine Göre Hısn-ı Mansur Kazası Nüfus Yapısı ve Gayrimüslim Nüfusun Şehrin Ekonomik Yapısındaki Yeri”, *Akdeniz Üniversitesi Dergisi*, 2016, s. 446.

nam imzasıyla Hısn-ı Mansur kazası Bidayet Mahkemesi Hukuk kısmına verilen fi 16 Kanun-u Evvel 323 tarihli itirazname ba'de'l-kayıd bi'l-kırâ'e hūlasâ-i meali Hısn-ı Mansurun Hoca Ömer Mahallesinde mukîm mutevaffa Manokyan Serkiz Ağanın varisi mahdumu Manok Efendinin müvekkili merkum Haco'nun zimmetinde kırk adet osmanlı lirası alacak olduğuna dair gıyabında istihsal olunan dört numro fi 28 Temmuz 323 tarihli i'lâm-ı gıyabi⁹¹...”

Belgelerde geçen sulu ve susuz tarla tabirleri Adıyaman da hem sulu hem de susuz tarımın yapıldığını göstermekte ve temel geçim kaynağının tarım olduğunu göstermektedir. Ayrıca bağ davasının olması bu yörede bağcılıkla da uğraşıldığını göstermektedir. Dava olunan araziler hem köyde hem de merkezde bulunmaktadırlar. Bu dönemde kişilerin soyadları olmadığı için kişiler genelde kimin oğlu olduğu, lakap ve uğraştığı meslekle birlikte zikredilmiştir. Bu bazen karışıklıklara neden olabilir. Davalarda şahitlerin verdiği ifadelere önem verilmiş davalar genelde şahitlerin ifadeleri doğrultusunda sonuçlanmıştır.

271 numaralı Adıyaman şer'îye sicilinde en çok geçen mahalle isimleri Eski Saray Mahallesi, Hoca Ömer Mahallesi, Musalla Mahallesi, Yeni Pınar Mahallesi, Kab Cami Mahallesi, belgede geçen Karyeler; Annab Karyesi, Kakurtlu Karyesi, Karıcık Karyesi, Hacı Karyesi, Davud Han Karyesi, Samsat Karyesi, Uludam Karyesi, Kızılca Pınar Karyesi, Akpınar Karyesi'dir.

Belgelerde Rumi ve Hicri takvim kullanılmıştır. Adı geçen meslek grupları Timurcu (Demirci), Etmekçi (Ekmekçi), Çiftçilik ve Rençperliktir. Rençperler gündelik olarak tarla, bağ ve bahçe işleriyle uğraşan ve geçimini bundan sağlayan kişilerdir. Adıyaman da Abuzer ismi çok kullanılmasına rağmen mahkemelere başvuranlar arasında Abuzer ismi azdır. Adıyaman da Milla(Molla) lakabının çokça kullanıldığını görmekteyiz. Bu lakaba sahip olanlarının hepsinin belli bir eğitim aldığından söz edemeyiz çoğu için sadece lakap ve isim olarak kullanılmıştır.

---

⁹¹ BOA, s. 13, numro, 7.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. 271 Numaralı Adıyaman Kadı Sicilinin Transkripsiyonu⁹²

Sayfa: 1 Numro: 1

Kayalı çiftçileri ... zer' kabul ve razı olarak müslihlerin ... ber-vech-i bâlâ husûle gelen işbu senede rabt ile ... olarak tarafımızdan imza ve tahtîm edilerek berâ-yı tasdîk cânib-i mahkemeye tevdî' ve takdîm kılındı.

Müdde'î aleyh Müdde'î aleyh Müdde'î aleyh Müdde'î aleyh Müdde'î aleyh

Süleyman Hüseyin Mehmed Salud Nureddin Milla Yusuf ...

Bâlâda muharrer sulh senedine vaz'u'l-imza müdde'î Yusuf Efendi ile müdde'î aleyhim Nureddin ve Süleyman ve Hüseyin Efendi de Mehmed Ağa'nın işbu sened huzurlarında bil-kırâ'e ahkâm-ı mündericası teslim-i kabul ve cümlesi meâlini şifâhen te'yîd ve takrîr eylediklerini tasdîk ederiz. Fi 1 Mart sene 324.

Hacı Milla-zâde ... zâde M ..? Hısn-ı Mansur Bidayet Mahkeme Depo
Me'mûru

Sâ'dî ed-din Müderris Ali Efendi ... Hasan Mülazımı
Mustafa

Maamûratü'l-aziz Vilayeti Baytar Müfettişi Osman

İşbu sulh senedi ... olarak ... bi't-tanzîm görülmüş ve olbabdaki istid'â tamamıyla bi'l-kırâ'e mündericâtı tarafına tefhîm olunduk da ahkâm-ı mündericesi tamamıyla kabul ve şifâhen ve te'yîd ve bu suretle def'i münazaa ve ref'i manzara eylediklerini takrîr etmelerine binaen Usul-ı Mahkeme-i Hukukiye kanununun altmış birinci maddesine tatbîkan bi't-tasdik yirmi beş guruş ... nizamının istifasına ve keyfiyetin tarz-ı i'lâmda tesciliyle tarafına i'tasımı bi'l-ittifak hükm ve karar verilerek usul-ı tefhîmi icra kılındı. Fi 25 Rebiü'l- Evvel 327 ve fi 23 Mart 324.

⁹² Başbakanlık Osmanlı Arşivi, BOA, 271 Numaralı Adıyaman Kadı Sicili, s. 1- 64.

Numro: 2

Hısn-ı Mansur Hacı Karyesinde Musa Oğlu Mustafa ile Milla Ali Oğlu Nahso'nun vekil Hısn-ı Mansurun Musalla Mahallesinde mükim Hacı İmam-zâde Hacı Ali Efendi imzasıyla kaza-i mezbûr Bidayet Hukuk Mahkemesine verilüb defter-i mahsûsânın ... üçüncü numrosına kaydıyesi icra kılındı. 5 Kanun-u Evvel 325 tarihlü istid'a merbût vekâletname ile mütala-i tedkik olundu. Mezkûr istid'anın hulâsa-i meali müvekkileri Mustafa ve Nahso'nun Hacı karyesinde vaki' iki sıra numro 1 Ağustos 325 tarihli sened-i hakani mucibince sülusan hissesine mutasarrıf oldukları üç Reşo dimekle maarûf tarafları şarkan karye ve garben Çaykara deresi ve şimalen dağ ve cenuben nehr-i firat ile mahdûd ve seksen dönüm ve yine karye-i merkumede üç sıra numro fi 1 Ağustos 325 tarihli bir kıta' tuğralı tapu senedi mucibince sülusan hissesine mutasarrıf oldukları Rez ve Bek dimekle maarûf tarafları şarkan Hisar Deresi garben mağara şimalen dağ cenuben nehr-i firat ile mahdûd kırk dönüm ve kezâlik ve dört sıra numro 1 Ağustos 325 tarihli senedi hakani mucibince sülusan hissesine mutasarrıf oldukları karye-i merkumede vaki' Cem Ali tarla dimekle ma'rûf tarafları şarken kaya garben Pelikan Deresi şimalen dağ ve cenuben nehr-i Fırat ile mahdûd kırk sekiz dönüm susuz ve yine beş sıra numro fi 1 Ağustos 325 tarihli senedi hakani mucibince sülusan hissesine mutasarrıf oldukları karye-i mezbûrede vaki' cem [Ali] tarla dimekle ma'rûf tarafları şarken çay ve garben kaya ve şimalen Çat yolu cenuben nehr-i firat ile mahdûd on altı dönüm sulu ve kezalik altı sıra numrolı ve fi "meh" tarihli senedi resmi mucibince sülusan hissesine mutasarrıf oldukları karye-i mezbûrenin ... harabesi dimekle tarafları şarken Kızıloz takımı ve garben çay ve şimalen karye deresi ve cenuben dere ile mahdûd yüz altı dönüm susuz ve ... 326 tarihli senedi hakani mucibince sülusan hissesine mutasarrıf ve ziyyü'l-yed oldukları karye-i merkumede vaki' kıymetli tarla dimekle [maarûf].

Sayfa: 2

Garben Kamışlı Deresi şimalen tarık cenuben karye deresi ile mahdûd seksen dönüm susuz tarlanın cem'an üçyüz doksan sekiz susuz on altı dönüm sulu tarlaların sülusan hisselerine müddet-i medîdeden berü ber- mucîb-i sened mutasarrıf ve ziyyü'l-yed buldukları halde karye-i merkume ahalisinden Kadı Oğlu Hüseyin ve Tayyib Oğlu Maamo nâ-sâk [satır sonu kelime çıkmamış] bi-gayr-i hakkın fuzûlen

müdahale ve taarruz etmekte bulduklarından merkumanın celbleriyle bi'l-muhâkeme müdafa'a vak'alarının dahilen ... men'i hususunun taht-ı karara rabtı istid'asından vekaletname müfadı da Hısn-ı Mansurun Has [satır sonu kelime çıkmamış] Kadı-oğlu Hüseyin ve Refiki Tayyib Oğlu Maamo ile karye-i merkumeli Höso'nun Oğlu Mustafa ve Molla Ali Nahsan miyanelerinde tekevün eden arazi davasının merkuman Hüseyin ve Mamo veyahud vekilleriyle bidayeten ve itirazen ve temyizen ve iâde-i muhâkeme ve mürafaya vararak ibrazına ve şâhid ikamesine ve reddine ve tahlifine ve kendi imzasıyla velayet-i tanzîm ve makamatı aidesine takdîmine ve redd-i a'zâ ve iştikân anî'l-hükkâm ve i'tirazü'l-gayre ve i'lâm ahzına ve tebliğe ve alacağı i'lâmı daireyi icraya tevdi' ve ahkâmını infaza ve'l-hasıl bu babda lazım gelen bi'l-cümle[satır sonu kelime çıkmamış] kanuniye ve şer'iyye isti'mâlîne me'zûn olmak üzere Hısn-ı Mansurun Musalla Mahallesi mukîm Hacı İmamzade Hacı [Ali] Efendi'nin kabulünü hâvî vekîl ... ve ...nasb ve ta'yin olunmasını mübeyyin beyândan ibarettir. Binaen aleyh[satır sonu kelime çıkmamış] Muhâkemeleri şehr-i Kânûn-ı sâni dördüncü Pazartesi gününe tensib edilerek tarafeyne davetiye varakaları tastir ve tesyir kılındı. Fi 17 [satır sonu kelime çıkmamış] ve fi 15 Mart 326 tarihine musâdif pazarertesi günü teşkil kılınan mahkeme müdde'î vekîli Hacı Ali Efendi ve müdde-i aleyhâ [Kadı-oğlu] Hüseyin bizzat gelmiş iseler de diğer Maamo gelmemiş ve lede't-tedkîk yevm-i muhâkeme de mürûr etmiş olmağla müddeî vekîli [satır sonu kelime çıkmamış] talebiyle bi't-tezzkür müdde-i aleyh merkumu yevm-i muhâkemedden haberdar etmek üzere hakkında davetiye varakası tastirine ve on gurusu harcının haksız tarafa râci' olmak üzere evvel emirde müddeî vekîlinin ahzına ve muhâkemenin fi 13 Mart 326 tarihine musâdif sallı gününe ta'likine bi'l-ittifâk karar verilmişti. Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhâkemede müddeî vekîli Hacı [Ali] Efendi ile müdde-i aleyhimâdan Hüseyin gelmiş iseler de diğer müddeî Maamo hakkında tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine gelmediği gibi tarafına musaddak senedlerde vekil göndermemesine ve müddeî vekîli de muhâkemenin gıyaben icrâ-yı talebin[de bu]lunmasına binaen bi'l-müzakere merkum Mamo'nun hukukunu berâ-yı muhâfaza Usul-ı Muhâkeme-i Hukûkiye Kânûnunun yüz kırk dört ve yüz kırk beşinci maddelerine tatbîkan Abdullah Efendi vekîl ... ta'yin olunarak merkum hakkında gıyaben diğerleri haklarında vicâhen muhâkeme icrâsı bi't-tensib diyeceği

müddeî vekillerinden istifsâr olunmakla müddeî-i aleyhima evvelce arazilerine mü[dahale] etmekde iseler de şimdilik müdahale etmediklerinden bir gûnâ davası olmadığını ve müddeî aleyhimadan Hüseyin ile ... dahi akd-ı musa[laha] eylediklerini ve gaib Tayyib Oğlu Mamo hakkında eyâdide müdâ'anesi vuku'unda hakk-ı müraca'atı baki kalmak [satır sonu kelime çıkmamış] kıra'at eylediklerini ol vechile karar i'tâsını ifade ve müddeî aleyh Hüseyin dahi sulh-ı vâki'i kabul ve arazi-i [satır sonu kelime çıkmamış] sülûsânı müddeî-i merkumana ve sülûsü dahi kendisine aid olarak akd-ı musalaha eylediklerinden ol vechile muhâkeme[satır sonu kelime çıkmamış] ve isbat eyledi. ... tarafeyn bu babdaki sulhnamelerini tanzîm ve takdîm etmek üzere muhâkemenin vakt-i âh[er] taleb eylediler. Bi'l-müzakere tarafeyin sâlihan tesviye-i keyfiyet etmek ve bu babdaki senedlerini tanzîm eylemek üzere fi 26 Mart 326 tarihine musâdif Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmiş idi. Fi 29 Rebiü'l-Evvel 326 tarihine musâdif Cumartesi günü heyet-i hâkime bi't-teşekkül tapu kâtibi refiki Abdullah Efendi hazır olmayacağı halde [satır sonu kelime çıkmamış] ... Hacı Ali Efendi ile müddeî aleyhimadan Kadı Oğlu Hüso taraflarından Mustafa ve muamele-i [satır sonu kelime çıkmamış].

Safya: 3

Fi 23 Mart 326 tarihli sened bi'l-kirâ'e hulâsası karye-i merkûmede vâki' altı kıta' arazinin sülûsan hissesi müvekkillerini ve bir sülûsü müddeî aleyh Hüso'ya aid olmak üzere âkd-ı musalaha eylediklerini ve diğer müddeî aleyh Mamo hakkında hakk-ı muhâsama ve talebi baki kalmak suretiyle i'tilaf hâsıl eylediklerinden ol vechile hükm i'tâsını beyân ve istid'âsından ibarettir. Mezkûr sened mündericâtı tarafeyn inde'l-muhâkeme te'yîden beyân ve karar etmelerine binaen keyfiyet berâ-yı uzakere tarafeyn harice çıkarıldı.

İcâb-ı keyfiyet lede'l-müzakere icra kılınan muhakeme-i aliyenin neticesinde müddeî vekilleri Hacı Ali Efendi ile müddeî-i aleyhimadan Kadı Oğlu Hüso müdde'âya altı kıta' arazinin sülûsânı müddeileri ve sülûsü dahi müddeî-i aleyhima[dan] merkum Hüso'ya aid olmak üzere ve diğer müddeî aleyh Maamo hakkında müdahalesi halinde hakkı müsamahaya müracaatı baki kalmak üzere miyanelerinde i'tilaf husule gelerek akd-i musalaha ile ref'i münazaa eylediklerin, keyfiyetin ol vechile hükme rabtı müddeî-i aleyh Hüso ve müddeî vekilleri Mamo ve

hülasası mazbût istid'adan anlaşılmiş Hüso ve inde'l-muhakeme istid'â-yı mezkûr müeddâsını dahi te'yîd ve takrîr etmiş olmalarını binaen Usul-ı Muhâkeme-i Hukuk kanunun altmış birinci maddesine tatbîkan sulh-ı vâki'in bi't-tasdîk yirmi beş gurusu harc-ı nizamiyenin ahzıyla tarz-ı i'lamda tesciline fi 29 Rebiü'l-Evvel 327 ve fi 27 Mart 326 tarihinde bi'l-ittifak hükm ve karar verilerek usul-u tefhîm alanen makam-ı riyasetten icra kılındı.

A'zâ

A'zâ

Reis

Numro 3

Hısn-ı Mansurun Hoca Ömer Mahallesi ahâlisinden Meçan Hacı İbrahim Oğlu Mustafa imzasıyla kaza-i mezkûr Bidayet Mahkemesi hukuk dairesine i'ta olunan fi 26 Teşrin-i Evvel 326 tarihli istid'aname ba'de'l-kayd kıra'at ve mutalaa olunarak hülâsa-i meali müdde'i aleyha mezbûre Varton'un mahalle-i merkumede vaki' tarafları, tarafeyni belediye bağçesi ve Barso ve Haso Ferd haneleriyle mahdûd bir bab hanesini mezbûrenin hüsn-ı rızasıyla bir kıta' [satır sonu kelime çıkmamış] âdiyle sekiz yüz gurusu bedel mukabilinde ahz ve işira ve bedelini mezbûreye i'tâ ederek ... tasarruf iken mezbûre cebren ve fuzûlen müdahale etmekte olmağla bi'l-muhakeme mâni' müdahalesinin masarîf-ı muhakeme taht-ı hükmü alınması istid'asından ibarettir. Binaen aleyh icrâ-yı muhakemeleri şehr-i Teşrin-i Saninin beşinci pencşenbih güne bi't-tensib tarafeyne davetiye varakası tastir kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vaktin adem-i müsadesine mebni tarafeynin rıza ve bu muvâzefetleriyle icrâ-yı muhakemeleri fi 7 Teşrin-i Sani 325 gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilerek tefhîm olunmuşdı.

Sayfa:4

Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyin bi'l-asale gelmiş olmalarıyla ol vechile vicahen muhakeme icrasına mübaşeretle suret [satır sonu kelime çıkmamış] Mustafa Ağa'dan sorulduk da tarafeyni belediye bağçesi Mıroko Oğlu Barso Haso Ferd haneleriyle mahdûd bir bab hane bedel ile üç sene evvel bi'r-rıza mübaya' ederek parasını mezbûreye teslim eylediği ve müddet-i mezkûrdan berü olmadığı halde

mezbûre cebren duhûl ve müdahale eylediğinden bi'l-muhâkeme maaa masarîf-i muhâkeme men'î müdahalesini beyân eyledi. Müddeî aleyha mezbûre Varto'dan soruldukda hane-i mezkûr pederinden mevrus olub bir gûna sâ[satır sonu kelime çıkmamış] beyânla inkâr-ı müddeâ eyledi. Müddeî aleyh lede'l-istizâh Eskisaray Mahallesi'nden Katırcı Hurşid ve Keşiş Manok ve Karagöz Oğlu diğêr Manok Musalla Mahallesinden Kelemo Oğlu Şeyho ve Derviş Ömer Oğlu Derv[iş] isbat edeceğini ve bir kıta' tapu senedi ibrâz ve i'ta etmekle lede'l-kırâ'e hulâsası Eski Saray Mahallesinde olmadığım tarafları Mırdok Barso ve Balyanlı hastanın biraderi hanesiyle mahdûd hanımı Hacı İbrahim[satır sonu kelime çıkmamış] sekiz yüz guruş bedel ile furuht ve esmanımı kâmilen ahz eylediğini ve merkum Mustafa'nın taleb ve arzu [satır sonu kelime çıkmamış] ferağnı icra etmekle ve birşey taleb etmeye hakkı ve salahiyeti olmadığı hane-i mezkûrede hak ve alakası kalmadığını dedi. Müddeî aleyh Vartan imzasıyla şuhudumuz ile mühr ve imzalarını ve fi 1 Teşrin-i Evvel ... muhtevidir. Bi'l-müzakere müddeî tarafından beyân ve ikame olunan şuhudun celb ve ikamesi zımnındanda bir [satır sonu kelime çıkmamış] i'tasıyla muhâkemenin fi 14 Teşrin-i Sani 325 tarihine musâdif Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil olunan muhakemede tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhakeme icrasına [satır sonu kelime çıkmamış] vurud eden şâhid Eskisaray Mahallesi'nden Karagöz Oğlu otuz beş yaşında Manok'un tarafeyn mu'âvini şehaded bir hali olmadığı ve ... bulunmadığı anlaşılmağla bildiği soruldukda müddeîye-i mezbûre hane-i mahdûd sekiz yüz bedel ile mezbûre müddeîye furuht eylediğini ve sened nezdindeki mevzu' imzada kendü senedin olduğu ve bedelini müddeîye-i mezbûre huzuruyla beyân ve ikrar ettiği lafz-ı şehâdetle söyledi. Diğêr şâhidin celb ve ikamesi zımnında on sekiz gün mehel i'tasıyla muhâkemenin fi 4 Kanun-i Evvel 325 tarihine musâdif Cumartesi günü ta'likine bi'l-ittifak karar ve[rilmiş idi]. Fi 26 Kanun-u Evvel 325 tarihinde musâdif Cumartesi günü teşkil kılınan muhâkemede müddeî gelmiş ise de müddeî aleyha gelmemiş [satır sonu kelime çıkmamış] mürur etmiş olmadığına müddeînin talebiyle müddeî aleyhaya yevm-i muhâkemededen haberdar etmek üzere hakkında da'va [satır sonu kelime çıkmamış] ve muhâkemenin fi 30 Kanun-u Evvel 325 tarihine musâdif Çehârşenbih gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Fi 23 [satır sonu kelime çıkmamış] ve fi 30 Şubat 325 tarihine musâdif Cumartesi günü heyet-i hâkime bi't-

teşkil tarafeyin bi'l-asale gelmiş ve heyetce [muhâkeme] vuku' bulmuş olmağla zabt-ı sabık bi'l-kirâ'e mündericâtı taht-ı tasdîke alındıktan sonra ve vicâhen muhâkeme icra [satır sonu kelime çıkmamış] vürud eden şâhid Eskisaray Mahallesi'nden Keşiş Oğlu otuz beş yaşında Manok'un tarafına mâyil [satır sonu kelime çıkmamış] bir hali olmadığından müddeadan tevkifi anlaşılmağla bildiği sorulduk da müddeî Mustafa tanzîm [satır sonu kelime çıkmamış].

Sayfa: 5

Sened-i mezbûreye kira'et olunarak mündericâtı kabul ve parmak basdığını ve kendisi de bu vechile şâhid olduğunu ve mezkûr sekiz yüz guruş huzurunda ahz ve kabz etmeyib evvelce almış olduklarını bildiğini makam-ı şehâdette beyân eyledi. Müddeiden lede'l-istihzâh bir hakkı olmayıb tezkiyelerini talep eyledi. Mütebâki şâhidlerin celb ve ikamesi zımında muhakemenin fi 3 Mart 326 tarihine musâdif Pazertesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda müddeî Hacı Mustafa bin İbrahim gelmiş ise de müddeî aleyha yevm-i muhâkemedede haberdar olmadığı halde vürud etmediği gibi maaziriyetlerine de muhâkemeyi de haberdar etmemesine ve müddeide vekîl-i musahhar ta'yiniyle muhakemenin gıyaben taleb-i iddaasından bulunmasına mebni Usul-ı Muhâkeme-i Hukukiye kanunun yüz kırk dördüncü ve yüz kırk beşinci maddeleri mucibince yevmiye on guruş ücretle Mustafa Efendi vekîl-i musahhar ta'yin edilerek ol vechile muhakemenin gıyaben icrasını bi't-tensib Musalla Mahallesinden Yusuf Oğlu Kelem Molla Oğlu otuz yaşında Abdurrahman nâm diğeri Şeyho'nun ... olduğu tarafeyne mân'-i şehâdet bir hali olmadığı anlaşılmağla bildiği soruldukda kendüsü Adanada bulunduğu esnada müddeî aleyha ile zevci birlikte [satır sonu kelime çıkmamış] olarak geldiklerini ve orada hanelerini sekiz yüz guruşa müddeîye sattıklarını ve paralarını dahi tamamen aldıklarını beyân ve ikrar eylediklerini bildiğini makâm-ı şehâdette beyân ve ifade eyledi. Vekîl-i musahhar da şuhûd-ı merkûmenin hilaf-ı hakikat söylediğini tezkiyelerini talep eyledi. Bil'l-müzakere şuhud-u müstemiadan Şeyho ile her iki Manok'un adl ve makbulu's-şüheda olub olmadıklarını mensub oldukları mahalle imamı heyet-i ihtiyariyesinden ba varaka-i mesture tezkiyelerini ve muhakemenin fi 6 Mayıs 326 Pazertesi gününe ta'likine karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hâkime bi't-teşekkül müddeî Mustafa gelmiş vekîl-i

musahhar sabık Mustafa Efendi mevcut bulunmuş olmağla ol vechile muhâkeme icrasına mübâderetle Eski Saray Mahallesi İmam ve heyet-i ihtiyariyesiyle Ermeni meclis-i ruhâniyesine yazılan üç numrolu ve fi 6 Mayıs 326 tarihli tezkiye varakaları lede'l-kırâ'e şuhûd-ı merkûme adl ve makbulü'ş-şehâde olduklarını beyân ve inhasını hâvî ve zir-i mahalle-i merkûme imam ve muhtarıyla Ermeni reîs-i ruhâni ve a'zalarının mühr-dâde ve imzalarını muhtevidir. Şuhûd-ı merkûmeden Şeyho nâm diğêr Abdurrahman Karagöz Oğlu Manok mevcut bulunmalarına binaen Musalla Mahallesinden Mustafa Çavuş Bin Yüzbaşı Hasan Ağa Eskisaray Mahallesi'nden Bekir Bey Çakmakçı Mustafa Ağa nâm kessamdan alenen tezkiye olunduklarını Şeyho'nun adl ve Manok'un makbulü'ş-şehade olduklarını tezkâr eylediler. Diğêr şâhid Keşiş Oğlu Manok'un tezkiye-i ayniyesine icra kılınmak üzere celbi zımında muhâkemenin fi 15 Mart 326 Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmiş idi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hâkime zevât-ı sâbıkadan bi't-teşekkül müddeî Hacı Mustafa gelmiş ve müddeî aleyha gelmemiş olmağla ücret-i sabıka ile vekîl-i musahhar Mustafa Efendi hazır bulunmuş olmağla ol vechile muhâkeme icrasına mübâşeretle vürud eden şâhid Keşiş Oğlu Manok Eskisaray Mahallesi'nden Serkiz Oğlu Secu ile Molla Ömer Oğlu Hasan nam kimesnelerden alenen tezkiyeleri icra olunduk da makbulü'ş-şahâde olduklarını tezkar eyledi. Bi'l-müzakere bu babdaki zabtnamenin tedkikiyle netice-i hükm ü karar ittihaz edilmek üzere [satır sonu kelime çıkmamış] müsadeseine mebni muhâkemenin fi 16'ıncı Salı gününe ta'lîkine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Fi 29 Rebiü'l-Evvel 328 ve fi 27 Mart 326 tarihine [satır sonu kelime çıkmamış] Cumaretesi günü heyet-i hâkime bi't-teşkil müddeî merkum bi'l-asale vekî-i musahhar-ı sabık celb edilmiş ve ta'kiki hasebiyle [satır sonu kelime çıkmamış] Refiki Abdullah Efendi hazır bulunmuş olmağla ol vechile muhâkemenin icrasına mübâşeret ve mezabıt-ı sabıka kıraat olunarak ...

Sayfa:6

Cânibime taht-ı tasdîke ... sonra berâ-yı tezkiye tarafeyin harice çıkarılarak icâb-ı keyfiyyet lede'l-müzakere icra-i muhâkeme-i aleniye tasfilat mazbatanamede muharrer olduğu üzere müddeî aleyhe Varto'dan Sekiz yüz guruş bedel bir kıta' sened-i âdi mucibince mübayâa edib mutasarrıf bulunduğu Eski Saray Mahallesinde vakî tarafını yol ve belediye bağçesi ve Barsod Hōsi haneleriyle mahdûd bir bab

hanesine mezbûre cebren ve fuzûlen müdahale etmekte olduğuna, men'iyile maaa masarîf-i muhâkeme taraf [satır sonu kelime çıkmamış] taht-ı hükme alınması müddeî Hoca Ömer Mahallesinden Meçan Hacı İbrahim Oğlu Mustafa Efendi tarafına beyân ve idda'a olunmuş ve müddeî-i aleyh mezbûre hane-i mahdûd mezkûr pederine mevrus ve müntakîl mülk malı olup bir güne satmadığını müdâfa'aten inba itmekte ise [satır sonu kelime çıkmamış] hane-i mezkûru bedel-i ... üç yüz yirmi iki senesi zarfında müddeî aleyhe tarafına sened-i âdiyle fûruht ve hak eylediği mebl[lağı] [satır sonu kelime çıkmamış] sened mündericâtı ve makbulü'ş-şehade olduklarını tezkiye-i ayni ve seriyyeleri icrasıyla anlaşılın şâhidlerin şehadet vaka'lariyle tahakkuk etmiş ve bu kabil emlakın bey' ve furuhtu defter-i hakani dairelerince icrayı komisyon-ı mahsus huzurunda tastir ve tapuya rabtıyla mukayyed bulunmasına ve sened-i âdi ile alım satım icrası şeref-sâdır olan ol babdaki irade-i seniye-i cenâb-i padişahi ahkâm-ı münifince memnu' bulunmuş ise de bey'-i vâki'in icâb-ı kabul ile mün'akid bulunduğu mecelle-i celile maddesi hükmünün olmasına bina'en müddeî aleyhayı mezbûrenin bedel-i bey' olarak makbuz olan sekiz yüz guruşu müddeîye red ve teslimiyle müddeî Hacı Mustafa müddeîye hanesine vuku' bulan müdahalesinin men'iyile hane-i mezkûrun mezbûre Varto'ya teslim ve î'tasına ve makbuzen [satır sonu kelime çıkmamış] vakasında müstenid bulunduğu mecelle-i celile-i ahkâm-ı adliyenin 1818'inci ve Usul-ı Muhâkeme-i Hukukiye kanunun atmış dokuzuncu maddesine rabt[la] bedel-i bey'-i mezkûrun istid'a buyurulduğu tarihinden itibaren maa güzeşte tahsiline ve deyn-i vaki' senede mütebâki olduğunu usul-ı sâlifü'l-beyân [satır sonu kelime çıkmamış] lisanıyla yüz otuzuncu maddesi mucibince hükm-i vâk'in muvakkatten icrasına ve evvelce ahz edilmiş olan yirmi guruş Rebi'ül-ahirde icra-yı mahsubuyla kırk guruş mevrus ve tebliğ harclarıyla kaydiye ve pul vesaire esmâni'nin haksız tarafa raci' olarak müddeîyeye istifasına kabil-i itiraz ve temyiz olmak üzere ve fi 20 Rebi'ül- Ahir 326 ve fi 27 Mart 326 tarihine gıyaben ve müttefikan hükm ve karar verilerek alenen makam ve riyasetden tebliğ olunmuş.

A'za

A'za

Reis

Numro: 4

Hısn-ı Mansurun Eski Saray Mahallesi ahalisinden Ohan kerimesi Meryem imzasıyla kaza-i mezkûr Bidayet mahkemesi hukuk kısmına verilip defter-i mahsusanın elli beşinci numrosına kayıd ve imla olunan fi 19 Kanun-u Sani 325 tarihli istid'aname ba'de'l-kayd mütalaa ve kıra'at ettirilüb mezkûr istida'namenin hülâsa ve mealî müddeî aleyh evalim zimmetinde ba sened bin üç yüz guruş olan matbuatı merkum te'diye senede temerrüd eylediğinin hubusiye bi'l-muhâkeme meblağ-ı mezkûrun maa masarîf muhâkeme tahsili veya deyn-i mezkûrun te'min isti'malinin [satır sonu kelime çıkmamış] terhin edilmiş olan dükkanın tarafına teslimi istid'anamesinden ibarettir. Bina'en-aleyh icra-yı muhâkemeleri şehr-i şubatın [satır sonu kelime çıkmamış].

Sayfa:7

Bi't-teseyyüb tarafeyn hakkında davetiye varakası tastir ve imla kılınmıştır. Yevm-i muayyen-i mezkûrda müddeî Meryem ile mahalle-i merkumede Köşger Avakim tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaderet ve hulâsası bâlada muharrer istid'a kıra'et ettirildi. Suret-i iddi'ası müddeî Meryem'den soruldukda istid'ası mündericâtı tekrar beraber meblağ-ı mezkûr veya merhûn dükkanın teslimini talep ve dava' eyledi. Buna ibtinaen diyeceği istis'âl olunan müddeî aleyh Avakim dahi böyle bir deyni olmadığını beyânla inkâr-ı müdde'â eyledi. Bunun üzerine müddeî Meryem bir kıta' sened ibrâz ve îta etmekle ba'de'l-kayd kıra'at olunarak aynen mealı aslı bin iki yüz ve güzeştisi yüz ki cem'an bin üçyüz guruş bir sene müddetle vermek ve veremediği takdirde Köşger pazarında vakî tarafları şarken Öksüzyan Bağdu ve garben Köşger Abdulkadir ve şimalen Halıcı Mamo ve cenuben tarîk-i âmm ile mahdûd bir bab dükkanını terhin eylediğini ve müddet-i mezkûr zarfında tesviye-i deyn etmediği surette mezkûr dükkanâ tasarruf etmesini ve bu babda bir guna muhâkeme ve muhasamaya ve selahiyet-i kanuniye isti'malına selahiyeti olmadığını ve zir fi 1 Mart 317 tarihli müddeî aleyh Avakim imzasını şuhudumuz ile mühürlerine muhtevîdir. Mezkûr sened müddeî aleyh bi'l-ibrâz diyeceği soruldukda mezkûr senedi kendisi verdiğini ve mevzu mühür de kendüsünün olduğunu beyân ve ikrar ve muhteviyatını olmadığını varis meselesine âid ibraya cihet ta'alluku olduğunu beyân ve ifade

eyledi. Müddeîden lede'l-istizah bu babdaki matlubatını senedin nezdinde muharrer şuhudla isbad ideceğini ifade ve mehal-ı münasib îtasında celb ve ikame eyleyeceğini ifade eyledi. Bi'l-müzakere senedde isimleri muharrer şahid Gergerli Mamo ve Hacı Mehmed ve Serkis mahdûmunun celb ve ifadesi için müddeîden dört gün mehal îtasıyla muhâkemenin fi 27 Şubat 325 tarihine musâdif Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak verilen karar tefhîm kılınmış idi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn ber sabık gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına bil-ibtidâr vürud eden şahid Eskisaray Mahallesi'nden Makdis-i Deso Oğlu sabık zabıt emini kırk beş yaşında Serkis'in tarafeyn maarufu olup mâni'-i şahadet bir hali olmadığı ve müsemmadan bulunduğu anlaşılmağla bildiği soruldukda cihet-i erşedin müddeî aleyh Avakim'in bin üç yüz guruş müddeîyeye borcu olduğunu ve ol vechile sened tanzîm ve temhir ile verdiğini henüz de Zade zimmeti bulunduğunu bildiğini ve müddeî aleyh merkûm ve ... sened muhteviyetî huzuruyla kabul ve ikrar ettiğini bildiğini lafz-ı şehâdetle beyân eyledi. Ve mezkûr ve katib ve mukabiline terhin eylediğini tezkar eyledi. Diğer şahid mahelle-i merkumeli Kirkor Oğlu Behisnili olduğu ve tarafeyn maarufu olup mâni-i şahaded bir hali bulamadığını ve müsemmadan Kul milletinden olduğunu söyleyen Mehmed ve ... bildiği soruldukda müddeîye ile müddeî aleyhden pederlerinden mevrus envâl-i menkule ve metrukesi bi't-tasdîk müddeîyenin ... [satır sonu kelime çıkmamış] ... mukabil bin üç yüz guruşunu müddeî aleyh borçlanarak ol vechile bir sene müddetle sened tanzîm ve temhirlere huzurlarında i'tâ eylediğini ve deyn-i mezkûru müdded-i muatteni zarfında tesviye edemediği takdirde bir bab dükkanını dahi terhin eylediğini bildiğini makam-ı şehâdetden ifade ve henüz müddeî aleyh tesviye-i deyn etmediğini söyledi. Müddeî-i aleyh merkum da tezkiyelerini isnbâ eyledi. Tarafeyn bi'r-rıza sulhen tesviye edeceklerinden mehâl-ı münasib îtasını talep ve ifade etmelerine mebni bi'l-müzakere tarafeyn vuku' bulan sulhlarını netice etmek ve netice-i sulhunu muhâkemeye arz etmek üzere muhâkemenin fi 6 Mart 326 tarihine musâdif Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilerek tefhîm olunmuşdu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeret ve zabtı sabık kırâ'at olunarak mündericâtı tarafeyn cânibinden taht-ı tasdîki alındıktan sonra sulh olup olmadıkları ciheti müddeîyeden istifsâr olundukda sulh olduklarını ve muhâkemelerinin icrası talebinde bulunmalarını ve müddeîye de şehaded-i vaka

derc-i kifayede olduğu gibi diğer şâhidlerin de celbinden sarf-ı nazar eylediğini ifadesine binaen bi'l-müzakere istimaa' edilmiş olan şâhid ve Serkis mahdumunun mensub olduğu mahalleleri papaz ve heyet-i ihtiyariyelerinin luzum-ı tezkiyelerine [satır başı kelime çıkmamış] fi 13 Mart 326 tarihine musâdif Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişti. Fi 26 Rebiü'l-Ahir 328 ve fi 24 Mart 326 tarihine musâdif [satır başı kelime çıkmamış] heyet-i hâkime bi't-teşkil müddeîye Meryem gelmiş ise de müddeî-i aleyh Avakim gelmemiş ve yevm-i merkume de mürür etmiş olduğu cihetle müddeî-i aleyh merkumu yevm-i muhâkemedan haberdar.

Sayfa: 8

Etmek üzere hakkında davetiye varakası tastirine ve muhâkemenin fi 3 Mart 326 Salı gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişti. Yevm-i muayyen [satır sonu kelime çıkmamış] tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeret ve zevâbit-ı sabıka bi'l-kırâ'e mündericâtı taht-ı tasdîki alındıktan sonra eski [satır sonu kelime çıkmamış] reis-i ruhanisine yazılan yedi numro ve fi 7 Mart 326 tarihli tezkiye varakası lede'l-kırâ'e şâhid-i merkuman Serkis ve mahdumunun makbul [satır sonu kelime çıkmamış] ve zîri re'îs-i ruhani mühür zade ve resimlerini havîdir. Bil'l-müzakere şuhud-ı merkumunun alenen tezkiyelerin icra olunmak üzere muhâkemenin fi 1 Nisan 326 [tarihine] musâdif Penşenbih gününe ta'likine bi'l-ittifak hükm ve karar verilerek ahkâm olunmuş idi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hâkime bi't-teşekkül müddeî Meryem gel[miş] müddeî aleyh Avakim gelmemiş ve yevm-i muhâkemedan haberdar bulunmuş olmağla müddeîyenin talebiyle bi't-tezekkür Usul-ı Muhâkeme-i Hukukiye kânunun yüz kırk dörd ve yüz kırk beşinci maddelerine tatbîkan merkumun hukukunu berâ-yı muhafız yevmî beş gurus ücretle Hasan Efendi vekil-i sahr tayin olunarak ol-vechile gıyaben muhâkeme icrasına şâhidlerden Serkis ve mahdum hazır olmağla Eskisaray Mahallesi'nden Barsom Oğlu otuz yaşında Haçer diğer mahalle-i merkumeli Enbiya Oğlu [satır sonu kelime çıkmamış] alenen tezkiyeleri icra olunduk da makbülüş-şehade idüklerini beyân ve makam-ı şehâdetde ifade eylediler. Lede'l-istizâh müddeî bu babdaki icrâyı muafakatim tahsilini talep ve vekil-i sahr da müvekkilin borcu olduğunu ifade eyledi. Bi'l-müzakere vakitle adem-i ...sine mebni muhâkeme[nin] fi 3 Nisan 326

Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyin bi'l-asale gelmiş olmalarıyla da[satır sonu kelime çıkmamış] icrasına mübaşeretle müddeî Meryem kelâma müsabakatla bu babdaki masarif-i muhâkeme müddeî aleyhe racî' kalmak üzere on liraya sulh olduklarını ve [satır sonu kelime çıkmamış] kemalen kabz ve kabul eylediklerini ol-vechile hükme rabtnı talep ve ifade ve müddeî aleyh merkum da sulh-ı vakî kabul ve ikrar eylediğini beyân [ile] bir gûna eylediklerinde alakaları tastirliğini der meyan etmelerine bina'en bi'l-müzakere tarafeyin on aded lira-i osmâni'ye âkd-ı müsâlaha iderek [satır sonu kelime çıkmamış] eyledikleri ifade ve karar-ı ve vakîlerinden anlaşılmağla Usul-ı Muhâkeme-i Hukukiye kanunun altmış birinci maddesi mucibince sulh-ı vakî muhâkemece de keyfiyyetin ol-vechile sulhen tesviyesine evvelce ahz edilmiş olan harcın icrâ-yı mahsubuyla yirmi beş guruş harc-ı îlamın ifâsına ve tarz-ı tesciline fi 9 Rebi'ül- Ahir 328 fi 6 Nisan 326 tarihinde bi'l-ittifak hüküm ve karar verilerek usul-ı tefhîmi alenen riyasetten icra kılındı.

A'zâ

A'zâ

Re'îs

Numro: 5

Hısn-ı Mansûrun Karıcık Karyesi ahalisinden Ali Hasi Oğlu Hüseyin imzasıyla kaza-i mezkûr Bidayet mahkemesi hukuk kısmına verilen defter-i mahusanın sekizinci numrosına kayıd ve imla olunan fi 6 Nisan 326 tarihli istid'ânâme ba'de'l-kayd kırâ'at ve mütalaa olundu. Hulâsası karye-i merkûmede vakî ve ba tapu tasarruf etmekte olduğu arazinin taksim ve hissesinin tarafına teslimi istid'asından ibaretdir. Bina'en aleyh icrâ-yı muhâkemeleri şehr-i nisanın sekizinci penşenbih gününe bi't-tensib tarafeyn ve icâb edenlere celbname tastir olundu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhâkemedede tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır olduğu halde tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine müddeî gelmiş ise de müddeî aleyh hala Mahmud gelmemiş ve müddeî de muhâkemenin gıyaben devam-ı icrası talebinde bulunmuş olmağla bi'l-müzakere müddeî-i aleyhin hukukunu berâ-yı muhafaza iç[in] muhâkeme-i hukukiye kanunun yüz kır dörd ve yüz kırk beşinci maddelerine tevfikân yevmî on guruş ücretle Mustafa Efendi vekil-i musahhar tayin olunarak ol vechile muhâkeme icrasına mübaşeretle suret-i iddiası müddeî Hüseyinden soruldukda tarla-yı mezkûr kabil-i kısmet olduğundan kaza-i taksim ve

tarafa teslimini maa masarif-i muhâkeme taht-ı hükme [satır sonu kelime çıkmamış] talep ve tezkar zira edilmiş olan ekinin de kalemi inba eyledi. Vekil-i mussahardan diyeceği soruldukda tarla-yı mezkûr kabil-i taksim olmadığını [satır sonu kelime çıkmamış] hala orakda bulunduğundan iddiası vâkiin reddini müdafaaten inbâ eyledi icâb-ı keyfîyyet lede'l-müzakere icra kılınan muhâkeme [satır sonu kelime çıkmamış].

Sayfa: 9

İcra vasıtasıyla tarafına teslim edilmiş olan Karıcık Karyesinde vaki ma'lumu'l-hudud tarlanın kabil-i kısmet olduğu halde müddeî-i aleyh Mılla Mahmud taksidden imtinâ' eylediğinden kaza-i taksim ve tarafına tevdî'i beyân-i iddia ve vekil musahhar da iddiası vakîin reddini müdafaaten inbâ etmekde iseler de arazi-i mezkûrun kabil-i taksim olduğu inde'l-tahakkuk anlaşmağla Mecelle-i celilenin bin yüz yirmi ikinci ve arazi kanunnamesinin on beşinci maddelerine tevfikân tarla-yı mezkûrun cebren taksim ve temdîd-i hududla müşareketin hisse-i mubayaalarının irae ve teslimine ve mevrû'âtın kalemi meselesi daire-i icrada der dest-i ifâ bulunduğu müddeînin daire-i mezkûra müracaatına ve yirmi guruş î'lam harcının haksız tarafına raci olarak evvel-emirde talep-i îlamdan istifasına kabil-i i'tirâz olmak üzere fi 11 Cemaziye'l- Ahir 328 ve fi 8 Nisan 326 tarihinde gıyaben ve müttefikân hükm ve karar verilerek usul-ı tefhîmi icra kılındı.

Numro: 6

Hısn-ı Mansurun Hoca Ömer Mahallesi ahalisinden Siverekli Hacı Ali Ağa Zade Ömer Efendi imzasıyla kaza-i mezkûr Bidayet Hukuk Mahkemesine verilüb defter-i mahsusanın altmış yedinci numrosına kayıd ve imla kılınan fi 24 Şubat 325 tarihli istida kıra'at ve mütalaa olundu hulâsası müddeî muma ileyhın Kakurtlu Karyesinde ba tapu mutasarrıf ve ziyü'l-yed bulunduğu maalumu'l-hudud üç kıta susuz arazilerini karye-i mezbûr ahalisinden Hasi Kano nâm şahıs fuzülen müdahale ve taarruz etmekde olduğundan merkumun celbiyle ba muhâkeme müdahâlât vak'asının men'î ve arazi-i mezkûrenin tarafına teslimi hususun taht-ı karara aldırılması istidasından ibaretdir. Binaen aleyh icra-yı muhâkemeleri üç yüz yirmi altı senesi şehri martının üçüncü Çeharşenbih gününe bi't-tensib tarafeyne davetiye varakası

tastir kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hâkime aded-i kanuniyesinden bi't-teşekkül taalluku hasebiyle tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır olduğu halde tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeret, hulâsası bâlâda muharrer istid'a kıra'at ettirilerek suret-i iddiası müddeîden istifsar olunduk da Kakurtlu karyesinde köy karşısında şarken tarîk garben Ali şimalen dere cenuben sulu tarla ile mahdûd kırk dönüm susuz tarla ve yine karye-i merkumede bemu tarlası dimekle maruf şarken Ali garben tarîk şimalen incir cenuben sulu tarla ile mahdûd otuz iki dönüm susuz tarla ve yine karye-i merkumede gün hazır dimekle tarafları şarken Hasan Koci garben tarîk şimalen Hacı Ali cenuben çay ile mahdûd yirmi dörd dönüm susuz tarla ki ceman doksan altı dönümü mütecaviz dört kile tohum istiab eder üç kıta susuz tarlalarını yirmi seneye karib bir müddetten berü tasarruf ve ziyü'l-yed olduğu halde müddeî-i aleyh Hasi Kano füzulen müdahale ve tasâhub etmekde olduğundan müdahaleat vakasının men'iyile zarar ve ziyanının maa masarif-i muhâkeme tahsili taleb ve dava eyledi. Buna karşı müddeî-i aleyhden diyeceği sorulduka arazi-i mezkûre ba tapu biraderi Ali Dinonun mülk-i sarihi olub vefatıyla nezdinde bulunan mahdumu Mahmud ile Hasana intikal edüb bu suretle tasarruf etmekde olduklarını beyân ve müddeî merkum fuzûlen müdahale ve tasâhub ettiğini [etmediğini] beyânıyla inkar-ı müddeâ eyledi. müddeîden lede'l-istizah mezkûr tarlalara kendisü ve ziyü'l-yed bulunduğu ve bubabda Kakurtlu Karyesi Koş Oğlu Milla Abuzer ve Osi Ali Hâni ve Abuzer-i Ali ve Hami Golliki ve Sino Hasan nam eşhasla isbad edeceğini ve mehl-i münasib îtasında vak'a eyleyeceğini ifade etmesiyle bi'l-müzakere müddeî tarafından beyân ve irae olunan şuhûdu celb-i vak'a etmek üzere müddeî on iki gün mehâl itasıyla muhâkemenin fi 15 Mart 326 tarihine musâdif Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hâkime bi't-teşekkül ta'liki hasebiyle tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır bulunmuş ve müddeî Ömer Efendi vekil Yeni Pınar Mahallesinden Nakib Zade Âtâ efendi olbabda ki vekaletnamesini bi'l-irae vürud etmiş ve müddeî-i aleyh gelmemiş ve vekil-i muma ileyh muhâkemenin gıyaben devamı icrası talebinde bulunmuş olmağla bi'l-müzakere müddeî-i aleyh merkum yevm-i muhâkemededen haberdar olduğu halde vürud etmediği gibi bir vekil de gönderilmemiş olmasına ve müddei vekîli de muhâkemenin gıyaben icrası talebinde (bulunmuş olmağla bi'l-müzakere müddeî-i aleyh merkum yevm-i muhâkemededen

haberdar olduğu halde vürud) bulunmasına binaen Usul-ı Muhâkeme-i Hukukiye kanunun yüz kırk dörd ve yüzk kırk beşinci maddelerine tatbikan müddeî-i aleyhin hukukunu berâ-yı muhafız yevmî on guruş ücretle Mustafa Efendi vekil-i musahhar tayin edilerek ol-vechile muhâkeme icrasına mübaşeret vekaletname-i mezkûre ba'de'l-kayıd kıra'at olunarak hulâsası iş bu muhâkemedede bidayeten ve itirazen ve istinafen [satır başı kelime çıkmamış] takib-i davaya ikameten şuhuddur ve cevaba ve iştika ani'l-hükkâm ve itiraz ... ve dava tehallûf ve istihlaka ve'l-hasıl hususu mezkûrun mütevaffik olduğu [satır başı kelime çıkmamış] kaffesin ifâya muma ileyh Âtâ Efendiyi vekil nasb ve tayin eylediğini ve zîri Sürgülü Hacı Ali Ağazade Ömer Efendi mührüyle Hısn-ı Mansur mukavelet muharrerliğinin yedi numro ve fi 9 Mart 326 tarihli tasdikî ve mührü zatiyesin havidir bunun üzerine

Sayfa: 10

Müddeî vekîli Atâ Efendi kelâma müsabakatla müvekkili tarafından irae ve ikame olunan şuhud karye halkından olmasından ve müddeî-i aleyh tarafından tehdid ve tahvif edilme[sine] mebni getirilmemiş ve başkaca şuhudu olub kasabanın Hoca Ömer Mahallesinden Haso'nun Oğlu Abdulkadir ve mahalle-i mezkûreden Potoz Oğlu Şeyho Peşpini Karyeli Usi İbike ve Kakurtlu karyesinden Sili Hüsiyen ve Peşpini karyesinden Hami Hacı Oğlu Salo ve Kakurtlu karyesinden Usi Koci Oğlu Abdurrahman ve karye-i merkurmeli Maho Oğlu Yusuf ve Ömer Kahya Oğlu İbrahim ve Şeyh Müslüm Oğlu Abo Kûrî ile isbad edeceğini bunlardan Said şuhudu olmadığını ve bazılarının muhâkeme salonunda mevcut olmalarından istimâ' taleb eyledi. Hazır olduğu beyân olunan Hoca Ömer Mahallesinden Mustafa Oğlu kırk yaşında Şeyhonun tarafeyin maarufu olub mâni'-i şehaded bir hali olmadığından istimaa olundukda ara[zi-i] mahdûde-i mezkûreyi on sekiz seneden beru müddeî Ömer tarafından ziyü'l-yed bulunduğunu bildiğini makam-ı şehâdetde beyân eyledi. Diğer şâhid Hasan Oğlu mahalle-i merkurmeli otuz yaşında Abdulkadir'in tarafeyin maarufu olub manî-i şehaden bir hali olmadığından bildiği soruldukda arazi-i mahdûde-i mezkûreye müddeî Ömer Efendinin yirmi seneden berü zi[yyü'l-yed] bulunduğu lafz-ı şehâdetle beyân eylemekle vekil-i musahhar şâhidân-ı merkurmeli'n tezkiyelerini talep etti. Bi'l-müzakere şâhidan-ı merkurmeli'n adl ve makbulu's-şehade olub olmadıklarının ba varaka-i mesture mensub olduğu mahallesi imam ve

heyet-i ihtiyariyesinden lüzum-ı tezkiyerine ve muhâkemin fi 22 Mart 326 Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilerek tefhîm olunmuş idi. Yevmiye-yi mezkûrda müddeî vekili Ata Efendi bizzat gelmiş ve vekil-i musahhar-ı sabık Mustafa Efendi ücret-i mukaddere ile celb edilmiş olmağla ol vechile muhâkeme icrasına bi'l-ibtidar Hoca Ömer Mahallesi imam [ve] heyet-i ihtiyariyesine yazılan on yedi numro ve fi 21 Mart 326 tarihli tezkiye varakası lede'l-kırâ'e şâhidan-ı merkumanın adl ve makbulu'ş-şehade idiklerini beyânını havî ve zîri İmam Şeyh ve Mustafa ve Mehmed Efendilerin mühür-zât verilmelerine havi bunun üzerine şâhidan-ı merkumanın huzur-ı mahkemeye bi'l-celb Behisnili olub Kab Cami Mahallesi'nden Hacı Ahmed ile şer'îye muhızı Hasan Oğlu Musalla Mahalesinden Ahmed'in dahi alenen tezkiye olunduk da adl ve makbulü'ş-şehade idüklerini tezkar etmelerine binaen bil-müzakere müddeaya arazi-i Ömer Efendinin vazü'l-yed olduğu siren [ve] alenen icrâ-yı tezkiyeleriyle makbulu'ş-şahade oldukları anlaşılın şuhudun şehâdetiyle tahakkuk etmekle mecelle-i celilenin bin yedi yüz altmış dördüncü maddesi mucibince merkumun ziyyü'l-yedliğine ve cihet mülkiyeti hakkındaki esbab-i sübutiyenin müddeî vekilinden lüzum-i istifsarına verilen karar-ı vaki ba'de'l-ifham, müddeî vekîli kelâma müsabakatla cihet mülkiyetini tapu senediyle isbad edeceğini ve senedatı mezkûre bankadan merhun olduğundan harcını îta etmek üzere celbini talep [ve] bi'l-müzakere bubabdaki tapu senedatının berâ-yı tedkik celbi zımında banka şube kitabetine tezkire tasdirini ve yirmi beş gurus harc-ı tezkerenin haksız tarafa raci olmak üzere evvel-emirde müddeî vekîlinden ahzıyla ve muhâkemenin fi 29 Mart 326 Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevmiye-i muayyen-i mezkurda müddeî vekîli Ata Efendi gelmiş ve müddeî-i aleyh vürüt etmemiş, ol vechile muhâkeme icrasına bil ibtidar olmağla müddeî-i aleyh Hasan Usi Kano tarafından fi 25 Mart 326 tarihli bir kıta istida ile Ali Dino kerimesi Gafure imzasıyla verilen fi 29 Mart 326 tarihli diğér arz-ı hâl lede'l-kırâ'e hulâsası muhâkemenin lüzumu yevm-i muayyende bulunmadığından hakkında gıyaben muhâkeme icrası tensib edilmiş ve halbuki hükeması maazeretle mahkemeyi haberdar etmemiş keyfiyetsizlik gibi bir mazeret-i meşrua mebni olduğundan hakkındaki kararın feshiyle dahil-i muhâkeme edilmesi ve Gafure istid'anın meali de husus... mezkûr kendi hukuku şahsiyesine dokandığından dahil-i muhâkemesi talep ve istid'asından ibarettir. Bi'l-müzakere müddeî-i aleyh merkum Hasani Usi Kani

mazeret-i meşrû'a serd ederek hakkındaki karar-ı gıyabının ifasıyla vicahen icra-yı muhâkemesin talebinde bulunmuş ise de merkum lede't-taharrî adem-i vürudi anlaşılmağla istid'asının reddine ve hukuku şahsiyesine dokunduğu cihetle dahil-i muhâmeke talebinde bulunan Gafurenin vürudunda Usul-u muhâkeme-i Hukukukiye kanunun yüz on yedinci maddesi mucibince dahil-i muhâkemeye ve muhâkeme-i [satır sonu kelime çıkmamış] devamına bi'l-ittifak verilen karar ba'de'l-ifham vekil-i musahhar-ı sabık hazır bulundurulduğu halde bi'l-mezkûre bulunan halde ba tezkire bankdada senedin celb edilen üç [satır sonu kelime çıkmamış] tapu koçanı okundu bunun üzerine hazır bulunan müddeî vekilinden lede'l-istifzar arazi-i mahdûde-i mezkûrenin ... üç yüz[satır sonu kelime çıkmamış] kadar vefaen ferağından olub tarih-i mezkûrede de Kakurtlu karyeli Ali Dinonun İbişo'nun kat'iyen ferağından bin iki yüz [satır sonu kelime çıkmamış] ile olub tarih-i mezkûrdan beri mutasarrıf ve ziyü'l-yed bulunduğu ve lede'l-istizah merkum İbişo'da doksan beş [satır sonu kelime çıkmamış].

Sayfa:11

Merkum Ali Dino'dan alarak mutasarrıf ol-vechile tapuya da rabt edilmiş olduğunu işittiğini vekil muma ileyh ile müddeî Ömer Efendi diyeceği sorulan vekili-i musahhar da müekkel arazi-i mezkûru satmadığını beyân etti. Vekil Atâ Efendi de senedat-ı şer'iyeye ve tapudan defter-i hakani bilâ-beyyine mazmunuyla amil olunacak ihticaca salih olduğu Mecelle-i celile ahkâmından bulunduğu binaen müddeî-i aleyhin müdafa-i vakasının reddiyle bu babdaki zarar ve ziyanın kendüsüne tahammülü hususunun taht-ı hükme rabtı ifade eyledi. Bi'l-müzakere vaktin adem-i müsaade[sine] mebni bu babdaki zabıtname ile tapu senedatı tedkik edilmek üzere muhâkemenin fi 3 Nisan 326 tarihine musâdif Cumaretesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verildi. Fi 8 Rebiü'l-Ahir 328 ve fi 5 Nisan 326 tarihine musâdif Pazartesi günü heyet-i hâkime bi't-teşşekül tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır bulunduğu halde harice çıkardırılarak şahs-ı salis Gafurenin vekil-i mutasarrıfı Hasan Ağa tarafından ibrâz-ı i'ta olub evrak miyanında bulunan vekaletname lede'l-kırâe hulâsası müddeî Ömer Efendi ile Hasan Kano miyanelerinde mütekevvün arazi davasının hukuk-ı şahsiyesine temas eylediğinden merkumanla, vekilleri ile muhâkeme muhasamaya ve red-i a'za [ve] iştika-i ani'l-hükkama ikame-i beyne ve

şuhud tahlif ve istihkaka ve'l-hasıl husus-ı mezkûrun küllisini ifaya Eskisaray Mahallesi'nden Mısdık Paşa Zade Hasan Ağayı vekalet-i mükellefe-i ... ile vekil nasb ve tayin eylediğini ve zîri mezbûre Gafure ile huzur-ı mukavelat muharrirliğinin on dörd numro ve fi 7 Nisan 326 tarihli tasdîk-i resmisin ve şuhudumuzla mühürlerini havidir. Bi'l-müzakere şahs-i sâlis-i mezbûre Gafurenin vekil Hasan Ağa'nın bu babdaki vekâletinin kabulüyle suret-i iddia ve ifadenin zabtına ve muhâkemenin devamına bi'l-ittifak verilen karar ba'de'l-ifham kırâ'at olunan tapu senedatlarının hülâsa-i meallerı Kakurtlu Karyesinde Goli Hızır mevkinde tarafları şarken Hasan Koçer garben tarîk Şimalen Hacı Ali cenuben çay ile mahdûd susuz tarla yirmi dört dönüm atik ve sekiz mera numrosıyla Haziran 325 tarihini ve diğer karye-i merkumede Abo tarlası tarafları şarken Ali garben tarîk ve şimalen incir cenuben sulu tarla ile mahdûd susuz tarla otuz iki dönüm atik ve dokuz mera numrosını ve köy karşısında karye-i merkumede tarafları şarken tarîk garben Ali şimalen dere cenuben Ömer tarla ile mahdûd susuz tarla kırk dönüm ve on sıra numrolarına havi ve zîri senedat-ı mezkûre fi 9 Teşrin-i Evvel 309 tarihli senedinin zayi'inden i'ta edildiğini havidir. Bunun üzerine müddeî vekil Ata Efendi ile şahs-i salis vekili Hasan ve vekil-i musahhar-ı sabık ücreti sabıkasıyla mevcut oldukları halde muhâkeme icrasına mübaşeretle diyeceği sorulan muma ileyh Hasan Ağa kelâma musabakatla arazi-i mezkûre-i müvekkilesi Gafure'nin pederi Ali Dino'nun bâ tapu mülkü olduğu ve taht-ı tasarrufunda bulunduğu halde merkumun vuku' vefatına mebni Oğlu Hasan ve Mahmud ve kerimesi mezbûre Gafureye irsen intikal etmiş ve bi'l-ahere Hasnik de bilaveled vuku' vefatıyla hissesi merkum Mahmud ve mezbûre intikal etmiş ve merkum Mahmud'un da ödeden berü gaib olmasına mebni müvekkili Kahta kazasında ikamet eylediği cihetle arazi-i mezkûre mezbûrenin emriyle Amucası Hasi Kano noksan arsa verilmek üzere bi'l-ve kale ziyü'l-yed ve tasarruf etmekde oluşu müddeî-i muma ileyh dahi Ali Dino'nun biraderi İbişo'den mübayaa eylediğini ifade etmekde olmasına mebni şahs-ı aherin mülk-ı sarihi satmağa selahiyet-i kanuniyesi olmadığı gibi heyet-i ihtiyariye tarafından bir guna ferağ ilm ü haberi tanzîm etmedikler[i] ve bu babdaki müddeinin ibrâz eylediği tapu senedatı sahte olduğu ve merkum İbişo'nun ber hayat olduğu cihetle merkumla suver-i saireyle tahkikat icrası ve karye-i heyet-i ihtiyariye mühürlerinin ... müddeinin yedinde bulunmasından bi'l-istifade icra edilmiş muamele idiğini

beyânla iddia-yı vakiin reddini ve müvekkilesinin de arazi-i mezkûreye ziyyü'l-yed idüğünü isbata müheyya bulunduğu beyân ve ifade ve müddeî vekîlinin beyân ve ikame eylediği şuhud tahdid etmediği gibi şâhidlerden Botur Oğlu Şeyho'da müddeinin damadı ve arazi-i mezkûrede hissedar bulunduğu cihetle şehâdetlerinin nazar-ı kanunda şayan-ı kabul olamayacağını inba ve iki kıta tapu senedi ibrâz ve î'ta etmekle ba'de'l-kayd kıraat olunarak bunlardan birincisinin hulâsası Kakurtlu karyesinde köy yamacı dimekle tarafları tarîk ve Mahmud ve Abbas tarlalarıyla mahdûd beş bucuk kile tohum istiab eder susuz tarla ve altmış sıra numrolı fi 1 Nisan 288 tarihli ve diğerrinin dahi ve Dehri mezreasında Abderko tarlası dimekle tarafları yine ve sulu tarla ve incir deresi ile mahdûd ve susuz tarla elli altı dönüm yirmi dokuz sıra numrosı ve fi Haziran 240 tarihine muhtevidir. Buna ibtinaen vekil-i muma ileyh ve diğerr bir kıtanın tapu senedinin izaeh eylediğini karye-i merkumede vaki Goli Hızır dimekle tarafları dere çay ve tarîk Şeyho Hasi Koca tarlasıyla [satır başı kelime çıkmamış] ve kırk dönüm susuz tarla idüğünü inba eyledi ve müddeî vekîli Ata Efendi de kelâma musabakatla arazi-i mezkûra müdahale eden Hasi Kano mukaddemen [satır başı kelime çıkmamış] sinde Gafureye kattiyen zikr etmediğinden mezbûrenin bi'l-ahere tedarük edilmesi anlaşılmışla mezbûrenin Ali Dino kerimesi olduğu muhâkeme-i.

Sayfa:12

Şer'iyeye subuta verib olbabda hükmü şer'î lâhık olmadıkça vekil muma ileyh ... olamayacağı ve arazi-i mezkûrda on beş seneyi müteceviz müvekkilinin taht-ı Itasarrufunda olduğu ve tapuya müstenid bulunmağla Hasi Kano'nun müdahalesinin men'î taht-ı hükme alınması taleb ve vekil musahhar da arazi-i mahdûde-i mezkûre müvekkilinin idüğünü beyân ve tezkar eyledi. Bi'l-müzakere cihat-ı sairesi ba'dehütedkik idilmek üzere evvel emirde şahsi salis Gafurenin mütevaffa Ali Dino'nun varisi olup olmadığına mütedair muhâkeme-i şer'iyeye bi'z-zat veraset i'lamının istihsal ve mahkemeye ibrâz zımnında mezbûrenin vekili Hasan Ağaya bir hafta mahal-ı i'tasıyla muhâkemenin fi 17 Nisan 326 Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar tefhîm olunmuşdu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn ber sabık gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeretle ve zevabıt-ı sabıka kıraat ve vekili musahhar-ı sabık Mustafa Efendi ile tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır

bulundurulduktan sonra müddeî-i aleyha Gafure'nin vekîli Hasan Ağa'dan lede's-sual bu babdaki veraset i'lamının istihsal edilip edilmediği[satır sonu kelime çıkmamış] takdirde ibrâz-ı lüzümü tefhîm olduk da müvekkilesi bazı esbab-ı zaruriye ibtinaen gelmediğini ve bir günden sonra celb ve ibrâz eyleyeceğini ifade eyledi. Müddeî vekîli Ata Efendi de Kakurtlu karyesinden Dino'nun esasen mezkûr araziden hakkı olmayıp maksatları işi sürüncemeye bırakmaktan ibaret bulunduğu gibi şahsi salis hufiyetle dahil-i muhâkeme iddiasında bulunan Gafure dahi sümme-tedarik olmağla muhâkemeye selahiyeti olmayacağından istediği iddiaya ve müracaata hakkı olmak üzere kariye [mezburdan] Hasi Kano'nun dahi fuzili bir takım iddialarına karşı hiç bir varidad ibrâz etmediği ve arazi-i mezkûrenin müvekkilinin tasarrfuna mütedairen tapu koçanıyla tahakkuk eylediğinden iddia ve muarazanın men'iyile masarif-ı muhâkeme taht-ı hükmü alınması inba eyledi. Ve diyeceği sorulan vekili musahhar Mustafa Efendi arazi-i mezkûre müvekkilinin [satır sonu kelime çıkmamış] taleb-i vakiin reddini talep ve tezkâr ve muhâkemece de şayan-ı tedkik bir cihet görülmemesine binaen ve hatm-i muhâkeme ifham olundu. İcab-ı keyfiyet lede'l-müzakere icra kılınan muhâkeme-i aleniye neticesinde tafsilatı ceryan-ı muhâkemeyi mutassaver olan zabtnamenin tedkikiyle müsteban olacağı vechile Kakurtlu karyesinde vaki şarken Hasan Göce ve garben tarîk ve şimalen Hasi Ali cenuben Çay ile mahdûd yirmi dört dönüm sekiz evlek altmış üç arşun susuz tarlasıyla karye-i merkumede vaki şarken Ali garben tarîk şimalen incir cenuben sulu tarla otuz iki dönüm ve köy karşısında şarken tarîk garben Ali şimalen dere cenuben [ali] tarlasıyla mahdûd üç kıta susuz arazilerine müddeî-i aleyh Hasi Kano tarafından fuzûlen müdahale edildiğinden maa masarif-i muhâkeme men'î ... taht-ı hükme alınması ve müddeî Ömer Efendinin vekili Ata Efendi tarafının beyân ve iddia ve müddeî-i aleyh merkum Hasi Kano da arazi-i mezkûrede esasen biraderi Ali Dino'nun olub vefatıyla oğullarına intikal eylediği müdafaaten inba ve vekili musahhar da cihet-i mezkûru te'yîden ifade etmekte ve mezbûre Gafure de arazi-i mezbûre pederinden kendüsüne muntakil olduğu bu babdaki davanın hukukuna temas eylemekte idüğünden şahsi salis hufiyetle dahil-i muhâkeme idilmiş ise de mezbûre, merkum varidatı olub olmadığına mütedair i'lamı şer'iyenin henüz istihsal ve ibrâz etmemesine mebni mezbûreye hususun tavsiye etmeyeceği delalet [satır sonu kelime çıkmamış] kanuniyeden bulunmuş ve arazi-i mahdûde-i mezkûreye

müddeî Ömeri Efendinin on seneyi mütecaviz müddetten berü ba tapu mutasarrıf bulunduğu ibrâz olunan tapu senedatıyla tahakkuk etmiş olmağla mezbûre Gafurenin bu babdaki verasetinin ispatıyla hakk-ı ve müracaatı baki kalmak üzere Usul-ı Muhâkeme-i Hukukiye kanunun altmış sekiz ve arazi kanunnamesinin yirminci maddelerine tatbîkan mezbûrenin vekili Hasan Efendinin iddia ve müddeî-i aleyh Hasi Kano ile vekil-i musahhar Mustafa Efendinin müdafaat-ı mesrudelerinin reddiyle arazi-i mahdûde-i mezbûreye vuku‘ bulan müdahale masarıflarının men‘iyle mahalinde layığı ve [satır sonu kelime çıkmamış] müddeî Ömer Efendiye teslimine ve mütebâki yirmi ilam seksen suret-i tebliğ harçlarıyla kaydiye pul ve saire esmanının haksız tarafına aid olmak üzere evvel emirde taleb-i i‘lâmdan ahzına ve celb edilmiş olan müddeîye aid tapu senedatının ... dairesine iadesine kâbil-i itiraz ve temyiz olmaz üzere fi 10 Rebi‘ül- Ahir 328 ve fi 12 Nisan 326 tarihinde gıyaben vicahen bi'l-ittifak hükm karar verilerek makam-ı riyasetten alenen usul-ı tefhîmi icra kılımb.

A‘zâ   A‘zâ   Reis

Mamo Hasi Süleyman

Sayfa: 13 Numro: 7

Hısn-ı Mansur kazasının Annab karyesinde mukîm Haco'nun vekîli musaddakı Hafız Mahmud Zade Abdurrahman nam imzasıyla Hısn-ı Mansur kazası Bidayet Mahkemesi Hukuk kısmına verilen fi 16 Kanun-u Evvel 323 tarihli itirazname ba'de'l-kayıd bi'l-kırâ'e hûlasâ-i meali Hısn-ı Mansurun Hoca Ömer Mahallesinde mukîm mutevaffa Manokyan Serkiz Ağanın varisi mahdumu Manok Efendinin müvekkili merkur Haco'nun zimmetinde kırk aded osmanlı lirası alacağına dair gıyabında istihsal olunan dört numro fi 28 Temmuz 323 tarihli i‘lâm-ı gıyabi fi 24 Ağustos 323 tarihinde tarafına tebliğ olunmuş ise de hükm-ı mezkûr maazuriyetini mucib olduğundan adem-i kanaatle i‘tiraz-ı davâ eylediğinden ber vech-i zir itirazatını beyân eylemiş evvel emirde muhâkemenin gıyaben icrasını istilzam edecek hâlâtin birincisini üç defa ihbarname tebliğ edildiği halde müvekkiline davetiye varakası gönderilmemiş olması ve ikincisi müvekkili zimmetinde alacağı olduğunu söyleyen müddeînin resmi ve ne de gayr-i resmi bir

senede istinaden ve ne de şuhûd ile isbât edilmemiş olması üçüncüsü vekil-i musahharın adem-i iktidârı ve dördüncüsü müvekkili Haco'nun Yemen'e müheyya bulunduğu beyânından ve tafsilat-ı saireden ibaret olduğu yeniden muhâkemelerinin icrası istidasını havidir. Fi 28 Temmuz 323 tarihli ve dört numrolu i'lâm-ı mütearrız-bihinin hülâsa-i meali müddeî Manok Efendinin cümlesi iddiasına nazaran pederi mütevaffa Serkiz Ağanın Annab karyeli Usonun Oğlu Haco da kırk aded osmanlı lirası ba sened alacağı olub kıble'l-istifa pederinin vuku'-ı vefatına mebni meblağ-ı mezkûr kendüsüne intikal etmiş ve olbabdaki senedi ziyâna mebni tesviyeden imtinağ eylediği gibi itiraz-ı vuku'nda isbat-ı müddeâ baki kalmak üzere şu halde isbatdan ishar-ı acz ederek Yemen'den nukûla ta'likan meblağ-ı mezkûrun maa güzeşte ve masarîf-ı muhâkeme tahsili hususunun i'lâma rabtı istida'sından ve müddeî aleyh vekil-i musahharı Osman Efendi de müvekkilinin borcu olduğunu inkar etmekte ise de mecelle-i celilenin bin yedi yüz kırk ikinci maddesine tevfikân müddeî-i aleyhin i'tirazıyla Yemen'den nukûla ta'likan meblağ-ı mezkûrun istid'a buyuruldusu tarihinden itibaren ... tediyyeye değin maa güzeşte ve masarîf-ı muhâkeme tahsiliyle müddeî Manok Efendiden teslimine yüz i'lâm ve kırk suret-i tebliğ harçlarıyla zirde müfredatı muharrer masarîf-ı muhâkemenin müddeî-i aleyh merkuma aid olmak üzere evvel emirde müddeiden alınmasına kabil-i itiraz olmak üzere üç yüz yirmi beş senesi receb-i şerifin ikinci ve üç yüz yirmi üç senesi temmuzun yirmi sekizinci gününde gıyaben ve mütefikân hükm-i karar verildiği ... fi 19 Ağustos 323 tarihli ilm ü haber meali[n]de mezkûr itiraznamenin suret-i musaddakası mütearrız-ı aleyhe tebliğ olduğu beyandan ibaret olduğu görülmesi üzerine icra-yı muhâkemeleri üç yüz yirmi üçüncü senesi Teşrin-i Evvelin birinci Pazartesi gününe bi't-ta'lik icâb edenlere davetiye varakası tastir kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn gelmemiş olmağla fi 29 Safer 326 Mart 324 tarihinde heyet-i mahkeme reisi faziletlü Hafız Vehbi Efendi ile a'za vekîli baş katib İbrahim Efendilerden teşşekül ederek Haco imzasıyla verilen fi 26 Şubat 323 tarihli arzuhal ba'de'l-kayd bi'l-kırâ'e hülâsa-i meali mütearrız-ı aleyh hakkında yeniden ihbarname tastiriyle muhâkemelerinin icrası talebinden ibaret bulunmasıyla bi't-tezekkür taleb vechile mütearrız-ı aleyh hakkında ihbarname tastirine ve harcın ahzına ve yevm-i mahkemenin fi 8 Nisan 324 tarihine musâdif Salı gününe ta'likine mütefikân karar tefhim kılındı. fi 29 Safer 326 ve fi 19 Mart 324 Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i

mahkemede zevat-ı sabıkadan teşşekül ederek vekil Abdurrahman Efendi ile mütearrız-ı aleyh Manok Efendi mahkemeye gelmiş olmalarıyla mütearrız-ı aleyh Manok Efendi kelâma musabakatla bu babda vekîli olub vekil göndereceğini söyledi. Mütearrız vekil Abdurrahman Efendi de bir kıta vekaletname ibrâz ederek ba'de'l-kayd bi'l-kırâ'e hülâsa-i mealı Hısn-ı Mansurun Hoca Ömer mahallesinden Manokyan Serkis Ağa aleyhinde Hısn-ı Mansur kazası Bidayet Mahkemesinde ikame eylediği alacak davasında muhasama ve müdafaaya ve kendi imzasıyla her nev' müstedayı ve lavayih evrâk-ı saireyi tanzim ve takdimine ve tebliğ ve tebellüğe ve hükm-ı gıyabî taleb ve itiraz ale'l-hüküm ve ehl-i hiretimiz intihab ve tebdiline ve şuhûd ikame ve istimaasını taleb ve tahlife ve yemin teklif ve reddine ba'de'l-hüküm ... ve fekkine ve istinaf ve iade-i mahkeme ve redd-i a'za ve temyîz-i davaya ve icranın istid'a ve talibi selahiyetiyle i'lam ahz ve tebliğ ve icraya ve husus-ı mezkurun mütevakkıf olduğu umurun cümlesinde vesâit-i kanuniye-i nizamiyenin istihsaline mezun olmak üzere Hısn-ı Mansurun Kab Cami mahallesinde mukim Hafız Mahmud Efendi Zade Abdurrahman Efendiyi tarafından vekil-i mürahas ve mütearrız nasb ve tayin eylediğini ve fi 4 Şubat 325 tarih ve Hısn-ı Mansurun [Anna]b karyesinden Hasan Ağa Zade Hacı imza ve mühürlerini hâki ve zîri işbu imza Hısn-ı Mansurun Annab karyesinden Hüseyin Ağazâde ... [satır başı kelime çıkmamış] sened-i mezkûrun ahkâmını kabul eylediğini şahadet ederiz. Fi 30 Ağustos 323 tarih ve Behisni kazasının Vusta mahallesinden.

Sayfa: 14

Hacı Bekir Ağazâde Ahmed Çavuş ve Kahta Mahallesinden tekâud Yüzbaşı Zade Yusuf Ziya imzasıyla ve mühürleriyle memhur ve seksen numro 30 Behisni mükavelet muharrerliğinden musaddak olduğu görüldü. Bunun üzerine bi't-tezekkür mütearrız vekil göndermek üzere yevm-i muhâkemenin fi 12 Nisan 324 tarihli Cumartesi gününe ta'likine mütefikân verilen karar tarafına tefhîm kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i muhâkeme zevat-ı sabıkadan teşşekül ederek tarafeyin kemâ fi's-sabık mahkemeye gelmiş iseler de bi't-tezekkür vaktin adem-i müsadesine mebni yevm-i mahkemenin fi 16 Nisan 324 tarihine musâdif Çarşamba gününe ta'likine mütefikân verilen [karar] tarafeyine tefhîm olundu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i mahkeme zevat-ı sabıkadan teşşekül ederek tarafeyin

kemâ fi's-sâbık muhâkemeye bi'l-vürud icra-yı muhâkeme mübade[retinden] evvel bi'l-kırâ'e mündereceti ceryan-ı mahkemeye muvafık olduğu anlaşıldıktan sonra vekil Abdurrahman Efendiden diyeceği sorulduk da müteveffa Serkis Efendinin varisi [olduğunu] beyân eyleyen iş bu Manok Efendiden başka varisi var mıdır ve hakikaten kendüsü hak-ı intikale nâil olur vâris midir ve mahdûm mudur bilinmek üzere veraset cihetini [ibraz] eylemesini istirham ve bu cihetin itmesinden sonra esas meseleye dair ifade vereceği dermiyan eyledi. Buna karşı vekil Abdurrahman Efendinin ifadatına karşı mütearrız Manok Efendi de vekil Abdurrahman Efendi tarafından ibrâz olunan vekaletname sırf pederi aleyhinde olan davaları müracaat ve rüiyete münhasır olub pederinin vefatı ise âmm[satır sonu kelime çıkmamış] ve meşhud idüğünden vefad eden bir kimsenin dahi leh ve aleyhinde dava-yı ikamesine mahal olmadığı cihetle vekaletnamenin makbuzu aşikar bulunduğuna binaen merdud [satır sonu kelime çıkmamış] gibi kendüsüne şumulu olmadığından bu vekaletname ile kendüsüne hasm-ı şer'î olamayacağı bunula beraber hasm-ı şer'î olduğu bir vekaletname istinaden vermiş olduğu itirazname ke-en-lem-yekün hükmünde olub iradında yedi sekiz mah bir müded müruruyla yeniden itirazname i'tasında müddet-i kanuniye kalmadığı cihetle hükm-i ibtidai kesb-i [karar] eylediğinden bu babdaki vekalet ve itiraznamenin reddiyle hükm-i evvelin tasdikini taleb ve tezkâr eyledi. Bi't-tezekkür asıl matlubat müteveffa Serkis Efendinin ve vekil Abdurrahman Efendinin bu babda serd eylediği ifade ise Manok Efendiyi hasm-ı şer'î tanıyamayacağı söylemek de olduğundan ba'dehü Manok Efendinin ifadesine bakılmak üzere evvel emirde vekil Abdurrahman Efendinin iddiası vechile müdde-i aleyh Manok Efendinin isbat-ı veraset etmesiyle deyn-i müteveffa merkur Serkis'in verasetine dair î'lam-ı şer'inin istihsaline ve yevm-i muhâkemenin fi 26 Nisan 324 tarihine musâdif Cumartesi gününe ta'likine müttefikan verilen karar tarafeyine tefhîm kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i mahkeme zevat-ı sabıkadan teşekkül ederek tarafeyin kemâ fi's-sâbık mahkemeye gelmiş olmasıyla Manok Efendi henüz isbat-ı veraset î'lamını almamış ve der-dest-i istihsal bulunduğu söylemekle bi't-tezekkür yevm-i mahkemede fi 30 Nisan 324 tarihine musâdif Cuma gününe ta'likine müttefikan karar verilub tefhîm olunmuşdı. Ahiren mütearrız merkurumun müracaat ve takib-i keyfiyet etmesine mebni alınan harc nizamı üzere icra-yı muhâkemeleri şehri nisanın on yedinci Cumartesi gününe bi't-tensib davetiye

varakası tastir kılındı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine mütearrız Haco'nun vekîli Abdurrahman Efendi bi'l-vekale ve mütearrız-ı aleyh Manok Efendi bi'l-asale gelmiş ve heyetce tebettül vuku' bulmuş olmağla zevabıt-ı sabıka bi'l-kırâ'e münderecâtı taht-ı tasdîki alındıktan sonra ol vechile muhâkeme icrasına mübaşeretle diyeceği mütearrız muma ileyh Abdurrahman Efendiden soruldukda ifade-i sabıkasını tekrar eyledi. Mütearrız-ı aleyh Manok Efendiden lede'l-istifsar bu babda veraset î'lamını istihsal eylediği beyân ve ibrâz etmekle lede'l-kırâ'e hulâsası müteveffa Serkis veledi Terez Manok'un varisi zevcesi Ana Hatun ile mahdumu Manok Efendiye [sayfa sonu çıkmamış] olduğunu ve mâ'adâ varisi olmadığı icra kılınan müdaffaa-i şer'iyeleriyle tahakkuk etmekle ol vechile hükm verildiği ve mezbûre-i Ana hatundan [ve] mevrûs-ı merkurundan müntakil zimem-i nasdaki matlubatı tahsili tarafeyine teslim ve isale muma ileyh Manok Efendiyi mütevekkil eylediği ve fi 10 Rebi'ül-ahir 326 tarih ve yüz seksen bir numro ile Hısn-ı Mansur mahkeme-i şer'iyeye naibi Hafız Vehbi Efendinin mührü zatisini havidir. Mezkûr vekâlet hücceti mütearrız vekîle bi'l-ibrâz diyeceği sorulduk da gerçi isbat-ı veraset noktasına diyeceği olduğu ve yalnız Anaya olan vekalet noktasına mütedâir taşra mahkeme-i şer'iyenin[den] verilen î'lamatının tasdîke iktirân etmedikçe kabul-ı müfid olamayacağı evâmir mübalağa hükmünden bulunmağla bu noktanın reddini talep eyledi. Bu babda tarafının iddia müdaffaadın sabıka ve hazıralarını tedkik edilmek ve ittihaz olunacak karar tefhîm kılınmak üzere mahkemenin [satır sonu kelime çıkmamış].

Sayfa: 15

Tarihine musâdif Çarşamba gününe ta'likine bi'l-ittiak verilen [karar] tefhîm olmuşdu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil-i mahkemede tarafeyin ber sâbık gelmiş olmalarıyla vecâheten mahkeme icrasına mübaşeretle keyfiyet berâ-yı tezekkür harice çıkarttırılarak tarafeynin iddia ve müdaffaatıyla ceryan-ı muhâkemeye hazur olan bu babdaki **mantukanın** tedkik ve mütalaasının sonra icâb-ı keyfiyet lede'l-müzakere icra kılınan muhâkeme-i aliyenin neticesinde müteveffa Serkis Ağanın varisi Manok Efendinin müvekkili Annab karyesi Haco zimmetinde olan kırk adet lira-yı osmâni' matlubatının tahsili hakkında istihsal eylediği î'lâm gıyabının hükmüne adem-i kanaatle itirazen tedkik ve hükm ibtidai mezkûrun

feshiyle muaraza ve iddiasının redd-i merkum Haco'ya bil-ihafe vekili Abdurrahman efendi tarafından beyân ve iddia ve mütearrız-ı aleyh Manok Efendi de muma ileyhın ibrâz eylediği vekaletinden pederi mütevaffa Serkis Ağa aleyhinde olub meblağ-ı müddeî behaya cihet ta'liki olmadığı bu suretle kendüsüne hasm-ı şer'î olmayacağını reddini müdafaa inba etmek de iseler de mübrez vekaletname-i mezkûr Manokyan Serkis Ağa aleyhinden ikame edeceği alacak davası nail-i nakd olmamasına ve müteveffanın varisi aleyhlerinde bir gûna işaret ve tasdi' bulunmadığı gibi ... merkumun da on beş [sene] mukaddem vefad eylediği anlaşılmasına ve mütearrız-ı aleyh Manok Efendi de mütevaffa Serkis Ağanın varisi olduğu hulâsası mazbût i'lâm-ı şer'î müeddasıyla tahakkuk etmesine ve hini davada ... muayyen ve hukuru meşrut olması dahi mecelle-i celilenin bin altı yüz on sekizinci maddesi ahkâmında bulunmasına vekaletname-i mezkurun mütearrız-ı aleyh Manok Efendiye cihet tenavülü olmayacağı ve bu suretle muma ileyh hakkında husumet tevsiye edemeyeceği usul-ı mevzua ve taarrizat kanuniye hilafından olan vekaletname ve lâhiya i'tiraziye üzerine ibtinaen hükm caiz olmayacağı der-kar bulunmasına binaen Usul-ı Muhâkeme Kanunun yüz elli üçüncü maddesi hükmüne tatbîkan lâhiya-i i'tiraziye bir daha i'tiraza hakkı kalmamak şartıyla reddine ve mütebâki yetmiş beş guruş i'lâm kırk guruş suret-i harclarıyla kaydiye ve pul ve saire esmanının haksız tarafa raci olarak evvel emirde taleb-i i'lâmdan istifasına kâbil-i temyiz olmak üzere fi 24 Rebiü'l-ahir 328 ve fi 21 Nisan 326 tarihine vicahen ve müttefikân hükm-ı karar verilerek usul-u tefhîm makam-ı riyasetten alenen ibra kılındı.

A'zâ A'zâ Reis

... Amad Abdullah

Numro: 8

Hısn-ı Mansurun Ağpınar karyesinden Şahinzâde Hacı Hüseyin Efendi imzasıyla kaza-i mezbûr Bidayet-hukuk mahkemesine mu'ti fi 7 Şubat 323 tarihli istid'a ba'de'l-kayd mütalaa olundu. Hülâsa-i mealı bundan çend mah akdem kendüsünün karyesi heyet-i ihtiyariyesinin ceza olmaksızın Hısn-ı Mansur kasaba ahâlisinden Hacı Şeyh Ağa Zade Mehmed Ağa çiftlik etmesi maksadıyla karyesi nam nehri kazdırıp arazisi olmayan sırf kendi çiftçilerinden tertip ve teşkil etmiş olduğu bir

heyet marifetiyle merbût istida zahrlarında münderiç 169 numro Teşrin-i Evvel 80 tarihli Şeyh Afî Oğlu Nahsan ferağından mezkûr Ağpınar karyesinde Köy önünde tarafları Bektaş Oğlu ve Hacı Şahin ve Haso ve Hızmalıyatı ile mahdûd üç yüz guruş kıymetli iki dönüm sulu ve yine 170 numro tarihli mezkûr karye-i mezbûrede Donuz (Domuz) Deresinde tarafeyni Çiçek yolunun üstü ve Hacı Şahin ve boyalı takımı ile mahdûd üç yüz guruş kıymetli otuz iki dönüm susuz ve yine yüz yetmiş bir numro tarih-i mezkûrle merkum Nahsan ferağından karye-i mezbûre de Maloğlu yolu altında tarfları yol ve Hasani İsa ve Çayır ve Hacı Mustafa ile mahdûd üç yüz guruş kıymetli kırk dönüm ve yine yüz yetmiş iki numro tarih-i mezkûrle kezalik merkûm ferağından ot tarla dimekle tarafları tarîk-i âmm ve Hacı Şahin ve Şeyh Bektaş ve dere ile mahdûd üç yüz guruş kıymetli kırk sekiz dönüm ve yine yüz yetmiş üç numro ve tarih-i mezkûreli Turuş yolunda vaki tarafları dere ve Mami Mustafa ve Hôsi Gozi ve yol ile mahdûd iki yüz guruş kıymetli kırk dönüm ve yine yüz yetmiş dört numro tarih-i mezkûlu [satır başı kelime çıkmamış] dahi Turuş yolu altında Kuru Çay ve Hacı Şahin ve Şeyh Bektaş ve yol ile mahdûd iki yüz guruş değerindeki on iki dönüm ve kezalik yüz yetmiş altı [satır başı kelime çıkmamış]ve tarih-i mezkûrlu çem tarla dimekle tarafları bayır ve dere ve Hôsi Hacı ile mahdûd iki yüz guruş kıymetli yirmi dönüm ve yine yüz yetmiş altı numro [ve tarih-i] mezkûrle kezalik merkum Nahsan ferağından değirmen yolundan vaki tarafları taraf-ı selasesi ve Dazev ile mahdûd iki yüz guruş değerindeki

Sayfa: 16

Kırk dönüm susuz tarla ile kezalik karye-i merkume ahalisinden Şeyh Bektaş Oğlu Beko ferağından dahi karye-i merkumede köy önünde tarafları Mılla Hüseyin ve Haco Ağa ve Yusuf ve Şeyh Ağa ile mahdud yüz guruş kıymetinde beş dönüm sulu tarla ile kezalik merkum Beko ferağından karye-i merkumede Köy önünde tarafları karye ve tarafeyni tarîk-i âmm ve bayır ile mahdud beş guruş kıymetli otuz iki dönüm ve yine karye-i merkumede Belviran tarla dimekle tarafeyni yol ve çem ve Şeyh Ağa ile mahdud beş yüz guruş kıymetli otuz iki dönüm ve yine Turuş yolunda tarafları Mılla Hüseyin ve Şeyhi Afî ve yol ve çayır ile mahdud beş yüz guruş kıymetli dört dönüm ve yine Maloğlu çeminde tarafları, tarafeyni çem ve yol ve Yusuf ile mahdud beş yüz guruş kırk dönüm ve yine Tilkidelinginde tarafları yol ve

Afi ve Yusuf tarlalarıyla mahdud beş yüz guruş kıymetli on altı dönüm ve yine Kepir mezarında tarafları kepir ve bayır ve Çem ve yol [ile] mahdud beş yüz guruş kıymetli on altı dönüm ve yine kepir mezarında tarafları tarafeyni yol ve çınar takımı ve Mustafa Ağa tarlalarıyla mahdud beş yüz guruş kıymetli kırk sekiz dönüm susuz tarlaları ile kezalik karye-i merkumeli Mustafa kerimeleri Sultan ve Elif ferağından karye-i merkumede vaki ve Domuz deresi tarafları tarafeyni tarîk-i âmm ve dere ve harman yeri ile ma[hdud] yedi yüz elli guruş kıymetli on altı dönüm ve yine karye-i merkumede çem tarla dere dimekle tarafları kuru çay ve tarîk-i âmm ve Şeyhi Afi ve yol ile mahdud ve yedi yüz elli guruş kıymetli kırk dönüm ve yine boz tarla dimekle tarafları tarafeyni tarîk-i âmm ve Hösî Hacı ve Hasi İsa tarlaları ile mahdud ve yedi yüz elli guruş kıymetli kırk sekiz dönüm ve yine Belviran tarla dimekle tarafları tarîk-i âmm ve dere ve Dazo ve Geza ve Azev tarlalarıyla mahdud kezalik yedi yüz elli guruş kıymetli kırk dönüm susuz talalarıyla kezalik karyeli merkume Hösî Gozi kerimesi Zeliha ferağından karye-i merukmede köy altında vaki tarafları Hacı Mustafa ve tarafeyne Hasi İsa ve Maloğlu yolu ile mahdud beş yüz guruş kıymetli elli altı dönüm ve yine karye-i merkûmede Sermes tarla tarafları Dazo ve taraf-ı selasesi tarîk ile mahdud beş yüz guruş kıymetli yirmi dört dönüm ve yine Kakran da tarafları ve Dazo ve Çınar Takımı ve tarîk ve Çınar Yolu ile mahdud dört yüz guruş bedelli kırk sekiz dönüm ve yine Belviran tarla taraf-ı selasesi tarîk ve Şeyhi Afi ile mahdud dört yüz guruş bedelli kırk dönüm ve yine bayır tarla dimekle tarafları tarîk ve taraf-ı selasesi Şeyhi Afi tarlalarıyla mahdud dört yüz guruş kıymetli bedelli on altı dönüm ve yine kepir tarla tarafları t[arafeyni] ve Dazo ve tarîk ve Usi enişte tarlalarıyla mahdud dört yüz [guruş] kıymetli yirmi dört dönüm ve yine Hösî tarla tarafları ve Dazo ve Hasi Hacı ve çayır ve Annab yolu ile mahdud dört yüz [guruş] değerindeki yirmi dört dönüm susuz tarlaların nısf-ı hissesini ber vechi maarruza kesen ferağından alarak üzerine ferağ ettirilmiş ve kendisi ba'zısına şerîk-i halit olduğu münasebetiyle bi'l-ahere kimse talib olmasun için iki katlı mahz-ı bedel göstermiş, halbuki mezkûr yirmi kıtanın dört kıtasında mülkü olduğu mahkemece müsbit ise de artık def'a li'l-zira araziye iş bu ihtiyaç ve zarurietü olduğu cihetle mezkûr yirmi yedi kıtasında talep olduğu gibi karyeleri Şeyh Oğlu İbrahim ve Ali Maçki Oğlu Şeyho ve Şeyh Müslim oğlu Ramazan çok kimselerin dahi yere zaruretleri olmağla kendüsüne verilmiş olduğu vekaletname muktezasınca

merkumuna vekaleten ve kendi nefsi asaleten işbu suret-i kanuniye tarafına mezkûr arazinin cümlesine talep bulduklarından arazi-i kanun[namesinin] kırk beşinci maddeleri ahkamına tevfikân arazi-i maaruzenin muma ileyh Mehmed Ağadan bi'l-istirdat mu'tedil bedel-i misliyle uhdelerine ihale ... koçan rabt edilmesi ve yüz otuz birinci maddeye tevfikân da karyelerine çiftlik için mâni' istidasından ibarettir binaen aleyh icra yı mahkemeleri üç yüz yirmi dört senesinin mayısının beşinci pazaretsi gününe bi't-tensib tarafeyne davetiye varakası tastir ve isra kılınmış idi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i muhâkeme mahsus odada bi'l-ictimaa sahib-i arz namıyla tapu kâtibi Mahmud [hazır] olduğu halde vuku' bulan davet üzerine müddeî Hacı Hüseyin ve müddeî-i aleyh Mehmed Ağa mahkemeye gelmiş olmalarıyla icrasını [satır sonu kelime çıkmamış].

Sayfa: 17

Hülasası bâlâda muharrer evrak dava cehren kıraat ettirildi. suret-i iddiası müddei merkumdan sorulduk da kıraat olunan istid'ası mündericâtı şifahen tekrar ederek merbut istid'a bâlâsında südurları muharrer malumu'l-mukataat araziyi bundan akdem müddeî-i aleyh Mehmed Ağa almış ise de arazi-i mezkureden bir kısmına kendisi asaleten ve diğer kısmına da vekaleten şerîk ve halit olduğundan bir kıta vekalename ibrâz ederek ba'de'l-kayd bi'l-kırâ'e hülâsa-i mealı Ağpınar karyesinde mukim Şeyho Oğlu İbrahim ve Ali Maçki Oğlu Şeyho ve Şeyh Müslim Oğlu Ramazan'ın Ağpınar kayesinde Hacı Hüsiyen Efendiye vekalet-i mutlaka-i sahiha-i ile vekil tayin eyledikleri beyanından ve lede'l-istizah bu müvekkillerine arazinin lüzumu olduğundan bahisle vekalet ettiğini söyleyib müddeî Ali Mehmed Ağa da mezkûr arazileri bundan yedi sekiz sene evvel olduğunu ve Koçanı Hanesinde olduğunu ve arazinin kendüsi yedinde olduğunu köylü halkından bulunanlar olduğu gibi Ağpınarlı Remi Müslim'in Oğlu Ahmed ve biraderi Hacı ve ammizâdesi Bocu ve Şeyhi Afi'nin Oğlu Nahso ve Beki Bektaş ve Mehmed-i Şerri ve Darilik karyesinden Hami Mendi ve Karıcık karyesinde Ahmed ve saire var ise de hatrına gelenler bular olduğu ve Koçanlar ile şahidlerini getireceğini söylemesiyle bi't-tezekkür müddeî-i aleyh ziyü'l-yed şuhudunu getirmek ve koçanlarını ibrâz etmek üzere yevm-i mahkemenin fi 10 Mayıs 324 tarihine musâdif Cumartesi gününe ta'likine müttefikân verilen karar tarafına tefhim kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i

mezkûrda heyet-i mahkeme zevat-ı sabıkadan teşekkül ederek tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır olduğu halde müddeî Hacı Hüseyin bizzat mahkemeye gelmiş ve müddeâ-i aleyh Mehmed Ağa tarafeyin dahi Hısn-ı Mansur mukavelat muharrirliğinden kırk bir numro ve fi 8 Mayıs 324 tarihli musâdif vekaletnameyi müstashiben mahkemeye gelmiş olmasıyla mezkûr vekaletname ba'de'l-kayd bi'l-kırâ'e hülâsa-i mealı Ağpıkar karyesinde mukim rençber sınıfından Şeyh Oğlu İbrahim ve Ali Mecki Oğlu Şeyho ve Müslim Oğlu Ramazan ve Hacı Şahin Oğlu Hacı Hüseyin tarafından Hısn-ı Mansuru Bidayet Mahkemesinde aleyhine ikame olunan arazi davasında müddeî ve müddeî-i aleyh ve mütearrız ve mütearrız-ı aleyh ve muayyen ve muayyen-i aleyh ve müste'nif ve müste'nif-i aleyh ve muhbir ve muhbir-i aleyh sıfatıyla mürafaa ve müdafaa ve muhasama ve redd-i cevaba ve kendü imzasıyla her nevi müsted'a ve layiha ve evrak-ı resmi ve gayri resmi takdim ve tebliğ ve tebliğ ve şuhud ikame ve istimaa'ına ve ehl-i habere ve muhbir tayin ve tebdiline ve mütevakıf olduğu umurun küllisine Hacı Şeyh Ağa hanında mukim hazine vekîli Kabril Efendiyi tarafından vekil ta'yin eylediği beyandan ve fi 8 Mayıs 324 tarihli ve Hoca Ömer mahallesinden Hacı Milla Zade Mehmed Bin Şeyh Ağa imza ve mührünü havi ve şuhud ile müzeyyel bulunduğu havidir. Bunun üzerine vekil Kabril Efendi de kelâma musabakatla arazi kanunname-i hümayununun kırk beşinci maddesince bir karye hududu dahilinde satılan araziye ve karyede emlak ve arazisi olmayan diğer karye ahalisinden birinin ferağ edildiğinde karye ahalisinden yere zarureti olunarak iddiaya selahiyetleri der-kar ise de müvekkilinin mezkûr karyede hem müsekkin ve hem de arazisi bulunduğundan arazi tasarrfuna hak-ı kanunisi olduğu ve kanunname-i mezkurun kırk altıncı maddesince emlak-ı arazide şef'a cari olmadığından bir kimse arazisinin birine ferağ eylediğinde diğeri bent alıruz deyu dava edemeyeceklerinin müvekkile husumetleri tevcih etmediği gibi müvekkili... kimselerin vekil Hacı Hüseyin Ağa hizmetkarları olub mahkûmiyet ve maznuniyetleri hasebiyle kasabaya asla gelmediklerinden ve bu gibi bir davanın ikame eylediğini istimaa' eylediklerinden kendüleri böyle bir dava için Hacı Hüseyin Ağayı vekil etmemiş olduklarını şahid huzurunda ifade vekaletnamenin sahte mukarrer olmadığı anlaşıldığından ve müvekkil denenler mahkum ve maznun oldukları halde hükümete gelüb mukavelat dairesinde vekalet vermiş olmaları [satır başı kelime çıkmamış] aleyh gerçi ta'yin edemeyeceğinden müvekkil aleyhinde

ikame eylediği mezkûr arazi davasının vekaletinin reddine karar i'ta olunmasını istirham [satır başı kelime çıkmamış] canib-i riyasetten vekil Kabril Efendiden le'de'l-istizah müvekkili Mehmed Ağanın olduğu arazileri müstakilen malı olduğu gibi.

Sayfa: 18

Şerîki dahi bulunduğundan söyledi buna karşı müddeî Hacı Hüseyin Efendi de kendü nefesine asaleten mezkûr arazilere şerîk ve halit olduğu ve müvekkili dahi yere zaruretleri olduğu ve vekâletname dahi mukavelatdan musaddak canib-i risayesetten vekil Kabril Efendiden le'de'l-istizah müvekkili Mehmed Ağanın aldığı arazileri müstakilen malı olduğu gibi şerîki dahi bulunmadığını söyledi. Buna karşı müddeî Hacı Hüseyin Efendi de kendü nefesine as[alaten] mezkûr arazileri şerîk ve halit olduğu ve müvekkillerinin dahi yere zaruretleri olduğu ve vekâletnamesi dahi mukavelatdan musaddak [olduğunu] söyledi bi't-tezekkür vekil ve müddeî Hacı Hüseyinin mahkeme-i sabıkada müberrez vekâletnamesine karşı itiraz vaki olmamış olduğundan vekil Kabril Efendi bu babdaki vekâletname iddiasının rü'yetinin karar-ı sabık vechile müddeî aleyhin ziyyü'l-yed şuhudunu istimaa'ına müttefikân verilen karar tarafına tefhim [olundu] müddeî aleyh vekili Kabril Efendi tarafından götürülen şahid Ahmed bin Ramazan bin Müslim meshâdan olmağla istişhâd olunduk da adem-i ma'lumat beyan eyledi diğer şahid Ağpıkar karyesinden Nahso bin Şeyho Şeyhi Afi'nin Oğlu otuz yaşında olduğunu söylemekle ve meshâdan bulunmağla istişhad olunduk da adem-i malumat beyan eyledi. Bi't-tezekkür diğer şahidlerini müddeî-i aleyh görmek üzere yevm-i mahkenin fi 12 Mayıs 324 tarihine musâdif Pazartesi gününe ta'likine mütefikân verilen karar tarafeyne tefhim kılınmışdı. Yem-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan mahkemede tapu kâtibi Mahmud Efendi [hazır] olduğu halde müddei Hacı Hüseyin ile müddeî aleyh vekîli Kabril Efendi hazır bulunduğu cihetle icra-yı mahkeme-i aliyelerine mübadiretle zabt-ı evvel bi'l-kırâ'e cebrini eden mahkemeye muvafık olduğu anlaşıldıktan sonra şahid olub vekil Kabril Efendi tarafından götürülen Ağpınar karyesinden Hacı Ali bin Remi müslüm [satır sonu kelime çıkmamış] bin Müslüm kık yaşında rencber olduğu ve meshâdan bulunduğu anlaşılmağla istişhad olduk da Ağpınar karyesinde yirmi yedi kıta tarla Hacı Şeyh Ağa zade Mehmed Ağanın yedinde olduğunu ve hududunu mahallinde

irae edeceğini lafz-ı şehadetle söyledi diğer şahid Ağpınar karyesinde Beki Bektaş Oğlu altmış yaşında olduğu ve meshâdan bulunduğunu söylemekle istişhad olundu da Ağpınar karyesinde yirmi yedi kıta arazi Hacı Şeyh Ağa Zade Mehmed Ağanın yedinde olduğunu ve hududunu mahallinde irae edeceğini bildiğini lafz-ı şehadetle söyledi. Müddei Hacı Hüsiyen Efendi de şahidan-ı merkuman müddeî aleyhin rencberleri ol gibi müddeî aleyhin mezkûr arazileri yedinde olduğunu müdafa söyledi. Bi't-tezekkür araz-i mezkure hududlarını şahidlere tarafeyin huzurunda irae ettirmek veya rapor beyan olunmak üzere a'zadan Manok efendinin me'mûr ve naib hakkıyla umur-ı tahririyeyi infa etmek üzere ikinci katib İbrahim Efendi ile tapu kâtibi Mahmud efendinin i'zamlarına ve me'murin-i muma ileyhin beher-i için ellişer guruş ücret takdirine ve ücret-i mezkure ile yirmi beş guruş tezkire için ki yani imzaya yazılacak tezkire harcını cemen yüz yetmiş beş guruşun evvel emirde müddeî-i aleyh vekili Kabril Efendiden ahzına ve yevm-i mahkemenin işbu muamalenin vüruduna ta'likine mütefikkan verilen karar tarafeyne tefhim olunmuşdu. Fi 15 Rebiü'l-Ahir 327 ve fi 22 Nisan 325 tarihinde müteşekkil mahkeme tapu kâtibi Mamud hazır bulunmuş ve müddeî Hacı Hüseyin gelmiş ve hem-bezl vuku'na mebni zevabıt-ı sabıka bi'l-kırâ'e münderecetı taht alındıktan sonra müddeî-i aleyh Mehmed Ağa me'mûrlara verilmesi mahkeme kararı iktizasından bulunan ücret ve tezkire harcı vermediğinden davası şimdiye kadar teehür olduğu merkum Hacı Hüseyin imzasıyla verilüb evrak miyanını konulmuş olan fi 30 Teşrin-i Sani 324 tarihli istidasından anlaşılmış ve merkum Hacı Hüseyin de istidası da[satır sonu kelime çıkmamış] iddia ve takib-i davada bulunmuş ise de aradan bir hayli vakit murur etmiş olmasına ve müddeî-i aleyhin harcı mezkuru ne sebebe mebni verme[diğine] binaen bu cihet ve yevm-i mahkeden haberdar olmak üzere müddeî-i aleyh merkum Mehmed Ağaya yeniden davetiye tebliğine ve on guruş [harcın].

Sayfa: 19

Hacı Hüseyin'den alınmasına ve mahkemenin fi 1 Haziran 325 tarihine musâdif Paraztesi gününe ta'likine müteffikan karar verilerek tefhim kılınmışdı. Mahkemenin yevm-i muayyen-i olan fi 1 Haziran 325 tarihine musâdif Pazartesi günü heyet-i mahkemede aded-i kanunisinden mürekkeb olarak bi't-teşekkül müddei Hacı

Hüseyin gelmiş ise de müddeî-i aleyh Mehmed Ağa gelmemiş olduğu gibi merkuma tebliğat ifa edildiği halde bir vekil de göndermediği anlaşılmağla usul-ı muhâkeme-i hukukiye kanunun yüz kırk dörd ve yüz kırk beşinci maddelerine tevfikân müddeî-i aleyhin hukukunu berâ-yı muhafaza yevmî on gurus ücretle Osman Efendi vekili musahhar tayin edilerek ol vechile mahkeme icrasına mübaşeret ve zevabıt-ı sabıka kıraat olunarak münderacetı ceryan-ı muhâkemeye muvafık olduğu tarafeyn canibinden taht-ı tasdiki alındıktan sonra müddei Hacı Hüseyin kelâma ağazla iddia-yı sabıkasını tekrar eyledi. Bunun üzerine vekil-i musahhar Osman Efendi de arazi-i mezkure müvekkilinin mülk-ı sarihi olub müddei vekillerinin iddiası vakasının reddiyle muârazanın men'ne karar i'tasını inbaa eyledi. Bi'l-muzakere iddia ve müracaat-ı vaka karye namına mühr-i hal ve heyet teşkili gibi resmi taklid suretiyle vazife-i hükümeti gasb meselesi misüllü hususat-ı cezaiyeden bulunduğu cihetle vazifeye aid cihetin tedkiki muktezi ve müddeî-i umum mu'âvin istimaa'ı la-büt bulunduğu ecilden muma ileyhın istamaina ve mahkemenin fi 3 Haziran 325 tarihine musâdif Çarşamba gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilerek tefhim kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i mahkeme bi't-teşekkül müddei şahs-ı merkum bi'l-vürud vekil-i musahhar bulunamamasından müddeî-i aleyhin hukukunu muhâfaza ... makdere ile Ömer efendi celb ile mahall-i mahsuslarına ik'âd ettirmiş ve karar-ı evvel mukteziyatından olan mu'âvin vekil komiser Şakir Efendi de hazır bulunmuş olmağla ol vechile mahkeme icrasına mübaşeret ve zevabıt-ı sabıka bi'l-kırâ'e mündericâtı ceryan-ı mahkemeye muvafık olduğu taht-ı tasdiki alındıktan sonra vazifeye mütedair mütalaası istifsar olunan vekil-i mu'âvin muma ileyh Mehmed Ağanın sahte mühür hakk ve heyet teşkil ederek kendü namına arazi koçan rabt ettirdiği ceryan-ı mahkemedan anlaşımış ve bu da cezayı müstelzim ef'alinden bulunmuş olmağla evvel emirde hukuk-ı umumi cihetine fasl-ı re'y zımında evrakın daire-i istintakiye tevdiğini mütalaa-i beyan diyeceği sorulan vekili musahhar muma ileyhın müvekkili sahte mühür hakk ve heyet teşkil ettirmediğini ve ancak o karyeye aid mühr-ı resmiyle ilm ü haber tanzim ettirdiğinden mahkemenin devam-ı icrasını müdafaaten ityan ve lede's-sual müddei merkum da iddia-yı sabıkasını der-miyan ve tezkar etmelerine binaen cihet-i mezkûr berâ-yı tezekkür tarafeyn harice çıkarıldı. Tarafeynin iddia ve müdafaatla iş bu zabtnamenin tedkik ve mütalaasından sonra icâb-ı keyfiyet lede'l-muzakere esası iddia ve müracaat karye namına mühr hak ve

heyet teşkili gibi resmini taklid ve vazife-i hükümeti gasb misüllü mahsusan cezaiyeden bulunuduğu anlaşmış ve bu kabil mesail-i hukukiye de anlaşılın hukuk-ı umumiye cihetinin faysal pezir olmadıkça hukuk-ı şahsa davanın rüüyeti caiz olmadığı der-kar bulunmuş olmağla usul-ı muhâkeme-i hukuk[iye] kanunun elli altıncı maddesine tevfiikan cezaya taalluk eden cihet hakkında tahkikat-ı mukteza icrası hakkında isabet-i kanuniye görülen mütala-i vaka ve cihetle evrakın ba mezekkere mu'âvin-i vekaletе tevdiine ve temyiz varid görülen vekil-i musahhar Ömer efendinin müdafaat-ı mesrûdenin reddine bi'l-ittifak verilen karar canib-i riyasetden usul-ı tefhimi icra kılındı. Fi 3 zi'l-kâde 327 ve fi 3 Teşrin-i Sani 325 tarihine musâdif Salı günü heyet-i mahkeme zevat-ı sabıkadan bi't-teşekkül tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır olduğu halde müddei Hacı Hüseyin bi'l-vürud bu babdaki cezaya aid cihetini tayinine mahkemece karar verilen meselenin mazhar-ı afv-ı âli olduğundan terk ve iptale karar verildiği cihetle arazi davasının icrası mahkemesi istirhamından bulunmuş olmağla müddeî-i aleyhi yevm-i mahkemedен haberdar edilmek üzere hakkında davetiye varakası [tastirine] ve on gurusu harcın müddeiden ahzını ve mahkemenin fi 10 Teşrin-i Sani 325 Salı gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmiştir. Yevm-i muayyen-i [mezkûrda] tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla ol vechile mahkeme icrasına mübaşeret ve müddeî Hacı Hüseyin Efendi tarafından muti fi 30 Teşrin-i Evvel 325 tarihli istid'a [satır başı kelime çıkmamış] ceza cihetinden mazhar-ı afv-ı âli olduğundan o cihetden sarf-ı nazarla hukuk aid mahkemelerinin icrası ifadesinden ibarettir.

Sayfa: 20

Ve müddeî-i aleyh muma ileyh Hacı Hüseyin Efendi kelâma musabakatla ceza ciheti mazhar-ı atıfet seniye olduğundan hukuka aid mahkemelerin icrasını talep ve ifadesini tekrar eyledi. Ve Müddeî-i aleyh evvelce tutmuş olduğu vekîli Malatya'ya gittiğinden diğer vekil tutmak üzere mehal-i münasib i'tasını inba ile bi'l-müzakere bubabdaki ceza cihetinin mazhar-ı afv-ı âli olmadığıнын ve ne gibi karar ittihaz edildiğinin ba tezkire daire-i istintakdan lüzum-ı ist[id'a] yirmi beş gurusu harcı tezkirenin müddeiden ahzına ve müddeî-i aleyh dahi vekil tutmak üzere mahkemenin fi 1 Kanun-u Evvel 325 Çarşanma gününe ta'likine bi'l- i[ttifak] karar verilmiştir. Yevm-i muayyen-i mezkûrda müddei Hacı Hüseyin Efendi ile müddeî-i aleyh vekîli

Yeni Pınar Mahallesi ahalisinden Nakibzade Mehmed Ata Efendi olbabdaki [satır sonu kelime çıkmamış] bi'l-ibrâz vürud etmiş olmağla vekâletname-i mezkûr lede'l-kirâ'e hûlasası her kim ile olur ise olsun leh ve aleyhinde vuku' bulmuş ve bulacak bi'l-cümle dava [ve] deâvide ve icâb edenlerin mahkeme ve mecalis ve devlet-i aliyenin kaffe-i derecat ve tabakatında bidayeten itirazen iadeten ve temyizen ve istinafen ve tashihen muhâkeme ve muhâs[ama] ve müddeî-i aleyh hakkıyla mürafaaya ve şuhud ile ikame vüruduna ve kendü imzasıyla istid'a ve lavayih ve telgıraf tanzim ve takdime ve kable'l-hüküm ve ba'del-hüküm haber[dar] ve aleyhinde sadır ve istihsal edilecek î'lamı daire-i icraya tevdi ve ahkâmını infaza ve para ahz ve kabza muma ileyh Ata Efendi'yi vekalet-i matla[ka] ile vekîl-i umumi nasb ve tayin eylediğini ve zîri Hacı Şeyh Ağa Zade Mehmed mühr ve imzasıyla mukavelât muharrerliğinin bir numro ve fi 29 Teşrin-i Sani 325 tarihli [satır sonu kelime çıkmamış] resmisini ve şuhudumuz ile imhârını havidir. Bunun üzerine vekaletname-i mezkûr bi'l-kabul ol vechile vicahen mahkeme icrasına mübaşeretle diyeceği sorulduk da karar-ı sabık vechile araz-i münazi'-fihânın şahidlere tahdid-i hudud ettirilmesini talep eylediler. Bi'l-müzakere karar-ı sabık vechile araz-i [münazi']-fihâ hududları şahidlere mahallinde irae ettirmek ve neticesi ba rapor bildirilmek üzere a'za Manok Efendinin müddet-i me'mûriyetinin inkızasında a'za Süleyman katib-i sani İbrahim ve tapu kâtibi Mahmud Efendilerin altışar guruş ücretle i'zama ve yirmi beş guruş tezkire harçları da haksız çıkan taraf olmak üzere evvel emirde müddeî-i aleyhden ahzına ve mahkemenin fi 2 Kanun-ı Sani 325 Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişti. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hâkimenin aded-i kanuniyesinden dûn bulunmasına mebni teşkil-i mahkeme kabil olmamasından fi 18 Safer 328 ve fi 15 Şubat [325] tarihine musâdif pazartesi günü teşkil kılınan mahkemede müddei Hacı Hüseyin gelmiş ise de ve müddeî-i aleyh Mehmed Ağa vürud etmemiş olmağla müddeî-i aleyh merkum yevm-i mahkmeden haberdar edilmek üzere hakkında davetiye varakası tastirini ve on guruş harc-ı davetiyenin evvel emirde Hacı Hasan Efendiden ahzına ve mahkemenin fi 20 Şubat 325 tarihine musâdif Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilerek tefhim o[landı]. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hakime bi't-teşekkül tapu kâtibi muavini Abdullah Efendi hazır olduğu halde müddei vekili Ata Efendi ile müddei Hacı [Hüseyin] gelmiş olmalarıyla ol vechile vicahen mahkeme icrasına

mübaşeret ve zevabıt-ı sabıka kıraat olundu. Bunun üzerine müddeî-i aleyh vekili kelâma musabakatla bu babdaki şuhudunu celb ve mahkeme ve ikame ettireceğini ve mahal-i münasib i'tasını talep ve müddei muma ileyh de cihet-i mezkûr münasib görülmesine mebni bi'l-müzakere bu babda ikame olunan şuhudi celb ve ikame ettirilmek üzere müddeî-i aleyh vekiline on gün mahal i[tasına ve] mahkemenin fi 1 Mart 326 Pazertesı gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn bi'l-asale gelmiş ve vicahen mahkeme icrasına mübaşeret ve zevabıt-ı sabıka kıraat ve mündericâtı taht-ı tasdiki alındıktan sonra şuhudunun getirip getirmediği müddeî-i aleyh vekilinden istifsar olunduk da gerçi şuhudu merkumeyi celb etmiş hudud-ı araziyi layıkıyla buraca tayin ve tahdid eden karar-ı sabık vechile mahallinde tayin-i hudud ettirilmek üzere me'mûr tayinini talep ve ifade eyledi. Bi'l-müzakere ş[uhud].

Sayfa: 21

Mahallinde istima' ve ayrı ayrı olarak hududlarını tayin ve iraeyle ile tahdid ettirilmek üzere karar-ı sabık vechile a'za Süleyman ve katib-i sani Ömer ve tapu kâtibi Mahmud Efendilerin ellışer gurus ücret-i maktu'a ile i'zamına diğır beş gurus harc-ı tezkire ve ücürat-ı mezkurenin haksız tarafa raci', mezkurenin olmak üzere evvel emirde müddei vekilinden istifasına ve mahkemenin fi 15 Mart 326 Pazartesı gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Fi 25 Rebi'ü'l-Ahir 328 ve fi 23 Mart 326 tarihine musâdif Salı günü heyet-i hâkime bi't-teşekkül tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır olduğu halde müddeî-i aleyh vekili Ata Efendi gelmiş ise de müddei Hacı Hüseyin gelmemiş olmağla vekil-i muma ileyh kelâma müsabakatla müddeî-i merkum mahkemededen haberdar olduğu halde müddeî-i aleyh adem-i vüruduna mebni hakk-ı muhâkemenin iskatını talep ve ifade ve lede'l-istizah kendüsü ücret-i keşfiye i'ta etmiş ise de mâni'-i sabıkasıyla me'mûrin azimet ve keşfiyat icra etmedikleri inba eyledi. Bi'l-müzakere arazi-i mezkurenin keşfi ve keyfiyetin ba rapor beyanı zımnında mahkeme imhal edilmiş ve yevm-i muayyende gelmek üzre rıza-yı tarafeynle ol babdaki zarf üzeri imza ve temhir olunmuş ise de zâten mes'ele-i keşfiyat-ı mezkure icra edilemediği anlaşılmağla keşf-i mezkurun sürat-ı ifasıyla beyanı zımnında talep-i vakiin reddiyle mahkemenin fi 30 Mart 324 tarihine musâdif perşembe günü heyet-i hakime bi't-teşekkül tarafeyn ber sabık gelmiş olmalarıyla

vicaheten mahkeme icrasına bi'l-ibtidar irae ve istimaa' edilmiş olan şuhuda tahdid-i hudud ettirildiğine dair i'zam edilen nasıb tarafından muti fi 3 Nisan 326 tarihli zabtname lede'l-kîâ'e hülasası mahkemece istimâ' edilmiş olan şahidlerden Remi Müslüm Oğlu Hacı Ali Beki Bektaş ve ... arazi-i mahdude-i mezkureyi olbabdaki tapu senedi ve kaydı mucibince ayrı ayrı olarak beyan ve irae ederek arazi-i mahdude-i mezkurenin [satır sonu kelime çıkmamış] mahdudeye de ve müddeî-i aleyh Mehmed Ağa ziyyü'l-yed bulunduğu beyan ettiklerini havi ve zîri heyet-i keşfiyeyle tarafeynin mühür ve imzalarını muhtevidir. Buna ibtinaen diyeceği sorulan müddei Hacı Hüseyin Efendi de şuhud-ı merkuma şehadet vak'alarında sadık ve adil olduklarını beyan ve ikrar eyledi. Bi'l-müzakere şuhud-ı müstemia-yı merkumenin adl ve makbulü'ş-şehade olduklarını müddei Hacı Hüseyin Efendi beyan ve şehadet vak'alarını kabul ve ikrar etmelerine binaen mecelle-i celile-i ahkâm-ı adliyenin bin yedi yüz on altıncı maddesinin fıkrain evvelisi hükmüne tatbikan tezkiyelerinden sarf-ı nazarla mecelle-i mezkurenin 1754 üncü maddesine tevfikân arazi-i münazi'-fihaya müddeî-i aleyh Mehmed Ağa'nın ziyyü'l-yedliğine bi'l-ittifak verilen karar ba'de'l-ifham müddet-i kanuniyenin muhâfazası hakkındaki esbab-ı sûbutiyesi müddeiden istifsar olunduk da tapu kaydı ve ferağ muamelesinin icra edildiğine mütedair olan senedat ve istidaları tarihinin tedkikiyle tezahür edeceğini beyan ve ol vechile keyfiyetin istifsarını der-miyan eyledi. bunun üzerine müddeî-i aleyh vekili Ata Efendi kelâma musabaktla Ağpınar karyesindeki mezkûr araziler müvekkili Mehmed Ağa üç yüz on yedi tarihinde sahiblerinden alarak ve öyle de senede rabt ettirilerek mezkûr sened dahi mukavelatdan musaddak bulunmağla ba'dehü beş sene zarfında sened alım satım hakkındaki muamele-i ferağiyesi icra ediliyorsa bir taraftan müdahale edilemeyeceği emr ve irade-i seniye sudur etmekle üç yüz yirmi iki senesinde muamele-i ferağiyesi icra edilmek ve sened alım satım makbul olmayacağına dair üç yüz on sekiz tarihli irade-i seniye sadır olmuş ise de bir emr ü iradenin makbulü'ş-şehadesi olmayacağına dair ancak adliyece karar verilmiş ve karar-ı mezkûr dahi usul-ı muhâkeme-i hukukiye-i kanununun sekizinci maddesi şerhinde on altı numro ile işaret olunan kitabda suret-i vazıhada beyan olduğundan ve bu araziyi iştirâ üç yüz on sekizden evvel olmağla sened alım satım makbul olmağla müddei muma ileyhin iddia-yı vak'akının reddiyle bu babdaki[satır başı kelime çıkmamış] ve ziyaretimizin kendüsüne tahmil olunmasına hükm ve karar

i'tâsını talep eyledi. Bi'l-müzakere cihet-i sairesi ba'dehü tedkik edilmek üzere evvel emirde [satır başı kelime çıkmamış] nezdinde bulunduğu anlaşılın tapu senedatıyla arazi-i mezkurenin tarih işтира'sını natık bulunan senedin mahkemeye.

Sayfa: 22

İbrâzı lüzümünün müddeî-i aleyh vekîline tefhim ve muhâkemenin de fi 12 Nisan 326 tarihine musâdif Parartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilerek tefhim olunmuşdu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn ber sabık gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeretle tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır bulunmağla müddeî-i aleyh vekîlinden lede'l-istizah araz-i [merkumeye] aid bir kıta tapu senediyle mukavelatdan musaddak sened ibrâz etmiş ve diğerlerini bulamadıklarını inba eylemiş olmalarıyla vaktin adem-i müsadesine mebni tapu senediyle [satır sonu kelime çıkmamış] ve tarafeynin ifadâtı tedkik edilmek üzere bi'l-müzakere muhâkemenin fi 20 Nisan 326 tarihine musâdif Salı gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn ber sabık gelerek mahkemenin şehr-i nisanın yirmi ikinci perşembe gününe ta'likini talep ve imza etmelerine binaen rüüyet-i mahkeme edilmeyerek yevm-i mezkurda heyet-i hakime bi[t-tesekkül] sahib-i arz namıyla da tapu kâtibi mu'âvini Abdullah hazır bulundurulduğu halde tarafeyn gelmiş olmalarıyla vicahen mahkeme icrasına bi'l-ibtidar müddei Hüseyin Efendi tarafından muti fi 22 Nisan tarihli istid'â lede'l-kırâ'e hûlasası tarih-i ferağ üç yüz yirmi iki nisanı olub kendisü de üç yüz yirmi üç senesi şubatı zarfında müracaat eylediği müberraz üç kıta' tapu sene[dinin] tarihleri tahrif olduğu ve bu babdaki tapu senedlerinin tahmiliyle ibrâz edilmemesi ifadesinin hatmini müeyyid idiğünden tedkiki ifade-i senedden ibarettir buna diyeceği istifsar olunan müddei Hacı Hüsiyen Efendi kelâma müsabakatla Hösi Gozinin kerimesi Zelihadan tazarruğ edilen karye-i merkumede vaki köy altı tarafları Hacı Mustafa ve tarafeyni Hasani İsi ve Maloğlu yoluyla ile mahdud elli altı dönümlü beş yüz guruş kıymetli diğeri ve Serseri namıyla muarruf tarafları Vezu ve taraf-ı selasesi tarîk ile ma[hdud] yirmi dörd dönüm susuz ve Kati Giran dimekle tarafları Vezu ve çınar takımı ve tarîk ve yol ile mahdud kırk sekiz dönüm susuz ve Belviran dimekle taraf-i selasesi tarîk ve şeyh Afi tarlasıyla mahdud susuz kık dönüm ve bayırda dimekle arif ve tarafları tarîk ve taraf-ı selasesi Şeyh Afi tarlasıyla mahdud susuz yirmi altı

dönüm ve Gir[an] tarafeyni Vezu ve tarîk ve Usi enişte tarlasıyla mahdud susuz yirmi dört dönüm ve Heri tarla dimekle tarafları Vezu ve Hasi Hacı ve çayır ve Annab yolu ile mahdud yirmi dört dönüm susuz tarlara kendüsü şerîk-i halit olduğu ve diğer yirmi kıtaya da müvekkileriyle araziye ihtiyaçları cihetle iddia eylediği ve suret-i kanunu muhâfaza eylediğinden ol vechile taht-ı hükme alınmasını talep ve dava eyledi. Vekil Ata Efendi kelâma bi'l-ibtidar müddei Hacı Hüseyin Efendinin yere ihtiyacı kavî-i mücerredinin kalarak müddet zarfında müracaat eylediğine ihticaca salih bir evrak dahi ibrâz etmediğinden taraf-ı aciz yed-i mahkemeye takdim olunan tapu koçanlarında üç yüz yirmi iki senesi zarf-ı muamele-i ferağiyesini icra olduğu anlaşılmağla bu babda iddia-yı vahiyesinin reddini ve şerîk ve halit meselesine gelince o yolda da mahkemeye ibrâz eylediğin mukava[latdan] musaddak sened mucibi üç yüz on yedi tarihinde müvekkili mezkûr araziye sahiblerinden iştirâ ederek o yolda tanzim edilen sened dahi mukavelatdan tasdik olunmağ[la] üç yüz on sekizden evvelce arazi ve emlak hakkındaki alım satım senedleri muteber olduğuna dair zabt-ı sabıkımızda arz ve ifade eylediği cihetle ancak adliye kararı mucibin[ce] o davadan dahi sukut-ı hak eylediği anlaşılmağla ve buna da mahkeme heyet-i muhteremince kanaat ve cevabına hâsıl olduğundan bubada ki iddialarının reddiyle zaruriyet ve ücret ka[fi] kendüsüne tahmilini talep ve ifade eyledi. Bi'l-müzakere bu babdaki tarafeynin müdafaatıyla zabtname tedkik ve ittihaz olunacak netice-i hükm tefhim kılınmak üzere fi 24 Nisan 326 tarihine musâdif Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verildi.

Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhâkemede tarafeyn ber sabık gelmiş ve sahib-ı arz namıyla da Abdullah Efendi hazır bulundurulmuş olmağla ol vechile muhâkeme icra[sına] mübaşeret ve zevabıt-ı sabıka bi'l-kıra'e mündericâtı tarafeyn taht-ı tasdiki aldırıldıktan sonra müdde-i aleyh vekili Ata efendi tarafından müberrez senedat lede'l-kıra'e suret[le] natık olan senedin hülâsa-i mealı Ağpınar karyesinden Şeyhi Afi Oğlu Nahsan'ın ba tapu uhdesinde olub sekiz kıta arazinin tamamen bedel-i ferağî iki bin [guruş ve] karye-i merkumeli Şeyh Bektaş Oğlu Beko mutasarrıf olduğu sekiz kıta arazi bedeli olan dört bin [guruş] ve Mustafa kerimesi Sultan ve Elif'in dört kıta tarlalarının bedeli olan [satır sonu kelime çıkmamış] Husi Goziki kerimesi Zeliha'nın yedi kıta nısf arazisi bedeli olan üç bin guruşun cemen on iki bin guruş bedel ile yirmi yedi kıta sulu ve susuz arazi üç yüz on yedi senesi

şubatının birinci gününden itibaren Hisn-ı Mansurun Hoca Ömer mahallesi ahalisinden Hacı Şeyh Ağanın Oğlu Mehmed Ağaya bi'l-füruht bedelini kemalen ahz ve kabızda [satır sonu kelime çıkmamış] arazi-i mezkûru mahallinde kendüsüne aynen teslim eyledikleri ve muma ileyh ol vechile kabza kabul eylediğinden dilediği vakit ale'l-usul me'mûr huzurunda muamele-i ferağ icra etmek vâye... müzekkere mahkemeye müracaat vuku'nda kaffe-i masarîfi kendi yedine aid râci' kalmak bu babda aleyhlerinde istihsal edilecek hükme [satır sonu kelime çıkmamış] hakları kalmamak şartıyla i'tâ edildiklerini ve zîri fi 1 Şubat 327 tarihli Ağpınarlı Şeyhi Afi Oğlu Nahso ve Bektaş Oğlu [Beko][satır sonu kelime çıkmamış].

Sayfa: 23

Ve Elif ve Hôsi Goziki kerimesi Zeliha'nın imza ve mühürleriyle zîri şuhud müddetiyle ve Hisn-ı Mansurun mukavelat muharreliğinden iki yüz on dörd numro fi 25 Şubat 327 tarihli tasdik-i resmisinin muharrer ala hicri imzasını havi ve diğer üç kıta tapu senedatının zübde-i müfadiyede çem tarla dimekle tarafları kuru çay ve tarîk-i çem ve Şeyhi Afi ve yol ile mahdud kırk dönümlü susuz tarla Hacı Mustafa kerimleri Sultan ve Elif'in ferağından Hacı Milla Zade Şeyh Ağa Oğlu Mehmed Ağa namına ferağı icra edildiği ve Mayıs 322 ve rahfi tarla dimekle tarafları çem ve yol ve Yusuf ile mahdud kırk dönümlü Şeyh Bektaş Oğlu Bekonun ve Maloğlu çeminde mahdud mezkûrla mahdud Şeyh Bektaşın kerimesi Zeynebin ferağından muma ileyh Mehmed Ağanın mutasarrıf bulunduğu ve Nisan 322 tarihini muhtevidir.

Bunun üzerine lede's-sual tarafeyn başka diyecekleri olmadığını beyan etmelerine ve mahkemece de şayan-ı tedkik bir cihette görülememesine binaen hatm-ı muhâkeme ifham olunarak tarafeyn hârice çıkarıldığı müteakiben müddei Hacı Hüseyin Efendi tarafından muti fi 24 Nisan 326 tarihli istid'a lede'l-kırâ'e hülasası bu babda ibrâz olunan tapu senedatı hukukunu iskat etmek üzere mevzu' olduğu ve işbu hakikati anlaşılmaq üzere defter-i hakani nezaretinden kaydı celb etmek üzere der-saadete azimete müheyya bulunduğu mahkemenin tehiri ifadesinden ibaret bulunmuş ve lede'l-istizah istidası mündericâtını teyiden ifade eyledi. Buna ibtinaen müddeî-i aleyh vekili Ata efendi de kelâma müsabakatla müddei muma ileyh Hüsiyen Efendi ile bu babdaki mahkememizin netice bulduğu ve netice-i hükmele bu güne ta'lik olduğunu karar-ı sabıkın tefhiminden anlaşılmiş ve müddei muma ileyh

şu halde imhal talebinde bulunduğu mu‘tad-ı sabıkı üzre mahza işi sürüncemede bırakacağından ibaret olduğu ve mahkeme heyetinin bu gibi şeylere meydan vermemesi ile bu gün malum olan netice-i hükmün tefhimini taleb ve istirham etmelerine binaen berâ-yı tezekkür tarafeyn harice çıkardırılarak tarafeynin iddia ve müdafasıyla ceryan-ı mahkemeyi masdur olan zabıtnamenin tedkik ve mutalasından sonra icâb-ı keyfiyet lede’l-müzakere icra kılınan muhâkeme-i aliye neticesinden müddeî-i aleyh Hacı Şeyh Ağa Zade Mehmed Ağanın karyeleri bulunan Ağpınar Karyesinde Usi Goziki Kerimesi Zelihadan teferruğ eylediği köy altında vakı tarafları Hacı Mustafa ve tarafeyni Hasi İsa ve Maloğlu tarafı ile mahdud elli altı ve Serseri namıyla arif tarafları Vezu mahza işi sürüncemeye bırakacağından ibaret olduğu ve mahkeme heyetinde bu gibi şeylere meydan verilmemesi ile bu güne müteallik olan netice-i hükmün tefhimine taleb ve istirham etmelerine binaen berâ-yı tezkire tarafeyn harice çıkardırılarak tarafeynin iddia ve müdafaatıyla ceryan-ı muhâkemeye mutasavver olan zabıtnamenin tedkiki ve mütalaasından sonra icâb-ı keyfiyet lede’l-müzakere icra kılınan mahkeme-i aliyenin neticesinde müddeî-i aleyh Hacı Şeyh Ağa Zade Mehmed Ağanın karyeleri bulunan Ağpınar karyesinde Usi Goziki kerimesi Zelihadan teferruğ eylediği Köy altında vaki tarafları Hacı Mustafa ve tarafeyn Hasan Abbas ve Maloğlu tarîkleriyle mahdud elli altı ve Serseri namıyla arz tarafları Vezu ve etraf-ı selasesi tarîk ile mahdud yirmi Kani Giran dimekle tarafları Vezu ve çınar takımı ve tarîk ile mahdud kırksekiz ve Belviran dimekle etraf-ı selasesi tarîk ve Şeyh Afi tarlasıyla mahdud kırk ve bayır tarla dimekle etrafı tarîk ve taraf-ı selasesi Şeyh Afi tarlasıyla mahdud yirmi altı ve kepirde tarafeyni Vezu ve tarîk Usi enişte tarlasıyla mahdud yirmi dört ve Heri tarla dimekle tarafları ve Hasan Hacı Çayır ve Annab yolu ile mahdud yirmi dört kile cemen yedi kıta iki yüz otuz iki dönüm arazi bi’z-zad halit ve şerîk bulunduğu ve diğeri Şeyh Nahso ve Şeyh Bektaş oğlu Beko ve Hacı Mustafa kerimesi Sultandan keza teferruğ eylediği malumu’l-hudud yirmi kıta araziye kendüsüyle müvekkileri Şeyho Oğlu İbrahim ve Ali Mecki Oğlu Şeyho ve Şeyh Müslüm Oğlu Ramazan’ın ihtiyaçları bulunduğu cihetle mezkûr yirmi kıta arazinin bedeli misliyle bi’l-istirdad uhdelerine ferağ ve koçanı rabt-ı lüzumunun maa masarîf-i mahkeme taht-ı hükm ve karara alınması müddei karye-i merkumeli Şahin Zade Hacı Hüseyin Efendi tarafından beyan ve iddia ve müddeî-i aleyh vekîli Ata Efendi de arazi-i mezkureyi müvekkili üç yüz on

yedi senesi tarafeyne ashabından teferruğ ederek ol vechile mukavelatdan musaddak senede ve bi'l-ahere dahi alım satımın memnuiyeti hakkındaki [satır başı kelime çıkmamış] seniye-i cenab-ı padişahi mantık-ı münifine tevfikan suret-i kanuniyesi içinde tapuya rabt ettirdiği cihetle müddet-i men'iyenin inkızasından [satır başı kelime çıkmamış] muarazanın men'inin müdafaaten ... arazi-i münazaa fi-hanın.

Sayfa: 24

Üç yüz on yedi senesi Şubatı zarfında bey' ve teferruğu vuku' bulduğu üç yüz yirmi iki senesi nisanında sened-i hakaniye rabt ettirildiği ibrâz olunub muamele-i kaydiyeleri kılınmış olan hülasası mazbut ve mukavelatdan musaddak sened ile tapu koçanları muhteviyatından anlaşılması ve gerçi arazi ve emlakın sened-i âdiyle bey' ve şira' ta'mimen tebliğ buyurulan fi 21 Teşrin-i Evvel 318 tarih[li] irade-i seniye-i cenab-ı hilafet penahi mantukunca memnu'atdan bulunmuş ise de arazi-i mezkurenin akdemce işтира edilerek suret-i men'ie kanuniyesi zarfında da tapuya rabt ettirildiği senedat-ı müberreze tarihlerinin tedkik ve tebliğiyle tahakkuk etmiş ve bir emr ve kanunun adem-i şumuli kaide-i küllisine ve bina'en muhteviyet-i mezkure hakkındaki irade-i seniye ve kararın tarih-i neşrinden mukaddemiki ukud ve muamelata şumuli olamayacağı tahakkuk eden senedat üzerine müşteri namına sened-i resmi i'tası nezaret-i celileden mübelliğ encümen-i adliyenin fi 31 Kanun-ı Sani 319 tarihli emirnamesi ve bey'i mezkûr icâb ve kabul ile inkizar ve tamamını dahi mecelle-i celile-i ahkam-ı adleyinin yüz altmış yedinci maddesi ahkam-ı hayriyelerinden bulunmuş ve müddeî muma ileyh Hacı Hüseyin mahkemeye mebde-i müracatı olan fi 9 Şubat 323 tarihine nazaran bey' ü şirâdan yedi sene sonra müracaat ve vuku' bulduğu istid'a ve kaydiye tarihlerinin tatbikleri olmak ve akt-ı ve bey'i natık müberreze sened dahi ihticaca salih ve saik-i kanuniye ve resmiyeden bulunmuş olmağla usul-ı muhâkeme-i hukukiye kanununun yetmiş dört ve sekiz arazi kanununnamesinin kırk bir ve kırk beşinci maddeleri ahkamına tatbikan ve ehemmi görülen müddei muma ileyh Hacı Hüseyin Efendinin iddia ve müdafaat-ı meşruha reddiyle arazi-i mahdude-i mezkureden müddeî-i aleyh Mehmed Ağaya vuku' bulan muarazanın men'ine ve mütebaki yüz seksen ilam ve kırk suret-i tebliğ harclarıyla kaydiye ve saire esmanının haksız tarafa raci' olarak evvel emirde taleb-i i'lamdan istifasına kabil-i istinaf olmak üzere fi 27 Rebiü'l-ahir 328 fi 24 Nisan 326

tarihine vicahen ve müttefikân hükm ve karar verile usul-ı tefhimi makam-ı riyasetten alenen icra kılındı.

A'za A'za Reis

Numro: 9

Hısn-ı Mansurun Kızılca Pınar karyesi ahasinden Hüseyin Kâhya Oğlu Mehmed'in mahdumu Mustafa'nın vekil-i musaddakı Hafız Mahmud Efendi Zade Abdurrahman Namık imzasıyla Hısn-ı Mansurun hukuk mahkemesine verilen fi 20 Mayıs 325 tarihli istid'aname bade'l-kayd mütala' olundu hülasa-i mealı karye-i merkumede vaki' maalûmu'l-hudud bir kıta araziye karye-i mezkure aha[lisinden] müvekkili Mustafaya pederi müteveffa Mehmedden intikal eylemiş ve beş yüz guruş kıymetli mezkûr tarla bir kıta sened-i hakani mucibi müvekkili merkumun mülkü bulunmuş olduğu halde Hok karyesi ahalisinden Derviş Mami ve Hüsi Alliy ve kasabadan Manokyan Hacı efendi fuzulen müdahale eylediklerinden ve müdafaat vakalarının mâni' zımında mah[keme] müracaat ittirilmiş ise de mütearrız merkumanın fikirleri cihetine geldiğinden merkumunun men'î müdahalesinin taht-ı hükme alınması istirhamından ibarettir. binaen aleyh icrâ-yı mahkeme-i seniyele üç yüz yirmi senesi haziranın dokuzuncu Salı gününe bi't-tensib tarafeyne ale'l-usul davetiye varakası ba tastir irsal kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda [satır başı kelime çıkmamış] vekîli Abdurrahman Namık Efendi gelmiş ise de müddeî-i aleyhim gelmemiş ve muayyen günde hükümet konağının müteharrik olmasından naşi müddeî-i aleyhin haberdar olarak anlaşılmağla bi'l-müzakere müddeî-i aleyhimi yevm-i mahkemedan haberdar edilmek üzere haklarında yeniden ihbarname tebliğine ve mahkemenin fi 15 Haziran 315 Pazartesi gününe [ta'likine bi]'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i mahkeme aded-i kanunesinden mürekkeb olduğu halde muhâkeme mahsus odada bi'l-ictimaa tapu katibi [Mahmud] Efendi hazır olduğu halde tastir ve tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine müddei Mustafanın vekil-i musaddakı Abdurrahman Namık Efendiyle müddeî-i aleyhim gelmiş olmalarıyla vicahen [muhâkeme] icrasına mübaşeretle vekaletname-i mezkûr lede'l-kırâ'e hülasesi hususu mezkûr ... bidayeten ve itirazen istinafen mahkeme ve mahasamaya mütevakıf olduğu umurun [satır başı kelime çıkmamış] ifaya muma ileyh Abdurahman Namık Efendinin tevkil eylediğini ve zîri Mustafa mührüyle

mahkemenin tasdik-i resmisini ve on beş numrosına havidir. Diyeceği sorulan müddei vekîli Abdurrahman Efendi hülasası mazbut istidanamesi mündericâtı tekrarla beyan ve iddia eyledi müddeî-i aleyh de ... anlaşılmağla emr tahsilini bi'l-icra ... tayin olunan Hısn-ı Mansurun ... mazbut şartıyla i'ta ... mübaye' ederek ... [son iki satır belge yıprandığı için okunamadı ve diğer sayfanın yarısı silinmiş okunmuyor].

Sayfa: 25

Dörd sene mukaddem verdiği alıb almadığını bilmediği ve matlub i'lamın çıkmadığını bildiğini makam-ı şhadette beyan ve altı aded lira-i osmâni' olarak verdiği tezkar eyledi diyeceğini müddeî-i aleyh şahid merkum müddeinin Ammuzadesi olduğu gibi Kızılbaş idüğünden şhadetini kabul etmeyeceğini beyan eyledi. Bunun üzerine diyeceği müddei vekîlinden istifsar olunduk da diğer şuhudini ikame etmek üzere mahal-ı münasib i'tasını istirham etmesiyle bi'l-müzakere müddei vekîli tarafından ikame olunan şuhudun celb ve ikamesi zımında bir hafta mehâl-i i'tasını mahkemenin fi 24 Nisan 326 Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilerek ifham olunmuşdu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyin ber sabık gelmiş olmalarıyla vicahen mahkeme icrasına bi'l-ibtidar vürud eden şahid Terman karyeli Ali Oğlu kırk yaşında rençber İbi İli'nin tarafeyn muarrufu olduğunu ve türkçe bilmediğini beyan etmesiyle Eskisaray Mahallesi'nden Mısdık Paşazade Hasan Ağanın maaa'l-yemin tercümanlığıyla malumatı sorulduk da müddei Abuzerin ilamını çıkartmak üzere altı yüz gurus ya'ni altı aded lira-i osmani müddeî-i aleyh Abuzere verdiği gördüğünü bi'l-ahere ilam-ı mezkûr çıkartmadığı gibi parayı iade etmediği bildiği makam-ı şhadette beyan ve lede'l-istizah tarihten altı sene mukaddem müddeî-i aleyha çarşudaki dükkanında verdiği tezkar eyledi. Diğer şahid Kızılcapınar karyeli Abekûr Oğlu elli yaşında Mamo'nun tarafeyn maruf olduğu ve mesehadan bulunduğu anlaşılmağla bildiği sorulduk da tarihten dört sene mukaddem müddei Abuzerin mahkemedeki ilamını çıkartmak üzere müddeî-i aleyh Abuzere altı aded lira-yı osmâni' müddeî aleyhin dükkânında kendine i'ta eylediğini ve merkum ilamı çıkarmayarak parayı da iade etmediği ve'l-haletü hâzihi zimmetinde bulunduğu tastir şhadetle beyan ve ihbar eyledi. Diğer şahid Yeni Pınar mahallesinden Muhyittin Ağa Oğlu kırk yaşında Şeyho'nun tarafeyn ma'rrufu olduğu ve mesahaden bulunduğu anlaşılmağla malumatı sorulduk da müddeî-i aleyh

Abuzer bir hafta mukaddem kendüsüne bi'l-müracaat Termanlı Hami Bezik Oğlu Abuzer Ata Efendi vekil olmasından muma ileyhle olan muhâkemeye aid paraya sulh olunacağı söylediği paranın cihet-i i'tasını ve mikdarını bildiğini lafz-ı şhadetle beyan ve müddeiye paranın miktarını altı lira idüğünü söylemesinden lafz-ı şhadetle beyan eyledi diğer Termanlı Yusuf Oğlu kırk yaşında recber Kalender'in tarafeyn marrufu olduğunu ve mesahaden bulunduğuna anlaşılmağla istima' olunduk da tarihten dört sene mukaddem.

Sayfa: 26

Faziletli Efendim Hazretleri

Bundan üç ay evvel Kıbtî Ahmed Kerimesi Gülizarı iki yüz guruş mehr-i müeccel tesbid edilerek ... ve mezburenin hün ü rızasıyla bâladaki ... hazur ... akd-i nikahla ziynetsiz cem'en almış idim bina'en aleyh mezbure üç ... taht-ı nikahda bulunduğuna halde yevm-i isabet-i itirazının taharrikatıyla bir takım mugayir-i hakikat iddialarla aleyhe teşvik ettirilmek ve hukuk-u zevcesini bi'l-asale tövbede bulunduğuna geşt ü güzâr eylemekde bulunmuşdur ve mezburenin esasen hüsn ü rızası reddinin izanı ile taht-ı nikaha eylediği velhasıl hemde nikahım baki bulunduğuna bâlada ki şuhud ile tahkik ettirilecektir mezburenin celbiyle hukuk-ı zevcesine itaat ettirmesi ve çakerlerine teslimi hususuna müsaade buyurması bab-ı ferman hazretlerininindir.

Fi 23 Teşrin-i Sani 325 fi 22 Teşrin-i Sani 325 Kıbtî Ahmed Oğlu Şeyho...

Sayfa: 27

Ve fi 7 Nisan 326 tarihli mahkemin mühr ü resmi ile reis Abdullah Saad imzasını muhtevi bulunmuşdur. Binaen aleyh icrâ-yı muhâkemeleri üç yüz yirmi altı senesi şehri-nisanın üçüncü Cumartesi gününe bi't-tensib müddei vekîli Ata Efendi ile müddeî-i aleyh Abuzere davetiye varakası tastir kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hâkime bi't-teşekkül tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine müddei vekîli Ata Efendi ol babdaki dükkânı bi'l-ibrâz gelmiş ve müddeî-i aleyh Abuzer dahi bi'l-asala gelmiş olmalarıyla vicahen mahkeme icrasına bi'l-ibtidar suret-i iddiası müddei vekîlinden istifsar olunduk da müvekkili Termanlı Hami Piri oğlu Abuzerin bundan dört sene mukaddem iş bu hazır bi'l-mecalis

müddeî-i aleyh Abuzer müvekkilinin ber hukuk davasından ve velayeti kendüsüne ilam-ı istihsal zımında merkur Abuzer otuz gurusunu ahz ederek ol vechile mezkûr akçeyi zimmetine geçirmiş ve hala zimmetinde baki kalmağla maa masarîf-ı mahkeme bi't-tahsil tarafeyne teslimini müvekkiline izafetle beyan ve iddia eyledi. müddeî-i aleyh Abuzer müddei merkur bir gûna akça olmadığını beyanla inkar-ı müddeâ eyledi. Müddei vekîlinden lede'l-istizah bu babda iddiası şuhud şahsiye ile isbad edeceğini ve şahidlerinin de müvekkilinden alacağı izahat dairesinde tesmiye edeceğinden mahkemenin vakt-i ahire inhanı taleb eylemesine binaen bi'l-müzakere müddei vekîli Ata Efendi müvekkilinden izahat dairesinde esbab-ı subutiyelerini irae etmek üzere bir hafta mahal i'tasıyla muhâkemenin fi 17 Nisan 326 tarihine musâdif Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişti. Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhâkemede tarafeyn ber sabık gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeretle diyeceği sorulan müddei vekîli Ata Efendi kelâma müsabakatla bu babdaki müvekkilinin matlubatını Terman karyeli İbi İli ve karye-i merkurmeli müvekkilin vekaletdar iddiasıyla ve Hüseyin-i Mahmud ve Kızılcapınar karyesinden Abekûr Oğlu Mamo ve Kasabanın Yenipınar mahallesinden Muhiddin Oğlu Şeyho ve Musalla mahalesinden Çankaralı Zade Mehmed Efendi ile isbat edeceği ve başkaca şahid olmadığı beyan ve Hüseyin Mahmud mevcut idüğünden istimaa'ını talep ve der miyan eyledi celb edilen şahid Termanlı oğlu kırk yaşında Hüseyinin tarafına mâni'-i şehadet bir halı olmadığı ve mesahadan bulunduğunu ve türkçe bilmediği anlaşılmağla mahkeme-i şer'iyeye mahzarı kırk yaşında Ahmed bin Hüseyin maal yemin tercüme tayin olunarak vasıtasıyla bildiği soruldukda ber ilam harcı namı ile ve ilamını çıkarmak üzere müddei Abuzer otuz gurus müddeî-i aleyh Abuzere dört sene mukaddem verdiğini ve alıb amadığını bilmediğini ve matlub ilamda çıkmadığını bildiğini makam-ı şehadette beyan ve altı aded lira-yı osmâni' olarak verdiğini tezkar eyledi diyeceği müddeî-i aleyh şahid merkur müddeinin Ammuzadesi olduğu gibi Kızılbaş idüğünden şehadetini kabul etmeyeceğini beyan eyledi. Bunun üzerine diyeceği müddei vekîlinden istifsar olunduk da diğer şuhudini ikame etmek üzere mahal-ı münasib i'tasını istirham etmesiyle bi'l-müzakere müddei vekîli tarafından ikame olunan şuhudun celb ve ikamesi zımında bir hafta mahal i'tasına muhâkemenin fi 24 Nisan 326 Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilerek ifham olunmuşdu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn ber sabık gelmiş

olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına bi'l-ibtidar vürud eden şahid Terman karyeli Ali Oğlu kırk yaşında rencber İbi İli'nin tarafeyn ma'rûfu olduğu ve türkçe bilmediğini beyan etmesiyle Eskisaray Mahallesi'nden Musaddık Paşa Zade Hasan Ağanın maal yemin tercümanlığıyla malumatı sorulduk da müddei Abuzerin ilamını çıkartmak üzere otuz guruş ya'ni altı aded lira-yı osmâni' müdde-i aleyh Abuzer de verdiğini gördüğünü ve bi'l-ahere ilam-ı mezkûr çıkartmadığı gibi parayı iade etmediği bildiği makam-ı şhadette beyan ve lede'l-istizah tarihten altı sene mukaddem müdde-i aleyhin çarşudaki dükkânında verdiğini tezkar eyledi. Diğer şahid Kızılcapınar Karyeli Abekûr Oğlu elli yaşında Mamo'nun tarafeyne maarûf olduğu ve mesahadan bulunduğu anlaşılmağla bildiği soruldukda tarihten dört sene mukaddem müddei Abuzerin mahkemedeki ilamını çıkarmak üzere müdde-i aleyh Abuzer de altı aded lira-yı osmâni' müdde-i aleyhin dükkânında gündüz i'ta eylediğini ve merkum ilamı çıkartmayarak parayı da iade etmediği ve'l-haletü'lhazihî zimmetinde bulunduğu tastir-i şhadetle beyan ve ihbar eyledi. Diğer şahid Yenipınar mahallesinden Muhiddin Ağa Oğlu kırk yaşında Şeyho'nun tarafeyn m'arûfu olduğu ve mesahadan bulunduğu anlaşılmağla malumatı sorulduk da müdde-i aleyh Abuzer bit hafta muhakddem kendüsünün bi'l-müracaat Termanlı Hami Bezik Oğlu Abuzer de Ata Efendi vekil olmasından muma ileyle olan muhâkemeye aid paraya sulh olunacağı söylediği paranın cihet i'tasını ve mikdarını bildiğini lafz-ı şhadetle beyan ve müddeiye paranın mikdarı da altı lira idüğünü söylemesinden lafz-ı şhadetle beyan eyledi. Diğer şahid Termanlı Yusuf Oğlu kırk yaşında rencber kalenderin tarafeyn ma'rûfu olduğunu ve mesahadan bulunduğu anlaşılmağla istima' olunduk da tarihten dört sene mukaddem.

Sayfa: 28

Hartun? Mahallesi ahalisinden faziletli abacı Hadicenin kerimesi Fatmanın cihazının natık defteri.

500	Keten ve Mürdüm Gömlek	ADED:20
400	Don ve Mürdüm	20

250		Mihran		20		
200		Uskar		20		
200		Terlik		20		
200		Duhan Kese ve Pare		20		
200		Nakışlı Dülbent		8		
0000		Yazma		5		
[Yekün]: 1950						
200	Hizar:1	Çarşaf:2	Evlik:2	Sadırma?:2		
200	Fistani	Entari	Aded:2			
50	..... 1 Maa iki işlik					
100	Hamam Esbabı dört Parça					
[Yekün]:2550						
300	ğüğüm 1	Hamam leğeni	El leğeni Maa	Sahan 6	Lenger 4	Maa Cam Tas 5

		1	ibrik 1			
500	Yatak, Tas:1 Maa Sandık					
[Yekün]:3350						
100	Mavi Taş Maa iki Gazî					
100	Kilim(1)					
[Yekün]:3550						

Oğlan Tarafı Mehmed-i Gelek eşyası beyan olunur.

400	Sûra-yı gazî birde Kartini gazî
150	Fes maa püskül maa iki işlik
200	Bakır maa tara buldusu miskal:6
400	Çebe Ma gazî üç
260	Altun Yüzük Miskal :12
1210	Altun Küpe Miskal:5
250	

Yekün:1460	
------------	--

Şuhud'u'l-Hal

Seyyid Efendi

Celazade Ali Efendi

Hüseyinzade Ali Efendi

Halo Zade Ali Efendi

Sayfa:29

Muhalefet	Eşya ...
10020	Ergaz Hane Mehmed bin Hüseyin Hasari
300	Refikan Zimmetinde Alacak
12530	Elif Hasari Ergaz Hane
[Yekün]: 536	

Elife verilen	
---------------	--

201	Haksekerdeli Alacak ...
25	İki Çulluk 933
300	İnek 70120
426	İnek 231 20
50	Dana 156 00
[Yekün] 400 751 475 10	476

303	40 Döşek
30 sini	100 Yorgan
15 sini	40 Çorba Kazanı
5 Tas	45 Çamaşır
15 Sahan	20Yemek
25 Lenger	55 Testi

389	4 Tava
544	
[Yekün]:933	[Yekün]:304

Kabcami Mahallesi ahalisinden Hacı Receb Bin Hacı Şeyh şehadetinden eşhed ü billah İbrahim bin Çörek Halil müteveffa merkum Mehmed bin mahduma dokuz sanduk gazyağı verdi sonra yedisini iade etti iki sanduk zimmetinde kalub mezkûr iki sandıkı seksen guruş fiyat kat' olundu kable'l-ifa vefat ettiğine müşahidim.

Sayfa: 30

İşbu berat-ı şerif sureti lede't-tetkik aslına muvafık olduğu tasdik kılındı.

Hısn-ı Mansurun niyabet şer'ıye canib-i âlisine.

Sayfa: 31

Maarûz-ı kullarıdır

Müteveffa mahdum oğlu Mehmed zimmetinde iki aded sanduk gazyağı seksen guruş baha ile muhtar Delice Oğlu Mamo kefaletiyle matlubatım olub ifa etmeksizin vefat eylemiş olduğundan müteveffanın terki senedden mezkûr seksen guruş matlubatının tahsil-i teslimini istirham ... olundu. Fi 6 Mart 324

Berber Çörek'in Oğlu İbrahim

Sayfa:32

Müddei Abuzerin mahkemedeki i'lâmını çıkartmak üzere harç olarak müddei aleyhin dükkânında altı aded lirayı osmâni' müddei-i aleyh merkume verdiğini ve i'[lâm-ı] mezkûru çıkarmadığı gibi tesviye etmediği bildiği lafz-ı şehadetle beyan eyledi. Diğer şahid Musalla Mahallesinden Çankaralizade otuz yaşında Mehmed Efendi İbiş'in tarafeyn maarufu olub mâni'-i şehadet bir hali olmadığını ve mesahadan bulunduğunu anlaşılmağla malumatı soruldukda Termanlı müddei Abuzerin [satır

sonu kelimeyi çıkmamış]...ile mahkeme-i hukukdaki davalarına müddei merkum kendüsü vekil olarak masarifi olmak üzere verdiğini ve bi'l-ahere müddei merkum bi'l-müracad mikdar [sıfır sonu kelimeyi çıkmamış] der hatırladığı para müddeî-i aleyhe verdiğini ve müddeî-i aleyh Abuzer de söylediğini ve esas meseleye ve mikdarına malumatı olmadığını lafz-ı şهادتله beyan eyledi. şuhud-ı müstemianın zat-ı şهادتleri hakkındaki diyeceği sorulan müddeî-i aleyh dahi şahidlerden İbi İli müddeinin ammucazadesi olduğu bir alacak meselesi üzerine münazaa eylediklerini ve fakat mahkemeye de müracaat olmadığını ve kalender de biraderzadesi olduğunu ve umumiye de husumet idüğünü ve hilaf-ı hakikat söylediklerini tezkâr eyledi. bi'l-müzakere şuhud-ı müstemianın adl ve makbulü'ş-şehade olub olmadıklarının mensub olduklarını Kura ve mahalle imamı ve heyet-i ihtiyariyelerinden lüzum-ı tezkiyelerine ve muhâkemenin de fi 3 Mayıs 326 Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişti. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hakime bi't-teşekkül tarafeyn ber sabık gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeretle Yenipınar ve Terman ve Kızılcapınar karyeleri imam ve heyet-i ihtiyariyelerine yazılan kırk numro ve fi 24 Nisan 326 tarihli tezkiye varakası lede'l-kırâ'e hülasası şuhud-ı merkumenin adl ve makbulü'ş-şehade idüklerini havi ve zîri imam ve heyet-i ihtiyariye mühr-i zat ve resmiler havidir bunun üzerine müddeî-i aleyh Abuzer tarafından mu'ti fi 30 Nisan 326 tarihli istid'a lede'l-kırâ'e hülasası Terman karyesine yazılan tezkiye varakasına yazılan meşruhatdan heyet-i ihtiyariyenin malumatı olmayıp müddei tarafından tahrir edilmiş ve bu da hukuka dokunmuş olduğundan bu cihetle tedkik ve hukuk-ı umumiye muhafaza olmak üzere evrakın daire-i istintaka tevdi-i ve neticesine değin muhâkemenin imhali talebinden ibaretdir. Bi'l-müzakere müddeî-i aleyh tarafından serd edilen meselede hukuk-ı umumiyeye ta'lik idi. Ber cihât görülememesine ve mezkûr tezkiye varakası zirindeki madrup mühür Terman karyesi heyet-i ihtiyariyesine aid mührü resmi olduğu ve meşruhat da su-i istimaalat şayası mahbus bulunmadığı cihetle istid'a-yı vakiin reddini ve şahidlerin tezkiye-i aliyelerini icra kılınmak üzere muhâkemenin fi 8 Mayıs 326 Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak verilen karar tefhim kılınmıştı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhâkemedede tarafeyn ber sabık gelmiş olmalarıyla vicahen mahkeme icrasına bi'l-ibtidar şuhud-ı merkumeden Ali Oğlu İbi İli ve Yusuf Oğlu Kalender ve Abekûri Oğlu Mamo ve Hami Aldîn Ağa Oğlu Şeyho

hazır bulunmalarından bi'l-celb İbrahim Oğlu Hısn-ı Mansurlu etmekci Mehmed ile zabtiye Abuzer bin Abuzer ve Osman Efendi bin Şeyh Mustafadan alenen tezkiye olduklarında merkumunun adl ve makbuşü's-şehade idüklerini ifade ve inbaa eylediler. Lede's-sual tarafeyn başkaca diyecekleri olmadığını beyan ve müddei vekîli dahi meblağ-ı müddeâ şehadetle tahakkuk eylediğinden maa masarîf-ı muhâkeme ve ücret-i vekâlet tahsiline hükm-i i'tasını talep etmesine ve mahkemecede şâyân-ı tedkik bir cihet görülememesine binaen hitam-ı muhâkeme ifham olundu. Tarafeynin iddia ve müdafaatıyla cereyan-ı muhâkemeyi masdur olan zabıtnamenin tedkik ve mutaalatının sonra icâb-ı keyfiyet lede'l-müzakere icra kılınan muhâkeme-i aleniye neticesinde daire-i hukukdaki bir kıta i'lamı istihsal eylemek üzere müddeî-i aleyh Koca Oğlu Abuzer'e i'ta ve teslim eylediğini iş bu guruş matlubatını merkum i'tasını temeddüd eylediğinin maa masarîf-ı muhâkeme ve ücret-i vekalet tahsili müddeî Bezik Oğlu Abuzer'e bil-izafe vekil Ata Efendi tarafına beyan ve iddia ve müddeî-i aleyh merkum Abuzer'in bir gûna hak ve alacağı olmadığını müdafaa ve inba etmekde iseler de meblağ-ı ... müddei Abuzer'in i'ta ve henüz istifa etmediği adl ve makbulü's-şehade idükleri inde't-tezkiye anlaşılın şuhudun.

Sayfa: 33

İhbar ve şehadetleriyle tahakkuk eylediğine ve aher görülen müddeî-i aleyh Abuzer'in müdafaat-ı meşruhasının reddiyle mecelle-i celilenin bin sekiz yüz on sekizinci ve usul-ı muhâkeme-i hukukiye kanunun altmış sekizinci maddelerine tatbikan müddeaya altı yüz guruşun istid'a-yı buyruldu buyuruldu olan fi 8 Nisan 326 tarihinden itibaren güzeşte-i nizamisiyle tahsil ve müddeiye i'ta ve teslimine ve evvelce ahz edilmiş olan yirmi guruş i'lâm harcının icra-yı mahsubuyla on guruş suret ve tebliğ harcıyla kaydiye ve pul vesaire osmâni'nin haksız tarafa ol babda dava vekili nizamnamesi hükmüne tevfikân Abuzer de yirmi guruşun yüz yirmi guruş ücret-i vekâlet başkaca istifasına kabil-i temyiz olmak üzere fi 12 Cemaziye'l-evvel ve fi 6 Mayıs 326 tarihine vicahen ve müttefikân hükm ve karar verildi.

A'za Baş Katib

A'za

Reis-i Mahkeme

Numro: 11

Hısn-ı Mansurun Uludam karyesi ahalisinden Osman Kâhya Oğlu Alo'nun kerimesi Nuriye imzasıyla kaza-i mezkûrun Bidayet Mahkemesi Hukuk dairesine i'ta edülüb defter-i mahsusanın kırk yedinci numrosına kayd ve imla olunan fi 23 Teşrin-i Sani 325 tarihli istid'a lede'l-kırâ'e hûlasası amucası Hüseyin Kayha karye muhtarı olmak hasebiyle pederinden mevrus emlak ve arazideki hisselerini merkur Hüseyin Kayha kendüsüyle biraderi Mehmed namına tapuya rabt ile ettirdiğinden bi'l-muhâkeme istirdadıyla tarafeyne teslimi istid'asından ibarettir. Binaen aleyh icra-yı muhâkemeleri şehir-i nisananın yirmi dokuzuncu perşembe gününe bi't-tensib tarafeyine davetiye varakası tastir kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine müddei vekîli Molla Şeyh Zade Mehmed Efendi ile müddei-i aleyh vekîli Yenipına[r] Mahallesinin mahallesinden Nakib Zade Ata Efendi ol babdaki vekâletnamelerini bi'l-ibrâz vürud etmiş olmalarıyla müddeinin vekâletnamesi lede'l-kırâ'e hûlasası Hüseyin Kahya ve Mehmed haklarında ikame eyelediği arazi davasının tapuya merkurân vekilleri ile bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizden muhâkeme ve muhasamaya şuhud ifade [ve] tahlif ve istihlafa ve redd-i a'za ve iştikâ ânî'l-hükküma tebliğ ve tebellüğe muma ileyh Mehmed Efendiye vekil nasb ve tayin eylediğine havi ve zîri Nuriye Binti Alo'nun mühriyle şuhud müddetiyle ve mukavelat muharrirliğinin fi 15 Teşrin-i Sani 325 tarihli tasdik-i resmisini havi ve müddeiye vekîli Ata Efendinin vekaletnamesinin te'yiden müfadı da mahkeme ibareli hâkim ve muharrirlik-i mezkurun altmış altı numro ve fi 3 Ağustos 325 tarihine muhtevidir. Bunun üzerine vekaletname-i mezkuresi bi'l-kayd tarafeyn mahal-i mahsuslarına kuud ettirmeyerek hûlasası bâlâda muharrer olarak kiraat olundu. Suret-i iddiası müddei Mehmed Efendiye sorulduk da müvekkilesi hal-i sabaveti hasebiyle müddei-i aleyhima Hüseyin Kahya ile Biraderi Mehmed namlarına ferağ eylediklerinden her ikisinin celbiyle bi'l-muhâkeme arazi-i mezkurenin istirdad ve müvekkilesine teslimini talep eyleyib lede'l-müzakere müddeinin tarz-ı ifadesine nazaran Hüseyin kahyanın biraderi Mehmed hakkında sabık dava edilmiş ve merkuma da usulen tebligat olmadığı bi't-tedkik anlaşılmağla merkur Mehmedin de dahil-i muhâkeme edilmek üzere hakkında davetiye varakası tastirini ve on guruş harc davetiyenin haksız tarafa râci' olarak evvel emirde müddei vekîlinin istifasına ve muhâkemenin de fi 13 Mayıs

326 tarihli perşembe gününe ta'likine bi'l-ittifak [karar] verilerek tefhim kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda müddeî-i aleyh vekîli Ata Efendi gelmiş ise de müddeiye Nuriye ve vekîli Mehmed Efendi gelmemiş ve mağduriyetlerinden mahkemeyi de haberdar eylemesine.

Sayfa: 34

Ve müddeî-i aleyh vekîli muhâkemenin yevm-i muayyenin de haberdar olmadığı halde adem-i vürudlarına mebni iddia-yı vakanın ... sukutu [satır sonu kelimeyi çıkmamış] bulunmamasına binaen icâb-ı keyfiyet lede'l-müzakere müddei vekîli Mehmed Efendi yevm-i muhâkemenin haberdar olduğu halde gelmediği gibi müddei[yeyi] göndermemesine ve mağduriyetlerinin mahkemeyi de haberdar etmemelerine ve müddeî-i aleyh vekîli Ata Efendi de hak davasını sukutunu talep [satır sonu kelimeyi çıkmamış] bulunmamasına binaen usul-ı muhâkeme-i hukukiye kanunun yüz kırk ikinci maddesi mucibince bu babdaki muhâkemenin sukutuna ve ahz olan harcın ayrı ayrı kayıd edilmesine bi'l-ittifak verilen karar makam-ı riyasetinden alenen ifham olundu.

A'za A'za Vekîli Reis

Numro: 12

Hısn-ı Mansurun Hoca Ömer Mahallesinden Çelebi Zade Mehmed imzasıyla kaza-i mezkûr Bidayet Mahkemesi Hukuk dairesine verilip defter-i mahsusanın otuz numrosına kayıd ve imla olunan. Fi 30 Mayıs 325 tarihli istid'aname lede'l-kayd kıraat ve mütalaa olunarak hülasan meali müddeî-i aleyh Osman ba defter i'ta eylemediği iki bin beş yüz elli buçuk guruşluk emtima-i ticariye bedelini merkum edasında imtina etmekde olduğunu bi'l-muhâkeme maa masarîf tahsil istidasından ibarettir. Muhâkemenin yevm-i muayyeni olarak fi 5 Teşrin-i Sani 325 Perşembe günü heyet-i muhâkeme aded-i kanuniyesine mürrekkeb olarak bi't-teşekkül ve ... tastir ve tebellüğ kılınan davetiye varakası üzerine tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına bi'l-ibtidar suret müddei Mehmed'den sorulduk da salahiyet vermek üzere müddeî-i aleyh Osman'a i'ta eylediği iki bin beş yüz elli buçuk guruş eşya-i ticariye merkum edasına imtina eylediği ve eşyay-ı

mezkureyi de sarf ve istihlâk ettiğini maa masarîf muhâkeme tahsiline taht-ı hükme alınması talebine istid'a, buna karşı diyeceği sorulan müddeî-i aleyh Osman dahi Eskişaray Mahallesi'nden Hazar Oğlu Erakil ve Musalla mahallesinde şehadetini bilmediğini tarafın taleb ve istirhamlarıyla merkumana istediği kefalet ile müddei mahsusa bin beş yüz guruşluk eşya-i ticariye bi'l-ahz merkumana i'ta eylediği ve bedelini müddei merkumana teslim ettiğini beyanla inkar, müddeî-i aleyhin bunun üzerine müddei Mamoş müddeâ eleyh Osman'ın şahidi ve kendüsüne verdiği kefalet ve teminatı üzerine tahsil merkumana iki bin beş yüz elli guruş fûruhtla esmânını i'ta şartıyla verdiği ve eşya-yı mezkureli ba defter aynen ve nukuden müddeî-i aleyhe teslim ettiği halde emval-i mezkureye kendü şahs-ı merkumana i'ta olunur da sarf ve istihlak eylediklerini kefaleti cihetle müddeî aleyhin tesviye ve tazmini lâ-büd bulunduğu ve bu babda iddiasını mutemed defter vesaire ile isbat edeceğini ve meblağ-ı mezkûr miktarını başka müddeî-i aleyhin kefaleti olmaksızın merkuman Erakil ve tarafına verildiği bin altı yüz guruş eşya bedeli alacağını inba eyleyip lede'l-istizah müddeî-i aleyh Osman dahi kelâma müsabakatla müddeâya bin altı yüz guruşun eşya bedeli olup böyle müddei merkuma red ve i'ta ettiğini Rezibli ve Mamo ve Abar Kaço'nun Oğlu Hüseyin Onbaşı ve Hazar Oğlu Erakil ve merkum Taran ile isbat edeceği ve bundan başka şahidi olmadığını [satır sonu kelime çıkmamış] ifade ve mahal-i münasib i'tasını celb-i ikame edeceğini inba eyleyip bi'l-müzakere müddeî-i aleyh tarafına tediyad hakkındaki def'i salih görülmekle mecelle-i celilenin bin altı yüz otuz ikinci maddesi mucibince ikame olunan şuhudunun istima'ına cihat-i saire bâ-dehü ... tedkikini ifa-yı lüzümuna bi'l-ittifak verilen karar bade'l-ifham şahidlerden Rezibli Mamo'nun mahkeme salonunda.

Sayfa: 35

Mevcut bulmadığı anlaşılmağla bi'l-celb Hazaroğlu elli yaşında olduğunu ve tarafeyn müdafî üdüğünü söylemesiyle istimâ' olduğu müddeî şahsın dükkânında oturmakta iken müddei Mamoş ile müddeî-i aleyh Osman miyanelerinde merkuman Erakil ve Tara'a verilen eşya bedeli üzerine cereyan eden muhavere ve münazaa da müddeî-i aleyh Osman'ın kefalet ettiği akçeye mukabil nakid ve yağ ve mürekkeb vesaire bedeli olarak verilen bin altı yüz guruşu müddeî-i aleyh Osman kendüsünün kefalet eylediği akçeye ve müddei Mamoş da meblağ-ı mezburu kendi adem-i

vasıtasıyla tahsil eylediğini ve evvelki borcuna mahsub bulunduğunu beyan ile ceryan eden münazaları neticesinde meblağ-ı mezkuru müddei Mamoş kabul eylediğini bildiğini makam-ı şehadetde beyan ve ifade eyledi. Bi'l müzekere diğer şahudun adem-i mevcudiyetine binaen celb ve ikamesi zımında muma iley altı gün mahal-ı i'tasıyla muhâkemânin fi 11 Teşrin-i Sani 325 tarihine musâdif çarşamba gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilerek tefhim kılındı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hâkime aded-i kanuniyesinde bi't-teşekkül tarafeyn gelmiş ve heyetce de tebeddül vuku' bulmuş olmağla zabt-ı sabık bi'l-kırâ'e mündericât ceryân-ı mahkeme muvafık olmadığı taht-ı tasdiki aldırıldıktan sonra vicahen muhâkeme icrasına mübaşeretle Abuzer Oğlu yetmiş yaşında Hasan on yaşında mesahadan olduğu anlaşılmağla istimâ' olunduk da Mamoş'ın dükkânında oturmakta iken Erakil mürekkeb vesaire bedeli olarak bin altı yüz guruş para müdde-i mahsus i'ta ve teslim ettiğini ve müddeî-i aleyh Osman kendüsünün kefalet eylediği akçeye mukabildir. Müddei de kendüsünün verdiği akçeye mahsuben getirmiş olduğunu bildiklerini söylemekde olduklarını beyan ve lafz Osmanın kefalet ettiği paraya aid olup olmadığını bilmediğini ve Erakil ile Osman beraberce almadığını ve Osmanın bin beş yüz guruş kefalet ettiğini söylediğini lafz-ı şehadetle beyan eyledi. Ve diğer şahidi [Eski]Saray mahallesinden Kazar Oğlu yirmi beş yaşında Erakil mesahadan olduğu anlaşılmasına malumatı soruldukda müddeî-i aleyh Osman'ın kefaletiyle müddei Mamoş bin beş yüz guruşluk eşya-yı ticariye aldığı ve ahiren de müddeî-i aleyhin burada olmadığı bir vakitte bin guruşluk yine eşya alarak Osman'ın vürudunda mezkûr bin guruşluk eşya içinde kefalet edüp etmediğini müddeinin sual teklifinde kabul etmediğini ve bi'l-ahere miyanelerinde cihet kefaleti müddeî-i aleyh kabul ve rıza ettiğini ve bin altı yüz guruşluk eşyayı borca mahsuben Mamoş'a verdiğini makam-ı şehadet de söyledi. Diğer şahid Musalla mahallesinden Bekci Vakkas Oğlu Taran'ın mesahadan olduğu anlaşılmağla bildiği sorulduk da müddei Osmanın kefaletiyle bin beş yüz guruşluk eşya-yı ticariye aldığı ve ahiren de bin guruşluk eşya Osman'ın bulunamadığı bir zamanda bin guruşluk eşya alıp gönderdiklerini ve Osman'ın kefalet etmediği cihetle eşyayı gerü aldıklarını ve sonra yine iade etmiş ise de Osman'ın kefaletini bilmediğini ve eşya-yı mezkure mukabil bin beş yüz guruş raddesinde teslimat idüldüğünü bildiğini lafz-ı şehadetle söyledi. Bunun üzerine diyeceği sorulan müddeî Mamoş dahi esas para üç bin iki yüz yetmiş

sekiz guruş olub bunun iki bin elli guruşu Osman'ın kefaletiyle olub mütebakisi dahi evvelce kendüsü tarafına i'ta edilmeyen emtina-i ticariye bedeli olub müddeî-i aleyh Osman'ın kefaletini isbat ideceğini ve mezkûr iki bin beş yüz guruşa mukabil beş yüz on guruş müddeî-i aleyhin teslimatı olub diğeri zimmetinde kaldığını ve ahz eylediği beyan olunub para kendüsünün verdiği eşya bedeli olub.

Sayfa: 36

Kendüsü vasıtasıyla tahsil ve ahz eylediğini beyan ve şahidlerin beyan eylediği cihet dahi kendü verdiği eşya bedeli [satır sonu kelime çıkmamış] dair idüğünü inba eyledi. Bi'l-müzakere şuhud-ı müstemianın adl ve makbulü'ş-şehade olub olmadıkları ve mensub oldukları mahalle i[mam] ve heyet-i ihtiyariyesinden lüzûm-ı tezkियelerini ve muhâkemenin varaka-i mesturenin vüruduna ta'likine bi'l-ittifak verilen karar tarafına tefhim kınıldı. Fi 25 Revbiü'l-evvel 328 tarihine ve fi 23 Mart sene 326 tarihine musâdif Salı günü heyet-i hâkime bi't-teşekkül müddei Mamoş gelmiş ise de müddeî-i aleyh gelmemiş ve yevm-i muhâkeme de mürur etmiş olmağla müddeinin talebiyle bi't-tezekkür müddeî-i aleyhin yevm-i muhâkemededen haberdar etmek üzere hakkında davetiye varakası tastirine ve on guruş davetiye harcını haksız tarafa raci' olmak üzere müddeiden ahzına ve muhâkemin fi 30 Mart 326 Salı gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icra[sına] mübaderet ve zevabit-ı sabıka bi'l-kırâ'e mündericâtı ceryan-ı muhâkemeye muvafik olduğu taht-ı tasdiki alındıktan sonra Eskisaray Mahallesi [ve] Kab Cami Mahallesi imam ve heyet-i ihtiyariyesiyle reis-i ruhanisine yazılan iki yüz elli dört numro ve fi 18 Teşrin-i Sani 325 tarihli tezkiye varakaları lede'l-kırâ'e hülasası şuhud-ı merkumunun adl ve makbulü'ş-şehade idüklerini havi ve zîri mahalle-i mezkûr imam ve muhtarlarıyla reisi ruhanisi mühr u zat ve resmilerine havidir. Buna ibtinaen tarafeyn kelâma müsabakatla hususi müddea hakk-ı tesviye etmek üzere muhasebelerini rüüyet etmek için taraflarının tüccar yüzbaşı Ali ve Koca Ağazâde Mustafa ve Sa'îd Efendilerle ve Şeyh Usta Oğlu Hacı Mehmed Efendiler taraflarını me'mûr tayin eylediklerinin canib-i mahkemededen de ber te'min intihab olan ve bu suretle muhâkemenin de vakt-i ahire imhalini taleb eylemelerine binaen bi'l-müzakere tarafeynin sulha rağbetleri anlaşılmağla caniblerinin intihab eyledikleri

mu'tinin velayetle rüyet-i muhâkeme edülmek üzere canib-i muhâkemededen ... a'za Süleyman Efendinin naib tayinine ve muhâkemenin de fi 16 Nisan 326 tarihine musâdif Salı gününe ta'likine bi'l-ittifak verilen karar tefhim olundu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeretle tarafeyn lede'l-istizah sulh olduklarını beyan etmelerine binaen müddei Mamoş kelâma müsabakatla müddeî-i aleyh Osman'ın kefaletiyle ve bi'z-zat kendü ağıyar ve zata olarak iki bin beş yüz elli guruş emtia-i ticariye verdiğini ve buna mukabil beş yüz on altı guruş mürekkeb ve saatle iki yüz elli altı guruşluk eşya ki cem'en beş yüz on altı guruş teslimatı olduğunu ve mütebakisini müddeî-i aleyhin zimmeti olduğunu ve bunu da Musalla Mahallesi Harputlu Yusuf ve Hoca Ömer mahallesinden Yeni Pınar mahallesine Lütfullah Oğlu Hacı Yusuf ve Hoca Ömer mahallesinden Hacı Hasan Oğlu Mustafa ve mahalle-i merkumeli Baltacı Oğlu Haso Eskisaray Mahallesi'nden ve Süryani milletinin Şomasî Şakir ve Alagöz Oğlu Markos ile isbat edeceği ve başka da şahidi olmadığı ve mahal-i münasib i'tasını celb ve ifade eyleyeceğini ifade ile.

Sayfa: 37

Bi'l-müzakere müddeî tarafına beyan ve ifade olunan şahidlerin celb ve ikamesi zımında müddeiye on beş gün mahal i'tasıyla muhâkemenin yirmi sekiz Nisan 326 tarihine musadif Salı gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verildi. Fi 5 Cemazüye'l-Ahir sene 328 ve fi 1 Mayıs sene 326 tarihine musâdif Cumartesi günü heyet-i muhâkeme bi't-teşekkül tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına bi'l-ibtidar vürud eden şahid Musalla mahallesinden Yusuf Oğlu otuz üç yaşında Mehmed Sa'd'in tarafeyne mani-i şehadet bir hali olmadığı ve mesahaden bulunduğu anlaşılmağla istimâ' olunduk da üç yüz yirmi beş senesi harman zamanları Kale Mahallesinden Hazar Oğlu Erakil ile Musalla Mahallesi Taran nam şahıslarla müddei Osman üçü birlikde Mamoş'ın dükkânına gelerek Osmanın kefaletiyle bin beş yüz guruşluk eşya-yı ticariye verdiğini ve ondan az sonra merkuman Erakil ile Taran'a Osman'ın bulunamadığı bir zamanda tekrar bin guruşluk eşya verdiğini ve bir gün sonra Osman gelerek evvela mezkûr eşyayı kabul etmeyeceğini söylemesi üzerine Mamoş eşyasını gerü istediğinin tekrar Osman gelerek bu defalık da işlerini kırma danışlık etme diye kabul eylediğini ve bi'l-ahere sekiz yüz guruşluk eşya tekrar

verilmiş ise de mikdarını bilmediğini beyan ve lafz-ı şhadetle ityân eyledi. Diğer şahid Hoca Ömer mahallesinden Hacı Halil kırk yaşında Mustafanın tarafına mani-i şhadet bir hali olmadığı ve tarafeynin ma'rufu bulunduğu anlaşılmağla istimâ' olunduk da geçen sene harman zamanında müddeî-i aleyh Osman bi'l-müracaa Mamoş'ın bir miktar kendüsüne eşya vermesini talep etmesi üzerine bin beş yüz guruşluk emti'a-i ticâriye müddei Mamoş, müddeî-i aleyh Osman'a ve murkumda Hazar Oğlu Erakil ve Taran'a teslim ettiğini ve bi'l-ahere merkuman Osman'ın bulunmadığı bir zamanda gelerek tekrar bin guruşluk eşya aldığını ve Osman geldiğinde evvela kabul etmediği ve Mamoş eşyasını geri getirmek üzere âdem gönderdiğinde yine merkum Osman tekrar kefalet etmesinden ol vechile i'ta eylediğini ve bu suretle iki bin beş yüz guruşun teslimatı olmadığını bilemediğini merkum şhadetde beyan eyledi. Müddeî-i aleyh dahi şahid-i merkum müddeinin amucazadesi olduğunu inba eyledi. Diğer şahid Eski Saray Mahallesinde Kiragoz Oğlu Şevhane Şakiro'nun tarafeyne mani-i şhadet bir hali olmadığı ve mesahaden bulunduğu anlaşılmağla malumatı sorulduk da Hazar Oğlu Erakil ile ismini bilmediği diğer bir âdemle müddeî-i aleyh Osman ile birlikde geçen sene harman zamanında müddei Mamoş'a bi'l-müracaa Osmanın kefaletiyle merkumana bin beş yüz guruşa emtia-i ticariye verdiğini ve bi'l-ahere eşya verdiğini işidmiş ise de mikdarını bilmediğini ve teslimatı olup olmadığını bilmediğini lafz-ı şhadetle beyan eyledi. Müddeî-i aleyh dahi şahid-i merkum Osman ademi olmadığını inba eyledi. Diğer şahid Şemes Oğlu ve Alagöz şhadetleri Süryani milletince otuz beş yaşında Markos'un tarafeyn ma'rufu olub mesahaden bulunduğu anlaşılmağla istima' olduk da bir Pazar günü Mamoş'ın dükkânına geldiğinde evvelce bin beş yüz guruş osman'ın kefaleti ile Erakil ve Taran'a emtia-i ticariye verdiğine ve ahiren de bin küsür guruşluk eşya Mamoş tarafına verilmesine ve para getirilmemesine eşya gerü getirmek üzere gittiklerinde tekrar merkum Osman'a bi'l-müracaa yine kefil olduğunu ve bu defalık da getirülmesini beyan eylediklerini bir güne teslimatı olup olmadığını bil[me]diğini lafz-ı şhadetle beyan eyledi. Bi'l-müzakere şuhud müstemiasıyla adl ve makbulü'ş-şhade olub olmadıklarını ba varaka-i mesture mensub oldukları mahalle imam ve heyet-i ihtiyariyesiyle reis-i ruhanilerinin luzum-ı tezkiyelerine ve muhâkemenin fi 6 Mayıs 326 Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verildi.

Sayfa: 38

Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeretle Eskisaray reis-i ruhanisiyle Musalla Mahallesi imam ve heyet-i ihtiyariyesine yazılan kırk beş numro ve fi 3 Mayıs sene 326 tarihli tezkiye varakası lede'l-kırâ'e Mehmed Sa'îd adl ve Şomasî Şakir ve merkulmar makbulü'ş-şehade olduklarını havi ve zîri heyet-i ihtiyariye ve imam mühr ü zat ve resmilerine havidir. Şahidlerin tezkiye-i aleniyeleri icra edilmek ve Bekir Mustafa hakkındaki tezkiyede celb edilmek üzere muhâkemenin fi 11 Mayıs sene 326 Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilerek tefhim kılındı. Şahid-i merkur Mustafa adl ve makbulü'ş-şehade idüğü kıraat mesture müfadından anlaşılmağla yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhâkemedede tarafeyn bi'l-asale gelmiş ve heyetce de tebeddül vuku' bulmuş olmağla vicahen muhâkeme icrasına bi'l-ibtidar şuhud-ı merkume Mehmed Sa'îd ve Şomasî Şakir ve Markos ve Mustafa [satır sonu kelime çıkmamış] huzur-ı muhâkemeye bi'l-celb Kap Cami mahallesinden Zeyno bin Ekmekçi Mehmedden Köşker Ahmed Oğlu Kap Cami Mahallesinden İbrahim alenen tezkiye olunduklarında adl ve makbulü'ş-şehade olduklarına inba eylediler. Müddeinin lede'l-istizah meblağ mez[kûr] maa güzeşte ve masarîf-ı şahsisini beyan ve müddeî-i aleyh de meblağ-ı mezkûru tesviye eylediğini inba eyledi ve mehakemece de şayan bir cihet görülmemesine binaen hitam-ı muhâkeme ifham olundu. Bi'l-müzakere bu babdaki zabıtname tedkik ve mütalaa edilmek ve ittihaz olunan hükm ve karar tefhim kılınmak üzere muhâkemenin fi 11 Mayıs 326 Salı gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verildi. Fi 17 Cemazüye'l-Evvel 328 ve fi 13 Mayıs 326 tarihine musâdif Perşembe günü heyet-i muhâkeme bi't-teşekkül tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasını mübaşeretle müddeî-i aleyh Osman tarafına Mustafa ve muamele-i kaydiyesi icra kılınmış. Fi 12 Mayıs 326 tarihli istid'a lede'l-kırâ'e[satır sonu kelime çıkmamış] kefaletiyle müddeinin Çerçi Taran ve Karaz Oğlu Erakil i'ta eylediği bin beş yüz guruşun çerçilerin geçmemek üzere bi'z-zat gidüp tahsil ve zimem-i nasdaki matbubatıyla müddeiye teslimi yüz guruş fazlasıyla müddeiye i'ta eylediğine şuhud-ı adile tahakkuk etmiş ve müddei merkur taraflarına ikame olunan şahidlerden Harputlu Yusuf Oğlu Sa'îd müddeinin şerîki ve diğer Mustafa dahi ecir-i has olmasından şehadetlerinin makbul olmayacağı ve diğerini şahidin Hristiyan olmak münasebetiyle el-islam ...teala aleyh hadis

nebeviyece şhadetlerinin mesmu' olamayacağı bildirdi dahi kendüsünün gaybubeti ve Behisnide bulunmadığı esnada müddei merkum biraderine bi'l-müracaat kefaleti olmak bin beş yüz guruşun hane-i harçlık eşya taleb eylediklerini serd-i makal ile kefil olmayacağını vuku'yla beyan karşı biraderi tarafına verilmesi beyanla adem-i kabul göstermek ve bu suretle fazlaya kefil olmadığı gibi kefaletini dahi hakkıyla ifa eylediğini müddeinin iddiayı vahiyesinin reddiyle mazureyetinin vükayesi ifadesinden ibarettir. Lede'l-istizah müdeî-i aleyh merkum hülasası bâlâda muharrer istidası mündericâtını tekar eyledi. Müddei merkum Mamoş dahi kelâma müsabakatla müddeî-i aleyhin.

Sayfa: 39

Kefaleti vechile tahakkuk eden matlubatının tahsili ve maa masarîf tarafına teslimini beyan ve imla eyledi.

Tarafeynin iddia ve müdafaatıyla ceryan-ı muhâkemeyi musavver olan zabıtnamenin tedkik ve mütalaasından sonra icâb-ı keyfiyet lede'l-müzakere icra kılınan muhâkeme-i aliye neticesinde Çerçi Taran ve Erakil i'ta eylediği iki bin beş yüz guruş cihetle kefaletine matlub bulmadığı halde iddiasına imtina eden müddeî-i aleyh Osman'ın meblağ-ı mezkuru maa masarîf-ı muhâkeme icrayı hukukla tahsili müddei Mamoş tarafına beyan ve iddia ve müddeî-i aleyh Osman dahi kefaleti olan bin beş yüz guruşu yüz guruş fazlasıyla müddeiye teslim ve i'ta eylediğine iddiayı imzasının reddini müdaafaten inba etmekde ise de müddeî-i aleyh Osman'ın kefalet eylediği bin beş yüz guruş eşya vesaire bedeli olarak tesviye ve bu suretle kefaletini ifa eylediği makam-ı müdafaada irae olunub adl ve makbulü'ş-şhade idükleri inde't-tezekkür anlaşılın şuhudun şhadetiyle tahakkuk ve mütebaki bin guruşla ve diğer meblağ hakkında müddeinin ifade eylediği şahidlerin şhadeleri ... vicdana kafi görülememiş olmağla iddiası vakanın reddiyle müddei Mamoş'ın müddeî-i aleyh Osman hakkındaki vuku' bulan müdahale ve muarazanın men'ine evvelce ahz edilmiş olan rub' i'lâm harcının icrası mahsubiyle mütebaki kırk i'lam kırk suret-i tebliğ harclarını haksız tarafına raci' olarak evvel emirde taleb-i i'lâmdan ahzını kabil-i temyîz olmak üzere fi 17 Cemaziye'l-Evvel 328 ve fi 13 Mayıs 326 tarihinde vicahen ekseriyetle hüküm ve karar verilerek usul-ı tefhim makam-ı riyasetden alenen icra kılındı.

A'zâ A'zâ Reis

Numro: 13

Hısn-ı Mansurun Musalla Mahalesinde mukim Karıcıklı Mılla Mahmud imzasıyla Hısn-ı Mansur Bidayet Mahkemesi Hukuk kısmına verilip defter-i mahsusanın birinci numrosına muamele-i kaydiyesi icra kılınan fi 27 Şubat 326 tarihli istid'â bade'l-kayd kıraat ve mütalaa olundu. Meali müddeinin on seneye mütevaciz bir müddetden beri bila nizâ' mutasarrıf olduğu Behisni Hanının karşusunda kâin bir bab dükkânını Musalla Mahallesi ahalisinden Dolma'nın Oğlu Süleyman Abalı Ayşe Fatma'nın mezbure kendü cihetindeki divarını hub-rencur hedm ve taarruz etmekte olduğundan celbiyle bi'l-muhâkeme müdahalesinin mani' istid'âsından ibarettir. Binaen aleyh icrayı muhâkemeleri üç yüz yirmi altı senesi haziranının üçüncü çarşamba gününe bi't-tensib tarafeyne davetiye varakası tastir kılındı. Yevm-i muayen-i mezkûrda heyet-i hâkime bi't-teşekkül sahib-i arz namıyla tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır bulundurulmuş olmağla tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine müddei Mılla Mahmud ile müddeî-i aleyha Ayşe Fatma bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen mahkeme icrasına mübaşeret ve hülasası bâlâda muharrer istida kıraat eddirildi. Suret-i iddiası müddei Mılla Mahmud'dan istifsar olundukda yedi seneden berü ve arsasını Asım Efendi Oğlu Osman Hafızdan üç yüz guruş bedel mukabilinde seneden mubayaa ve bi'l-ahere inşa ettirdiği dükkânını tarih-i mezkûrdan berü bila nizâ' tasarruf etmekte olduğu halde mezbure füzulen müdahale ve divarını hedm etmekte olduğundan müdahale-yi vakasının sened men'î ve masarîf-ı muhâkemenin mezbureye tahmiline hüküm i'tasını taleb ve dava eyledi buna ibtinaen müdafası sorulan müddeî-i aleyha Ayşe Fatma da dükkân-ı mezkûr kendü mülk-i harimi olduğu ve âbâan ced zevci Süleyman'ın hanesini malından tefrik olunmuş bir dükkân olduğu ve tarihten yirmi sene mukaddem mezkûr dükkânı mehr-i müecceli mukabilinde ve kendüsüne terk eylediğini ol vakitten berü de mutasarrıfa bulunduğunu ve maazeretleri cihetle üç yüz guruş bedel ile Asım Efendi Zade tevdi Hüseyin Hafız parasını tesviye eylediği takdirde iade etmek terhin eylediğini ve bir guna ahire furuht etmediği gibi kendü tasarrufunda olduğunu mütevaffa-i muma ileyhin parasını i'ta ve rehinden tahlis etmediği.

Sayfa: 40

Müdafaaaten inba eyledi. Müddeiden lede'l-istizah bu badaki müddaasını mezbure tarafından verilen iki kıta senedle isbat edeceği gibi dükkân-ı mezkurede de kendüsü mutasarrıf bulunduğunu ifade eyledi. Bi'l-müzakere bâdehü cihet-i sairesi tedkik edilmek üzere müddei tarafından beyan edilen bey'e ait senedatin celb ve ibrazı zımnında üç gün mahal itasıyla muhâkemenin fi 6 Mart 326 Cumartesi gününe tealikine bi'l-ittifak karar verilmişti. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeret ve zabt-ı sabık kıraat olarak mündericâtı taht-ı tasdiki alındıktan sonra müddeiden lede'l-istizah iki sened ibrâz ve i'ta etmekle ba'de'l-kayd kıraat olunarak bunlardan birinci senedin gıyaben mealı Hisn-ı Mansurun Yukarı Han ittisalında kain tarafları şarkan Terzi Osib ve garben ve şimalen kendü hanem ile mahdud bir bab dükkânı dört yüz otuz guruş bedel mukabilinde Asım Efendi Zade Osman Hafıza fûruht ve esmânını ahz ve kabz eylediğini ve dükkân-ı mezkurda alaka salahiyeti kalmadığını havi ve zîri fi 3 Teşrin-i Evvel [satır sonu kelime çıkmamış] tarihli Dolmanın Oğlu Süleyman ve mühür ve imzasını ve şuhudumuz ile imzalarını havi ve ikinci sened mevadisî de sudur ve mezkurla mahdud olub şer'an mülküm olan dükkân-ı mezkuru üç yüz guruş bedel mukabilinde Salamutlu Mılla Mahmud bey'-i bat ve bey'-i sahih-i şer'iyile fûruht ve bedelini kâmilten ahz ve kabz eylediğini ve teslim kaidesini icra ve bir güne hak ve alakası olmadığı ve zîri fi Şubat 320 tarihli Asım Efendi Zade Osman Hafız mühriyle kendü şuhudumuz ile imhârı muhtevidir. Mezkûr iki kıta sened müddeî-i aleyhimaya bi'l-ibrâz diyeceği sorulduk da mütevaffa Osman Hafız tahakkuk eden üç yüz guruşunu temin için mezkûr dükkânı terhin ettiğini ve her zaman parasını tesviye ettiği takdirde yine ilave etmek üzere olub müddei muma ileyhe bir guna satmadığını ve mezkûr senede sahte idüğünü beyan ve inkâr-ı müddeâ ve lede'l-istizah dükkân-ı mezkûr bedel-i mezbur mukabilinde her kesun bulunudğu ve bedelini dahi şimdi tesviyeye müheyya bulunduğunu ifade eyledi. Bi'l-müzakere tayin-i hakikat ve takdir-i cihet ancak bayi' Süleyman'ın vücuduyla anlaşıldığından merkumun da dâhil-i muhâkeme edilmesi ve istizah-ı mesele olunması zımnında hakkında ihbarname tastirine ve muhâkemenin fi 13 Mart 326 Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişti. Fi 2 Rebiü'l-Ahir 328 tarihine musâdif Carşanba günü heyet-i hâkime bi't-teşekkül tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen mahkeme

icrasına mübaşeretle vürud eden bayi‘ Süleymandan istizah-ı mes’ele olunduk da esasen dükkân-ı mezkûr fûruht etmiş üç yüz guruş bedel-i güzeştenin ilavesiyle meblağ olan dört yüz guruş bedel mukabilinde Asım Efendi Zade Osman Hafız üç yüz on altı senesinde ya‘ni sekiz sene mukaddem terhin ettiğini ve Osman Hafız da sened-i mezkûru müddei Milla Mahmu‘da fûruht ettiği ve yoksa bir güna fûruht ve ferağ etmeyib rehin suretiyle olduğu ihbar eyledi. müddeî-i aleyhadan lede’l-istizah dükkân-ı mezkûr dört yüz otuz guruş mukabilinde merhûn idüğünü ve tesviyeye müheyya bulunduğunu beyan ve ikrar eyledi. Bi’l-müzakere cihet-i sairesi tedkik ve mütalaa edilmek üzere vaktin müsaidesine mebni muhâkemenin fi 1 Nisan 326 tarihine musâdif Perşenbe gününe ta‘likine bi’l-ittifak arar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhâkemedede tarafeyn ber sabık gelmiş olmalarıyla vicahen icrasına bi’l-ibtidar müddei hane-i mezkure kendüsü mutasarrıf ve ziyü’l-yed bulunduğu ve bu yine de Eskisaray Mahallesi’nden Çulcu Karabet ve Nalbant Haço ve mahalle-i merkum Nalbant Musalla mahallesinden Kazmacı İsmail ve Şeyh Abuzer Baba ile isbat edeceğini ve mahal-ı münasib i‘tasında celb edeceği ifade eyledi. Bi’l-müzakere müddei tarafından beyan edilen şuhudun celb ve ikamesi zımnında fi 5 Nisan 326 tarihine musâdif Pazartesi gününe ta‘likine bi’l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn ber sabık gelmiş olmağla vicahen mahkeme icrasına bi’l-ibtidar şahidlerinin celb edilüb edilmediği müddeiden istifsar olunduk da vekil Tot’a hakkında muhâkemenin vakt-i ahere ta‘liki ile imhalini taleb.

Sayfa: 41

Taleb ve müddeî-i aleyhden ol vechile kabul etmesine binaen müddei muma ileyh vekil tutmak üzere bir hafta mahal i‘tasıyla muhâkemenin fi 12 Nisan Pazartesi gününe ta‘likine bi’l-ittifak karar verilen ifham olunmuşdu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda müddei vekîli Hasan Ağa ol babdaki vekâletnamesini bi’l-ibtidar vekâlete ve müddeî-i aleyha dahi bi’l-asale gelmiş olmalarıyla mahall-i mahsusalarını ikad ettirilerek vekâletname-i mezkûr lede’l-kırâ’e mezbure ile bidayeten, itirazen, temyizen, muhâkeme ve mahsamaya redd-i a‘za, iştika-i âni’l-hükkâm, î‘lâm, istihsaline evrak tebliğ ve tebellüğe ve’l-hâsıl husus-ı mezkûrun mütevakkıf olduğu umurun kâfesini ifaya muma ileyh Hasan Efendiye vekil tayin eylediğini ve zîri Hısn-ı Mansur mahkemesinin mühr ü resmi ve kıraatıyla on dört numrosını havidir.

Böyle vekâletname-i mezkûr bi'l-kabul vicahen muhâkeme icrasına mübaşeretle vürud eden şahid Musalla mahallesinden Osman Oğlu elli yaşında Mılla İsmail Efendi'nin tarafeyne mani' şahadet bir hali olmadığından ve mesahaden olduğu anlaşılmağla istimâ' olunduk da müddei Mılla Mahmud hudud-ı erbaasının beyanıyla müddeiye dükkânı yedi sekiz seneden beri müddeinin ve ziyyü'l-yed bulunduğunu bildiğini lafz-ı şahadetle beyan eyledi diğer şahid mahalle-i merkumeli Mustafa Oğlu elli yaşında Şeyh Hacı Abuzer Baba'nın mesahaden olduğu tarafeyne mani-i şahadet bir hali olmadığını beyanla hudud-ı erbaasın müddeaya dükkâna müddei Mılla Mahmud ziyyü'l-yed idüğünü tezkar ve altı yedi seneden berü yedinde olduğu lafz-ı şahadetle ihbar eyledi. Müddei de tezkiyelerini inba eyledi. bi'l-müzakere şuhud-ı müstemianın adl ve makbülü's-şehade olub olmadıklarını ba varaka-i mesture mensub olduğu mahalle imamı ve heyet-i ihtiyariyesinden ba varaka-i mesture lüzüm-ı tezkiyelerine ve muhâkemenin de fi 12 Nisan 326 Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Fi 27 Rebiü'l-ahir 328 ve fi 24 Nisan 326 tarihine musâdif Cumartesi günü heyet-i hâkime bi't-teşekkül tapu katibi mu'âvini Abdullah Efendi hazır bulunmuş ve tarafeyn gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeretle Musalla mahallesi İmam ve heyet-i ihtiyariyesine yazılan fi 24 Nisan 326 tarihli tezkiye varakası lede'l-kırâ'e hülasası şahid-i merkuman Mılla İsmail ve Hacı Abuzer Baba adl ve makbülü's-şehade olduklarını beyanına havi ve zîri İmam İbrahim Hakkı ve muhtar Mehmed Ali mühürlerini havidir. Şahid-i muma ileyh hazır bulunmağla bi'l-celb Musalla mahallesinden Ömeranlı Mılla Mehmedden Mılla Şeyh ile Yeni Pınar mahallesinden Nakib Zade Ata Efendiyle Mılla Mahmuddan alenen tezkiye olunduklarında adl ve makbülü's-şehade idüklerini lafz-ı şahadetle inba eyledi. Bi'l-müzakere mezkûr dükkân müddei merkum ziyyü'l-yed olduğu idükleri sırren ve alenen tezkiyeler icra kılınan şuhud-ı müstemianın şahadetleriyle tahakkuk eylediğinden mecelle-i celilenin bin yedi yüz elli beşinci maddesi mucibince merkumun ziyyü'l-yedliğine bi'l-ittifak verilen karar ba'de'l-ifham cihet-i mülki hakkındaki iddiası müddei vekîlinden istifsar olunduk da müvekkili tarafından müberrez iki kıta senedde isimleri muharrer şuhudla isbat edeceğini ifa etmesiyle bi'l-müzakere mezkûr senedde isimleri muharrer şahid Miraz oğlu Hasan ve Mahmud Ağa Oğlu Zeynal ve Karıcıklı Ramazan ve Asım Efendi Zade Hüseyin ve Mami Derviş ve Hüsiyen Baba Zade Ali Baba Zallam Oğlu Şeyh Ali Tozacı Yusuf

ve Şeyh Ağa Zade Abdülkadir ve Şeyh Bekiri celb-i ifade zımında müddeî vekîlinin talebi vechile yirmi beş gün mahal i'tasıyla muhâkemenin fi 18 Mayıs 326 Salı gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhâkemedede tarafeyn ber sabık gelmiş ve heyetce tebeddül vuku' bulmuş ve tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır bulunmuş olmağla ol vechile vicahen muhâkeme icrasına mübaşeren ve müddeî-i aleyh imzasıyla muti ve muamele-i kaydiyesi icra kılınmış olan fi 18 Mayıs 326 tarihli istid'a lede'l-kırâ'e hûlasası dükkân-i mezkûr kendü mülk-i harimi olub üç yüz guruş Osman Hazıf terhin eylediğini ve kattiyen işтира eylediğine dair vâki olan iddia vâhî olduğu ve kendüsünden ziyyü'l-yed şuhud talep edilmesi muktezası iken müddeiden vuku' bulan talep yolsuz idüğünü ve dükkân-ı mezkûr zâten hanesi tazarruatından olmasına mebni hedm ve hanesine taşıdırdığı ve tezahür-i hakikat ve keşfiyatla husul bulacağından ol vechile icrası teleb ve ifadesinden ibarettir. Müddei vekîli Hasan Efendi ile istifsar olunduk da mezkûr müddeinin zevci Süleyman esasen hanesinden ifraz edilmiş ve hane de pederinden merkum Süleyman irsen intikal etmiş ve merkum ise ber hayat olmağla mezbure Ayşe'ye cihet talluku ve davaya salahiyeti olmadığından reddini teleb eyledi. müddeî-i aleyha mezbureden lede'l-istizah mezkûr dükkani zevci Süleymandan yirmi sene mukaddem beş lira mukabilinde münhasır şuhuda ahz ve işтира itmiş ise de bir guna senedde merbut bulunmadığı ve Osman Hafız.

Sayfa: 42

Kendüsü adien terhin eylediğini beyanla ifade-i sabıkasında mihr-i müeccelesi mukabilinde zecvi tarafından kendüsüne verildiğini beyanla istizah olunduk da para ile aldığı inba eyledi. Bi'l-müzekere vaktin âdem-i müsaadesine mebni tedkikatı ifade olunmak üzere muhâkemenin fi 22 Mayıs 326 Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn ber sabık gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına bi'l-ibtidar tarafların rıza ve muvafakatlarına muhâkemenin fi 24 Mayıs 326 tarihine musâdif Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn ber sabık gelmiş olmalarıyla tarafeyin harice çıkartdıralarak icâb-ı keyfiyet müzakere olunduk da Asım Efendi Zade Osman Hafızdan bir kıta sened mucibince üç yüz guruş bedel ile almış olduğu yukarı han ittisalinde vaki tarafeyni Süleyman hanesi ve Süryani milletinden Haco

dükkanı ve tarîk ile mahdud bir bab dükkan on seneye mütecaviz bir müddetdenberi biâ-niza mutasarrıf ve ziyü'l-yed bulunduğu halde Musalla Mahallesinden mukim Dolmanın Oğlu Süleyman Ayşe Fatma tarafından füzulen müdahale ve taarruz edilmekte olduğundan müdahalat-ı vakanın men'iyile tarafına teslimi müddei Karıcıklı Mılla Mahmud ve diğer Hasan Ağa tarafından iddia ve müddeî-i aleyhayı mezbure dahi dükkan-ı mahdud-ı mezkuru kocası Süleyman'dan mihr-i müeccelesi yerine alarak Osman Hafıza üç yüz guruş bedel ile terhin eyelediği müdafaaten beyan etmiş iken bi'l-ahere ifadesinde kocası merkumdan yirmi sene mukaddem beş yüz guruş bedel mühr şuhudda iştirâ ettiğini ifade ve inba eylemiş ise de müddeî-i aleyha-yı mezburenin şu suretle ifadesinde mübaniyet ve tenakus vuku' bulmuş ve hin-i davada hususun muayyen ve huzur-ı meşrut olduğundan mecelle-i celilenin bin altı yüz on sekizinci meddesi ahkâmından bulunmasına binaen bu babda mezburenin hasm-ı şer'î olamayacağı anlaşılmiş olduğundan şahs-ı salis sıfatıyla dahil-i muhâkeme idilen mezburenin kocası Süleyman şayed bir diyeceği var ise de merkumun bu babdaki hakk-ı müracaatı bakı-i kalmak üzere müddeî-i aleyha-yı mezbure tarafından serd ve ityan edilen ifade ve müdafadan vak'a reddine der-kar mahdud mezkureye vuku' bulan müdahale ve muarazanın men'iyile layıkı üzere müddei Mılla Mahmud ve teslim ve evvelce ahz edilmiş olan yirmi guruş rub-ı ilam harcını icra-yı mahsub ve seksan guruş suret-i tebliğ harclarıyla kaydiye pul vesaire esmanının haksız tarafına raci olmak üzeri evvel emirde taleb-i i'lamdan ahz ve istifasına kabil-i temyiz olmak üzere fi 28 Cemazüye'l-Evvel 328 ve fi 24 Mayıs 326 tarihinde vicahen ve müntakilen hükm ve karar verilerek usul-ı tefhimi alenen icra kılındı.

A'zâ A'zâ Reis-i Mahkeme

Numro: 14

Hısn-ı Mansurun Eski Saray Mahallesi dâhilinde Kale Başı mahallesinden Hacı Hüsiyen hadiri Hacı Resul imzasıyla kaza-i mezkûr bidayet mahkemesi hukuk dairesine verilüb defter-i mahsusanın yirmi beşinci numrosına kayd ve imla olunan fi 21 Temmuz 325 tarihli istida ve iki kıta layiha-yı itiraziye ba'de'l-kayd kıraat olundu. mezkûr istida ve lahiya-yı itiraziyenin hülâsa-i mealî kasabanın dağdibi demekle tarafları Aşvan Karabet ve Kızının Oğlu Karabet ve [satır sonu kelime

çıkmamış] Hacı Mehmed Efendi tarlaları ma tarîk ile mahdud ve sekiz yüz guruş kıymetli beş dönüm tarlasını on beş seneden berü bila-nizâh müstakilen mutasarrıf olduğu halde maa hasılat-ı seneviyesini sene be sene almakda iken mütearrız-ı aleyh Terzikyan Kifork bi'l-iştirak kerhi gars ettirdiğine mütedair münazaaten mülkiyetine mütedair istihsal eylediği i'lam-ı gıyabi mağduriyetini müeddi olğundan hükm-ı mezkurun feshiyle vicahen muhakemelerini icrasına şuhudunun istimâ' beyanından ibaret olduğu görülmekle ale'l-usul [satır sonu kelime çıkmamış].

Sayfa: 43

İstid'anamesinin bir nüshasını mütearrız-ı merkuma tebliğ edilerek ilm ü haberi ahz edilmiş ve icra-yı muhakemeleri dahi fi 4 Ağustos 225 tarihine müsadif Salı gününe bi't-tensib tarafeyne davetiye tastir kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i muhâkeme ber sabık muharrer zevatın teşkil ederek tastir kılınan davetiye varakası üzerine mütearrız Hacı Resul ma mütearrız-ı aleyh Kifork gelmiş olmalarıyla lede't-tedkik müddet-i kanuniye-i itiraziyenin muhafaza edildiği anlaşılmağla usul-ı muhâkeme-i hukukiye kanunun yüz elli yedinci madesine tevfikan lahiha-yı itiraziyenin kabul ve hükm-ı gıyabı-yı mezkûrun ke-en-lem-yekûn hükmünde addiyle vicahen muhâkemelerinin icrasına bi'l-ittifak karar verildi. karar-ı vaki ba'de'l-ifham suret-i iddiası mütearrız Hacı Resulden istifsar olunduk da hülasası bâlâda muharrer istidanamesi mündericâtı tekrarla mütearrız-ı aleyhin cihet-i mülkiyeti hakkındaki ibrâz eylediği mukavelatdan musaddak senedin sahte olduğu ve merkumunda cihet-i mülkiyeti hiç bir sebep-i kanuniyeye mebni olmadığı gibi tapuda müstenid bulunmadığını ve yirmi seneden berü mutasarrıf bulunduğu ve bir buçuk sene mukaddem mütearrız-ı aleyh merkum Kifork ahz [ve] kendüsüne bi'l-müracaat bir buçuk lira vererek bağ-ı mezkurun nısf-ı hissesini almağı talip olduğunu velayetinde Eskisaray Mahallesi'nden Mara Zade Hasan ve Rezibli Mamo Kab Cami mahallesinden Abo Kaçpo oğlu Abuzer Efendi ve Hoca Ömer mahallesinden Mamo Oğlu İbrahim ile de isbat edeceğini ve merkumun şirâ' ve sulhda talib bulunması da hakikat anlaşılacağı beyan ve lede'l-istizah bubabda senedide olacağı beyan ve tasrifini ityan eyledi. Buna karşı müdafası mütearrız-ı aleyh merkumdan sorulduk da mütearrız-ı merkumun beyan eylediği iddia ve müdafası vaki olduğu ve bu babda cihet mülkiyeti şuhud-ı mutebere ile isbat eylediği gibi mukavelatdan musaddak

senedin sahte olamayacağını Hidayet Efendi vasıtasıyla tavasut ederek sulh etmek istemesiyle de kendüsü kabul etmediğini müdafaaten beyan ve hükm ibtidaiyenin tasdikini ityan eyledi. Mütearrız-ı merkumadan lede'l-istizah sulh-ı vaki-i kable'l-muhâkeme idüğü ifade etti bi'l-müzakere badehu cihat-i sairesi tedkik ve mütalaa edilmek üzere o tarafta mütearrız Hacı Resul tarafına mütearrız-ı aleyhin sulha rağbeti hakkındaki beyan ve ikame edilen şuhudun istimaina ve ol babdaki müberrez senedle mukavelat kaydının heyet-i hakimede tedkik ve tastir olunmak üzere mukavelat defterinin celbine ve muhâkemenin fi 1 Ağustos 325 Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak verilen karar tefhim kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hâkime zevat-ı sabıkadan bi't-teşekkül tapu katibi mu'âvini Muhiddin Efendi hazır olduğu halde tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen mahkeme icrasına mübaşeretle ikame eylediği şuhudu celb edib etmediği ciheti mütearrız Hacı Resulden istifsar olunduk da bu babdaki şahidlerin fararda olmalarının mahal-i münasibe i'tasını taleb eylemesiyle bi't-tezekkür muhbir-i merkumanı celb ve ikame etmek üzere on altı gün mahal-ı i'tasıyla muhâkemenin fi 16 Ağustos 325 Çarşamba gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verildi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i muhâkeme added-i kanunisinden mürekkeb olarak bi't-teşekkül tapu katibi mu'âvini Muhiddin Efendi hazır olduğu halde tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla ol vechile vicahen mahkeme icrasına mübaşeret ve zabtı sabık bi'l-kırâ'e mündericâtı ceryan-ı muhâkemeye muvafık olduğu taht-ı tasdike alındıktan sonra bu babdaki şuhudu celb edib etmediği mütearrız-ı aleyhden istizah ve istifsar olunduk da mahal-ı diğer i'tasında göreceğini ifade etmiş bi't-tezekkür şuhud-ı merkumenin celbi zımında merkuma üç gün mahal itasıyla muhâkemenin fi 19 Ağustos 325 Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak verilen karar ifham olunmuşdu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhakemede tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen mahkeme icrasına mübaşeretle vürud eden şahid Rezibli katırcı elli yaşında Mamo'nun tarafeyne mani-i şهادet bir hali olmadığı mesahadan bulunduğu anlaşılmağla malumatı sorulduk da ve esas-ı meseleden haberdar olmayıb ... bağ.

Sayfa: 44

Mezkûr hakkında tarafeyn nuvaceheleriyle ceryan eden muhaverede bağ-ı mezkuru kabza-i tasarruf etmek üzere bir buçuk lira ... Zernikyan mütearrız Hacı Resule

vermiş cemaaten teklif eylediğini ve merkurum Zernikyan kabul veya adem-i kabul göstermeyerek sukut ettiğini bildiği lafz-ı şهادetle söyledi. Diğer şahid Mamo Ağa elli yaşında İbrahim mesahaden olmağla bildiği sorulduk da Mamo'nun ifadesine teyiden inba eyledi. bi'l-müzakere karar-ı sabık vechile bubadaki senedle mukavelat kaydi tebellüğ ba tasdik edilmek ve mesaha şahidler de istimaa kılınmak üzere muhâkemenin fi 12 Teşrin-i Sani 325 Perşenbe gününe t'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Fi 10 Zi'l-kade 327 ve fi 10 Teşrin-i Sani 325 tarihine musâdif Salı gününe heyet-i muhâkeme bi't-teşekkül tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır olduğu halde mütearrız-ı aleyh Kifork Efendi gelmiş ise de mütearrız Hacı Resul gelmemiş olmağla mütearrız-ı aleyhin talebiyle bi'z-zat bi'l-müzakere mütearrız-ı aleyh merkurum yevm-i muhâkemededen haberdar edilmek üzere hakkında davetiye varakası tastirine on guruş davetiye harcının mütearrız-ı aleyh merkurumdan ahzını ve muhâkemenin fi 18 Teşrin-i Sani 325 Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak verilen karar tefhim kılınmışdı. Fi 29 Zi'l-kade 327 ve fi 19 Teşrin-i Sani 325 tarihinde heyet-i muhâkeme bi't-teşekkül tapu katibi mu'âvini Muhuddin efendi hazır olduğu halde tarafeyn bi'l-asale gelmiş olmalarıyla ol vechile vicahen muhâmeke icrasına bi'l-ibtidar diyeceği sorulan mütearrız-ı merkurum tarih-i mezkurun üç yüz guruş bedel-i meblağla dair bir kıta sened ibrâz ve i'ta etmekle ba'de'l-kayd hülasen dağdibi nam mevkide vaki tarafları karyenin kurbu ve Eşvan kurbu ve tarîk ve Karabet ... ile mahdud üç dönüm susuz tarlaya üç yüz guruş bedel ile müddei Hacı Resul bey'-i bat ve bey'-i sahih-i şer'-i ile fûruht eylediğini ve ferağını icra edeceğini ve zîri süleyman Oğlu Mehmed imza ve mührüyle fi 24 Haziran 304 tarihli ve zîri şuhudum ile mührünü havidir. Mezkûr sened üzerine diyeceği istifsar olunan mütearrız-ı merkurum senede muharrer şuhud vesaire ile isbat edeceğini ve mahal-i münasib i'tasını celb ve ikame eyleyeceğini ifade ve inba eyledi. Bi'lmüzakere müberrez sened zîrinde muharrer şuhudlar celb ve ifadesi zımnında mütearrız-ı merkurum mahal i'tasına ve mütearrız-ı aleyh meclis-i umumi a'za intihabı me'mûriyetle Malatya'ya gideceği anlaşılmağla muhâkemenin de tarafına vürudlarına ta'likine bi'l-ittifak verilen karar ifham edilmişdi. Fi 22 Rebiü'l-ahir 326 ve fi 21 Mart 326 tarihine musâdif Cumartesi günü heyet-i hâkime bi't-teşekkül tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır olduğu halde müddei vekili Hasan Ağa gelmiş ise de mütearrız Hacı Resul gelmemiş ve yevm-i muhâkeme de mürur etmiş olmağla mütearrız-ı aleyhin vekili

Hasan Ağanın talebiyle bi't-tezekkür mütearrız-ı merkumu muhâkemededen haberdar edilmek üzere hakkında davetiye varakası tastiri ve on guruh harc-ı davetiyenin ahzına ve muhâkemenin fi 1 Nisan 326 tarihine musâdif Carşanba gününe ta'likine bi'l-ittifak verilen karar tefhim olunmuşdu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda mütearrız Hacı Resul ile mütearrız-ı aleyh vekili Musalla mahalesinde Mısdık Paşa zade Hasan Ağa ol babdaki tapu bi'l-ibrâz ... ve tapu katibi hazır bulunmuş olmağla vicahen muhâkeme icrasına bi'l-ibtidar şahidlerinin getiremediği gözlerinden şiddetle ağrısından ileri geldiği muhâkemenin münasib bir güne ta'likiyle mahal i'tasını talep eyledi. Bi'l-müzakere mütearrız-ı merkuma esbab-ı meşru-i kanuniyeden olarak gözlerinden şiddetle mazbata olduğu bi'l-müşahede anlaşılmağla bu babdaki şehadetini celb ve ikame etmek üzere merkuma on gün mahal i'tasıyla fi 17 Nisan 326 tarihine musâdif Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhâkemede tarafeyn ber sabık gelmiş ve tapu katibi Mahmud Efendi de hazır bulundurulmuş ve heyetce de tebedül vuku'una mebni ve zevabıt-ı sabıka bi'l-kırâ'e mündericâtı taht-ı tasdiki alındıktan sonra vicahen icrasına mübaşeretle muma ileyh Hasan Ağa'nın vekaletnamesi lede'l-kırâ'e hûlasası merkum Hacı Resul ile der dest-i muhâkeme bulunan bağ davasına bidayeten ve itizaren müddei ve müddei-i aleyh mütearrız ve mütearrız-ı aleyh sıfatıyla bidayeten ve istinafen ve temyizen muhâkeme ve muhasamaya ve kendü imzasıyla istida ve levayeh takdime redd-i a'zâ ve iştika ani'l-hükkâm ve'l-hasıl husus-ı mezkurun mütevakıf olduğu umurun kâffesini.

Sayfa: 45

İfaya muma ileyh Hasan Ağayı vekil-i mutlak nasb ve tayin eylediğini ve zîri Zernikyan Kivork imzasıyla Hısn-ı mansur Bidayet Mahkemesi mühr ü resmi ve tasdikini havidir. Bunun üzerine kıraat olunan vekâletname-i mezkûr bi'l-kabul vürud eden şahid Hoca Ömer Mahallesinden Şeyh Hasan Ağa kırk yaşında Mamo'nun tarafeyn ma'rufu olup mani-i şehadet bir hali bulunmadığı ve meshâdan olduğu anlaşılmağla iştihad olunuk da şarken yol şimâlen Hacı Hasan ve garben Barso, cenuben tarla ile mahdud bulunan bağ üç yüz bir tarihli tarla hakkında olup bir gün Hacı Resulün derununda gezdiğini görerek vuku' bulan sualine karşı üç yüz elli guruh mübaaya eylediğini ve kayden tarlasıyla Pello'nun oğlu Mehmed'in

mülkü olmasından merkurumun da istifsar-ı mesele eylediğinde bedeli mezkûrla fûruht eylediğini söylediğini ve meclis-i bey'de bulunup sened tanzim eylediğini bilmediğini ve mazbatanın öyle bir senede parmak veya imza basmadığını ve senedden haberi olmayıp gıyabında imzası atıldığı makam-ı şehadetde inba eyledi. mütearrız merkurum Hacı Resulden lede'l-istizah sened zîrindeki şahidlerden Dozen oğlu Şeyh ve Dozenzade Ömer vefat eylediklerini ve diğer şahid Bektaş Oğlu Ömer'inde keyifsiz olduğundan getiremediğini ve başkacada şahid olub anlar da Yeni Pınar mahallesinde Baba Dibek Oğlu İbrahim ve Hoca Ömer mahallesinde yapıcı Mehmed oğlu diğer İbrahim ve Eski Saray Mahallesi'nden Damdirmazlı Uso'nun diğeri Miriko ve mahalle-i merkurumeli ... Hüseyen Oğlu Mehmed ve Hoca Ömer mahallesinde Reşid Ağa Zade Hasan nam, diğeri Akif Efendi ve Musalla mahallesinden Kör Abonun Oğlu Abuzer bin Mehmed Ali ve mahalle-i merkurumeli Muhi Yusuf Oğulları Ali ve mahalle-i merkurumeli Kebabcı Zeyno ve Hoca Ömer mahallesinden Sofi Abo ile isbat edeceğini ve bundan başka şahidi olmadığı ve mahal-ı münasib i'tasında celb ve ikame eyleyeceğini inba eyledi. Bi'l-müzakere mütearrız-ı merkurum tarafından ahiren tesmiye eylediği şuhudun celb ve ikamesi zımında merkuruma on üç gün mahal i'tasıyla muhâkemenin fi 1 Mayıs 326 Salı gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilerek tefhim olunmuşdu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda mütearrız Hacı Resul ile mütearrız-ı aleyh Kifork Efendi bi'l-asale gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeretle vürud eden şahid Musalla mahallesinden Muhi Yusuf Oğlu altmış yaşında alenen tarafeyne mani-i şehadet bir hali olmadığı anlaşılmağla mütearrız-ı aleyhin celbiyle emr-i tahlifi bi'l-icra istima' olundukda mahallinde hudud-ı erbaasını beyan eylediği tarlasıyla Pello'nun Oğlu Mehmed üç yüz elli guruşa mütearrız Hacı Resul'e sattığı ve bedelini dahi Sadaullah Efendiye emlak borca i'ta eylediğini üç yüz dört tarihinde ve yaz mevsiminde idüğünü bildiğini makam-ı şehadetde beyan eyledi. müte'arrız-ı aleyh ve merkurum şahid Ali de cinnet-i muvakkete olduğundan şehadetini kabul etmeyeceğini inba eyledi. Diğer şahid Mehmed Oğlu otuz yaşında Eski Saray mahallesinde okuryazar yapıcı İbrahim'in meshâdan olduğu ve tarafeyne mani-i şehadet bir hali olmadığı anlaşılmağla bildiği sorulduk da üç yüz otuz guruş bedel ile müddeiye bağ yerini Seyle Pello'nun Oğlu Mahmed'den müddei Hacı Resul aldığı kûndüsünden işittiğini ve on beş seneden berü tasarruf etmekte olduğunu bildiğini ve

hangi tarihte ne suretle aldığına dair malumatı olmadığını lafz-ı şehadetle inba eyledi. Mütearrız-ı aleyh-i merkumi, şahid-i merkum cinayetle müttahim olduğunu ve hilaf-ı hakikat söylediğini beyan eyledi. Mütearrız-ı merkum da diğer şuhudunun celbinden sarf-ı nazar ettiğini ve başkaca da şuhudu olmadığını inba eyledi. Bi'l-müzakere şahid-i merkumanın adl ve makbulü'ş-şehade olub olmadıklarını mensub olduğu mahalle imamı ve heyet-i ihtiyariyesinden lüzüm-ı tezkiyelerini ve muhâkemenin de fi 10 Mayıs 326 tarihine musâdif Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak verilen karar usulen tefhim kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn ber sabık gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına bi'l-ibtidar Hoca Ömer ve Musalla mahalleri imam ve heyet-i ihtiyariyelerine yazılan fi 3 Mayıs 326 tarih ve kırk altı numrolu tezkiye varakası lede'l-kırâ'e şuhud-ı merkume adl ve makbulü'ş-şehade olduklarını ve zîri mahalle-i merkumeli imam ve heyet-i ihtiyariye mühürlerini havidir. Şuhud-ı merkumenin mevcut olmadıkları anlaşılmağla tezkiye-i aleniyeleri icra kılınmak üzere celbi zımında muhâkemenin fi 15 Mayıs 326 Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda mütearrız Hacı Resül ile mütearrız-ı aleyh vekîli Hasan Ağa vürud etmelerini binaen mahal-i mahsusalarına ifade verdirerek.

Sayfa: 46

Vicahen muhâkeme icrasına bi'l-ibtidar şuhud-ı müstemiadan Muhtar Ali ve Mıço'nun Oğlu Mamo hazır bulunanlardan Hoca Ömer Mahallesinden Kasım Oğlu kırk yaşında [satır sonu kelime çıkmamıştır] ve Musalla Mahallesinden Hacı Mehmed Oğlu elli yaşında şer'iyeye muhızı Ömer Ağa Hoca Ömer Mahallesinden Sato Oğlu yirmi yaşında Kamer diğer Kab Cami Mahallesi'nden Şeyh oğlu kırk sekiz yaşında Mehmedden şuhud-ı merkume alenen tezkiye olunduklarında adl ve makbulü'ş-şehade idüklerini makam-ı şehadetde beyan ve [inba] eyledi. Mütearrız-ı merkumdan lede'l-istizah diğer şahidin tezkiye-i aliniyesi icra kılınmak üzere celbi zımında mahal-ı i'tasını taleb eyledi ve buna ibtinaen mütearrız-ı aleyh vekili kelâma müsabakatla mezkûr tarla esasen Ozur oğlu Vusu'nun yani Topal Oğlu Tamen mukayyed Ozur [oğlu] olub Toros anlardan iştira eylediğini ve merkum Toros da müvekkilinin pederine otuz sene mukaddem mukavelatdan musaddak sened ...[satır sonu kelime çıkmamıştır] ve mütearrız-ı merkum Hacı Resul de bağ gars

etmek üzere müvekkilinin pederinden almış ve bu babda i'lam-ı gıyabide sudur etmiş olmağla [satır sonu kelime çıkmamıştır] mezkûrun tetkiki lazım gelirken tarla-i mezkûr şer' en Seyle Pello'nun oğlundan aldığına bir kıta sened ibrâz eylediği ve sened-i mezkûr da eski bir kağıt üzerine müceddeden yazıldığı ve ılsak edilen pulu da zamk ile yapıştırdığı add olunmağla tefahür edeceği ve merkum Seyle Pello'nun [satır sonu kelime çıkmamıştır] Tamen bir guna emlak ve arazi olmadığını ve şuhud-ı müstemiadan Ali cinnet halinde bulunduğunu ve diğer mührünün de şehâdet-i kâzibe ile müştehir olduğu ve şahid-i mütearrızın sözüne ibtinaen şehadet eylediği cihetle hükm ü ibtisainin tasdikini talep eyledi. Bi'l-müzakere mütearrız vekîlinin bu babda [satır sonu kelime çıkmamıştır] badehü tedkik edilmek üzere evvel emirde istimâ' ve tezkiyesiyle icra edilen diğer şahid Yapıcı İbrahim alenen tezkiyesi ifa olmak üzere celbi zımnında mütearrız Hacı Resul on gün mahal-ı i'tasıyla muhâkemenin fi 24 Mayıs 326 Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilerek ifham olundu. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hâkime nam ve sahib-i arza namıyla tapu kâtibi refiki Abdullah Efendi mevcut bulundurulduğu halde tarefeyn ber sabık vürud etmiş olduklarından muhâkeme-i aleniye icrasına vicahen mübaşeret ve zabt-ı sabık bi'l-kırâ'e mündericâtı ceryan-ı muhâkemeye muvafık olduğu taht-ı tasdike [satır sonu kelime çıkmamıştır] karar-ı sabık iktizasından olan mütearrız Hacı Resul'dan tezkiye-i aleniyesi zımnında şahidini getirib getirmediği istifsar oluduk da getirdüğünü beyan etmekle merkum Yapıcı İbrahim nam-ı diğeri İbiş'in adl ve makbulu'ş-şehade olub olmadığı hakkında götürülen Musalla Mahallesinden Vakkas Oğlu yirmi yaşında Abdullah ile Hoca Ömer Mahallesinden Abuzer Oğlu yirmi yaşında Mehmed'en tezkiye oluduk da adil ve makbulu'ş-şehade olduğunu inba eyledi. Bunun üzerine mütearrız-ı aleyh vekili Hasan Ağa dahi esasen mezkûr tarla Topal Oğlu ismini bildiği bir kimsenin olub andan Veso Oğlu Toros ve andan Zernikyan İbram Ağaya mukavelatdan musaddak senedle satılmış ve şimdiye kadar da mutasarrıf bulunmuş olduğu halde bundan çent sene akdem Zernikyan Agob Ağa tarafından ber vech-i nisfiyet kerimem gars etmek üzere mütearrız Hacı Resul'e vermiş ve mahsulatından da kendüsü hisse almış ve muhâkeme heyetcede tahkik ederek hükm-i gıyabı lâhık olmuş ve mahkemece de ... hükm-ı mezkûr vicahen tedkik edilecek iken hilaf-ı vaki Hacı Resul tarafından Seyle Pello oğlu nam merkumdan aldığı beyan ve eski kağıt üzerine yazı yazılarak ve zamk ile de

müstemel pul yapıştırılmış olan bir sahte senedi ibrâz ve mahkemeyi işgal etmekte bulunmuş, binaen aleyh mutasarrıflıktan tahmimen tebliğ kılınan 135 numro ve fi 12 Mayıs 326 ...dört kararı ahkamı dahi bu gibi arazi davalarının tarafeyn sened ibrâz edemedikleri surette arazi-i mezkurenin vergisini tediye eden kimseye teslim edeceği musaddak bulunduğundan ve mezkûr arazinin vergüsü ise müvekkili Kifork Efendi tarafından verilmekde bulunduğundan mütearrız-ı aleyh merhum Hacı Resul'ün iddiası [satır sonu kelime çıkmamıştır] vahiyesinin reddiyle hükm-ı evvelin tasdiki hususunu hükm ve karara ahzını beyan ve inba eyledi. Mütearrız Hacı Resul dahi kelama ağazla mütearrız-ı aleyh tarafından istimâ' ettirdiği şahitler millet-i hıristiyanandan olub islam aleyhinde şهادتleri şer' en caiz olmadığı ve şahidlerde müşterek olduğumuzda şهادet ettikleri ve kendi tarafından şahidlerde bağ-ı mezkûr sırf kendi malı olduğu şهادet edip müstakil bünyesi müşterek bünyesinden evla olduğundan bu babda ki şahidlerin adl ve makbulü'ş-şehade oldukları şer' en alenen icra kılınan[satır sonu kelime çıkmamıştır].

Sayfa: 47

Tezkiyelerinden anlaşıldığı gibi Hasan Ağa tarafından Muhtar Ali Efendi hakkında vuku' bulan mecnundur deyü taanı dahi vahi olduğu ve inde't-tezkiye bir kaç kimseler merkumun âkil ve adl olduğuna şهادette buldukları münasebetle akl-ı bünyesi üzerine tercih olunacağı mecelle-i celile ahkâmından idüğü ve tarafeyinden müberrez sened dahi üç yüz on sekiz tarihinden mukaddem olmağla ma'mulun bih bulunduğu gibi tarihi dahi mütearrız-ı aleyh tarafından müberrez senedin tarihinden mukaddem olduğundan Hasan Ağanın iddia-i vahiyesinin reddiyle hukukunun muhâfaza buyurulması ve zarar ve ziyanının tazminini talep eyledi. Bi'l-müzakere vaktin adem-i müsaadesini bu babdaki ittihaz kılınacak hükm ve karar tefhim edilmek üzere muhâkemenin fi 26 Mayıs 326 tarihine müsadif perşembe gününe ta'likine müttefikan karar verilmişti. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hakimi zevat-ı sabıkadan bi't-teşekkül sahib-i arz namıyla tapu katibi Mahmud Efendi hazır olduğu halde tarafeyn ber sabık vürud etmelerine ve lede's-sual tarafeyn ifade-i sabıklarından tekrar eylemelerine binaen hitam-ı muhâkeme ba'de'l-ifham tarafeyin harice çıkarttırılarak heyet müzakereye çekildi. ceryan-ı muhâkemeyi musavver olan işbu zabıtname mündericâtı nazar-ı tedkik ve mütalaadan imrar edildikten sonra icâb-

ı keyfiyet lede'l-müzakere icra kılanan muhâkeme-i aleniyenin neticesinde üç yüz dört tarihli bir kıta sened mucibince üç yüz otuz guruş bedel ile Hısn-ı mansur Seyle Pello Oğlu Mahmud almış olduğu ve sonrada Kerimem gars ile tarih-i mezkûr müddetden beri ziyyü'l-yed ve mutasarrıf bulunduğu kasabanın dağdibi mevki şarken tarık garben kızıl kerbu şimalen şevan kerbu cenuben ile mahdud üç dönün kürüm bağına Eskisaray Mahallesi'nden Zernikyan Kifork Efendinin füzuli olan müdahale vakasının meniyle kendisine teslimi hususu mütearrız Hacı Resul tarafından talep ve iddia ve mütearrız-ı aleyh vekîli Hasan Efendi dahi münazaa fih tarlanın esasen yerudistan milletinden Ozre Toros Oğlu Toros'un mülkü olub sekiz guruş bedel ile müvekkillerinin andan bi'l-iştira mukavelattan musaddak senede rabt ettirdiklerini müdafaaten serd ve inba eylemekte ve gerçi mütearrız Hacı Resul tarafından müberrez sened-i âdi tarihinin mütearrız-ı aleyh Kifork Efendinin ibrâz eylemiş olduğu musaddak sened-i resmi tarihten mukaddem idüğu görölmek de ise de her iki sened tarihleri bayi'lerinin tarih-i mülki olmayıp şeraları tarihi olduğu anlaşılmağla ve şu halde tarihi muahher olanın mukayyed tutulacağı ve sadr-ı ahkâm olacağı kavaid-i fikhiyeden bulunmağla beraber ayrı işbu tarihi muahher ve mukavelattan musaddak ve resmi senedin diğer sened-i âdiye karşı ez her cihet haiz-i vusuk ve ma'mulun bih add olunacağı bedihi bulunmasına ve merkurum Hacı Resul tarafından evvelce irae olunub bi'l-ahere diğerlerinin celbinden sarf-ı nazar eylediği şuhuddan istimaa' kılanan kimsenin yekdiğerini mübayin ve ğayri muvafık surette beyan-ı ma'lumat etmelerine mebni mecelle-i celilenin bin yedi yüz elli altıncı maddesi mucibince mütearrız-ı aleyh Kifork Efendiye mahallinde layıkı vechile teslimi te'mini yetmiş beş ilam-ı merkurum suret ve tebliğ harcla pul vesaire etmenin badehü haksız çıkan tarafa raci olarak evvel emirde talep ilamdan istifasına kabil-i temyiz olmak üzere fi 1 Cemazüye'l-ahir 326 ve fi 27 Mayıs 326 tarihinde vicahen ve müttefikan verilen hükm ve karar canib-i riyasedden alenen bi'l-kırâ'e usul-ı tefhimi icra olundu.

A'za A'za Mahkeme Reisi

Numro: 15

Hısn-ı Mansurun Uludam karyesi ahalisinden Kahya Oğlu Alo'nun kerimesi Nuriye imzasıyla kaza-i mezkûr Bidayet mahkemesi hukuk dairesine ita edilüb defter-i

mahsusun kırk yedinci nomrusuna kayıd ve imla olunan fi 23 Teşrin-i Sani 325 tarihli istidâ lede'l-kırâ'e hülasası Amucası Hüseyin kahya karye muhtarı olmak hasebiyle pederinden mevrus emlak ve arazideki hisselerini merkur Hüseyin Kahya kendisiyle biraderi Mehmed namına tapuya rabt ettirdiğinden bi'l-muhâkeme istirdadıyla tarafına teslimi istidasından ibarettir. Binaen aleyh icra-yı muhâkemeleri şehir-i nisanın yirmi dokuzuncu perşembe gününe bi't-tensib tarafeyne davetiye varakası.

Sayfa: 48

Varakası tastir kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye üzerine müddei vekîli Milla Şeyh zâde Mehmed Efendi ile müddei aleyh Yeni Pınar Mahallesi nakib zade Ata Efendi ol babdaki vekâletnamelerini bil-ibrâz vürud etmiş olmalarıyla müddeinin vekâletnamesi lede'l-kırâ'e [satır sonu kelime çıkmamış] Hüseyin Kâhya ve Mehmed haklarında ikame eylediği arazi davasından dolayı merkumanla vekilleri bidayeten ve itirazen, istinafen, ba temyiz-i mahkeme [satır sonu kelime çıkmamış] şuhud ikame, tahlif ve istihlafa ve redd-i a'za [ve] iştika-ı ani'l-hükkam ve tebliğ ve tebellüğe muma ileyh Mehmed Efendiyi vekil nasb ve tayin eylediğini havi ve zîri [Nuriye] binti Alo'nun mühriyle şuhudumuzla ve mukavelat muharrirliğinin fi 15 Teşrin-i Sani 325 tarihli tasdik resmini havi ve müddeî-i aleyh vekil Ata Efendinin [satır sonu kelime çıkmamış] zübde-i müfadiide ayn-ı adeyi haki ve muharrirlik-i mezkûrun altmış altı numro ve fi 3 Ağustos 325 tarihine muhtevidir. Bunun üzerine [satır sonu kelime çıkmamış] mezkûreler bi'l-kabul tarafeyn mahal-ı mahsusalarına imza ettirilerek hulasası bâlâda muharrer istid'â kıraat olundu. Suret-i iddiası müddei Mehmedden sorulduk da müvekkilesi hal-i mübadeti celbiyle müddeî-i aleyhima Hüseyin Kahya ile biraderi Mehmed namlarına ferâğ eylediklerinden her ikisinin celbiyle [satır sonu kelime çıkmamış] arazi-i mezkurenin istirdat ve müvekkilesine teslimini talep eyledi. Lede'l-müzakere müddeinin tarz-ı ifadesine nazaran Hüseyin Kâhya'nın biraderi hakkında Mehmed hakkında da sebk-i dava edilmiş ve merkume de usulen tebliğât olunmadığını bit-tedkik anlaşılmağla merkur Mehmed Geda dahi muhâkeme edilmeden hakkında davetiye varakası tastirine ve on guruş harc-ı davetiyenin haksız tarafa râci' olarak evvel emirde müddei vekîlinden istifasına ve [muhâkemenin] fi 13

Mayıs 326 Perşembe gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişti. Yevm-i muayyen-i mezkûrda müddeî-i aleyh vekili Ata efendi gelmiş ise de müddeiye Nuriye ve Mehmed Efendi de gelmemiş ve ma'zuriyetlerinden mahkemeyi de haberdar etmemesine ve müddeî-i aleyh vekil de muhâkemenin yevm-i muayyeninden haberdar olduğu halde [satır sonu kelime çıkmamış] vürudlarına iddia-yı vak'anın muvakaten sukutu talebinden bulunmamasına binaen icâb-ı keyfiyet lede'l-müzakere müddei vekîli Mehmed Efendi [satır sonu kelime çıkmamış] mahkemeden haberdar olduğu halde gelmediği gibi müddeiyeyi de götürmemesine ma'zuriyetinden mahkemeyi de haberdar etmemelerine ve müddeî-i aleyh vekili Ata Efendi de hakk-ı davanın sukutu talebinde bulunmasına binaen usul-ı muhâkeme-i hukukkiye kanunun yüz kırk ikinci maddesi mucibince bu babdaki mahkemenin muvakaten sukûtuna ve ahz edilmiş olan harcın irad kayd edilmesine bi'l-ittifak karar verilerek usul-ı tefhim alenen icra kılınmış idi. Ahiren müddeî-i aleyhimayı merkuman Hüseyen Kahya ile biraderi Mehmedin müracaat ve ta'kib-i keyfiyet etmelerine mebni alınan [satır sonu kelime çıkmamış] nizamnamesi üzerine icra-yı muhâkemeleri üç yüz yirmi altı senesi şehr-i haziranın dokuzuncu Çarşamba gününe bi't-tensib tarafeyne davetiye varakaları tastir ve tesyir kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine tarfeyn bi'z-zat gelmiş ve heyetçe tebeddül vukuğuna mebni zevabıt-ı sabıka bi'l-kırâ'e mündericâtı taht-ı tasdike aldırıldıktan sonra tapu kâtibi Mahmud Efendi celb edilmiş olduğu halde ol vechile mahkeme icasına vicahen mübaşeretle diyeceğini müddeî-i aleyhima merkumandan sorulduk da bir kıta' mukavelattan musaddak sulh senedi ibrâz etmekle ba'de'l-kayd mütalaa ve tedkik olundu. Mezkûr senedin hülâsa Hısn-ı mansurun Uludam karyesi sakinlerinden iken bundan akdem vefat eden pederleri Osman Kahya'nın varisleri kendüsiyle Habib Giran Oğulları Hüseyin Kahya ve Mehmed ve Habile-i kebire kızı Fatmaya mahsus olduğu halde mütevafa-yı merkumun emval-i menkule ve gayri menkule-i mevrusesine vaziyü'l-yed bulunan merkum Hüseyin Kahya ve Mehmed hisse-i behiye-i şer'iyyesini vermediklerinden dolayı ahz ve tahsili zımında Hısn-ı mansur Bidayet Hukuk ve şer'iyye muhâkemelerine bi'l-müracaat ikame-i davada bulunduğundan der-dest-i icra bulunmuş iken bu kere muslihun tavasutlarıyla hisses-i behiyesine mukabil amucaları

Sayfa: 49

Merkûmandan ber vech-i bâlâ yalnız yirmi aded osmanî lirası ahz ve kabz ederek hafi ve celi kesir ve kalil menkul ve gayrimenkul emvâl ve arâzi işbu ırs ve tereke davasına müteallik kâffe-i davayı ve amme-i mütalabattan merkumanın zimmetlerini ibra-yı amm-ı sahih-i şer'î ile irae eylediğini ve ziiri tebaa-i devlet-i aliyyeden Hısn-ı Mansurun Uludam karyesi sakinlerinden mütevaffa Osman Kâhyanın oğlu Alo'nun kerimesi Nuriye mührünü havi ve şahidleri de Müfti Efendi ile Lami ve Hacı Habib Efendi zade Mehmed Efendilerle altmış numro ve 8 Haziran 326 tarihli mukavelat muharrirliğinin mühr-ı resimiyle tasdikini muhtevi olduğu görüldü. Bunun üzerine mezbur Nuriye'den diyeceği sorulduk da müberrez senedi kendüsü verdiğini ve mündericât-ı senedi kabul ederekden temhir ve mukavelatdan tasdik ettirdiğini ve sened-i mezkûr mucibince ba'demâ bir hak ve alakası kalmadığı ve işbu sulh-ı vakanın taht-ı hüküm ve karara alınmasının ve yirmi lirayı tamamen aldığı ityân eyledi. Buna ibtinaen ve merkum Hüseyin Kâhya ve Mehmed kelâma musabakatla mezbur Nuriye'nin bu babdaki sulh-ı sened-i resmîyeye mütenid olduğu gibi işbu huzur-ı muhâkemedede dahi mündericât-ı senedi şifahen dahi tekrarlar her bir mutalebattan ibra ve iskat-ı hak ederek yirmi liraya sulh-ı vakanın taht-ı hüküm ve karara ahzını inba etmelerine mebni bubabdaki muhâkemenin hitâmm bulduğu canib-i riyasetden ba'de'l-ifham heyet-i mezkûreye çıkıldı. İcab-ı keyfiyet lede'l-mezkûre tarafeyn yirmi adad lirayı osmâniye akd-ı musalaha ederek def'i münâza eylediklerinden keyfiyetin ol vechile hükme rabtı müddei ve müddeî-i aleyh tarafından muti ve hülasası mazbut mukavelatdan musaddak sened mealinden anlaşılmiş ve 'inde'l-muhâkeme sened-i mezkûr müedddasını dahi tarafeyn teyiden takrir etmiş olmalarını binaen usul-ı muhâkeme-i hukukiye kanunun altmış birinci ahkâmına tatbikan sulh-ı vakiin bi't-tasdik yirmi beş guruş i'lâm harcının istifasıyla tarz-ı ilamda tesciline ve evvelce tahsil edilmiş olan harcının icra-yı tahsililiyle mahsubuna fi 16 Cemayziye'l-ahir 328 ve fi 10 Haziran 326 tarihinde vicahen ve müttefikân verilen hükm ve karar canib-i riyasetten bi'l-kırâ'e usulen tarafeyne tefhim kılıldı.

A'za A'za Reis-i Mahkeme

Numro: 16

Hısn-ı Mansurun Samsat karyesi ahalisinden Hasan Ağa zade Ahmet Ağa imzasıyla Hısn-ı mansur Bidayet Hukuk muhâkemesine muti fi 28 Mayıs 326 tarihli istid'â defter-i mahsusanın beşinci numrosına kayıd ve imla olunarak mütalaa ve tedkik olundu. mezkûr istid'ânamenin hûlasası müteveffa pederi Hasan Ağanın ba tapu mutasarrıf vazıyyü'l-yed olduğu Hısn-ı Mansurun Zernib karyesinde ma'lumu'l-hudud ve'l-kıtaat arazileri kendisüyle biraderleri Derviş ve Bekir ve Bedir'e irsen intikal etmiş ve biraderlerinin vefatıyla mahdumlarına ve kendüsüne bi'l-intikal ol-vechile ziyü'l-yed ve mutasarrıf bulunmuş oldukları halde Samsat karyesinin Derviş Ağa zade şeyh Abdurrahman Ağanın pederinden intikal etmiş hissesini hilaf-ı vaki ilm-i haber tanzim ettirerek sened-i hakaniye rabt ettirilmiş olduğundan ve şu halde Samsad ... iltizam etmek üzere itibar-ı malisine zam ve ileve ile bi sürmekde bulunduğundan merkumun celbiyle bi'l-muhâkeme sahte evrak almış olduğu senedi hakaninin feshi ve müdafaat vakasının meniyle zarar ve ziyanın maa masarif-i muhâkeme ve güzeşte bi't-tahsilinin adem-i kabulü zımında kable'l-muhâkeme belediyye tezkire tastiri beyanen istid'âsından ibarettir. Binaen aleyh icra-yı muhâkemeleri üç yüz yirmi altı senesi şehir-i nisanının yedinci gününe müsadif çarşanma gününe bi't-tensib tarafeyne davetiye varakası tastir kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hakime aded-i kanunisinden ibaret olarak bi't-teşekkül tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye varası üzerine müddei Ahmed Ağa bil asaleve muma ileyh Abdurrahman Ağanın vekîli Nakibzade Ata Efendi ol babdaki vekaletnması müstashiben gelmiş olmalarına mebni binaen mahall-i mahsuslarını ik'ad ettirilmiş ve tasdiki hasebiyle sahib-i arz namıyla da tapu katibi Mahmud hazır bulundurulmuş olmağla vekaletname-i mezkûr lede'l-kırâ'e hûlasası müddei Hasan Ağa ve Amucazadeleri Ömer bin Bekir.

Sayfa: 50

Ve Zeliha binti Mahmud ile miyanelerinde tahaddüs eden arazi davasından dolayı merkumanın vekilleri ile mahkem-i develet-i aliyenin her şubesinde muhâkeme bidayeten ve itirazen ve i'âdeten ve istinafen rüyet-i mahkemeye ve şuhud ikame ve istimaana ve istilafa ve kendi imzasıyla istida ve levayih takdime ve redd-i a[za ve] iştika ani'l-hükkamm ve vaz-ı hacz [ve] ref-i hacze ve vekil tayin ve azle ve'l-hâsıl

hususu mezkûrun mütevakkıf olduğu umurun kâffesini iddaya muma ileyh Ata Efendi vekil nasb ve tayin eylediğini ve zîri Şeyh Abdurrahman mühriyle Hısn-ı mansur mukavelat muharrirliğinden fi 6 Nisan 326 tarihli ve yirmi numrolu tasdik-i resmiyle şuhudumuz ile mührini havidir bunun üzerine vekâletname-i mezkûr bi'l-kabul vicahen muhâkeme icrasını ve hülasası bâlâda muharrer istida kıraat ettirildi. Suret-i iddiası müddei Ahmed ağadan sorulduk da istidası mealini tekrarla beraber garben çay şimalen Abo cenuben [satır sonu kelime çıkmamış] şarken Gölpınar karyeleriyle mahdud Zernib karyesinde vaki arazi-i amuye ceddese Hacı İsmail Ağadan pederleri Hasan Ağaya ve ondan da kendüsüyle biraderleri Bedir ve Derviş ve Bekir Ağalara irsen intikal ederek merkum her üç biraderi de vefat etmesiyle Derviş Ağanın Oğlu Şeyho ve Bekir'in Oğlu Ömer ve Bedir'in kerimelerine mevrus olduğu halde bunlardan Şeyh Abdurrahman Ağa karye-i merkume arazisini yalnız kendü namına tapuya kayıd ettirdiğinden bi'l-muhâkeme tapunun feshi ve hisse-i behiye-i mevruselerinin namlarına koçan ettirilmesi ve müdahalesine maa masaríf-ı muhâkeme hükme rabt [satır sonu kelime çıkmamış] ve tezkâr eyledi. Buna ibtinaen müdde-i aleyh vekîli Ata Efendi de Samsat nahiyesine tabi maalûmu'l-hudud ve'l-etraf Zernib karyesindeki araziyi mülk-i pederi Derviş Ağa hal-ı hayatında kırk sene bila niza mülkiyet üzere mutasarrıf olub mustakilen mülkü olduğunu ve ba'de ve fatihi müvekkili şeyh Ağaya arazi-i kanunname-i hümayunun yetmiş sekizinci maddesini müfesser tapu senedi hakkında olan ta'limat-ı seniyyenin sekizinci bendi mucibi müvekkili merkum şeyh Ağaya pederinden intikal etmiş ve şeyh Ağa dahi on yedi seneye mütecaviz mülkiyet üzere tasarruf eylediği ve şu günlerde [satır sonu kelime çıkmamış] bi'l-meclis Ahmed Ağanın arazilerinden bazısını mahluliyeti ve bazısının dahi muhacirinin iskan ettirilmesi mülahazasıyla mezkûr zernib karyesine müdahale etmek arzusunda bulunduğu ve halbuki mezkûr arazi müvekkilinin halen taht-ı tasarrufunda bulunduğu vechile ziyü'l-yed olmağla beyan eyleyeceği ziyü'l-yed şuhudunun istimaamını ve merkum Ahmed Ağanın iddia-yı vahiyesinin reddini talep eyledi. Vekîli muma ileylhden lede'l-istifsar mütevaffa Derviş Ağa'nın başka varisi olub olmadığı müvekkilinden alacağı izahat dairesinde beyan ve ifade eyleyeceğini inba eyledi. Müddei merkumdan lede'l-istizah arazi-i mahdude-i mezkûreye müddei-i aleyh Abdurrahman ziyü'l-yed idüğünü ve bu da zabt ve taallüp suretiyle idüğünü inba ve bunun üzerine müddei-i aleyh vekili kelâma

musakabatla Gölpınar karyesinde mukim Bekir Ağa Oğulları Mahmud ve Beko ve karye-i merkumede mukim Şeyh-i ... ve Anev karyesinden Hami Karaca va Ali Hacı [ve] Kakurtlu karyesinden Abe Kori Oğlu Hüso ile isbat edeceğini müvekkilinden alacağı izahat dairesinde başkaca da şuhud ve ifade eyleyeceğini mahal-ı münasib itasını celb edeceğini ifade eyledi. Bil-müzakere müddeî-i aleyh tarafından beyan ve ikame edilen ziyü'l-yed şuhudunun celb ve ikamesi zımında vekili muma ileyh on dört gün mahal itasıyla muhâkemenin fi 21 Nisan 326 Çarşamba gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verildi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn ber sabık gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına bi'l-ibtidar şahid olub vürud eden Gölpınar karyeli Bekir Ağa Oğlu kırk yaşında Beko mesahadan bulunduğu ve tarafeyne mâni'-i şhadet bir hali türçe bilmediği anlaşılmağla Ağpınar karyeli Hacı Hasan Efendinin emr-i tahlifi bi'l-icra tercüman tayin olunarak vasıtasıyla.

Sayfa: 51

Bildiği sorulduk da şarken Çevlişik Pınarı garben Halburcu çayı şimalen Söğüdü çay ve cenuben dere ve kaya ile mahdud Zernib karyesi arazisine müddeî-i aleyh Şeyho'nun on yedi seneden beri tasarruf ve ziraat ve el-yevmde ziyü'l-yed bulunduğu ve arazi-i mezkurede Şeyho'nun pederi Derviş Ağadan irsen müntakil bulunduğunu bildiğini lafz-ı şhadetle beyan eyledi. Diğer şahid karye-i merkumeli Genç oğlu Abuzer otuz beş yaşında rençber Şeyho'nun tarafına mani-i şhadet bir hali olmadığı ve mesahadan bulunduğu anlaşılmağla tercüman-ı muhlif vasıtasıyla bildiği soruldukda cenuben dere ve kaya şimalen Söğütlü çay şarken Çevlişik Pınarı ve garben Halburcu çayı ile mahdud Zernib karyesi arazi-i umumisine müddeî-i aleyh şeyho'nun ziyü'l-yed bulunduğunu bildiğini makam-ı şhadetde beyan eyledi. Diğer şahid Anev karyesinden Mehmed oğlu ve Hami karaca şöhretli elli yaşında rençber Hamo'nun türkçe bilmediği anlaşılmağla tercümân-ı muhlif vasıtasıyla lede's-sual mâni'-i şhadet bir hali olmadığı cihetle bildiği soruduk da şarken Çevlişik Pınarı garben Halburcu [çayı ve] cenuben kaya ve dere ve şimalen söğüdü çay ile mahdud Zernib karyesi arazi-i mahdude-i mezkûre ve müddeî-i aleyh şeyhonun pederi Derviş Ağadan irsen intikal edüb on yedi seneden berü müddeî-i aleyh Şeyho'nun mutasarrıf ve ziyü'l-yed idüğünü makam-ı şhadetde beyan eyledi diğer şahid karye-i merkumeli Hacı Hamza Oğlu kırk yaşında rençber Ali Abacı'nın

mesahadan olduğu ve tarafeyne mâni‘-i şehadet bir hali bulunmadığı anlaşılmağla tercüman-ı muhlif vasıtasıyla biddiği sorulduk da hudûd-ı erbaasını beyanla Zernib karyesi arazi-i umumisi müddeî-i aleyh şeyhonun yedünde olduğunu ve mutasarrıf olduğunu makam-ı şehadetde beyan eyledi diğer şahid karye-i merkumeli Âbe Kori Oğlu elli yaşında rençber Hüsonun tarafına mâni‘-i şehadet bir hali olmadığı ve mesahadan bulunduğu anlaşılmağla tercüman-ı muhlif vasıtasıyla biddiği sorulduk da hudud-ı erbaasını beyanla zernib karyesi arazi umumisi müddeî-i aleyh Şeyho'nun ziyü'l-yed olduğunu bildiğini lafz-ı şehadetle beyan eyledi. Bunun üzerine şuhud-ı müstemianın şehadet vakalarına karşı diyeceği müddei Ahmed Ağadan istifsar olunduk da şuhud-ı merkumeden Bekir Ağa Oğlu Bekir müddeî-i aleyhin kayıbiraderi ve Bekir bila şahid olduklarını beyanıyla tezkiyelerini talep eyledi. Bi'l-müzakere şuhud-ı merkumenin adl ve makbulü'ş-şehade olub olmadıklarının ba varaka-i mesture ... oldukları kurâ imam ve heyet-i ihtiyarisinden lüzüm-ı tezkiyelerine ve muhâkemenin de fi 1 Mayıs 326 tarihine musâdif Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verildi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda tarafeyn ber sabık gelmiş ve sahib-i arsa namıyla tapu kâtibi Mahmud Efendi hazır bulundurulmuş ve heyetçe de tebeddül vuku' bulmuş olmağla ve zevabıt-ı sabıka bi'l-kırâ'e mündericâtı taht-ı tasdike alındıktan sonra vicahen mahkeme icrasına bi'l-ibtidar Karkutlu Gölpınar ve Anev karyeleri imam ve heyeti-i ihtiyariyesine yazılan kırk iki numro fi 29 Nisan 326 tarihli tezkiye varakaları lede'l-kırâ'e hülasaları şuhud-ı merkume Bekir Ağa oğlu Beko ve şeyho Genci ve Mehmed oğlu Hüso ve Hacı Hamza Oğlu Ali Hacı ve Âbe Kori Oğlu Hüso'nun adl ve makbulü'ş-şehade olduklarını havi ve bunlardan Karkutlu karyesinin muhtarı İbrahim ve ihtiyarı İbrahim Halil ve Şeyhonun mühr resmi ve zatilerini ve diğerlerinin muhtar Mehmed ve Abuzer ve Bedir ve Mustafa ve Hasan mühr ü zatilerini havadır bunun üzerine müddei Ahmed ağa tarafından verilen fi 1 Mayıs 326 tarihli istidâ lede'l-kırâ'e hülasası arazi-i mahdude-i mezkûre pederinden mevrûs ve müntakil olub müddeî-i aleyhim cebren ve tağallüben zabt eylediklerini beyan ve ifade etmiş oldukları halde ifade-i vakaası zabt edilmeksizin müddeî-i aleyh tarafından ziyü'l-yed talep ve istimaa' edilmesi hukukunun ziyâını, mevridi olacağı ve zaten müddeî-i aleyh nüfus-ı müessire ashabından bulunması cihetiyle şuhud-ı kazibe celb etmekle muktedir olduğu istimaa edilen şahidlerden Şeyhonun oğlu Genco karyeye bu sene geldiği

halde on sekiz sene evvel şehadet etmesi sıdk ve ifadesini mü'eyyid bulunduğunu ve diğer şahidlerin.

Sayfa: 52

Tezkiyelerini icra eden şahsı yine kendü adam ve tarafdarı olduğu heyet-i ihtiyariyenin mühr ü resmiyle mühür edilmesiyle tahakkuk etmiş ve idüğü haksızlığa ve hukukuna hıyanete meydan verilmemek üzere irae eyleyeceği ziyyü'l-yed şuhudunun celb ve ikamesine karar itasını talebden ibarettir. Bunun üzerine müddeiden lede'l-istizâh müzekkiyelerin adl ve haber ve sözü fark ve temeyyüz etmek usul-ı lâzımeden iken Anev ve Gölpınar karyelerine yazılan tezkiyeleri tasdik zatları erbab-ı namus ve haysiyetden ârî müddeî-i aleyhin adamları olduğunu beyan ve istidası mündericâtı teyiden ityân eyledi. Müddeî-i aleyh vekili Ata Efendi dahi Anev karyesinin mühr ü resmi olduğu ve diğeri de muhtar olmak münasebetiyle bi'l-mesatir tezekkür eşhası saireye aid idüğünden ol vechile tezkiyeleri ifa bulunduğu ve müddei-i aleyhin ziyyü'l-yed bulunduğu zabt-ı evvelde müddei beyan etti ve tasarruf-i muteber olmadığı cihetle şuhud teyid edilmiş olmağla ol vechile hükm itasını inba eyledi. Bi'l-müzakere tarafeynin iddia ve [satır sonu kelime çıkmamış] tedkik edilmiş ve ittihaz olunacak karar tefhim üzere muhâkemenin fi 3 Mayıs 326 tarihine musâdîf pazartesi gününe ta'likine bil ittifak karar verilmişdi. bi'l-müzakere arazi-i mahdude-i mezkure esasen pederinden mevrûs ve müntakil olub ve müddeî-i alayh tağallüben müdahale ve ziyyü'l-yedliği bulunduğu müddei tarafından beyan ve ifade ve kündi de iddia etmesine bianen badehü hâsıl olacak neticeye göre tetkikat-ı ifa ve [satır sonu kelime çıkmamış] ... mecelle-i celilenin yedi yüz elli beşinci maddesi mucibince müddeinin ziyyül'l-yedliği hakkındaki ikame-i bünye etmesi lüzumunun tefhimine bi'l-ittifak karar verildi. Karar-i vakiin ba'de'l-ifham sahib arz namlarıyla celb edilen tapu katibi mu'âvini Abdullah Efendi hazır olduğu halde müddei Ahmed Ağa kelâma musabakatla bubabdaki ziyyü'l-yedliği Gölpınar karyeli Mustafa Ağa zade Ahmed Ağa ve karye-i merukmeli Torun Oğlu Mustafa ve Babilke karyeli Mustafa [satır sonu kelime çıkmamış] Zade Yusuf Ağa ve karye-i merkumeli Ömer Ağa zade Şeyh Ağa ve Ömer Ağa Zade Mehmed Reşid ve karye-i merkumeli Usi Karo ve Zurna karyeli Hacı Yusuf Ağa Zade Abdulkadir Ağa ve biraderi Şeyh Ağa ve Samsadlı Hacı Hafız ve Hacı Halilan karyeli Hacı Yusuf Bey

ve Körülü Hami Abuzer Ağa ve Çelmağar karyeli Milla Hasan Oğlu Hacı ve Mermere karyeli Kobad Kayha Oğlu Hacı ve Uski oğlu Mamo ve Hısn-ı Mansurun Musalla mahallesinden Bereket zâde Bekir Ağa ve Samsad Ermeni milletinden Belo Ağa ve Hayik karyesinden Bekir Hamza Kahya ve muhtarı Ali Sor ile isbât edeceğini ve bunlardan başka şahid olmadığını ve mahal-i münasib itasında celb ve ikame edeceğini ve mahalın de biraz uzunca olmasını talep ve ifade eyledi. Buna ibtinaen müddeî-i aleyh vekîli Ata Efendi dahi müddeî-i aleyh birinci muhâkememizde tarafeyinden hanginiz ziyyü'l-yed siniz deyu makam-ı riyasetten soruduk da müddei merkur ziyyü'l-yed olma[dığını] ve bendeleri ise ziyyü'l-yed bulunduğu ifade eylediğinden sonra olbabdaki şuhudu da celb ve istimaa' ve usul-ı dairesinde eda-i şehadet etmişler ve ba'dehü mübaşir Abdulvehhab Efendi vasıtasıyla tezkiye-i seriyeleri icra olunarak makbu'lü-ş-şehade olunduklarını tezahür etmiş iken müddei merkur evvelan ziyyü'l-yed olmadığı ve teyiden ziyyü'l-yed idüğü yolundaki ifadesi miyanında vuku' bulan tenakusa binaen ifadesinin reddini talep eyledi. Lede'l-müzakere müddeinin ifade olunan arazi-i mezkureye müddeî-i aleyhin tagallüben müdahale ve ziyyü'l-yed idüğünü beyan ve kendüsü de ziyyü'l-yed idüğünü der-miyan ve ifade etmesine binaen bu babdaki bünyesinin ikame ve iraesî lüzumuna karar verilmiş ve iddia-i tağallübe ve binaen tahakkuk eden ziyyü'l-yedlik mu'teber mübaşir olmayacağı delalet ve taarifât-ı kanuniyeden bulunmuş ve tayin ve heyet ise tarafeyin canibinden ikame edilecek şuhudun isimarıyla tezahür edeceği tabi görülmüş olmağla müddeî-i aleyh vekîlinin bu noktaya ait müdafasının reddiyle müddei tarafından tesmiye edilen şuhudun celb ve ifadesi zımında on sekiz gün mahal itasıyla muhâkemenin fi 22 Mayıs 326 Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verildi. yevm-i muayyen-i mezurda teşkil kılınan muhâkemde tapu katibi mu'âvini Abdullah Efendi hazır olduğu halde tarafeyn ber sabik gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına bil ibtidar vürud eden Babilke karyeli Mustafa Ağa Oğlu elli beş yaşında Yusuf Ağanın mesahadan olduğu ve tarafeyne mâni' şehated bir hali.

Sayfa: 53

Bulunmadığı anlaşılmağla istifsar olunduk da şimalen çay cenuben Çevlişik dere pınarı garben Babilke şarken Fakir deresi ile mahdud karye arazisi pederlerinden müntakil olmağla müddeî-i aleyh Şeyhonun ceyfi altında olduğu sene be sene

müddei Ahmed Ağa ile diğer dört hisse almakta olduklarını bildiğini makam-ı şهادette inba eyledi. Diğer şahid Babilke karyeli Ömer Ağa oğlu kırk yaşında Şeyh Ağa'nın tarafına maarûfu olduğunu ve mâni' şهادet bir hali olmadığı ve mesahadan bulunduğu anlaşılmağla pederleri Hasan Ağa'nın vefatıyla şarken Çevliğik Pınarı garben Çay cenuben değirmen yolu şimalen fakir deresiyle mahdud araziye müdde-i aleyh şeyh Abdurrahman bir çiftini ve rençber tarafından ziraat ettirilerek hâsılattan sene be sene müdde-i Ahmed Ağa ile diğer verese hissesini almakda olduğunu ve üç dörd sene mukaddem müddei de ziraat eylemekte olduğunu makam-ı şهادette beyan ve lede'l-istizah müddei Ahmed Ağa fakir olmasından ekdiremediğini tezkar eyledi diğer şahid Babilke karyeli Ömer Ağanın oğlu otuz beş yaşında Mehmed Reşit'in tarafeyin maarûfu olub ve mesahadan bulunduğu anlaşılmağla istimaa' olunduk da şarken Çevliğik Pınarı garben değirmen yolu cenuben Babilke ve şimalen çay ile mahdud Zernib arazisi pederleri Hasan Ağa'dan intikal etmesinden müdde-i aleyh Şeyho'nun diğer karye ahalişi ziraat ederek müddei aleyh, diğer verese hisselerini almakda olduklarını ve ziraatın evvelce taht-ı ziraatden etse de fakir düşmesinden sekizde bir icâr-ı ve zemin almakda idüğünü ve arazi-i mezkureye de müdde-i aleyh ve müdde-i aleyhin ve diğer vereselerinin müşterek malları idüğünü makam-ı şهادette inba eyledi. Diğer şahid Yusuf'un Oğlu karye-i merkumeli kırk yaşından Yusuf tarafeyn maarûf olduğunu ve mesahadan bulunduğu anlaşılmağla istimâ' olunduk da garben Halburcu Çayı Çevliğik pınarı şimalen Fakir deresi cenuben sadece değirmen yolu [ile] mahdud Zernib arazisi müdde-i aleyh müdde-i aleyhin olduğunu ve Ahmed Ağanın çifti olmayub Şeyh ziraatinde olduğunu söyledi diğer şahid Zurna karyeli Sarif yirmi beş yaşında Ali'nin tarafeyne maarûfu olub mâni'-i şهادet bir hali olmadığı ve mesahadan bulunduğu anlaşılmağla istimâ' olunduk da hududunu beyan idemediğini malumatı dahi olmadığını söylemesinden makam-ı riyasetten harice çıkarıldı. diğer şahid karye-i merkumeli Abuzer Oğlu işbu şahidleri kırk yaşında Ali'nin Türkçe bilmediği anlaşılmağla eski saray mahalasinden Kirkor Oğlu Serkis'in emr-i tahlifi bila icra tercümân ta'yin olunarak vasıtasıyla lede's-sual tarafeyn olub mâni' şهادet bir hali bulunmadığı anlaşılmağla istişhad olunduk da hududu beyan edememesinden harice çıkarıldı müddeiden lede'l-istizah mahal-ı münasib i'tâsında diğer şahidlerini celb edeceğini ve evrak zamanı bulunmak hasebiyle mesalikden uzunca olmasını talep ve ifade eyledi. Müdde-i aleyh vekili

Ata Efendi de müddei tarafından görülen şahidlerin ifadesi yekdiğerine muhalif olduğu gibi tahdid-i hudud edemediklerine vabesteleriyle müvekkilinin ziyü'1-yed eyledikleri anlaşılmağla olbabdaki icâbının icrası heyet-i muhâkemenin vicdanına tevdi-i inba eyledi. Bi'l-muzakere şuhud-ı münakabeyi celb ve istimaa ettirilmek üzere müddeiye yirmi gün mahal-ı itasıyla muhâkemenin fi 12 Haziran 326 Cumartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişdi. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hâkime zevât-ı sabıkadan bi't-teşekkül tapu katibi Mahmud Efendi hazır olduğu halde müddeî-i aleyh vekilleri Ata Efendi gelmiş ise de müddei Ahmed Ağa'nın gelmediği gibi mazuratından mahkemeyi haberdar etmemiş olmasına ve müddeî-i aleyh vekili de muhâkeme yevm-i mukayyeden haberdar olduğu halde adem-i vüruduna mebni iddia-yı vakiin muvakkaten sukutu talebinde bulunmasına binaen icâb-ı keyfiyet lede'l-müzakere müddei Ahmed Ağa yevm-i muhâkemedden haberdar olduğu halde gelmediği gibi mazuriyetten mahkemeyi dahi haberdar etmemesine ve müddeî aleyh vekîli Ata Efendi de hakk-ı davanın sukutu talebinden bulunmamasına mebni usul-ı muhakemat-ı hukukiye kanunun yüz kırk ikinci maddesi ahkamına tevfikân bu babdaki hakk-ı dava muhâkemenin muvakkaten sukutuna ve evvelce ahz edilmiş olan harcın ibrâz-ı kayd edilmesine bi'l-ittifak fi 17 Cemaziye'l-ahir 328 ve fi 12 Haziran 326 tarihinde verilen hükm ve karar makam-ı riyasetten alenen ifham olundu.

Sayfa: 54 Numro: 17

Hısn-ı Mansurun Davud Han karyesi ahalisinden Davud Hanzade Halil Ağa ile Musalla mahallesinde mukim Rahime binti Bereket Ağanın vekîli Musalla mahallesinden Mılla Şeyh Zade Mılla Mehmed imzasıyla Hısn-ı mansur Bidayet mahkemesi hukuk kısmına muti fi 12 Haziran 326 tarihli istid'â ba'de'l-kayd mutalaa ve tedkik hûlasası ibka kaydında köy önünde Şarken dere garben tarîk şimalen karyenin haneleri cenuben tarîk ile mahdud yirmi dört [dönüm] sulu ve susuz tarla müvekkilleri Halil Ağa [ve] Rahime hatunun mevruslari mütevaffa valideleri Fatma hatundan irsen intikal ederek mahal [satır sonu kelime çıkmamış] olduğu halde müddeî-i aleyh Elif karyeli Dede Abuzer füzulen ve tağallüben müdahale ve taarruzla zabt eylediğinden merkur Dede Abuzer'in celb bi'l-cümle müdahalat vakasının meniyle maa masarîf-ı mahkeme ve ücert-i vekâlet ve saire merkurdan

tahsili hukukunu taht-ı hükm ve karara istidâsından ibaret olduğu görülmekle icra-yı muhâkemeleri şehir-i haziranın yirmi sekinci Pazartesi gününe bi't-tensib tarafına davetiye varakası tastir ve tesviye kılındı. Yevm-i muayyen-i mezkûrede teşkil kılınan muhâkemede tapu katibi mu'âvini Abdullah Efendi hazır olduğu halde tastir ve tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine müddeî-i aleyh Elif karyesinden Mırmır Abuzer gelmiş ise de müddei Rahime gelmediği gibi tarafından musaddak vekîli dahi göndermemesine ve müddeî-i aleyh merkum dahi iddiasının sukutu talebinde bulunmasına binaen bi'l-müzakere müddeiye-i mezbure yevm-i muhâkemedden haberdar olmadığı halde gelmediği tarafından musaddak vekîli Molla Mehmedi dahi göndermemesine ve müddeî-i aleyh merkum hakk-ı muhâkemenin sukutu talebinde bulunmasına bianen usul-ı muhâkeme-i hukukiye kanunun yüz kırk ikinci maddesi mucibince bu babdaki muhâkemenin muvakketen sukutuna ve ahz edilen harcın irad kayd edilmesine bi'l-ittifak kâbil-i temyiz olmak üzere fi Receb 328 fi 28 Haziran 326 tarihinde vicahen ve gıyaban bi'l-ittifak karar verildi.

A'zâ A'zâ Reis-i Mahkeme

Numro: 18

Hısn-ı mansurun Hoca Ömer Mahallesi ahalisinden Kuto Ömer Oğlu Hasan ve Ermeni milletinden Halbur Seko imzalarıyla kaza-i mezbur bidayet hukuk mahkemesine muti fi 13 Mart 326 tarihli istid'âname defter-i mahsusanın üçüncü numrosına ba'de'l-kayd mutala olundu. Hülâsa-i meali Hısn-ı mansurun Hoca Ömer Mahallesi ahalisinden Deli Hacı Hasan hafitleri Hasan ve Mehmed ve İsmailden Ali Taşı nam mevkiinde vaki ma'lumu'l-hudud ve'l-etrâf iki çiftlik sulu bağçelerinin üç seneliği bin seksen guruş bedel ile icâr ve meblağ-ı mezburu da kendilerine teslim itmiş ve iki sene ziraat eylemiş oldukları halde henüz bir sene müddet-i icarları bâ[ki] iken ziraatdan men' ve müdahale etmekde olduklarından merkumunun celbleriyle bi'l-muhâkeme müddet-i icarlarının ikmâl ettirilmesi ve müdahalelerinin men'-i istid'âsından ibarettir. Binaen aleyh mahkemeleri fi 5 Nisan 326 tarihine musadif Pazartesi günü icra kılınmak üzere tarafeyn haklarında davetiye varakası tastir ve tensib kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhâkemede tastir ve usulen tebliğ kılınan davetiye varakası üzerine müddei Hasan ve Seko ile müddeî-i aleyhadan Hasan ve İsmail gelmiş ise de diğer müddeî-i aleyh Mehmed gelmemiş ve

müddeide merkur hakkında gıyaben mahkeme icrası talebinde bulunmasına mebni bi'l-müzakere usul-ı muhâkeme-i hukukiye kanunun yüz kırk dört ve yüz kırk beşinci maddelerine tatbikan merkurun hukukunun berâ-yı muhâfaza yevmî on gurus ücretle Abdullah Efendi vekil-i musahhar tayin edilerek ol vechile gıyaben vicahen ve gıyaben mahkeme icrasına mübaşeret ve hulasası bâlâda muharrer istid'a kıraat ettirildi. Suret-i iddiaları müddei merkurdan sorulduk da hudud-ı erbaasını beyanla mezkûr sulu bağçeyi üç seneliğini bin seksen guruşa müddeî aleyhden isticar ederek iki sene ziraat ve cibâyet etmişlerse de henüz bir sene müddetleri olduğu halde merkurdan müdahale eylediklerinden müdahalelerinin men'-i ve maa masarılı muhâkeme hükme rabtını taleb ve bir kıta' icar senedi ibrâz ve i'tâ etmekle ba'de'l-kayd kıraat olunarak hulasası üç yüz yirmi dört senesi şehri mart ibtidândan.

Sayfa: 55

Bi'l-itibâr üç sene müddetle Alitaşı nam mevkide vaki ma'lumu'l-hudud ve'l-etrâf iki çiftlik bağçe menzil icarı on aded lira-i osmâni müddei Hoca Ömer mahallesinden Halbur Seko ve Kuto Ömer Oğlu Hasan nam şahıslara i'tâ ve teslim ve bedelini kâmilen kabz eylediklerini ve müddet-i mezkure değin bağçede zira' edilen tohumdan vuku' bulan hâsılat kendülerine aid kalmak üzere verdiklerine havi ve zîri Deli Hacı Hasan hafitleri Hasan ve Mehmed ve İsmail mühr ve imzalarıyla fi 1 Kanun-ı Sani 323 tarihine ve şuhud-ı müddetle mührlerine hâvidir. Mezkûr sened müddeî aleyhayla vekil-i musahhar bil ibrâz diyecekleri istifsar olunduk da müddeî-i aleyhadan Hasan dahi mezkûr on lirayı bedel-i icâr ile bağçe-i mezkûr üç sene müddetle müddei merkurana i'tâ ve kabz-ı bedel eylediğini ve fakat şimdi diğer biraderleri rıza göstermediklerini ve senedi de kendüsü imza ve temhir itdüğünü beyan ve ikrar eyledi. Diğer müddeî-i aleyh İsmail ... biraderleri Mehmed ve Hasan ile müşterek buldukları bağçeyi müddei merkurana sekiz lira bedel-i icârla üç sene müddetle i'tâ etmiş iseler de kendüsü bu sene hissesini vermediğini ve müheyya suretiyle idare edeceğini ve hatta sened zîrinde mevzu' imza kendüsünün olmadığı gibi icârdan da malumatı olmadığı dahi akd-ı icârın da kendüsü kabul etmeyeceğini beyan eylediğinde birer sene diğer biradelerine aid olmak için üçüncü sene de kendüsü ziraat etmek üzere ve müheyya suretiyle miyanelerinde akd eylediklerini beyanla inkâr-ı müddeî eyledi. Vekili musahhar Abdullah Efendi de müvekkilini

icâre eylediği ve senedde mevzu mühürde kendüsünün olmadığını beyanla inkâr-ı müddeî eyledi. müddeî merkumandan lede'l-istizah bu babdaki iddalarını sened zîrinde isimleri ve muharrer Pancarcının eniştesi Hoca Ömer Mahallesinden Alo ve mahalle-i merkumeli Kifinik Oğlu Uso ile isbad eyleyeceğini ve Tavşan Oğlu Artini dahi bildiğini ve başkaca da şahidi olduğunu inba eylediler. Bi'l-müzakere müddeiler tarafından beyan ve irae edilen şahidlerin celb ve ikamesi zımnında bir hafta mahal i'tâsıyla muhâkemenin fi 12 Nisan 326 Pazartesi gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişti. Fi 8 Cemazüye'l-ahir 328 ve fi 3 Haziran 326 tarihine musâdif perşembe günü heyet-i hakime aded-i kanunisinden bi't-teşekkül tarafeyinden müddei vekîli Hasan Efendi vürud etmiş müddei aleyhim gelmemiş ve lede't-tedkik muhâkemenin yevm-i ma'liki de mürür etmiş olmağla lede's-sual müddeî-i aleyhden yevm-i muhâkemededen haberdar olmak üzere usulen ihbarname tastirini talep eylemesiyle bi'l-müzakere talep-i vaki muvafık görüldüğünden müddeî-i aleyhim usulen yevm-i muhâkemededen haberdar olmak üzere ihbarname tastiriyle tebligine ihbarname ücretinin de ba'dehü haksız çıkan tarafa aid olmak üzere evvel emirde vekili muma ileynden ahzına ve muhâkemenin fi 9 Haziran 326 tarihine musâdif çarşamba gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişti. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hakime zevabıt-ı sabıkadan bi't-teşekkül tarafından müddei vekîli Hasan Ağa ile müddeî-i aleyhimadan yalnız Hasan gelmiş ve lede't-taharri diğer müddeî-i aleyhima Mehmed ve İsmail adem-i vürudları anlaşılmiş olmasına ve müddei vekilleri de gıyaben mahkeme icrası talebinde bulunmasına binaen bi't-tezekkür talep-i vaki ... görüldüğünden ve müddei aleyhima Mehmed ve İsmail hukuklarını muhâfaza eylemek yevmi on guruş ücretle Eyüb ve Mehmed Efendiler vekil-i musahhar tayin olunarak ol vechile muhâkeme-i aleniye-i vicahiye ve gıyabiye icrasına mübaşeret ve zabt-ı sabık bi'l-kırâ'e mündericâtı taht-ı tasdike alındıktan sonra vekil-i müddei isticvâb olunarak suret-i iddiası sorulduk da merkum Hasan ve Mehmed ve İsmail zimmetlerinde üç yüz seksen guruş icra bedeli ve üç yüz guruş başkaca çekdirilmiş olan kesriye bedeli ceman altı yüz seksen guruş müvekkillerinin matlubatı olub isbat ve ikame-i şuhuda hakkı baki kalmak üzere yümnden nigûnîlerine ta'likan matlubat-ı vaka'anın da taht-ı hükme karar alınmasını talep-i dava eyledi. Hazır bi'l-meclis müddeî-i aleyh Hösso da nâ mizac olduğundan mahkemenin yevm-i ahire ta'likine müdafaaten beyan, vekili musahharlara isticvâb olunduklarında müvekkillerinin icâr

bedelinden müddeilere borçları olmadığını ityan eylemeleri üzerine bi'l-müzakere vaktin âdem-i müsaadesine mebni bu babda ittihaz kılınacak karar tefhim edilmek üzere muhâkemenin fi 16 Haziran 326 tarihine musâdif carşanba gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişti. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i hakime zevabıt-ı sabıkadan bi't-teşekkül tarafeyinleri müddeiler vekili Hasan Efendi ile müddeî-i aleyhimden Hösso gelmiş ve müddeî-i aleyhima Mehmed ve İsmail haklarında mahkemin gıyaben ceryanı evvelce kararlaştırılarak.

Sayfa: 56

Vekili musahhar tayin kılınmış olmasına binaen vekili musahhar-ı sabıktan Mehmed bi'l-vürud diğeri Eyüp'ün lede't-taharri bulunamadığından ücret-i sabıka ma'zûre ile muhâkeme ve Mustafa Efendi vekil-i musahhar tayin ol vechile muhâkeme icrasına mübaşiret olunduktan sonra karar-ı sabık vechile keyfiyet müzakere edilmek üzere tarafeyin hârice çıkarıldı. Bi't-tezekkür vekil-i muma ileyh Hasan Efendinin ba'dehü ikame-i şuhuda hakkı baki kalmak üzere müddei aleyhanın yümnden nigûnîlerine bu babdaki matlubatın taht-ı hükm ve karara ahzını bil'.. iddia ve ifade etmiş ise de bu babdaki zabıtname lede'l kırâ'e evvelce şuhud [satır sonu kelime çıkmamış] müddei edeceğine beyan etmesine ve heyet-i muhâkeme tarafından mahal-i münasib verildiği halde müddet-i mahal zarfında şuhudunun getirülerek izhar etmediği gibi taleb-i tahlif dahi olup bu yolda iddiada bulunması mecelle-i celile ahkamına muğâyir ve münafi bulunmasına binaen mecelle-i celilenin bin yüz kırk ikinci maddesine tevfikân bu babdaki iddiasının reddiyle ikâme eylediği şuhudunun karar-ı sabık vechile istima'ına ve mahkemenin [satır sonu kelime çıkmamış] bi'l-ittifak verilen karar ba'de'l-ifham bu babdaki karara karşı diyeceği müddeiler vekilinden istifsar olunduk da mebalîğ-i müddeiyan senedde olup muhâkemye de ibrâz edilmiş ve müddeî-i aleyhadan mevcut bulunan Hösso ikrar ve itiraz etmiş gaib bulunan İsmail ve Mehmetdin yümndem nigûnîlerine ta'likan meblağ-ı müddaya ile bağçeye olan masarifat ve mahkemece de takdir kılınacak ücret-i vekalet icrası muvakkat karar ile taht-ı hükme alınmasını taleb ve iddia ve lede'l istizah şahidlerin ikame ve istima'ından izhar-ı acz eylediğini ve taleb-i tahlif dahi bulunduğuna ifade ve inba eyledi. Müddeî-i aleyh Hösso'dan diyeceği soruldu da vekili Hasan Efendinin bu babdaki vekaletnamenin ibrazını taleb eylemesiyle evrak miyanında mahfuz otuz

numro ve fi 3 Haziran 326 tarihli vekaletname vukuunda hülasası müsted'iyat-ı merkuman Hoca Ömer mahallesinden Kuto Ömer Oğlu Hasan ve müştereki Ermeni milletinden Halbur Seko ile dava vekillerinden Mısdık Paşa Zade Hasan Ağa mahkemeye bi'l-icra mahalle-i merkumeli Hacı Hasan hafitleri Hacı Hasan ve Mehmed ve İsmail ile mahkeme-i hukukda der-dest-i rüüyet bulunan mahkemede bidayeten ve itirazen ve istinafen ve iadedeten ve temyizen muhâkeme ve muhasamaya ve redd-i a'za ve iştikâ ani'l-hükkâm, şuhud ikame, vürud-ı cevaba tahlif ve istihlafa kendü imzasıyla istid'â tevdi tanzim ve makam-ı aidesine takdim sulh ve ibrâz alacağı ilam-ı icraya müracaata el-hasıl hususu mezkurun mütevakkıf olduğu umurun gelmesini ifaya mutiye Hasan Ağayı vekil [satır sonu kelime çıkmamış] nasb [ve] tayin eyledilerini havi ve muhâkemenin mühr-ı kebir-i resmisi ile muhâkeme reisi Suad imzasını muhtevi olduğu görüldü bunun üzerine diyeceği [satır sonu kelime çıkmamış] müdde-i aleyh Hösso'dan sorulduk da müddei vekilleri Hasan Ağa evvelce arazi-i davayı gördüğü halde şimdi de ya da dava eylediği cihetle mübaniyet hasıl olduğu gibi .. hüsn olduğu yer üç çiftlikden ibaret ve kendüsüyle pazarlık ettikleri iki çiftlik bulunduğundan bubabda kendüsünün hakkı onlara geçmiş olacağından bu itedikleri ... akçesine mukabilinde bir senelik hasılat aldıklarından iddianın reddiyle noksan arazinin kendülerinden ahzını müdafaaten beyan eyledi. Vekîli musahhar-ı muma ileyhima isticvab olunduk da müvekkilerin de bir pare eseri olmadığı gibi arazide dahi bir alakaları bulunmadığından iddiaanın reddini talep eylediler. Bi'l-müzakere bu babda ittihaz kılınacak hükm ve karar tefhim edilmek üzere muhâkemenin fi 21 Haziran 326 tarihine musadif Pazar arkası gününe ta'likine bi'l-ittifak karar verilmişti. Fi 13 Receb 328 ve fi 7 Temmuz 326 tarihine musadif çarşamba günü teşkil kılınan muhâkemedede müddei vekîli Hasan Efendi ile müddei aleyhimadan Hösso gelmiş ve merkuman İsmail ve Mehmed gelmemiş ve vekil-i musahhar sabık Eyüb Efendi hazır bulunmuş olmağla ol vechile mahkeme icrasına mübaşeretle keyfiyet berâ-yı tezekkür harice çıkarıldı. İcab-ı keyfiyet lede'l-müzakere tafsilatı ceryan-ı muhakameyi mastur olan zabtnamenin tedkik ve mütalaasından müsteban olacağı vechile Alitaşı nam mevkiye vaki ma'lumu'l-hudud bir kıta bağçelerini üç sene müddetle ve bin seksen guruş bedel-i icar mukabilinde müdde-i aleyhim Hacı Hasan hafitleri Hasan ve Mehmed ve İsmail tarafından i'ta edilerek iki yüz zira ve ziraat eylediği ve henüz müddet-i icarın inkızasına.

Sayfa: 57

Bir sene müddet bulunduğu halde merkumun tarafından müdahale ve taaruz ile bağçe-i mezkûr ahz ve bedel-i ihbardan mütebaki üz yüz seksen guruşla imariye masarısından matlubatları üç yüz guruşuna ceman altıyüz guruş matlubatlarını i'tadan temerrüd eylediklerinden bi'l-muhâkeme maa masarîf tahsili müddeileri Komo Oğlu Halbur Seko ile vekilleri Hasan Ağa tarafından beyan ve iddia ve müddeî-i aleyhden Hasan ve İsmail dahi bağçe-i mezkûru üç sene müddetle müddeilere i'ta ve bedelini kabz etmişlerse de diğer biraderi rıza göstermediğini ve mehaye suretiyle idare olmak şartıyla i'ta ettiğini müfaaen beyan ve ikrar etmekte iseler de üç sene müddetle müddeiler onlara mukabilinde bağçe-i mahdud-ı mezkureyi müddei merkuman verdikleri ve kabz-ı bedel ettikleri müberrez sened mündericâtıyla anlaşılmış ve müddet ve suret-i icarî müddei aleyhim feshi ile bağçe-i mahbusu zira ettikleri ve suret-i mukaveleyi dahi müddeî-i aleyhimadan Hasan ve İsmail itiraf vakalarıyla tahakkuk eylediğinden gerek bedel-i icardan ve gerekse masarîf-ı ta'miriyeden müddei merkumanın ceman üç yüz seksen guruş müddei merkumana deynleri olduğu tahakkuk eylediğinden usul-ı muhâkeme-i hukukiye kanunun altmış sekizinci ve mecelle-i celilenin bin sekiz yüz on yedinci maddelerine tatbikan gerek müddeî-i aleyhin ve gerekse vekîli musahharın vahi görülen müdafaat-ı meşruhalarının reddiyle mezkûr üç yüz seksen guruşun müddei aleyhden bi't-tahsil müddeilere i'ta ve teslimine ve on guruş i'lâm kırkdan yüz yirmi guruş suret-i tebliğ harçlarıyla kaydiye ve pul vesairenin haksız tarafa aid olarak evvel emirde taleb-i i'lamdan ahzına ve usulen isbat ettirilemeyen üç yüz guruş masarîf-ı imariye hakkındaki müddeilerin müddei aleyhimaya olan masarîflarının hakkı kabil-i itiraz ve temyiz olmak üzere fi 13 Receb 328 ve fi 7 Temmuz 326 tarihinde vicahen ve gıyaben bi'l-ittifak hükm ve karar verilerek usul-ı tefhimi makam-ı riyasetden alenen icra kılındı.

A'zâ A'zâ Reis-i Mahkeme

Numro: 19

Hısn-ı mansurun Eskisaray Mahallesi'nden Ermeni milletinden Zokinik Oğlu âmâ Manok imzasıyla Hısn-ı Mansur bidayet mahkemesi hukuk kısmından muti fi 2 Nisan 326 tarihli istidâ bi'l-mütalâ defter-i mahsusanın on dokuzuncu numrosına kayıd ve imla olunarak hülâsa-i meali otuz seneden beri Yunaniyan Ohannes'den iştira etmiş olduğu Behisni Caddesi üzerine kâin bir bab değirmendeki nısıf hissesini merkurum Meçıklı Oğlu Hüseyin Ağanın mahdumu Osman Çavuş müdahale ve taarruz ettiğinden mukabil hukuku muhâfazası istid'a senedden ibaret olduğu görülmekle fi 22 Rebü'ü'l-Ahir 326 tarihine musâdif Salı gününe icra kılınmak üzere tarafeyne davetiye varakası tastir ve tebliğ-i tensib kılınmışdı. tarafeynin rıza ve talepleri üzerine icra-yı muhâkemeleri şehr-i haziranın yirmi altıncı Cumartesi gününe ta'llik edilmekle Yevm-i muayyen-i mezkûrda teşkil kılınan muhakemede tapu katibi Mahmud Efendi hazır olduğu halde tarafeyn bil-asâle gelmiş olmalarıyla vicahen muhâkeme icrasına mübaşeret hülâsası bâlâda mazbut istid'a kıra'at ettirildikten sonra suret-i iddiası Manok'dan sorulduk da Behisni caddesi üzerinde ve Eğri Çay mevkinde vaki şarken Çekçekli oğlu arazisi garben Abdi Ağa zadeler tarlası Çekçek tarla ve çay ve Çekçekli Oğlu tarlalarıyla mahdud bir gözü şamil bir bab değirmenin nısıf hissesi Yunaniyan Ohannes'den şiraen mübayaa ederek mutasarrıf iken müddeî-i aleyh Osman Çavuş fuzulen müdahale etmekte olduğundan hakkı talep ve iddia eyledi. Diyeceği sorulan müddeî-i aleyh merkurum dahi değirmen-i mezkure kadimen yüz seneden berü mutasarrıfı olub nısfını pederiyle kendüsüne aid olarak belediye evvelan zimmetlerine mukabil fûruht edilmiş ve nısfı diğerinde Ammizadeleri Çekçekli Bekir Oğlu Bekir ve Çekçekli Mehmed Oğlu Osman onların da vefatıyla ityanla irsen intikal idüb vesayeti cihetiyle müdahale eylediğini beyanla.

Sayfa: 58

Bir kıta tapu senedi ibrâz ve i'ta itmekle ba'de'l-kayd kıra'at olunarak hulasası zemin-i arazi-i mevkufe değirmenin mülk-i ebniyesinin nısfını havi tam takımı ve dere ve sahib-i sened tarlası iki evlek yakın Çekçekli Oğlu Mehmed Abuzerin vekîli iken Mehmedin fevtinden üç yüz [satır sonu kelime çıkmamış] Abuzer'in fevtinden üç yüz yirmi bir ve Bekir'in fevtinden 326 intikalen rub' hissesi kırk sehm i'tibarıyla beş sehmî Mehmed zevcesi Meryem [satır sonu kelime çıkmamış] sehmden yirmi

sekiz sehmi oğulları Mustafa ve Osman ve yedi sehmi kerimesi Fatma ve Bekir rub‘ hissesi beş yüz on iki sehm itibarıyla dört sehmi Abuzerin zevcesi Zeyneb Binti Abo ve ikiz yüz yirmi sehmi oğlu Şeyho ve doksan sekiz sehmi Bekirin Oğlu Abuzer ve kırk [satır sonu kelime çıkmamış] sehmiden doksan sekiz sehmi kerimleri Fatma Hanım ve refikasına aid idüğünü ve zîri fi 26 Kanun-ı Sani 324 tarihini ve on sekiz aded hisse havidir. mezkûr koçan müddeaya bi’l-ibrâz diyeceği sorulduk da müberrez tapu senedi müddeaya değirmene aid olmayub diğér [satır sonu kelime çıkmamış] oldukları değirmene raci‘ olduğunu ve kendüsünün tapusu olub geçen idare men‘i zımnında meclis-i idareye ba istid‘a takdim etmesinden hükümet konağının inşası sarfiyesi zayi‘ olduğu kendüsü mülkiyeti şuhud-ı şahsisi ve diğér koçanıyla isbat ve ibraz eyleyeceğini ve lede’l-istizah değirmen-i mezkurun kendüsü ziyü’l-yed olub Hoca Ömer Mahalesinden Vakkas Oğlu Abdulkadir ve Eskişaray Mahallesi’nden Külhan Mağdisi Serkis [satır sonu kelime çıkmamış] Karabet ve Şevki Cihan Şeyh Ağa ile isbat edeceğini ve başkaca şahidi olmayub mahal-ı münasib i‘tasında celb ve ikame edeceğini i[nba] eyledi. bi’l-müzakere ba‘dehü cihat-ı sairesi tedkik edilmek üzere evvel emirde değirmen-i mezkure müddei tarafından ziyü’l-yed bulunduğuna dair irae ve ikame edildiği şuhudun celb ve ikamesi zımnında müddeiye dört gün mahal i‘tasıyla muhâkemenin fi 30 Haziran 326 tarihine musadif çarşamba gününe ta‘likine bi’l-ittifak verilen karar tefhim kılınmışdı. Yevm-i muaayen-i mezkurda teşkil kılınan muhâkemedede müddei gelmiş ise de müddeî-i aleyh gelmemiş ve müddei gıyaben muhâkeme icrası talebinde bulunmuş ve tapu katibi Mahmud Efendi de mevcut bulundurulmuş olmağla bi’l-müzakere merkum müddeî-i aleyh yem-i muhâkemededen haberdar olduğu halde gelmediği gibi tarafından musaddak bir vekil dahi göndermemesine ve mazaretinden mahkemeyi haberdar etmemesine ve müddeiye de mahkemenin gıyaben icra talebinde bulunmasına binaen usul-ı muhâkeme-i hukukiye kanunun yüz kırk dört ve yüz kırk beşince maddelerine tatbikan müddei aleyha hukukunu berâ-yı muhafız yevm-i on guruş ücretle mahkeme mülazımlarından Mustafa Efendi vekili musahhar tayin edilerek ol vechile muhâkemenin gıyaben devamına dair bi’l-ittifak verilen karar ba‘de’l-ifham vürud eden şahid Hoca Ömer mahallesinden kırk sekiz yaşında Abdulkadir’in tarafeyn maarufu olub mâni‘-i şehaded bir hali bulunmadığı ve mesahadan idüğü anlaşılmağla istişhâd olunduğunu beyanla müddeaya değirmenin

nısıf hissesini müddei [aleyh] Yunan oğlundan iştirâ ederek otuz seneden berü tasarruf ve ziyü'l-yed bulunduğu üç yüz on iki senesinden beri mu'ti olduğunu bildiğini makam-ı şehadedde beyan eyledi. Diğer şahid Eskisaray Mahallesi'nden Külhan Serkis Oğlu kırk yaşında değirmenci Mağdisi Serkis tarafeyn maarufu olub mâni'-i şehadet bir hali olmadığı ve mesahadan bulunduğu anlaşılmağla istimaa' olunduk da hudud-ı erbaasını beyan ve kaza namıyla maaruf değirmenin nısıf müddei Manok on yedi seneden beri ve şıraen mutasarrıf ve ziyü'l-yed bulunduğunu bildiğini üç yüz on sene den berü muattall ve harâb bulunduğunu lafz-ı şehadetle beyan eyledi. Diğer şahid Musalla mahallesinde Kasım Ağa Oğlu altmış yaşında Şevki Cihan oğlu Şeyh Abdurrahman tarafeyn maarufu olub man'î-i şehadet bir hali bulunmadığı ve mesahadan olduğu anlaşılmağla ma'a'l-yemin istimaa' olunduk da hudud-ı erbaasını beyanla müddeaya değirmenin nısıf şıraen müddei Manok'un malı olub ziyü'l-yed olduğunu bildiğini ve değirmen-i mezkûr üç yüz sekizden berü

Sayfa: 59

Muattal idüğünü inba ve makam-ı şehadetde isbat eyledi. Şuhud-ı müstemiadan zat ve şehadetleri hakkındaki diyeceği sorulan vekili musahhar-ı muma ileyh dahi tezkiyeleri taleb ve müddeide şehadet derece-i da olmamasından başkaca şahidlerinin celbinden sarf-ı nazar eylediğini tezkar eyilediler. Bi'l-müzakere şuhud-ı merkumanın adl ve makbulü'ş-şehade olub olmadığı ba varaka-i mesture mensub oldukları mahalle imamı ve heyet-i ihtiyariyelerinden lüzüm-ı tezkiyelerine ve muhâkemenin de yirmi bir temmuz üç yüz yirmi altı çarşamba gününe ta'likine bi'l-ittifak verilen karar ifham olunmuşdu. Fi 6 Safer 328 ve fi 29 Temmuz tarihine musadif perşembe gününe heyet-i hâkime bi't-teşekkül müddei Manok gelmiş ve vekili musahhar-ı sabık Mustafa Efendiyle Tapu katibi mevcut buldurulmuş olmağla ol vechile muhâkeme icrasını bi'l-ibtidâr Musalla ve Hoca Ömer mahlleleri imam ve heyet-i ihtiyariyesiyle Eskisaray Mahallesi reisi ruhanisi ve heyet-i ihtiyariyesine yazılan kayıd numro ve fi 9 Temmuz 326 tarihli tezkiye varakası lede'l-kırâ'e hülâsası şahid Vakkas Oğlu Abdulkadir ve Şevki Cihan Şeyh Ağanın adl ve makbulü'ş-şehade ve Makdisi Serkis'in dahi makbulü'ş-şehade oldukları beyan ve şerhe havi ve zîri heyet-i merkume mühr-ı resmi ve zatilerini muhtevidir bunun üzerine şuhud-ı merkumeden Vakkas Oğlu Abdulkadir ile Makdisi Serkis mevcut bulunmalarından huzur-ı

muhâkemeye bi'l-celb Eskisaray Mahallesi'nden Pazar Katibi Serkis Sıratut mahallesinden Hacı Rıza'dan zade Hasan Efendi oğulları Mehmed Efendi ile ve Ahmed Oğlu Musalla mahallesinden Mehmed ve Tahir Oğlu Kab Cami Mahallesi'nden Hacı Abdulkadir'den alenen tezkiye olunduklarında adl ve makbulu's-şehade olduklarını makam-ı şehadetde inba eylediler bunun üzerine müddei diğer şahid şeyh Ağanın ağırca keyifsiz olduklarından getiremediğini ve şehadet-i nisab derecesinde olduğundan ziyü'l-yed diğer karar i'tası taleb eylemekle bi'l-müzakereye müddeaya değirmenin nisfina müddeinin ziyü'l-yed olduğu adl ve makbulu's-şehade oldukları inde't-tezkiye anlaşılmağla şahidlerin şehadetleriyle tahakkuk eylediğinden mecelle-i celilenin bin yedi yüz elli beşinci maddesi mucibince müddei Manok'un ziyü'l-yedinin ve cihet-i mülkiyeti hakkındaki esbab-ı subutiyyenin ittizahi lüzumuna bila ittifak verilen karar vaki' ve ba'de'l-ifham ve cihet-i mülkiyeti hakkındaki esbab-ı subutiyesi istifsar olunduk da olbabdaki tapu senedi müddei aleyhin vuku' bulan müdahalesinin idareten meni' hakkında makam-ı kâimakâmiye takdim eylediği istid'asına rabten tevdi' eylesesinden o sırada hükümet konağının ihrakına mebni orada ihraka uğradığını ve kaydı müteharrik bulunduğu cihetle bubabdaki mülkiyetini vergü koçanı ve şuhuddan isbat eyleyeceğini ve şahidleri de Eskisaray Mahallesi'nden ve Nasranlı (Süryani)Abacı Manok ve mahalle-i merkumeli Mağdisi Barso Oğlu Barso ve Kör Minas ve Teymurci Yunan ve Hano Oğlu Osib isbat edeceğini ve başkaca şahidi olmadığı ve mahal-i münasib i'tasında celb ve ikame eyleyeceğini isbat eyledi. Bi'l-müzakere müddei tarafından ikame olunan şuhud istima' ettirilmek ve beyan eylediği vergü koçanlarında ibraz olunmak üzere iki gün mahal i'tasıyla muhâkemenin fi 31 Temmuz 326 Cumartesi gününe talikine bi'l-ittifak karar verilerek tefhim kılınmışdı. Yevm-i muayyen-i mezkûrda heyet-i muhâkeme adl kanunisinden dîn kalmasına mebni teşkil-i muhâkeme kabil olmamasından fi 12 Şubat 328 ve fi 4 Ağustos 326 tarihine musadif Çarşamba günü heyet-i hâkime bi't-teşekkül müddei Manok bil-asale gelmiş ve vekili musahhar-ı sabık Mustafa Efendi mevcut bulundurmuş olmağla ol vechile muhâkeme icrasına bil-ibtidar vürud eden Eskisaray Mahallesi'nden Nasranlı Hosi Melaş Oğlu elli yaşında Manok'un tarafeyne man'i-i şehadet bir hali olmadığı ve mesahadan bulunduğu anlaşılmağla istihşad olunduk da hudud-ı erbaasını beyanla müddeaya değirmenin nisfinin an Manok Yunaniyan Ohannes'den şiraen yirmi beş

seneden berü mutasarrıf olduğunu.

Sayfa: 60

Bildiğini lafz-ı şهادetle beyan eyledi diğler şahid mahalle-i merkumeli karabet Oğlu kırk yaşında K r Minas'ın tarafeyn maarufu olub mâni'-i şهادet [bir hali olmadığı] ve mesahadan olduğu anlaşılmağla istimaa' olunduk da hudud-ı erba'asını beyanla m ddeaye değirmenin nıfsı hissesini yirmi beş seneden berü mutasarrıf [olduğunu] mülkü iduğun  bildiğini mahakm-ı şهادetde inba eyledi. şuhud-ı merkumeye karşu diyeceği sorulan vekili musasar Mustafa Efendi tezkiyelerini talep eyledi. Muvafık nısfu'l-emr görülen müdafa' vechile şuhud-ı m stemi'anın makbulu'ş-şehada olub olmadıkları mensub oldukları mahalle reisi ruhaniyesiyle [ve heyet-i ihtiyariyesinden l z m-ı tezkiyelerine ve muhâkemenin de fi 7 Ağustos 326 tarihine musadif Cumartesi gününe ta'likine karar verilerek ifham olunmuşdu. Fi 19 [satır sonu kelime çıkmamış] ve fi 11 Ağustos 326 tarihine musadif çarşanba gününe heyeti hâkime aded-i kanuniyesinden mürekkeb olarak bi't-teşekkül müddei Manok gelmiş ve vekili [musahhar] Mustafa Efendi  cret-i mukarrere-i sabıka ile mevcut bulundurulmuş olmağla ol vechile muhâkeme icrasına mübaşeret olundukdan sonra Eski Saray mahallesi reis-i ruhaniyesiyle heyet-i ihtiyariyesine yazılan fi 7 Ağustos 326 tarihli tezkiye varakası bi'l-vürud lede'l-kırâ'e şahid n-ı merkuma Hosi Melaş ve Karabet Oğlu K r Minas'ın makbulu'ş-şehade oldukları ve zîri Ermeni reisi ruhanisi diyer Karabet ve Süryani milleti reisi ruhanisi [satır sonu kelime çıkmamış] ve mühr   resmini muhtevi olduğu görülmüş ve şahid nı merkumanın da getirildiği beyan edilmesi üzerine merkuman huzur-ı muhâkemeye bi'l-celb zabta Eskisaray Mahallesi'nden muhâkeme-i şer'iyye muhzırı  mer Ağa ve zabtiye onbaşısı İbrahim Ağa ve Zabtiye Ahmed oğlu Ali'den lede't-tezkiye makbulu'ş-şehade oldukları beyan ve tasdik [satır sonu kelime çıkmamış] bunun üzerine müddei Manok kelâma müsabakatla mezkûr değirmenin öteden beri vergilerini vermekde olub hatta işbu ibrâz eylediği verg n n müsbet bulunduğundan taht-ı hükme ve karara ahzı dava etmekle koçan-ı mezkurun muamele-i kaydiyesi icra kılındıktan sonra kıraat edildi. Her senev  on dört otuz para verg s  olub akçe-i mezkûr Eğri  ay'da vaki' beş yüz guruş kıymetli değirmen arsası namı olarak iki guruş ahz olduğu ve piy de dairesi tahsildarı Abdulkadir mührüyle mahdum ve fi 22 Haziran 326 tarihini muhtevi

olduğu görüldü buna ibtinaen vekili [musahhar] Mustafa Efendi dahi müdafaa-i sabikasını tekrarla değirmen-i mezkûr müvekkilinin olduğunu beyan eylemesine ve şayan-ı tedkik muhâkemece diğer cihet [satrı sonu kelime çıkmamış] görülememesine mebni muhâkemenin hitam bulunduğu canib-i riyasetden tarafına ifham olundu. İcab-ı keyfiyet-i müzakere olunduk da icra kılınan muhâkemenin neticesinde Behisni Caddesi üzerinde Eğri çay mevkiinde kâin şarken Çekçekli Oğlu arazisi garben Abdi Ağa zade [satrı sonu kelime çıkmamış] ve çay ve Çekçekli Oğlu tarlalarıyla mahdud bir gözü şamil bir bab değirmenin nısfı hissesini Eski Saray mahallesinde sakin ve Onaniyan [Yunaniyan] Ohannes'den bedel-i maalume ile bi'l-ıştira otuz seneye karib bir zamandan berü mezkûr nısfı hisseye ziyü'l-yed ve mutasarrıf bulunduğunu ihtişaş-ı zail esasında tapu koçanı zayı' ve hükümet konağının ahiren vuku' bulan ihtirakında dahi kaydın müteharrık o[lduğunu] bi'l-istifade müdde-i aleyh Çekçekli Oğlu Hüseyin Ağanın Mehmed Mami Osman Çavuş tarafından füzulen müdahale edilmekte olduğunu, müdahalat vakasının men'iyile tarafına teslimini Eski Saray mahalesinden ve Zokon'un Oğlu amâ Manok tarafından talep ve iddia-i merkum ile vekili musahhar muma ileyh dahi değirmen-i mezkurun nısfı pederiyle kendüsüne aid olup kadimen yüz seneden berü mutasarrıf [oldukları] belediyeye olan zimmetlerine mukabil fûruht eylediğini ve nısfı diğerinde Amuca zadeleri Çekçekli Bekir Oğlu Bekir ve Çekçekli Bekdaş Osman'a irsen intikal edüb onların da vefatıyla eytamına olan vesayatından dolayı bir kıta tapu senedi mucibince müdafa' eylediği müdafaaten serd ve inba eylemekte bulunmuş iseler de müddei merkum mezkûr değirmenin nısf-ı hissesinin salefü'l-ism Onaniyan [Yunaniyan] oha[nnes'den] icra bi'l-ıştira yirmi seneden berü bila niza tasarruf etmekte olduğu ve merbut bulunduğu koçan ile vukuu muhâkeme ihtişaş esnasında.

Sayfa: 61

Eskisaray Mahallesi'nden ve Teba-i Devlet-i Aliye'nin Ermeni milletinden Kifork veled-i makdisi İbrahim ve Recep ... Oğulları İbarihim ... şer'iyeye ... veled-i Makdisi İbrahim vuku' vefatıyla ... hadme lazimesi mu'attal kalmış merkumanın buna tesviye-i umurlarına bir hissesi nasb ehemmi ve lazım olunan emanetle masraf ve istikametle maaruf her ... uhdesinde gelmemekle makedderat.. zeyl ... muharrer el-ismi kesanın ahyarlarıyla mütehakkık olan hakber? hakir merkumanın ... serkezi

işbu tarihi vesikadan itibaren hakim tevki' .... Efendi hazretleri ber menval-ı muharrer husi nasb ve tayin eyledik de ol dahi... mezburelere.. kabul ve hidmet-i lazimesini keyfiyetini iddiaya ... ve'l-iltizam etmekle fi 8 Cemaziye'l-Ahir 307.

Kahta kazasının Kazaz karyesinde sakin iken bundan akdem vefat eden İbi Babıkenin Oğlu Hanbek yetimi Abuze'in ve yetimesi Elif'in ba hüccet-i şer'iyeye ... mecnune olup azliyle yerine valideleri Ayşe ... ve tayin kılındıktan Hısn-ı mansurun Kab Cami müşerrif mahallesinden Çerkes zat Hacı efendi mu'arrefetle .. verilen altı yüz guruş asıl ve yüz yirmi guruş .. cema'en yedi yüz yirmi guruş .. kahta mahkemesinden varid olan cihet-i şer'iyeye ve't-tahrir mündericâtdan bulunmağla Husizbure ile merkum Hacı Efendi mahkeme-i mezbureye bi'l-cümle merkum Hacı Efendi mu'arrefetle verilmiş olan meblağ-ı mezkûr maa kendüsüne cema'en yedi yüz yirmi guruş olduğu mahdud ahz .. meclis-i mezkurun buna teslim ve ben dahi olub ahz ve kabz edüb hissesi mezkure mutlaka aid ve iadesi ve kaffe-i mutalliyesinden merkum Hacı zimmetine bırakacak katib tarafından her birimiz ahiren zimmeti ibrayı am sahih şer'i ile ibra ve iskat ve hir birimiz dahi ahiren zimmeti bir hissesi muharrer ibrayı ve kabul eden deyu merkum Hacı Vasi Cami kelim meşruhasını kabu ve tasdik eylemek gaib el-tasdik şeri' .. el-vaki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevm el-ahir mühr şehri cemazüye'l-ahir li-sene ve selusun ve'l-elf.

Numro: 20

Hısn-ı Mansur kazasına tabi Tayyib karyesi ahalisinden olub kasaba-i mezburun Musalla Mahallesi ahalisinden cami-i şerifeler berât-ı şerif-i alişân mütevellisi bulunan Mustafa Bekzade Mehmed kasaba-i mezburun muhâkeme-i şer'iyesinde musaddak meclis-i şer'i şerife Abuzer'e mahalle-i mezbure ahalisinden Torya zade Hacı Havace ... merkum Hacı Havace cami-i şerife mezkur hasılatdan elli dört yevmî muhabirine ... yirmi guruş i'tibarınla cemaen bin doksan guruş fi 10 ... 303? Tarihine imzasıyla masraf ve mallarıyla mahsur bir ... hasılat-ı mezbureye fuzula ve mütehakkık olan mahalle-i muzbure ahalisinden Havacezade Hasib? Efendimiz ile sofi Hacı Hasan yerlerinden birine müeccel ve mev'uduyla meblâğ-ı mezbure iktiraz ve kabz ve kabul idup mukabil mukabiline bir ... hasebiyle ve zai' rehadan ... mezbur zarfında rehinde mezkur ... merkumlar .. telif ve zayi' olmak ... mütehakkım... olur deyü meblâğ-ı mezkurun o esnada ... ve muhalefetinde bulunan

ba'zısından ... bin doksan guruş cami'î mezkurun bâ berât-ı şerife ...olup meblağ-ı mezkur cami-i mezkurun malı olup ber muceb ... olduğumuz ...karar ve ... meblâğ-ı muzkuru ... fuuzula ve ... mütehakkık olan merkum Hasib efendimiz ile sofî Hacı Hasan ... iktiraz ve kabzı ... mütehakkım olan meblâğ-ı mezkur mukabele-i ma'lum.

Numro: 21

Hısn-ı Mansûr kazasının Kalıncahisar ... mahallesi ahlisinden Maksudzade Ali Efendi'nin oğlu Hasan? Kaza-i mezbure muhâkeme-i şer'îyesine mefkud meclis-i şer'î Şerifelere mahalle-i mezbure ahalisinden ... zade Alişan Efendi'nin kızı ... vekili Mısti Hoca Ömer mahallesinden Kifork zade Hacı Ali müvekkilesi muzburenin zevci dahi Sekur? Karyesi ahalisinden Hasi ...ile Abdullah hocanın da müvekkile-i mezbure ... i'lamından dokuz sene mukaddem beşyüz guruş mihr-i müeccel iki yüz ve iki yüz guruş ... bir çift yevmi/seymi halhal? Ve iki aded ğazi mehr-i müeccel tevsişiyle ... babası ... merkum Osman Efendi nikah ... ve nikah ve tarafından ... merkum Ali Efendi [belge yıprandığından okunmuyor] nikah ... olub zevce-i mezkure ... mezbure ... ise bundan iki mah mukaddem ... merkum [satır sonu kelime çıkmamış] ... tevzi' olmakla şer'an beyanlarını tasdik ve ... mezbure Fatma ...bakır kayme ve ... [satır sonu kelime çıkmamış] vekili merkume müvekkilesi mezbureye izâfetle ... olmak ...deyü zevce-i sani merkum Hasan'nın tasdikiyle [satır sonu kelime çıkmamış] ittirmekde vekil merkum Hacı Ali ile zevci' sani merkum Hasi ... müdde-i merkum Hasi'nin ... akdemce sari'î mezkure akd-ı nikahı ... inkarlarına binaen müdde-i mezbure Hasan ber- minvâl-i mahber müddeini lede't-tezkim? ... mezbure tebellüğ Halburcu karyesi ahalisinden zât-ı mezbureye masrafat-ı şer'îyle ... kalender Abuzer ... ve Mami Hasan nam kimesne şehadetleriyle şehadetleriyle ... şer'î isbat itmekle ... nikah ...nısfını ve zevce ... mezbur Hasan Salme? müvekkilesi mezbureye izafetle vekil [satır sonu kelime çıkmamış] Hacı Ali'ye ... ve mezburenin mehr-i ... dahi zevci' sani merkum Hasan ... [satır sonu kelime çıkmamış] ... i'lam olundu ... el-yevm ...

Numro: 22

Hısn-ı Mansûr kazasının Yenipınar mahallesinden Ali berber ... kaza-i mezburun meclis-i şer'iyesinde mefkud ... şer'i şerifede mahalle-i mezbure ahalisinden ... İbiş müvacesinde merkum Şeyhonun hemşiresi Fatmanın oğlu Mehmed de akd-ı nikah eylemek üzere ... olmayub ... dört seksen guruş onbaralık ... Hacı ve ... ma'lum eşyaya müttezi'? ... maa nukud başlık tamamıyla karındaş merkum Şeyho'nun virmek ... mukteza karar-ı mezbureye ahde nikah ve ... ittirmek olmağın ve ... mütehakkık olan meblağ-ı mezbur matlubatın merkum Şeyho'dan iştirâ ... tarafıma teslimi ... didikde olduğu cevabında mezbure müddei mezkurede oğlu Mehmed'e akd-ı nikah olmak üzere ... olub ba'de ahde akd-ı nikah eylediğine ikrar maada eşya müddeanı inkar ... müddei merkum müddeanı her biri münasüb oldukları mahallesinin imam ve muhtar ... mesture olan ser'en ve badehü alenen lede't-tezkiye adl ve makbul-üş şahâde idükleri ihbâr olunan Abdülkadir ... Hasi ve Şeyh Ali ... ile Abdullah nam kimesneler şehadetleriyle ... şer'i isbat itmekle muhbirince meblağ-ı mezkure olan dört yüz seksen guruş on paraya müddei merkum Ali berber ... merkum ... İbiş zade Şeyho'nun ... olduğu huzur-ı aliyelerine [satır başı kelime çıkmamış] olduğu ...

... göz? Aded 4	Bağı eskur çiftlik aded 4	Öküz aded 2	İnek aded 1
400	5000	220?	60

Koyun	keçi aded 2	kuzu aded 2	merkeb aded 1	yatak kat aded 2
	60	20	70	140

... aded 2	keçi atik	[satır başı kelime çıkmamış]	... kazganı aded 1
...			80

Teşt aded 1	legen safir ve ...	atik sitar aded 2	... yatak aded 15
40	...	20	22

... aded 1	küçük kazgan atik aded 1	tas aded 2	...aded
5	18	10	20

Bu ... 1825	Zimmet
-------------	--------

SONUÇ

Osmanlı tarihinin kaynakları arasında şer'îye sicilleri birinci derecede önemli kaynaklardır. Şer'îye sicilleri, mahkemelerde kadılar tarafından tutulan ve kadıların davalar hakkında verdikleri hükümleri, nikah, talak, ikrar, vakıf, alış-veriş gibi hukuki davaları ve kadılara üst makamlardan bildirilen ferman, tezire, temessük, mürasale v.b. çeşitli kayıtları içeren belgelere verilen isimdir. Siciller her konuda tarihe temel kaynak oluştururlar. Özellikle son zamanlarda ortaya çıkan şehir tarihleri ve yurdun muhtelif bölgelerindeki mahalli hayata ait ilmi araştırmaların birinci derecede kaynağı şer'îye sicilleridir. Bir bölgenin tarihini, iktisadi şahsiyetini ve bütünlüğünü meydana çıkarmak için şer'îye sicilleri incelenmelidir.

Şer'îye sicilleri XV. yüzyılın ikinci yarısıyla XX. yüzyılın ilk çeyreği arasındaki döneme ait Osmanlı kültür ve tarihinin ana kaynaklarıdır. Önemli tarihi olayların, tarihi şahsiyetlerin, mahalli yer adlarının ve önemli tarihi müesseselerin bütün ayrıntılarıyla doğru olarak tespit edilmesi için şer'îye sicillerinin incelenmesi gerekir.

Şer'îye sicilleri Osmanlı mahkemelerinde görülen davaların kaydedildiği defterlerdir. Bu mahkemelerin başı kadıdır. Kadı dışında davalı, davacı, şahitler, kadı naibi, muhızır, aza gibi kişiler de bulundurulmuş. Önce davacı dinlenip daha sonra davalıya söz hakkı verilmiş ve haklı olduklarını şahitlerle ispatlamaya çalışmışlardır. Osmanlı devletinde görülen davalar kayıt altına alınmış bu kayıtlar sayesinde o dönemin ekonomik, sosyal, idari, dini ve etnik yapısını görebilmekteyiz.

Bu çalışmada 271 Hısn-ı Mansur (Adıyaman) kadı sicilinin H.1326/ M. 1908/1909 yılında Adıyaman Şer'îye Mahkemesinde görülen davalar yer almaktadır. Bu çalışmanın transkripsiyon, özet ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Belgelerde mahkemeye intikal eden davalar ve bu davaların nasıl sonuçlandığını görmekteyiz. Görülen davaların neredeyse tamamı arazi davasıdır. Arazilerin haksız tasarrufu ya da miras olarak kalan araziler üzerindeki anlaşmazlıklardır. Bir dava ticari mal davasıdır. Bu sicil defteri 64 belgeden oluşmaktadır. Belgelerin yazıları değişiklik göstermektedir farklı kişiler tarafından

kayıt altına alınmış. Bazı belgelerin yazıları rahat okunabilirken bazılarının okunması ise oldukça zordur. Belgelerde yıpranmadan dolayı, satır sonu ve başının eksik çıkmasından da bazı kelimeler okunamamıştır. Ayrıca başka davaya ait bir belge orijinal belgenin üzerine konularak çekildiğinden bir davanın sonu ve birinin de başı yoktur. Son dört belge ise çok yıprandığından ve yazının düzgün olmamasından dolayı sadece okuyabilğimiz yerleri transkripsiyon yaptık.

Şer'îye mahkemeleri Osmanlı devletinin başlangıcından Tanzimat döneminin sonuna kadar her türlü hukuki uyuşmazlıkların çözüldüğü bir merkez olmuştur. Şer'îye mahkemelerinin belli bir makam binası yoktu. Ancak kadıların yargı işlerini yürütebilecekleri muayyen yerler vardı; bunlar kadının evi, cami, medrese, mescid olabilirdi. Ve bu mahkemelerde şahit olacak kişiler o yörenin ileri gelenleri arasından seçilmiştir. Taraflar bizzat mahkemeye başvurabildikleri gibi vekiller vasıtasıyla da müracaat edebiliyorlardı ve kendi bölgesindeki kadıya başvurmak zorundaydılar. Duruşmalar herkese açık olarak yapılıyordu ve yeteri derecede şuhudu'l-hal hazır bulunuyordu.

Mahkemelerde şahitlere önem verilmiş ve şahitlerin vermiş oldukları ifadeler doğrultusunda dava sonuçlandırılmıştır. Ayrıca Türkçe bilmeyenler için de yeminli tercümanlar tutulmuş. Vekili olmayanlar, davacı ya da davalının mahkemede bulunmaması durumunda haklarını savunmak için günlük ücretleri karşılığında vekil tayin edilmiştir. Mahkemelere dil, din, ırk farkı gözetilmeksizin herkes başvurabilmiş. Yalnız şahit olarak seçilecek kişilerde etnik köken ve dini olarak ayırım yapılmazken sadece Müslümanlıktan farklı sabkın olarak görülen Kızılbaşların şahitliği kabul edilmemiştir. Ermeni ve Hıristiyanların şahitliği kabul edilmiştir. Hatta çocukların şahitliği de mahkemede kabul edilmiştir. Şahit olarak seçilen kişilerin arasında kadınlara rastlanmaması dikkat çekici bir noktadır. Mahkemeler genelde mal ve mülkün haklı tarafa teslimine ve mahkeme harcının haksız tarafın ödemesi şeklinde sonuçlanmıştır. İncelediğimiz defterdeki davalar genelde arazi davaları olduğu için hapis cezasıyla sonuçlandırılmamıştır.

Ekonomik yaşam belgelerden anlaşılacağı üzere tarımdır. Tarlalar dava edilirken sulu ve susuz oldukları belirtilmiştir. Bu dava edilen tarlalar Adıyaman'ın hem köylerinde hem de merkezinde bulunmaktadır. Dava konusu ise genelde bir

tarlanın haksız tasarrufu ve miras olarak kalan mal ve mülkün paylaşımında çıkan anlaşmazlıklardır. Müslüman ve gayrimüslimlerin bir arada yaşamaları ve mahkemede birbirine şahitlik etmeleri o dönemin toplumsal ilişkileri hakkında değerlendirme yapmak için önemlidir ve halk arasındaki hoşgörüyü göstermektedir. Bu sicil defterine baktığımızda hırsızlık ve öldürme davalarının olmaması o dönemde huzurun olduğunu göstermektedir diyebiliriz.

271 numaralı Adıyaman şer'îye sicilinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi yapılarak araştırmacıların hizmetine sunulmuştur. Şehir tarihçiliği üzerine araştırma yapacaklar için başvurulacak kaynaklardan biridir. Bu çalışma 19. Yüzyılın sonu ve 20. Yüzyılın başlarında Adıyaman'ın sosyal, ekonomik, idari yapısı hakkında önemli bilgiler içeren bir kaynak olup araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Ahıskalı, Recep, “Muhzır”, *İslam Ansiklopedisi*, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006, C.31, s.85-86.
- Akgündüz, Ahmet, Şer‘iye Sicilleri, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul, 1988.
- Akgündüz, Ahmet, “İslam hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer‘iye Mahkemeleri ve Şer‘iye Sicilleri” *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S. 14, Ankara, 2009, s. 13-48.
- Akgündüz, Ahmet, İslam ve Osmanlı Çevre Hukuku, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 2009.
- Akgündüz, Ahmet, İslam ve Osmanlı Hukuku Külliyyatı, Kamu Hukuku (Anayasa-İdare-Ceza-Usul-Vergi-Devletler Umumî), Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 2011.
- Arık, Feda Şamil, “Osmanlılarda Kadılık Müessesesi 1” *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama*, S.8, 1997, s. 1-71.
- Atalar, Münir, “Şer‘iye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe” *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Enstitüsü Dergisi*, S.4, İstanbul, 1980, s. 303-328.
- Atar, Fahrettin, “Kadı”, *İslam Ansiklopedisi*, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001, C.24, s. 66-69.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi, BOA, 271 Numaralı Adıyaman Kadı Sicili.
- Beşirli, Mehmet, “385 Numaralı Harput Şer‘iye Sicili’nin Tanıtımı ve Osmanlı Şehir Tarihi Açısından Önemi”, *OTAM*, S.10, Ankara, 1999.
- Bülbül, Zekeriya, Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi, Nobel Yayınları, Ankara, 2000.
- Canbakal, Hülya, 17. Yüzyılda Ayıntab, Osmanlı Kentinde Toplum ve Siyaset, (çev. Zeynep Yelçe), İletişim yayınları, İstanbul, 2009.
- Cin, Halil, Akgündüz, Ahmet, Türk Hukuk Tarihi, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 2011.
- Çetinkaya, Nihat, Kızılbaş Türkler, (Tarihi, Oluşumu ve Gelişimi), Kum Saati Yayınları, İstanbul, 2004.

- Duman, Ali, “Kadı defterleri (şer‘iyye sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi”, *EKEV Akademi Dergisi*, S.33, No:11, Ankara, 2007, s. 139-156.
- Ertekin Abdülselem, *282 Numaralı Hisn-ı Mansûr (Adıyaman) Şer‘iyye Sicili, (H.1315-1316/M.1898-1899)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman 2012.
- Gedikli, Fethi, *Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları, -Tespitler-Problemler-Teklifler-*, “Şer‘iyye Sicillerinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi ve Sicillere Dayalı Araştırmalar” *İSAM*, İstanbul, 2007.
- Gökbilgin, Tayyib, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi*, Enderun Kitapevi, İstanbul, 1992.
- İpşirli, Mehmed, “Osmanlılarda Naib”, *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, TDV, Yayınları, İstanbul, 2006, C.32, s.312-313.
- Karataş, Ali İhsan, “Osmanlı Devleti’nde Gayrimüslimlere Tanınan Din ve Vicdan Hürriyeti”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.15, S.1, 2006, s. 267-284.
- Kenanoğlu, M. Macit, *Osmanlı Millet Sistemi: Mit ve Gerçek*, Klasik Yayınları, İstanbul, 2007.
- Kısa Yavuz, *H.1091/M.1680-1681 (s. 125-247) Tarihli Harput Şer‘iyye Sicili Transkripsiyon ve Değerlendirme*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi, Elazığ 2015.
- Kütükoğlu, Mübahat S. *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2013.
- Ocak, Ahmet Yaşar, *Tarihten Teolojiye: İslam İnançlarında HZ. Ali*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2014.
- Ortaylı, İlber, “Osmanlı Kadısı: Tarihi Temeli ve Yargı Görevi”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.30, Ankara, 1975, s. 117-128.
- Ortaylı, İlber, *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Cedit Yayınları, Ankara, 2008.
- Özcoşar, İbrahim, “Osmanlı Devleti’nde Gayrimüslimlerin Hukuki Durumu ve Millet Sistemi”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S.7, 2003, s. 124-139.

- Pekalın, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B., Yayınları, C.II, İstanbul, 1993.
- Sami, Şemsettin, *Kamus-i Türkî*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2013.
- Toprak, S. Vakkas, “1835/1836 Tarihli Nüfus Defterine Göre Hisn-ı Mansur Kazası Nüfus Yapısı ve Gayrimüslim Nüfusun Şehrin Ekonomik Yapısındaki Yeri”, *Akdeniz Üniversitesi Dergisi*, 2016, s. 443-458.
- Turan, Ahmet, *Anadolu Alevileri-Kızılbaşlar*, dergipark.ulakbim.gov.tr.
- Uğur, Yunus, “Şer‘iyye Mahkemeleri”, *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, TDV, Yayınları, C. 39. Ankara, 2010.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti İlmiye Teşkilatı*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2014.
- Ünal, Mehmet Ali, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2005.
- Yetkin, Aydın, “Osmanlı Devleti’nde Hukuk Devletinin Gelişim Süreci”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.6, S. 24. İstanbul, 2013, s. 380-413.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Songül ÖZELMİŞ

Doğum Yeri ve Tarihi : Kahta/15.09.1990

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Adıyaman Üniversitesi, Tarih Bölümü, 2013

Y. Lisans Öğrenimi : Adıyaman Üniversitesi, Yakın Çağ Tarihi Anabilim Dalı, 2017

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar :

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar :

İletişim

E-Posta Adresi : songul_5402@hotmail.com

Tarih

Eylül/2017